trepte

trepte

EDITURA MILITARĂ, BUCUREŞTI,
1985

Coperta : FL. CREANGA

Situaţiile ca şi personajele cuprinse în această carte sînt fictive. Asemănările cu cele reale nu se datoresc, poate, dectt intenţiei de a le conferi drept suport realitatea, viaţa.

Predau permisul de intrare, sigiliul, cheia de la fişet. îmi iau rămas bun de la tovarăşii de birou. Ies. Coridorul nu mi se mai pare atît de lung şi atît de întunecos. Coboţ scările, dar parcă nu eu le cobor, ci ele urcă în mine. Nu e o zi formidabilă. Şi nici n-aş vrea să fie. M-am deprins de la o vreme să mă cam iau în răspăr, să-mi caut chichiţe. Şi mie şi altora. Mai ales altora. Nu cred că e vina eşalonului în care lucrez. în care am lucrat. Aşa cum nu e vina soarelui că uneori iau foc pădurile. Eşalonul ? Dreptul de a-i controla pe alţii, de a constata realizări şi nerealizări, de a... „Lasă, nu-ţi mai pune atîtea probleme, îmi zic. Nu te-ai zgîrcit totdeauna la calificativ. Din cînd în cînd ai mai dat ceva şi de la tine.“ „Aşa e, am mai dat.“ Ar trebui să mă întreb însă şi cît am luat pentru asta — cît suflet, cîtă emoţie, cîtă nelinişte —, cîţi peri albi am lăsat pe unde am trecut, cît gust sălciu. N-o fac. Tot mi-aş găsi un răspuns acceptabil. Poate că aşa mi-e firea, poate că asta înţeleg eu prin exigenţă. Adică ce ? Adică să-i scot omului sufletul în schimbul unui calificativ care, dacă e s-o luăm pe-a dreaptă, oricum, tot îl merită. „Cînd eşti în control — îmi spunea odată mentorul meu în ale controalelor, pe vremea cînd eram nou venit la acest eşalon —, să ştii bine să discerni. Pentru asta trebuie să fii ceva mai sus, hai să zicem pe un fel de platformă de unde poţi vedea totul şi, evident, unde poţi fi văzut. Şi ţinut

minte. Şi, hai să-ţi mai spun una. O să-ţi prindă bine. Ţi-o spun aşa, la figurat, dar tu s-o iei de bună. Cînd te urci pe platformă, să nu uiţi să tragi scara. Apoi poţi să pui întrebări. Cite vrei. N-o să urce nimeni cu răspunsurile pînă la tine.“ Ce mult timp a trecut de-atunci ! Oare cit mi-am însuşit din tot ce mi-a spus el ?!

Şi scările astea nu se mai termină ! Cobor parcă de-un veac şi n-am ajuns încă la parter !

În fond, de-ce să n-o recunosc, e mare lucru să fii numit comandant de unitate. Şi chiar să aspiri la mai sus. E drept, deocamdată cobor în eşalon, dar urc în funcţie. Şi în şansă. Am văzut pînă acum unităţile de sus în jos. De pe platforma aceea, cum spunea sfătuitorul meu. Acum voi vedea eşalonul. De jos în sus. Cum voi reacţiona ? Cum mă voi adapta la schimbarea de planuri ? „Asta-i secundar, bătrîne, reiau. Principalul e că vei fi comandant. Comandant de unitate, cu ştampilă şi drept la semnat acte, cu semnal de trompetist dimineaţa, cînd intri pe poartă, şi gardă care-ţi prezintă onorul. “ „Hai, mă, lasă, că n-o să fie chiar aşa. Astea-s mărunţişuri, importantă e munca.“ Sigur că importantă e munca. Asta o ştiu de mult. Mi-o spunea şi tata. Cînd eram copil. Ca de la tată la fiu. Apoi, ca de la bărbat la bărbat. Întrucît, între timp, crescusem. Într-atît, încît să înţeleg. Să sufăr. Să respect. Să preiau şi să duc mai departe. Tata-şi pierduse trei degete de la o mînă atunci, în august ’44, apărînd oraşul. Oraşul meu. Oraşul din care n-am plecat nici o clipă, chiar şi atunci cînd am fost departe. Oraşul în care mă întorc acum. Deşi n-am plecat. Deşi nu mi-am rupt rădăcinile. Iubirile. Visurile.

...Gîndurile mi se dezvăluie puţin cîte puţin, ca în clipele cînd ne cuprinde îndoiala. Dar, îndoindu-ne, ne redescoperim. Şi ne clarificăm. Şi ne adunăm. Cel de dinafară şi cel de pe dinăuntru, cel din speranţe şi cel din convingeri.

Cobor în continuare scările, sau ele urcă în mine, totuna. Ajung la parter. Ies din clădire. Fac

cîţiva paşi prin curte. M-aş opri, aş arunca o privire înapoi, aş spune şoptit „La revedere, pe curînd !“, dar mi-e teamă că mă vede cineva, pe geam. Merg pînă la poartă fără să privesc înapoi. Şi totuşi am ţinut mult la munca mea, la treaba pe care o făceam. Am muncit din răsputeri.

îmi stăruie în memorie cuvintele şefului meu. Mi le-a spus azi-dimineaţă, în timp ce îmi semna fişa : „Vasăzică ne părăseşti. Ai venit, ai crescut şi, acum, gata, pleci. Dar nu oricum, ci mai sus. Bravo ! în cîţiva ani te văd comandant de divizie !“ Cred că am roşit puţin — mi-o fi dibuit oare gîndul care mă încerca uneori ? —, iar cînd am răspuns „Nu m-am gîndit la asta, tovarăşe general[1]', am simţit că nu spuneam întocmai adevărul. Dar, oare, care este acest adevăr ?! „Ba de ce să nu te gîndeşti ?! — mi-a replicat generalul. E timpul vostru acum. Trebuie să aveţi curaj !“

încep să mă tem. Nu ştiu precis de ce anume, e doar o stare, o tensiune. Clădirea de care mă îndepărtez mi se pare deja inaccesibilă, străină. Locul unde voi merge îmi apare la fel de îndepărtat şi de necunoscut. Şi totuşi, acolo am trăit, acolo am efectuat zilele mele de practică, de ucenicie la comandă, încă de cînd eram elev. Mi-am format pe-atunci mulţi prieteni ; în unitate se află cîţiva dintre foştii colegi din liceul militar sau din şcoala de ofiţeri. Să fie oare de vină anii care au trecut ?! Gîndurile nu mi se mai bat cap în cap, se risipesc care încotro, pe locurile pe unde am umblat, lasă în mine spaţii goale, zone nevăzute. Pe care simt nevoia să le umplu. Cu un prieten. Cît mai am încă unul. Pentru că, mi-au spus unii, atunci cînd eşti comandant, trebuie să renunţi la prieteni. Nu sînt de acord cu acest sfat primit, dar ce altceva ştiu eu despre funcţia de comandant în afară de ce-mi închipui că ştiu şi de ce am văzut sau am auzit de la alţii ? Cert e că în acest moment simt nevoia unui prieten. Şi nu mă întreb de ce unii dintre noi ne căutăm prietenii numai la nevoie. Poate că aşa e firesc.

Urc. Liftul e blocat şi el stă tocmai la etajul 10. Cine l-o fi pus să se caţere tocmai acolo ? Eu aveam un apartament, jos pălăria, la etajul unu, împrejmuit de o grădină de arbori şi de flori, la doi paşi de centru.

Urc. Cu scările de dinainte, necoborîte, pe dedesubt, în mine, chitite acolo treaptă cu treaptă, de la ultima pînă la pfima, în ordine descrescătoare. Pentru mai tîrziu, poate. E greu urcuşul cînd nu te poţi debarasa de scările pe care le-ai coborît. Treptele acelea îţi atrag mereu paşii spre interior, ca nişte magneţi. E greu şi anevoios drumul către un prieten pe care-l cauţi pentru a-ţi umple un gol. Un gol care, te temi, ar putea să-ţi facă ferfeniţă liniştea. Ca o cutie de rezonanţă care captează şi amplifică toate zgomotele vieţii. „Toţi facem asta — mă consolez — pentru a exista mai clar, mai echilibrat, mai fără probleme în noi.“ Sun.

Deschide.

Mă uit la el cu nedumerire. îl văd aproape în fiecare zi, dar parcă abia acum îl descopăr. îl privesc preţ de un minut, aş vrea să-i spun că anii l-au schimbat, că i-au apărut cute adînci pe frunte, şuviţe cărunte pe la tîmple, încreţituri la colţul ochilor. Sînt ridicol ! Cum să-i spun aşa ceva ? Doar ieri l-am văzut ultima oară ! Sau... poate că ieri nu l-am văzut, ci doar l-am întîlnit. Totuşi, de ieri pînă azi n-a trecut decît o zi. „Aşa e, doar o zi.“ „Atunci ?“ „Ţi-e gîndul tot acolo, unde vei merge, chiar dacă mulţi ani aţi fost colegi de porthartă, de la gradul de locotenent la cel de căpitan." Sigur că da, asta trebuie să fie. Iau numai extremele. Adică nu. începutul, locurile noastre de început.’Ale lui şi ale mele. Orăşelul acela, ăl lui şi al meu, al meu şi al lui, pe care îl străbăteam în douăzeci de minute de la nord la sud şi în optsprezece de la est la vest, plutoanele pe care le comandam, întrecerile dintre noi, tinerii locotenenţi — eram şaptesprezece ! —, fata pentru care ne-am certat şi apoi ne-am împăcat, după ce a devenit soţia celui de-al treilea, cum se întîmplă de obicei, concursurile de patrule,

serile de dans de la casa armatei, concursurile sportive de vară şi de iarnă, echipa de gimnastică din care am făcut parte amîndoi... îl văd, atunci şi acum, atît, fără timpul intermediar...

Unitatea e un eşalon greu, cu probleme. Cînd am aflat că sînt numit comandant, oare de ce m-am bucurat mai mult ? De funcţie sau de putinţa de a lupta, după puterile mele, cu greul ?! Nu tindem toţi să ne întoarcem acolo unde am început, să ne întoarcem deveniţi, puternici, să spargem pietre, să urnim ceva din loc, să aducem şi mai multă lumină acolo unde noi înşine ne-am luminat la început de drum ?

Peste cîteva ore voi lua trenul. Mîine în zori voi ajunge. Am planuri mari. Vreau să se vorbească mult de această unitate, s-o duc cit mai repede spre titlul de frunte. „Hai, hai, deja ai început să vorbeşti, pardon, să gîndeşti, ca unul care se crede factotum." „Şi. nu e bine ? Nu vrem oare toţi să fim cit mai utili, cit mai bine văzuţi, cit mai satisfăcuţi, cît mai încrezători în ceea ce facem, în ceea ce plănuim ?“ Ba da, dar nimeni nu e singur şi nici unic înfăptuitor." „De ce vrei tu să ne tot ascundem după deget? Ce e rău în faptul că gîndesc ceea ce gîndesc ? Da, asta e, *vreau* să fiu cineva, să realizez o performanţă, să se spună despre mine că sînt un comandant foarte bun !“

Bem în linişte cafeaua şi parcă-mi pare rău că voi fi lipsit de prezenţa acestui prieten de începuturi — el va rămîne aici, să tot bată drumurile, din unitate în unitate, să scrie reportaje la gazeta asta a lui —, de întîlnirile noastre de duminică, de zilele petrecute împreună cu familiile (soţiile şi copiii) la Snagov sau la Sinaia.

— Va trebui să te înhami serios la treabă, îmi spune.’

— Va trebui.

— N-or să fie probleme, eşti învăţat cu greul.

— N-or să fie. Sper.

Gîndurile-mi fug iarăşi într-acolo. Plănuiesc şi replă- nuiesc prima întîlnire cu unitatea, adunarea

de pe platou, cuvintele pe care le voi spune, comenzile pe care le voi da.

— Tu ai umblat prin multe unităţi de toate armele, reiau. Ce m-ai sfătui să nu pierd din vedere ?

— Omul !

Iar vorbe ! Cum adică ? Asta e un lucru de la sine înţeles ! Doar unitatea se compune din oameni. Fără ei, ar exista doar transportoare, tancuri, arme şi încăperi goale. Vid. Oamenii, ostaşii sînt cei care dau greutate spaţiului.

— Ce vrei să spui ? îl întreb.

— Distanţa pînă la omul de dincolo de aparenţe se parcurge adesea foarte greu. Oricît de mare sau de mică ar fi. Întrucît trebuie s-o parcurgi dintr-o dată cu inima şi cu luciditatea. Două „vehicule" care nu trebuie s-o ia razna.

Cred că nu voi fi din aceia. în general ştiu să-i pun pe oameni la punct, nu sînt un sentimental. Cel puţin aşa cred. Respect ohiectivele, munca, sînt corect. Ce altceva ar mai trebui să ştiu ?!

De la etajul 10, oraşul pare acum, noaptea, o depresiune de lumini. Rămîn aşa, cîteva minute, cu privirile mîn- gîiate de vîntul uşor. Simt o lunecare, undeva, în adine. Golul de adineauri e tot gol — insuliţele acelea s-au adunat într-una singură, mare, plutitoare —, dar parcă nu-l mai iau în seamă. Ceva mă trage înapoi, în sus, mai sus decît susul acestui etaj 10. Este o plutire lină spre nicăieri, un vis de om-pasăre.

Nu pot pune punct, trebuie să las gîndurile să se lupte din nou, cînd şi de cîte ori vor avea motiv şi chef, să-mi facă limpede drumul. încerc să fiu sincer cu mine însumi — s-o încep aşa, cu muntele în piept —, să mă clarific, să ştiu exact, dacă se poate, ce caut eu acolo, în flancul drept al unei unităţi în care am mai fost cîndva, cu ani în urmă, elev şi, apoi, locotenent. Munca sau un nou început ? Unitatea sau pe mine însumi ? De unde m-am lăsat. De unde am vrut să mă regăsesc. Probabil că gîndul ăsta m-a însoţit mereu în toţi aceşti ani. Fără să-l ştiu. Fără să-l simt. Fără să-l vreau. Fără să-l

înţeleg. Şi ? E bine ? E rău ? E normal ? Cum mă văd ceilalţi ? Cum mă vede prietenul meu ? Dar eu ? Cum mă va privi şi, mai ales, cum mă va primi tata ?

Poate că, într-o zi, voi veni din nou aici, la etajul al zecelea, să privesc oraşul. Luminile. Dacă prietenul ăsta al meu nu se va hotărî, între timp, să coboare şi el scările şi să le chitească, treaptă cu treaptă, în magazia cu amintiri.

Trenul. Mîine, în zori, voi fi acolo. Dar pînă atunci, mai am încă o jumătate de noapte. Şi aproape cinci sute de kilometri de drum.

Călătoresc cu vagonul de clasa, cum spun ceferiştii. Asta pentru că nu-mi place să-mi dorm noaptea de drum. Dimpotrivă, aş vrea s-o luminez cu ceva, să profit de întuneric pentru a vedea cît mai departe. în timp şi, mai ales, în spaţiu. Gata, s-a terminat cu lipsa de griji. Va trebui să-mi drămuiesc cuvintele, bucuriile, plăcerile Dar o ca-fea tot am să beau. Chiar acum. Mă ridic de la locul meu de lingă geam — locul 55, mai exact, compartimentul 5 locul 5, locurile 5 şi 6 sînt totdeauna în toate compartimentele şi în toate trenurile lîngă geam — şi o iau încet, pe coridor, spre unul din vagoanele de dormit. De obicei, însoţitorul acestor vagoane prepară, la cerere, cîte un ness şi, dacă îl rogi frumos, te serveşte şi cu un pepsi. Coi- dorul e aproape gol, iar însoţitorul vagonului de dormit îşi bea cu tact cafeaua. E o imagine nouă, interesantă. De obicei, aceşti slujbaşi ai C.F.R.-ului, cu uniforma lor îngrijită, par amabili şi, în acelaşi timp, absenţi, exteriori. Paradoxal. Deşi sînt acolo, parcă nici n-ar fi. Sau parcă ar fi simple prezenţe, fără conţinut material, lucruri în sine din care n-a rămas decît şinele. Ceferistul acesta este însă altfel. îşi bea liniştit

cafeaua, ascultînd cu nostalgie rostogolirea roţilor. Cine ştie pe unde i s-or fi plimbînd gîn- durile. O avea copii, i-o fi nevasta bolnavă sau prea sănă- toasă, o fi luat-o şi el ca unii pe căi lăturalnice, dar, cu meseria lui, asta e cam greu, cam nepotrivit.

Bat uşor în uşă. Chiar dacă uşa e deschisă şi mica încăpere de la capătul vagonului luminată puternic. Şi el, ceferistul, însoţitorul vagonului de dormit, dus cu gîndul. Sau poate că tocmai de aceea. îl privesc atent. Nu tresare. Nici măcar nu mă aude. Mai bat o dată. Bătăile mele se amestecă cu ţăcănitul roţilor de tren, la macaz. Mai bat şi a treia oară. De data aceasta ceferistul mă aude. Se întoarce uşor spre mine, nedezmeticit, mă priveşte fără să mă vadă — tot acolo, în lumea aceea de dincolo de realitate se află cu gîndul —, apoi mă vede cu adevărat şi faţa i se luminează încet, încet. Mă uit înapoi. Poate acolo, la geamul de pe coridor, o fi apărut o fata-morgana. Nu, n-a apărut nici una. Pe postul ăsta, acum şi aici, pentru ceferistul transpus şi revenit, se pare că sînt eu. Ei, fir-ar să fie ! Parcă l-am mai văzut undeva pe omul ăsta !

— Toa’lent 1 De unde aţi apărut ? A, iertaţi-mă, nu mi-am dat seama, au trecut de-atunci nişte ani, aţi fost avansat de mai multe ori. Da* nu v-aţi schimbat deloc, tovarăşe maior ! Ieri m-am întîlnit cu Buruiană, ăla, puşcaşul mitralior — începe el firesc, de parcă ar continua o discuţie abia începută —, trebuie să vi-l amintiţi că v-a dat multă bătaie de cap pînă a învăţat să tragă ca lumea. Am vorbit cu el de dumneavoastră „L-ai mai văzut, mă, zice, pe toa’lent ? Mult bine mi-a făcut mie omul ăsta !” ; „Aha, în sfîrşit, ai ajuns şi tu la o vorbă ca lumea. Că atunci..." S-a pus bine pe direcţie Buruiană ăsta. De altfel avea ceva în capul ăla al lui pătrat şi încolţurat. A terminat între timp facultatea, e inginer pe nu ştiu care şantier.

Se opreşte mirat, mă priveşte încă o dată cu ochii lui mari şi verzi şi, aducîndu-şi parcă aminte de ceva, se loveşte cu palma peste frunte se ridică, se mişcă grăbit prin odaia aia a lui strimtă şi plină

de tot felul de lucruri, scoate o sticlă de whisky, şi o deschide cu îndemînare :

— Staţi aşa, toa’ lent, m-am luat cu vorba, trebuie să sărbătorim evenimentul, ce naiba ! Au trecut cincisprezece ani de cînd nu ne-am văzut. Pariez că nici nu mai ştiţi cum mă cheamă ! Da, vedeţi, eu n-am cum să vă uit, dumneavoastră eraţi dascălul, comandantul, personajul principal, iar noi, soldaţii...

Din pîcla vremii care s-a scurs vine încet, încet în prim-plan un băieţandru cu uniforma prea largă, căciula lăsată pe ochi, zgribulit, temător. Era penultimul în grupa a treia şi sergentul îl încărca toată ziua cu materiale de instrucţie. Ceilalţi îi ziceau *portsamar,* dar el se făcea că nu pricepe, zîmbea aproape tîmp, apoi lua în spate şi pa- noul-ecran, şi ţinta, şi călăşul P.S. şi îşi ocupa tăcut locul în formaţie. Atunci, în acele clipe, trebuia să-l fi privit. Ai fi zărit, preţ de cîteva secunde, o umbră întunecîndu-i fruntea. Ca un nor venit din senin peste strălucirea soarelui de cuptor. Şi, apoi, pierdut tot aşa, în seninul diluat în albastrul de iulie.

Atît. în rest nu mai era aproape nimic de văzut, de remarcat, la acest *mezin* al plutonului. Cînta la fel cu ceilalţi, rîdea la fel cu ceilalţi şi se bucura ca un copil, din te miri ce. Dar mie mi se părea că, în adîncurile lui, lucrurile nu erau prea limpezi. într-o zi, la o aplicaţie, l-am chemat deoparte, la cortul nostru, al comandanţilor de plutoane. „Hai, mă, Iordăchescule, ia şi tu o gură de ceai de-ăsta de-al nostru, de-al comandanţilor, că tot ca al vostru e, numai ceaşca e parcă ceva mai arătoasă, şi mai spune-mi ce te frămîntă. De la o vreme parcă ţi-au cam încolţit sîmburii proastei dispoziţii sau, cine ştie, o fi de vină frigul ăsta sucit şi răsucit de viscol şi de toate cite sînt ale muntelui." „N-am noroc, toa’ lent, ce să am ! Cit despre sîmburii ăia... De unde atîţia la un pom fără rod ?!“

Eram doar noi doi în cortul spaţios, bine încălzit. Ceilalţi comandanţi de plutoane plecaseră care

încotro, să mai schimbe o vorbă cu colegii de la celelalte arme, să mai facă o partidă de şah. Era un moment de pauză şi, în repaus, fiecare-şi mai rezervă din cînd în cînd şi pentru el un moment-două. Iordăchescu mai zvîrlise un lemn în micul godin, apoi se risipise şi mai mult înlăuntrul lui şi nu putusem scoate mai nimic de la el. „Bine, mă, Iordă- chescule, cum vrei tu. Dacă ţi s-or mai limpezi cumva vreun pic apele sau vei simţi nevoia unui cuvînt, să-mi dai un semn. Mai ştii, poate afli şi de la mine vreo vorbă- două." „Vă mulţumesc, toa' lent, dar ştiţi cum e, ce face omul cu mîna lui tot el trebuie să desfacă, altfel rămîne ca un făcut-nedesfăcut şi poarta mereu lucrurile neduse pînă la capăt."

— Măi, Iordăchescule, bată-te să te bată — revin eu în prezent —, era gata-gata să nu te mai recunosc. Te-ai maturizat, uite, vai, eşti aproape cărunt, dar asta-i, cum spuneai, timpul, viaţa. Trăsăturile îţi sînt însă aceleaşi. Şi tot n-ai scăpat de clipele acelea de cufundare în apele tale, de nod făcut şi nedesfăcut ! Te-am văzut adineauri. Erai exact ca atunci, de parcă n-ar fi trecut atîţia ani.

— N-aţi uitat nimic, toa'lent, pardon, tovarăşe maior, aveţi memoria amănuntelor. Eu n-o prea am decît pentru nimicuri. Să trăiţi şi să ne-ntîlnim mereu cu bine ! E dată naibii băutura asta, cea mai cea, mi-a pus-o unul în buzunar, o dată — un american sau un neamţ, habar n-am ce era, nu prea-i deosebesc — şi mi-a spus s-o păstrez pentru ocazii, or, ce ocazie mai deosebită poate fi pentru mine dacă nu aceea de a-mi întîlni, chiar în trenul în care-mi duc viaţa, pe fostul meu comandant. Dar staţi aşa să vă fac şi o cafea. Una de-aia de păcăne ca să fiţi mîine bun de lucru pe unde vă veţi duce.

începe să cotrobăie iar între obiectele acelea ale lui. E îndemînatic. Probabil că face de multă vreme treaba asta.

— Familia, copiii ?

Mă priveşte o clipă, apoi îşi întoarce ochii în altă parte.

— N-a mers. N-a ieşit nimic. Asta e, n-am reuşit. N-a mers,..

Cade iarăşi pe gînduri.

Bănuiam. Nu, nu bănuiam, eram aproape sigur. Femeia aceea, viitoarea lui soţie, nu era făcută pentru el. în ziua în care mi-o prezentase — „toa'lent, vă fac cunoştinţă cu soţia mea“ — mă furnicase gîndul ăsta, dar... „Marga — se recomandase ea şi mă privise iscoditor în ochi. Marga Iordăchescu. în curînd. Nu sîntem încă legitimi." Şi o simţisem uşoară şi lunecoasă ca pe o adiere. „Unii spun că ne-am cam grăbit — reluase Iordăchescu —, dar noi sperăm că o să fie bine, că vom fi o familie pe cinste." Ea mă sfredelise din nou cu ochii ăia ai ei de oţel inox. Mă simţisem dezgolit pe dinăuntru şi ea ştiuse asta, dar n-o impresionase golul meu, şi nici fuga mea pentru a mă ascunde după tulpini de cucută uscată. Mă pironise din nou cu lucirea fixă a privirilor ei de oţel inox şi, poate abia atunci, îmi dădusem seama că femeia asta nu e făcută pentru cineva, că ea-şi aparţine şi că şi alţii-i aparţin, aşa cum broaştele aparţin şerpilor şi oile lupilor.

Nu-i plăcusem. O aflasem imediat, cu un oarecare regret, cu o oarecare strîngere de inimă. Uitasem chiar, o clipă, de prezenţa subordonatului meu şi îmi păruse rău că ochii aceia cu irisuri aprinse privesc prin mine, dincolo de mine, cine ştie unde.

Atît. Vrusesem să-i spun lui Iordăchescu că fata asta, soţia lui, nu e pentru el, că mi se păruse prea fulgurantă, prea greu de atins şi de înţeles, dar, la ce bun. în fond era vorba de o familie pe cale de a se întemeia, familia lui, iar părerile şi năzăririle mele de tînăr necăsătorit, fără experienţa vieţii, n-aveau, practic, nici o importanţă. Şi-apoi, cum să-i spui aşa, nitam-nisam, subordonatului tău „Vezi, ai grijă, soţia asta a ta nu prea e făcută pentru tine, are ochi cam lucioşi care..." Cum o să-i spui aşa ceva ?! Tinerii se căsătoresc, de obicei, din iubire, iar un cuvînt ca ăsta, aruncat aşa, ca nuca în

perete, ar părea cel puţin ridicol. Cine l-ar lua în seamă ?! Şi în ce postură te-ai fi pus tu ?! Sau, dimpotrivă, ar putea tulbura o fericire abia înjghebată, sau...

Noaptea, o visasem privindu-mă aşa, de Ia distanţă, şl rîzîndu-mi sfidător, în hohote, în nas. încercasem să întind mîna spre ea, dar se spulberaseră şi imaginea, şi visul. Mă trezisem lac de sudoare şi nu mai reuşisem să lipesc pleoapă de pleoapă toată noaptea.

A doua zi, soldatul Iordăchescu, împreună cu toţi cei din contingentul lui, trecuseră în rezervă. Mă evitase cu grijă şi nici eu nu-l căutasem. îmi luasem totuşi rămas bun de la el în jumătăţi de cuvinte. Mă simţisem într-un fel vinovat faţă de băiatul ăsta harnic, faţă de acest ostaş cu o structură interioară atît de complexă şi atît de delicată. Vinovat pentru gîndul meu, pentru visul meu, pentru ceea ce aş fi vrut să-i spun şi nu-i spusesem, pentru imaginea ei care-mi stăruia obsesiv înaintea ochilor...

— Ei, acum a trecut, arii şi uitat. La dumneavoastră a durat mult, toa’lent, pardon — asta-i, obişnuinţa ! —, tovarăşe maior ?

— Ce să dureze ?

— Păi... legătura cu Marga...

— Cu Marga ?! Care Margă ?!

— Cum ?! N-a rămas cu dumneavoastră ?!

— Ai putut gîndi aşa ceva ?!

— Deci nu e adevărat, toa’lent ?

— Mă uimeşti !

Cincisprezece ani l-o fi chinuit gîndul ăsta şi n-a dat nici un semn ! Cum o fi putut ?!

Din ochii lui negri, umbroşi, se desprind două luminiţe, încătuşate vreme de un deceniu şi jumătate, licăririle acestea trec repede prin peretele de tăcere şi risipesc urmele de îndoială, de neîncredere.

— Ţineam prea mult la dumneavoastră şi, sincer să fiu, nu v-am crezut în stare de aşa ceva. Pe urmă m-am gîndit că, şi de este aşa, n-aveţi nici o vină,

femeia e femeie, nu ştii niciodată de la început cum or să meargă lucrurile. încet-încet, m-am obişnuit cu gîndul că nu dumneavoastră mi-aţi luat-o, că ea a plecat. Or — mi-am zis eu ceva mai tîrziu —, treaba ei, avea tot dreptul să aleagă pe cine vrea, doar n-o s-o ţin eu legată de piciorul patului. Pînă am ajuns însă la vorba asta, au trecut vreo zece ani...

Trenul străbate cu peste o sută de kilometri pe oră spaţiul unei gări puternic luminate. îmi persistă cîteva clipe în memorie fuga dezordonată a ramurilor aplecate peste acoperişul peronului. Cîţi ani le-or fi trebuit ca să poată ajunge pînă acolo !?

— Dacă aţi şti cu ce ochi o priveaţi atunci, toa'lent, iertaţi-mă, iar am greşit, tovarăşe maior... Eraţi ca fascinat, nu puteaţi să mai pronunţaţi un cuvînt ca lumea. „Uite — mi-am zis — ce poate face Marga mea pînă şi dintr-un om ca toa'lent al nostru pe care-l credeam un sfînt. Am revăzut mereu, în gîndurUe mele de mai tîrziu, imaginea aceea. Mai întîi, cu ciudă, cu durere — nu e uşor să pierzi ce am pierdut eu —, apoi din ce în ce mai mult cu resemnare, cu detaşare chiar. Am încercat, într-o vreme să vă găsesc vinovat, să vă urăsc chiar, ca şi cum asta s-ar fi putut realiza aşa, la comandă ; argumentele pe care le găseam împotriva dumneavoastră se izbeau de un blindaj extraordinar, de conştiinţa mea, ca să spun aşa. Nu poţi urî un om care ţi-a fost aproape la greu, care te-a ajutat să-ţi învingi timiditatea, care te-a deprins să suporţi greutăţile şi privaţiunile, care şi-a riscat viaţa pentru ca să ţi-o salveze pe a ta...

Şi iarăşi ceaţa timpului se risipeşte. Muntele se năpusteşte asupra mea năprasnic, făcîndu-mă să schiţez un gest reflex de apărare. Inima îmi zvîcneşte cu putere trans- punîndu-mă în timpul acela.

...Viscolul ne izolase de companie. înaintam cu prudenţă maximă, legaţi în singura frînghie de alpinism pe care o aveam, prin nămeţii care ne ajungeau cîteodată pînă la brîu. Vîntul vuia, înţepîndu-ne cu fiori de gheaţă feţele amorţite. Nu

ştiam exact cît mai aveam de parcurs pînă în pisc şi, de acolo, pînă în punctul de adunare, şi nici n-aveam cum să aflăm în vacarmul acela de alb şi cenuşiu în care nu se zărea om cu om. Din cînd în cînd mă uitam la busolă. Fireşte, pentru a menţine unghiul de marş. Creasta prezenta multe denivelări, dar, din cîte-mi aduceam aminte din studiul terenului pe hartă, pe itinerare nu existau pericole prea mari. Deodată... Viscolul nu-i putuse acoperi strigătul. Acel „toa'lent" strident şl prelung mă înfiorase şi mai tare. „Toa'lent — mi se transmise imediat prin şirul de ostaşi —, Iordăchescu s-a desprins din frînghie şi a căzut în prăpastie !" Oprisem coloana şi alergasem într-acolo. Undeva, spre flancul sting. Cum s-o fi dezlegat din frînghie !? Doar eu am verificat personal nod cu nod ! Uite-aşa. Se întîmplă ! „A căzut cu staţia de radio, cu tot — mi-a spus cineva —, praf s-a făcut pînă jos." „Ce prăpastie, pe aici nu există aşa ceva ?!", îmi exprimasem eu nedumerirea, apoi scosesem iarăşi busola şi verificasem direcţia. Constatasem că ne abătuserăm cu 25 de grade. Deviaţie magnetică, specifică acestei zone. Cum de nu-mi dădusem seama ? O luaserăm pe o altă creastă mult mai periculoasă. „Pe aici a căzut, toa'lent. A călcat pe cornişă şi..." După ce am dat ordin sergentului să ia comanda plutonului şi să continue deplasarea pînă la punctul ordonat — acolo aştepta şeful de stat-major al batalionului —, am coborît imediat în rapel împreună cu un caporal. Pe Iordăchescu l-am găsit fără cunoştinţă. îi oprise căderea un colţ de stîncă, ieşit mult din zăpadă. Am bătătorit cu mii de precauţii zăpada şi l-am dus pînă la o stînă. Şi-a revenit cu greu, dar nu putea merge, întrucît, în cădere, se rănise la şold. Cît de grav, nu ştiam. Pînă seara abia am reuşit să-l transport la casa pădurarului. Noroc că soţia pădurarului — asistentă medicală — i-a acordat în mare grabă îngrijirile necesare. Pierduse mult sînge şi, dacă mai întîrziam puţin...

— Nici acum hu înţeleg cum aţi reuşit să mă

duceţi pînă la casa pădurarului, îmi continuă el, cu voce tare, firul gîndurilor.

— Nici eu, îi răspund şoptit.

— După ce am trecut în rezervă şi am văzut că Marga nu mai vine — de-atunci, din ziua aceea n-am mai văzut-o —, m-am apucat de alpinism. N-am ajuns eu mare campion, dar am străbătut de la un capăt la altul munţii. Şi am fost de zeci de ori acolo, în locul acela în care m-am născut a doua oară. Pînă într-o zi cînd... Atunci, în ziua aceea, n-aţi mai fost dumneavoastră şi nici plutonul. Au cedat pitoanele şi ne-am prăbuşit amîndoi — eu şi coechipierul — în abis. Fractură de femur, tijă metalică, luni de imobilizare...

Aş vrea să-l întreb de oe s-a oprit la iluzia aceea, de ce nu şi-a căutat altă fată, să-i spun că aia, Marga sau cum o mai fi chemînd-o, nu era pentru el şi nici pentru mine, că ar fi trebuit să curgă multă apă pe toate rfurile din ţară şi din străinătate pînă cînd ea s-ar fi ataşat de un om, de un bărbat... Nu găsesc însă cuvintele, sau...

— Ştiam, Iordăchescule — încep, după o lungă, pauză —, ştiam încă de atunci că n-o să meargă. E drept, n-aveam experienţă, eram şi eu tot foarte tînăr, ca voi, dar ceva îmi spunea că lucrurile nu sînt în ordine, că femeia aceea nu era făcută pentru tine. Femeile de acest tip sînt ca florile răpitoare. Te atrag, îţi promit fericirea şi apoi... Aş fi vrut să-ţi spun atunci, de mult, toate astea, dar sînt sigur că nu m-ai fi crezut. De fapt nici eu nu m-aş fi crezut. Trebuia totuşi să depăşeşti momentul — aici e greşeala ta —, iluziile nu durează o viaţă. în fond nici acum nu e tîrziu. Ai tot timpul să intri în rînd, să-ţi faci şi tu un cuib unde să te întorci, unde să rămîi, unde să te limpezeşti după zdruncinăturile trenurilor ăstora...

Scările chitite treaptă cu treaptă în mine, la coborîrea în eşalon, şi cele derulate la urcarea în funcţie, în importanţă ca să zic aşa, au umplut prea mult spaţiul interior. M-am frămîntat prea mult în ultimele zile pentru ca să mai am răbdarea şi luciditatea necesară analizei la rece a celor

petrecute cu fostul meu subordonat în aceşti cincisprezece ani. Am senzaţia că-mi lipseşte libertatea de mişcare, că sînt închis sub un soi de cupolă transparentă care-ţi oferă, intr-adevăr, o largă perspectivă, dar... Cînd vrei să te apropii, să pipăi sau să admiri mai de aproape ceea ce vezi dincolo, te opresc ferestrele transparente. Atît. Pînă aici poţi atinge, poţi modifica, poţi transforma ; de aici în colo ai dreptul doar să vezi. Aşa a fost şi atunci. Aşa va fi mereu. Fiecare trăim, sub cupola propriei noastre condiţii, propriile noastre limite, obligaţii. Dacă n-ar fi aşa, poate că lumea şi-ar pierde ordinea firească, s-ar amesteca prea mult şi ar fi nevoie de cine ştie cît timp şi eforturi pentru restabilirea echilibrului. Cel puţin aşa cred, sau aşa mă oblig să cred, de vreme ce mereu a fost aşa, de vreme ce şi eu ştiu că aşa trebuie să fie.

Trenul. în liniştea dintre două gînduri, sau dintre două întrebări, sau dintre două răspunsuri, i se aud clar, distinct, curgerea, fuga. Am senzaţia că sînt în interiorul picăturii care, în cădere, îşi păstrează o clipă forma, starea de echilibru. Apoi... Cînd voi lua în primire comanda unităţii, cine ştie dacă voi mai avea răgazul să-mi aduc aminte de acest subordonat al meu, de povestea lui, care, într-un fel, este şi a mea...

— *O,* ce bine că aveţi încă deschis ! Vasăzică aici eraţi, tovarăşe maior! Şi n-aţi spus un cuvînt cînd aţi plecat din compartiment I

întorc capul. Nici n-am simţit-o cînd s-a apropiat. Ii zîmbesc încurcat, nu ştiu ce să-i răspund. De obicei, noaptea, în compartimente, nu se prea leagă conversaţii. Cei mai mulţi dorm, iar unii ies pe coridor şi privesc pe geam. N-aş spune însă că n-o remarcasem pe femeia care-mi reproşa lipsa de solidaritate. Dimpotrivă, mă tem c-o privisem prea insistent. în timp ce ea, absentă, dormea fără să-şi ascundă faţa înapoia canadienei de culoare galbenă pentru a-şi face mai comod somnul. Se pare că lumina de pe culoar n-o deranja defel, ba chiar îi producea o plăcere pe care nu

ezita să şi-o etaleze discret, prin’tr-un zîmbet abia schiţat şi încremenit în colţul buzelor, ca în urma unui vis plăcut. Putea fi o simulare, dar tot aşa de bine putea să fie şi o trăire adevărată, degajată, indiferentă, a momentului, un răspuns reflex la mîngîierea razei de lumină. Femeile frumoase nu fug niciodată de lumină.

Iordăchescu traduce repede, cum crede el de cuviinţă, scena. Nu ştie dacă e bine sau nu, dar îi toarnă repede un pahar de whisky, îi pune de cafea şi desface încă trei sticle de pepsi.

— Vai, ăsta-i curat răsfăţ. Mă costă o avere !

— Nu vă costă nimic, o linişteşte el curtenitor. Aţi picat la fix. E o ocazie.

— O ocazie ? Atunci tovarăşului maior să-i zicem la mulţi ani ?

— La amîndoi 1

— Atunci, la mulţi ani ! La amîndoi ! La aniversări sau, mă rog, la ocazii, prindem bine, din cînd în cînd, şi noi, femeile. Dar ştiţi că e original ? ! într-un tren, la miezul nopţii... Probabil o întîlnire după mulţi ani, nu ?

— Întîmplătoare, dar aşteptată, adăugă Iordăchescu.

— Nu este oare trenul locul tuturor posibilităţilor ? 1

— Aşa-mi spun şi eu cîteodată.

— în meseria dumneavoastră e firesc şi necesar. Altfel n-aţi rezista. Unora le vine greu să suporte chiar şi o singură călătorie. Dumneavoastră v-aţi ales o viaţă de călătorii. Trebuie să fi cules multe întîmplări interesante. Dacă le-aţi fi notat undeva... Dar e tare bună cafeaua asta. Mărturisesc că rareori am băut aşa ceva...

— Sînt de aceeaşi părere. Prietenul meu are, cred, o reţetă specială.

— Una foarte simplă, se scuză el. Cafea multă şi apă puţină. De fapt nici nu e o reţetă.

— E o risipă, conchide ea, ţuguindu-şi buzele. Dar zău că merită, cînd o faci pentru nişte oameni obosiţi care mîine vor lua din nou săptămîna de

coadă.

— Din păcate, n-am nici o cuşetă. V-aş fi oferit-o cu plăcere.

— După cafeaua aBta, cine credeţi că mai are chef de somn ? De altfel, voi coborî în eurînd. La următoare? cred.

Femeia din faţa noastră nu mai e la prima tinereţe. Să tot aibă vreo 35 de ani. îşi păstrează însă nu numai silueta, ei şi acea dezinvoltură feciorelnică a fetelor abia ieşite din adolescenţă. Umerii îi tresaltă aproape la fieeare cuvînt pe care-l pronunţă, parcă tulburaţi, ca luciul apei de o adiere de vînt. în rochia vaporoasă, strînsă cu un cordon în talie, ea însăşi pare o spumă de val, un văl uşor de ceaţă, peste limpezimile munţilor. Un văl care nu ascunde, ci, reliefează, albăstreşte un pic contururile, le dă acea nuanţă de înălţime, de instabilitate, care fascinează şi înspăi- mîntă, care cheamă şi opreşte.

— Sînteţi de-acolo de unde veţi coborî — formulez eu o întrebare fără să pronunţ numele gării în care mă voi opri şi eu — sau veniţi cu treburi ?

— Şi una şi alta. Sînt de-aici pentru că aici locuiesc şi mă întorc cu treburi pentru că am plecat, acum trei luni, cu treburi.

— E un oraş frumos, reiau curtenitor.

— Numai atît ? E interesant, plin de capcane, şi de cîte altele. Eu l-am îndrăgit şi am rămas în el, deşi, mărturisesc, nu mi-a fost prea uşor. Fiecare om îşi are modul lui de viaţă, visurile lui, speranţele lui. Ale mele nu aveau cum să se împlinească în acest oraş, dar ce să-i facem, ne. adaptăm. Viaţa reprezintă un soi de încercări şi nu întotdeauna şi de reuşite. Nu ?

— Interesant. Nu s-ar spune că v-aţi răsfăţat prea tare dacă apelaţi la această definiţie.

— Aşa e, nu m-am prea răsfăţat, mă recompensează cu o privire care, mărturisesc, nu-mi displace.

— Deşi, după aparenţe...

— Mersi. Nu e meritul meu, ci al genei. Probabil că în neamul nostru, vreo bunică sau vreo mătuşă mi-a transmis aceste însuşiri. Ce să fac, este singura mea zestre mai substanţială. De care profit şi eu cum pot, cum mă pricep. Oricum, vă asigur, nu spre folosul meu. Uneori m-am jucat prea mult, alteori prea puţin. Totdeauna, d?n plăcerea jocului, sau, ştiu eu, din jocul de-a plăcea, am mai făcut un dribling în plus sau unul în minus, cum zic criticii fotbaliştilor, şi... Asta-i. În ultimele trei luni am fost la mare. Şefă de local. Bani ? Am cîştigat o avere. De altfel încă din primele două luni am şi depus un CEC pentru maşină. Plus tot ce trebuie pentru ca s-o primesc chiar în toamna asta.

— Carnet aveţi ?.

— Cum să n-am ! L-am luat tot la mare. În orele libere, fireşte. Sezonul ăsta a fost foarte bogat pentru mine.

Mă gîndesc că eu, comandantul unei unităţi care are sute şi sute de maşini de luptă nu sînt încă în posesia unui carnet de conducere. Pe cînd femeia asta frumoasă şi guralivă...

Trenul aleargă parcă şi mai repede. Becurile agăţate pe stîlpii de pe peroanele gărilor mici în care nu opresc acceleratele fug ca nişte linii luminoase. Iordăchescu umple din nou paharele. Bem fără să ciocnim. Musafira noastră nepoftită, dar binevenită, ne spune o poveste c-un cuib de rîndunică făcut chiar în interiorul localului.

— Le-am spus fetelor să-l dea jos, dar lor le-a fost milă — avea pui —, iar eu am uitat de el. Cu treburile, cu aprovizionarea, cu clienţii, ştiţi cum e. Cine mai avea timp să se ocupe de un cuib de rîndunică ? Fetele curăţau bine locul, pentru că, fireşte, păsările astea sînt ele drăguţe, dar fac şi multă mizerie. Clienţii se amuzau copios. Cei cinci puişori stăteau cu capetele scoase din cuib şi, cînd sosea rândunica, deschideau ciocurile şi ţipau cît îi ţineau gura. Şi ea intra în zbor pe o uşă care rămînea mereu deschisă şi ziua şi noaptea şi le aducea mîncare. Cite o gîză sau ştiu eu ce avea ea acolo, în cioc. Şi tot făcea aşa, toată ziua, naveta

asta cu cite ceva în cioc pentru fiecare dintre cei cinci pui. Şi ei stăteau aşa, cuminţi, pînă ce o zăreau zburînd pe uşă, apoi, dintr-o dată, ca la comandă, deschideau ciocurile şi începeau să ţipe. Asta doar o secundă, cel mult două. Apoi pasărea iar zbura şi iar se întorcea, fără să se oprească o clipă să-şi mai tragă şi ea sufletul. Am urmărit de cîteva ori să văd dacă deschidea ciocul şi cerea mîncare şi puiul care-şi primise porţia mai înainte. îl deschidea, ba, mai mult, încerca să le-o ia înainte celorlalţi, să primească tot el viermişorul sau gîza. De unde se vede că nici în lumea lor nu există cinste deplină, că şi puiul vroia o bucată în plus faţă de puiul celălalt, fratele său, fără să fi învăţat acest lucru de la cineva. Numai că mama lor, rîndunica, îl cunoştea pe fiecare în parte şi avea grijă să le împartă exact prînzul sau cina sau micul dejun, sau ce o fi fost, că nu-mi dau seama cum se numesc mesele în lumea păsărilor. De fapt, la ele, la păsările astea, n-am prea văzut o diferenţiere. Ele o ţin într-o veşnică goană după hrană. Şi cînd te gîndeşti cîte gîze trebuie să culeagă rîndunica asta pentru a umple guşa fiecăruia dintre puii săi ! Şi, bineînţeles, şi pe a sa, că nici ea nu trăieşte cu aer ! Cînd eram mică îmi plăceau grozav rîndunicile, zborul lor spontan, neliniar, îmi dădea senzaţia unei imense libertăţi, unei vieţi desprinse de mersul pe pămînt, de grija paşilor care nu se termină niciodată, a drumurilor şi caselor. Zborul..., zborul, credeam eu atunci, e altceva. Şi-mi alesesem rîndunica drept model. O vedeam aşa mică, nedolofană — dolofane sînt vrăbiile — şi plină parcă de veselie, cu căpşorul ei negru şi cu guleraş alb-gălbui, cu codiţa subţire, despicată... Noaptea mă visam rîndunica, iar zborul meu se făcea şi mai frumos, întrucît era al meu, al meu de-adevăratelea, — ce importă că era vis, uneori şi în vis se trăieşte la fel de bine. Cel mai mult şi mai mult îmi plăcea cînd mă ridicam deasupra copacilor, cînd vedeam pădurea şi-dealurile de sus, de deasupra lor, ceea ce nu mi se întîmpla niciodată cînd eram trează şi mergeam cu picioarele pe pămînt. Curios, dar în visele acelea

nu-mi apăreau niciodată oamenii, casele, satul. Oare de ce ?

— Ştiu eu — încerc să-i răspund, pentru a-i întrerupe o clipă monologul —, poate pentru că nu-i iubeaţi îndeajuns. Sau... visurile, în general, abstractizează, recompun altfel lumea noastră de fiecare zi...

— Poate, nu-mi dau seama. Cert este că, în vremea aceea, ajunsesem la un fel de identitate între gînd şi vis. Adică visul îmi continua gîndul sau, mai degrabă, un vis îl continua pe celălalt. Şi, astfel, în anii aceia frumoşi ai copilăriei, cele două planuri — al visului şi al gîndului — se apropiau atît de mult, încît, la un moment dat, chiar am crezut că pot într-adevăr să zbor.

— Interesant, intervin din nou. Tocmai am terminat lectura unei cărţi care tratează cumva, dar pe alte planuri şi din alte unghiuri, ideea asta. „Les fleurs bleues“ se cheamă. E scrisă de un francez, Raymond Queneau. Un căpitan de şlep, Cidrolin, în timp ce îşi face siesta, visează că este duce. în schimb, ducele, ducele Auge, nu se ştie dacă visează că este căpitan de şlep şi autorul citează aici un foarte frumos proverb chinez : „Ciuang-Tzu visează că este fluture, dar oare şi fluturele visează că este Ciuang- Tzu ?“... în cele din urmă, ducele şi căpitanul se întîlnesc pe puntea şlepului, vin apele mari şi iau cu ele vasul. Apoi apele se retrag şi şlepul rămîne ancorat undeva, de un vîrf de deal sau de munte, ca o adevărată arcă a lui Noe. Deja, prin mîlul gros lăsat de retragerea apelor, încep să se ivească primele flori albastre...

— Poate că tot aşa s-ar fi petrecut lucrurile şi în cazul meu. Dacă într-o zi nu i-aş fi povestit mamei totul. Mama nu ştia prea multe, ea n-avea niciodată răgaz să viseze, îi murise bărbatul într-un spital de campanie, pe undeva, prin Cehoslovacia, şi asta o terminase. Muncea toată ziua la cîmp cu soră-mea, iar eu, care am venit pe lume cam în vremea aceea, am avut, cum se spune, altă viaţă. Cred că bătrîna era geloasă pe mine, sau, cine ştie, poate că nu mă

dorise, poate se gîndise că o să fiu băiat, ca să nu ni se piardă neamul şi numele. Dar n-a fost aşa... Cînd i-am povestit ce visez eu, s-a făcut foc şi mi-a ars vreo două palme : „Ai început să ai păsărici la cap, fato, ca Veta nă- roada, de mîine iei sapa de coadă şi vii în Seci, la prăşit, că de-acolo mîncăm mămăligă !“ Nu mi-a plăcut munca la cîmp. De aceea, cum am absolvit şcoala din sat şi am mai crescut puţin am şi întins-o la oraş. Aici, ce să vă spun, altă viaţă ! Visurile acelea din copilărie s-au risipit, le-am uitat cu totul. Pînă în vara asta cînd cu rîndunica şi puii ei... Cine a spus că trecutul e bun trecut n-a avut dreptate. Vine cîteodată un moment cînd... Cum a fost ăsta cu mine şi cu cuibul rîndunicii... Şi cînd te gîndeşti cît de pornită eram împotriva lui, cum vroiam să-l dărîm !

— Sînteţi sensibilă !

— Mulţumesc ! Aşa cred. Dar nu mi-aţi spus totuşi ce semnificaţie aveau florile albastre din cartea pe care aţi citit-o...

— Ştiu eu, poate aceeaşi pe care a avut-o cuibul de rîndunică pentru dumneavoastră. Perpetua renaştere a omului din sine însuşi...

— Atunci, pentru florile albastre !

Ridică paharul şi-l goleşte dintr-o singură înghiţitură.

— Cît ziceţi că vă datorez ? se adresează ea din nou lui lordăchescu.

— Nimic, v-am spus, a fost o ocazie.

— Atunci, mulţumesc şi vă doresc drum bun. Eu vă las. Trebuie să cobor. La prima...

Şi dispare tot aşa cum a apărut. Abia de am timp s-o urmăresc cu privirea.

— Mă tem că şi eu trebuie să mă pregătesc să cobor. Iordăchescule, nici nu-ţi închipui ce mare bucurie mi-a făcut întîlnirea asta cu tine ! Mai ales acum, cînd eu însumi sînt, ca să spun aşa, la început de drum. De fapt, în fiecare moment, fiecare dintre noi se află, într-un fel sau altul, la începutul unui drum...

— Toa’ient, pardon, tovarăşe maior, bucuria a

fost şi de partea mea. Poate că întîlnirea asta va avea un rol important în viaţa mea. Nu poţi trăi mereu în extreme. Şi iluzia, ca şi resemnarea, trebuie să aibă un sfîrşit.

îi dau adresa şi numărul de telefon. Sigur, îl voi mai întîlni pe acest fost subordonat. Abia acum îmi dau seama că, în vremea cînd a fost ostaş, nu l-am cunoscut în suficientă măsură. Imaginea ostaşului calm, zîmbitor, echilibrat, ascundea un temperament vulcanic şi, în acelaşi timp, o mare forţă de stăpînire. Eu îl crezusem, într-o vreme, chiar un pic bleguţ şi îl tratasem cîteodată cu blîndeţe, cu îngăduinţă.

Ii spun la revedere, îi string puternic mîna. Am din nou senzaţia că mă despart nu de un om oarecare, ci de o etapă a vieţii care mi-a revenit pentru o clipă în imagine, ca într-un vis.

— Dacă te opreşti vreodată în oraşul ăsta în care şi tu ai fost cîndva, să treci neapărat pe la unitate să-mi faci o vizită. Eu sînt comandantul.

îl privesc cu insistenţă. îmi place să-i citesc în ochi bucuria şi mirarea, să-i aud cuvintele, primele cuvinte eare-i vin în minte. Pentru că, şi pentru el, întîlnirea este mai degrabă o întoarcere înapoi, la anii cînd eu eram locotenent, comandant de pluton, şi el soldat. Lui, mai ales lui, îi vine probabil greu să vadă în mine, locotenentul de altădată, în „toa'lent-ul de la trei", pe actualul comandant de unitate. Dar timpul a trecut şi, odată cu el, am crescut şi noi. Am crescut şi am urcat pe treptele devenirii, ale răspunderilor.

— Cum ? ! se miră el. Chiar comandant, în locul tovarăşului colonel Alexandrescu ?

— Nu în locul lui, ci după el. De fapt, după cel care l-a înlocuit din momentul cînd tovarăşul colonel Alexan- drescu a ieşit la pensie. Ce să-i facem, Iordăchescule, timpul ! Acum ne-a venit şi nouă rîndul la timonă ! Aşa e în viaţă.

— Neapărat, toa'lent, pardon, tovarăşe maior, neapărat am să trec să vă văd în biroul acela în care eu n-am avut prilejul să intru niciodată.

...Colonelul Alexandrescu...

Gîndurile mi se întorc iarăşi cu ani înapoi. Parcă-l văd. înalt, elegant, detaşat, imperturbabil. Pe front comandase un batalion. Apoi regimentul. I se spunea, şi atunci, ca şi acum, omul cu nervii de oţel, întrucît nimeni, niciodată, nu l-a văzut ieşindu-şi din sărite, nici ridicînd vocea la un subaltern. Cînd era cîte unul rănit, el ţinea neapărat să-l vadă. Se ducea pînă în linia întîi, îi punea mîna pe frunte şi îl privea îndelung în ochi. Ostaşii spuneau că avea puteri tămăduitoare, că îl Balva pe om de la moarte cu ochii lui ficşi, adînci, în care cel rănit citea o mare iubire. îmi povestise toate acestea un subofiţer, plutonierul adjutant Pescaru, Pescaru Hie — nea Hie, îi ziceam noi, familiar ■—, într-o zi cînd am făcut împreună de serviciu. „A venit la mine acolo, în văgăuna aceea şi m-a privit îndelung. Parcă era mama, răposata. Ce-mi făcuşi, tu, mă, băiete, cum de te-au nimerit ? Ia să vedem, unde te doare." Aşa mi-a zis. Şi avea o mînă uşoară, toa'lent, parcă mă mîngîia mama cînd eram mic în locul unde mi-a dat un mărăcine..."

într-o zi a fost şi el rănit. Se spune că i-au extras glonţul acolo, chiar la punctul medical batalionar. Aproape pe viu, dar el n-a scos nici un ţipăt. A strîns ochii şi buzele şi a înăbuşit durerea în el. Medicului unităţii nici nu i-a venit să creadă. Aşa ceva nu mai văzuse. „Ce e cu dumneata, căpitane, cum de poţi suporta cu atîta stoicism o durere de nesuportat ?“ „Sînt comandant de batalion, domnule doctor. Ostaşilor le vine şi mai greu, în timpul atacului." După războiul a făcut Academia Militară şi a rămas în continuare comandant de unitate. A ţinut să rămînă, refuzînd orice promovare.

într-o zi, la popotă, ne-a invitat la masa lui. Eram vreo trei locotenenţi, comandanţi de plutoane. Comandantul lua masa în aceeaşi încăpere cu ceilalţi ofiţeri. „Vă rog, poftiţi aici, ne-a spus, să vedem care dintre voi va ajunge primul comandant de regiment. Eram, deci, trei : Nicu Gherase, Ion Mihăescu şi eu. Cei doi colegi ai mei s-au poticnit

pe parcurs. Am rămas eu. Eu am ajuns deci primul din cei trei comandant de unitate.

E, intr-adevăr, o chestie, nu ştiu de ce tot încerc să fac pe modestul ! „Te-ai ajuns, bătrîne. Eşti primul din familie care atinge o astfel de treaptă ! De-acum...“ „Hai, hai, nu exagera — mă corectez —, împrejurările au avut şi ele rolul lor...“ „Nu cred. în fond şi ele fac parte din decor." „Păi vezi...". „Ce să văd, asta-i ! Sînt comandant de unitate. Am visat asta, am dorit-o, m-am pregătit în-delung şi, la ora actuală, mă simt capabil să comand o unitate." „Crezi că eşti singurul ?“ — mă interpelează acelaşi p;înd. „Adică ?“ „Adică... nu trebuie să uiţi că, pe aceeaşi listă cu tine, se mai aflau doi candidaţi. Şi nu de umplutură. Unul dintre ei era chiar şef de promoţie..." „Aşa e. Dar uite că..." „Ai fost preferat tu." „Eu",

Ajung în compartiment. Mai sînt doar cîteva minute pînă cînd trenul va opri în gara unde voi coborî. îmi iau repede geamantanul şi mantaua de ploaie şi mă îndrept spre capătul coridorului.

— Şi dumneavoastră, tovarăşe maior ?

— Voi coborî şi eu.

— Iar n-aţi spus nici o vorbă. Locuiţi aici ?

— Da. Aici voi locui.

— îmi pare bine. înseamnă că drumurile noastre se vor mai întîlni. Oraşul nu e prea mare.

— Şi eu sper. Cu cine am avut onoarea ?

— Margareta Ianculescu.

îmi pronunţ şi eu numele şi încerc să-i ajut Ia gea- inantane.

— A, vă rog, nu !

— Cum doriţi.

— Vă mulţumesc ! Nu fiţi supărat.

în ochii ei mari, cu irisuri parcă din oţel inoxidabil, încolţesc complice două licăriri. Tresar, caut o altă imagine asemănătoare, o găsesc, încerc să le alătur pe cele două, să le compar, dar, chiar în acest moment, trenul trece în mare viteză pe podul de cale ferată de la marginea oraşului. Cealaltă

iluzie se risipeşte, iar lucirile din ochii Margaretei Ianculescu n-au fost decît nişte licăriri de o clipă, poate nici atît, poate mi s-o fi părut, n-am cum să-mi dau seama, cum să verific. Poate că iluziile ne produc într-adevăr plăcere numai prin faptul că sînt incomplete, cum încerca Stendhal să argumenteze prin 1823 în al său *„Racine et Shakespeare",* prin aceea că nu durează (ca în teatru, spre exemplu) decît fracţiuni de secunde. în rest, lumea se întoarce la realitatea ei nemijlocită, la *hic-et-* nunc-ul existenţei de fiecare zi, de fiecare ceas. Cîteodată se întîmplă însă să luăm iluzia drept adevăr, aşa cum s-au petrecut lucrurile, într-un august 1822, cu soldatul care era de pază în interiorul teatrului din Baltimore. Văzînd că Othelo, în actul al V-lea al tragediei, o va ucide pe Dezdemona, soldatul a strigat că nu se va spune niciodată că, în prezenţa lui, un prăpădit de negru-va fi ucis o femeie albă. în acelaşi moment a tras un foc de armă şi a zdrobit braţul artistului care-l interpreta pe Othelo. Soldatul acela luase scena drept viaţă, iar visurile şi gîndurile actorului
drept adevăruri nu înţelesese jocul. De fapt nici Iordăchescu, în cu totul alte împrejurări, nu-l înţelesese. Şi el luase iluzia drept adevăr. Poate şi eu, dacă aş da crezare acestor luciri de o clipă, dacă n-aş reuşi să separ clipa de scurgerea ei, de durată, aş păţi la fel. Uneori trebuie să laşi această monadă — clipa — să treacă, să nu te agăţi de ea ca un disperat, să n-o imortalizezi. Orice ai face, ea tot va trece, şi se va duce în nevăzut, numai tu vei crede că ţi-a rămas, că este a ta, că nu ţi-o poate lua nimeni. Eu nu sînt, sper să nu fiu, dintre aceia. Prefer să spun, ca Baudelaire: „Un eclair... puis la nuit! — Fugitive beaute! / Dont le regard m'a fait soudainement renaître, / Ne te verrai-je plus que dans l'eternite ! /...../ O toi que j'eusse aime, O toi qui le savais !"

Gara.

Am ajuns.

Un peron cu dale gălbui, tăiate în mărimi

pătrate. Cite un geamantan pe rotile crestează strident liniştea gării. Paşii călătorilor se grăbesc spre taxiuri. De pe scara vagonului, am impresia că o nouă picătură de lume se strecoară prin porţile gării spre inima acestui oraş. Ca un strop de apă vie. Apă vie într-un oraş cufundat în deşertul cenuşiu al nopţii. „Nu-mi plac călătoriile — spunea cineva. Sînt ca regretele. “ Mie îmi plac. Mai ales momentele cînd se încheie, cînd se sfîrşesc. Parcă văd rîndunica aceea venind cu musculiţa în cioc în strigătele de bucurie naturală ale puilor. De pe scara vagonului, caut cu ochii fii care îşi întâmpină mamele sau mame care-şi primesc cu sărutări fiii. Cînd se întîlnesc, după o mai lungă perioadă de timp, sau după o călătorie, rudele, prietenii, toţi cei ce-şi sînt dragi se sărută. Pe obraji, pe buze sau pe frunte. Bărbaţii sărută mîinile femeilor care-i aşteaptă sau care vin. Cu dezinvoltură, circumstanţial sau aproape cu pioşenie. Apa tinde către apă, oamenii tind către oameni, legea atracţiei universale nu poate exista în afara acestor particularităţi care-i dau substanţă şi identitate.

O caut din ochi pe Margareta, femeia aceea frumoasă şâ plină de temperament care a sorbit un pahar de whisky dintr-o singură înghiţitură. Şi care, cred eu, ar fi în stare să soarbă la fel de lesne şi oraşul, dacă ar vrea.

Iat-o. Agăţată de gîtul unui foarte tînăr locotenent, pierdută parcă în îmbrăţişarea mută, prelungă. Ca într-o regăsire. ?

O adiere de vînt trece pe deasupra gării, făcînd să foşnească frunzele de plop. E toamnă, constat, zîmbind imaginii pe care mi-o sugerează acest cuvînt. Numai toamna frunzele de plop foşnesc aşa, prelung. A dor. Şi a netimp.

Am rămas aproape ultimii. Ei doi şi eu. încă n-am coborît scările vagonului. Mă uit la ei şi nu-i văd. Pentru că imaginea lor trece în alta, a mea, numai a mea. Dintr-o altă zi, cînd, pe acelaşi tren, îmi întâmpinam şi eu, în aceeaşi tandră uitare de mine, logodnica. Eram ca la începutul începuturilor

şi toate mi se păreau făcute din flori albastre şi din caişi înfloriţi, deşi era tot toamnă şi frunzele de plop foşneau tot ca acum, prelung, a dor şi a întoarcere în timp.

Cobor. Trec pe lîngă ei fără să-i privesc. Deşi îi văd foarte bine, atît de bine, încît încep să mă doară ochii. Le simt, aşa cum simt nevăzătorii, fiecare gest, fiecare mişcare, fiecare trăire; Şi, deodată, în adîncuri, mă revolt. în- tîlnirea lor mi se pare un simulacru. Peste caişii înfloriţi se aşterne un nor de lăcuste, fluturii se prefac repede în omizi, vîntul spulberă iluzia, frunzele plopului crescut între timp la fel de înalt ca vechiul turn al gării dor ca înţepăturile de albine. Dor şi picăturile de ploaie care încep să cadă, tomnatic, fără de ţintă şi, parcă, fără de sfîrşit, peste cojocul întors al ciobanilor alungaţi de pe munte.

Taxiurile s-au evaporat cît ai pocni din degete. Nu cred că se va mai întoarce vreunul pînă în zori. De fapt, nu mă interesează. Prefer mersul pe jos, prin ploaie. Singur. Mă bucur că mi-au respectat dorinţa şi nu m-a aşteptat nimeni. înapoia gării, becurile cu neon se reflectă în strada umedă, zdrenţuită de cercurile de o clipă ale picăturilor de ploaie. Sus, pe platou, oraşul se odihneşte. îi simt respiraţia uniformă, familiară. Seamănă cu a tatei cînd doarme sub nucul din curte, în amiaza unei liniştite zile de vară. îi simt străzile şi casele pulsînd odată cu inima mea, rostogolindu-se fără greutate, imaterial, peste timpul care s-a scurs, strîngîndu-l din nou în caierul care va fi fost la începutul începuturilor. Şi căldura desprinsă din caldarîmurile tăcute, stropite de ploaie, mă cuprinde încet, încet. Ca o mîngîiere. Ca un parfum de fată. Ca o linişte de septembrie.

încep să urc scările. Sau ele coboară tăcute şi umede înaDoia paşilor mei. Totuna. De cîte ori v-am urcat, scărilor ! De cîte ori v-am simţit sub tălpi piatra ! De cîte ori nu v-am străbătut, picătură cu picătură şi gînd cu gînd, treptele ! Cu pas mărunt de copU, în anii mei de început şi de joacă. Cu pas de tînăr care se întorcea acasă, de la liceul militar, în vacanţe. Cu pas de om care revine, care a revenit şi va reveni mereu să ia o gură de aer de la începuturi, din izvoarele limpezi ale gîndului curat, din lanurile pe care nu le apleacă niciodată vînturile.

Urc. Paşii îmi sînt la fel de uşori şi de siguri ca de atîtea alte ori. Pe măsură ce urc, îmi apar acoperişurile atît de cunoscute. Dincolo de scări, la capătul lor, forme geometrice pe care le port mereu cu mine, aşa cum purtăm noţiunile euclidiene de punct, linie, dreaptă, triunghi. închid ochii. Le revăd, însorite, în după-amiaza zilei ultimei mele plecări : acoperişul de ţiglă al spitalului, cel de tablă al turnurilor bisericii albe, apoi cele ale şirurilor de case păzite de coroane de tei şi de castani.

Paşii îmi sună discret. Aş merge pe vîrfuri să nu-l tulbur pe tata cînd doarme, să nu tulbur odihna oraşului meu, să nu punctez, cu păcănitul lor monoton, curgerea limpede a gîndurilor în sus, spre piscul de unde vin.

Măturătorii, prin ploaie, adună frunzele şi castanele căzute. Mîine, în zori, oraşul trebuie să fie primenit, gătit ca o fată care-şi aşteaptă peţitorii. Tare mă bat gîndurile să mă aşez aici, pe banca asta şi să aştept pînă în zori să-i dau bună dimineaţa de pe stradă, din această agoră a civilizaţiei moderne. Dar nu mi-ar sta bine, ce naiba, sînt în uniformă, ce e cu sentimentalismele astea de licean mămos ?

Un alt stol de gînduri mă face zob pe dinăuntru, mă duce spre luceferi şi stele necăzătoare, imateriale. Urcuş fără scări şi fără dimensiuni, ca într-un vis care încă nu e pe deplin vis, ci doar o

mahmureală, o stare între somn şi nesomn, hipnagogică, cum ar zice cei care se ocupă de onirism. Scara de mătase se rupe, picăturile de ploaie cad şi ele în sus, odată cu gîndurile. Să fie oare efectul acestei bruşte întîlniri cu locurile scumpe ale gîndului şi inimii mele ? ! Sau un efect al zorilor care se zbat dincolo de norii de ploaie cu ceaţă care se scurge pe văile munţilor ?

Paşii-mi sună parcă din ce în ce mai tare pe caldarî- mul umed, amplificaţi de liniştea oraşului. Mă opresc iarăşi cîteva clipe şi ascult. Mi-e teamă ca nu cumva zgomotul paşilor mei să declanşeze alţi paşi, aşa cum ţi-e teamă, iarna, în munte, să nu stîrneşti avalanşa. Cînd mă depărtez de luminile plantate pe stîlpi, umbra mi se prelungeşte ştearsă, pierdută în unghiul diedru dintre pereţii caselor şi trotuar. îmi vine în minte un episod de demult, din vremea copilăriei. Eram la ţară şi, noaptea, mergeam cu unchiul să păzim via. Unchiul avea totdeauna un felinar pe care-l ţinea în mîna stingă. în dreapta lui i se prelungea umbra pînă se făcea iarăşi noapte-noapte. Pe mine mă impresiona însă umbra paşilor lui. Mi se păreau nişte paşi de uriaş, stîngaci şi uniformi ca ai unui elefant.

Gîndul mi se întoarce din nou la femeia din tren. Numele nu-mi spune nimic. Dar, cine ştie... Oi mai fi văzut-o, poate, undeva, în vreun colţ de ţară. Şi iar îmi stric buna dispoziţie. „Fii atent, bătrîne — îmi spun —, de-acum eşti comandant de unitate, nu-ţi mai ţine cu de-abde-astea. Trebuie să fii modest, să aibă oamenii de învăţat de la tine." „Aşa e. Dar, gîndul e gînd, n-ai ce-i face, tot o mai ia cîteodată de-a dreptul, nu-l poţi opri.“ „Ei, na, cuvinte găseşti cu zecile de mii, dacă vrei. Principalul e să-ţi vezi de treabă." „îmi văd, cum să nu-mi văd."

Doi tineri merg ţinîndu-se de după gît, dar nu le ajunge trotuarul. îi feresc. Ei nici măcar nu mă văd. Cine ştie de unde or veni ! Restaurantele s-au închis de trei-pa- tru ore !

Şi, iată, am ajuns.

Strada mea. O uliţă de margine de oraş. O uliţă de altădată, din alt veac parcă. Căsuţe vopsite în culori vii, pomi fructiferi, boite de viţă de vie. Şi lătratul clinilor, şi cîn- tecul cocoşilor, şi toate cele cîte pot fi într-o margine de oraş provincial. Un oraş în care s-a construit mult, păs- trîndu-se în acelaşi timp cîte ceva şi din ce a fost, cit s-o mai păstra.

Deschid uşor poarta. Cîinele mă recunoaşte, se gudură pe lîngă mine. îi dau cîteva bomboane. Străbat curtea îngustă, pietruită. Trec pe sub coroana nucului, mă aplec să nu mă lovesc de crengi. „Trebuie să fie încărcat de nuci“ — îmi spun, gîndindu-mă că mîine...

Nucul. Cum de nu l-o fi tăiat tata ! Astă-iarnă nu prea a avut lemne. Casa nu mai e ca altădată. Mi se pare şi ea bătrînă, stingheră, cum ţi se pare o mamă de la ţară cînd vii din cînd în cînd de la oraş, s-o vezi. Cînd vii de departe, tot ce altădată, în copilărie, era un univers, ţi se pare acum mic, fără însemnătate. Dar, încet, încet, începi să te obişnuieşti iarăşi cu aceste obiecte familiare, aşa cum ochiul se deprinde cu întunericul. Sau cu lumina. Dimineaţa care vine după o noapte în care ai lucrat cu fervoare e mai dimineaţă decît cea care te scoală mahmur din aşternut.

Urc cele cîteva trepte ale scării din pridvor. Sau ele coboară în mine, prin mine, spre ieri. Inima îmi zvîcneşte cu putere. îl voi revedea pe tata.

Bat uşor în uşă.

Aştept.

Trece un minut.

încep să mă tem.

Nu cumva ? !...

Nu.

îl aud cum se mişcă în aşternut.

Inima îmi bate şi mai tare.

Cum o mai fi ară tind ?! Nu l-am văzut de mult ! Cred că a albit !

Se aprinde lumina.

Aud zăvorul.

îmi deschide.

— Ei, măi băiete, te-ai gîndit şi tu să mai vii pe la mine ! O, ce bine arăţi ! Numai că... nici pe tine nu te-au ocolit ghioceii ! Da’ lasă că-ţi stă bine !

— Tată...

— Ştiu, ştiu ce vrei să-mi spui. Am cam îmbătrînit; Dar nu e o ruşine să fii bătrîn. Vino, ia colea un pahar şi să-ţi fac nişte ouă. Sau un peşte.

— Lasă, tată, mîine. Acum mă culc. Sînt frînt. , Mîine..., adică azi.

;— Nu mi-e foame. Vreau doar să trag un pui de somn?

;— Stai mult ?

■— Mult.

— Camelia unde e ?

— O să vină şi ea. Şi ea, şi ăl mic. Toţi.

— Atunci e bine. îmi era dor de voi. Şi eu, cu bătrî- neţele mele, cam preget să iau trenul şi să viu pînă acolo.' Cît o fi ceasul ?

— Cam cinci.

— Aoleu !

începe să se îmbrace repede, precipitat.'

— Dar ce s-a întîmplat, tată, unde fugi aşa, cu noaptea în cap ? !

— Ei, am şi eu nişte treburi. Vezi, cînd te scoli, cauţi şi tu pe-aci ceva de-ale gurii. Peşte, ouă, găseşti tu. Cafea n-am. Cu bine !

— Nu-mi spui şi mie unde te duci ?

— Ţi-oi spune eu într-o zi.

Iese. Pasul nu-i mai este ca altădată. Calcă parcă sfios, fragil. S-a cam gîrbovit bătrînul. L-or fi ajuns şi pe el anii şi eforturile. Iată, se împlinesc aproape cincisprezece ani de cînd e singur. Iar singurătatea îl schimbă pe om. Viaţa e un sistem de răscruci. Cînd eşti singur, poţi apuca pe oricare dintre drumuri, nimeni nu te trage de mînecă. Mai ales cînd începi să-ţi cam pierzi moralul. II *est plus tard que tu ne penses* îşi intitula un scriitor o carte, gîndin- du-se probabil la maladia care te roade, picătură cu picătură, pe dinăuntru, tăcută, mieroasă, cu ochii ei cenuşii, de felină.

Aud poarta scîrţîind. întocmai ca odinioară, cînd tata pleca la lucru şi noi, toţi cei patru băieţi ai săi, rămîneam să-4 aşteptăm pînă se întorcea. A venit însă şi vremea cînd am plecat noi şi a rămas el în prag să ne aştepte. Numai că noi au ne-am mai întors decît aşa, ca să luăm o gură de aer de sub nuc sau să bem o cofă de apă.

Ii aud^paşii îndepărtîndu-se. Cine ştie pe unde nu l-or fi purtat în cei peste 60 aproape 70 de ani ai lui !

Cobor şi eu cele cîteva trepte. Fîntîna e tot acolo, nu departe de nuc. împrejmuită c-un gard scund de ulucă. Trec pîrleazul şi mă aplec peste marginea rece a tubului de beton. Ochiul de cer din adine îmi clipeşte limpede, răcoros. Cobor găleata şi sparg liniştea apei. Minerul rece, înrourat, mă încălzeşte pe dinăuntru. L-am atins tot aşa şi atunci, de mult, cînd mîna mea era o mînuţă. Şi atunci cînd, pentru întîia oară, reuşeam să scot singur apă, şi acum...

„Trăim într-o vreme afurisită cînd familiile se risipesc, taică. Fiecare îşi ia zborul încotro poate, după cum îi e capul şi norocul.“ Avusese dreptate tata. Şi noi plecaserăm care încotro. Ce a mai rămas din copilăria noastră de vis ? Doar visul ! „Ei, şi ? — îmi răspunde un gînd. Din toate copilăriile rămîne doar visul. Nimeni nu poate fi toată viaţa copil !“ „Da, dar de ce s-o iei mereu de la început, de ce să nu rămîi în spaţiul în care ai copilărit ? Dacă ai rămîne acolo de unde eşti, parcă nici n-ai sesiza trecerea. Lucrurile ar îmbătrîni odată cu tine, ar face parte din viaţa ta.“ „Şi aşa nu fac ?“ „Fac şi nu fac. Prea multe vrei să cuprinzi, să ştii, să înţelegi, să faci şi să prefaci într-o singură viaţă ! Şi atunci nu-ţi mai rămîne aproape nimic al tău. Ca fîntîna asta, sau ca nucul ăsta.“ „Şi astea sînt tot în afara ta, tot de împrumut. Ele, lucrurile, trăiesc mai mult decît tine, îţi sînt exterioare." „De acord. Dar dacă ai fi lîngă ele de la început şi pînă la sfîrşit, nu le-ai mai privi cu ochii trecătorului care a mai fost cîndva pe aici, nu le-ai mai sesiza metamorfoza." „Aşa e.“

Sorb cu sete apa rece scoasă din adîncul pămîntului. Fiorul ei se suprapune peste cel al acestei dimineţi de septembrie. Ploaia a mai încetat. Dinspre cîmp vine o aromă de iarbă umedă. Cît de mare şi de adînc este cîmpul de la marginea oraşului cînd casele dorm şi adierile de vînt ating uşor foile de porumb !

Intru în casă ţinînd strîns cana cu apă. Mi-e teamă să n-o risipesc. Mi se pare mai scumpă decît aurul, mai preţioasă decît vinul.

în sfîrşit, iată-mă acasă. Cît de mult mi-am dorit clipa asta ! Cîte n-am făcut ca s-o pot trăi ! Chiar şi atunci cînd, la absolvirea Academiei Militare, am fost întrebat ce garnizoană aş prefera, şi cînd am răspuns fără ezitare *„mă duc acolo unde e nevoie",* îmi dau seama că, de fapt, tot către clipa aceasta tindeam.

Dar unde s-o fi dus tata ? ! Unde o fi plecat aşa, cu noaptea în cap ? ! Cum îi mai luceau ochii ! Aş fi crezut că se duce la o întîlnire cu o femeie sau la un joc de noroc. Oh ! O fi dat oare bătrînul în mintea copiilor ? !

Adorm în camera noastră, a copiilor. Nu visez nimic, nici nu mă întorc de pe o parte pe cealaltă. Am un somn adînc, reconfortant. Ca al tatei. Mîine, adică astăzi la 07.30 mă voi întîlni cu comandantul marii unităţi. Voi prelua comanda unităţii. Drapelul de luptă, ştampila, documentele de conducere...

Deşteptătorul sună strident. Sar din pat, fac cîteva mişcări, ies în curte, sub nuc. Ziua s-a separat de-a bine- lea de negurile nopţii. Sub nuc s-a aşternut un covor de frunze uscate. Tata n-a avut, cred, timp să le adune. Sau o fi obosit şi el, s-o fi săturat de atîta muncă. Vine o vreme cînd nu-ţi mai permiţi să-ţi risipeşti forţele, cînd calculezi cu precizie totul, sau dimpotrivă, cînd nu mai calculezi nimic, cînd amîni lucrul de azi pe mîine sau îl laşi baltă.

Nu-i nimic, o să le adun eu cînd mă întorc de la unitate. O să fac o grămadă mare, ca pe vremuri,

iar duminică, pe seară, îi voi da foc.

Sînt multe de făcut : de îngropat cele cîteva viţe de vie, de vopsit tîmplăria, de zugrăvit, de reparat gardul...

Prind o creangă, fac o urcare prin răsturnare, apoi încă una şi încă una, total zece. Totuşi somnul n-a dispărut cu totul. Pleoapele îmi mai sînt încă grele, îmi vine să casc şi să mă întind. „Leneo ? — îmi spunea mama cînd eram mic —, ce-o să faci tu cînd o să fii mare, o să dormi toată ziua ?“ într-adevăr, uneori, cînd sînt liber, dorm toată ziua.

La 07.20 punct sînt în unitate. La 07.29 soseşte şi comandantul marii unităţi.

Ceremonialul predării şi primirii drapelului de luptă al unităţii este emoţionant. Mă aplec într-un genunchi, sărut mătasea drapelului. Apoi, cînd îl iau în primire, simt cum îmi tremură mîna pe lance. Gîndul mă întoarce cu mulţi ani în urmă, într-un 30 Decembrie atît de fierbinte în inima noastră, cînd, elevi fiind în şcoala de ofiţeri, depuneam jurămîntul militar.

— Te-ai cam emoţionat ! constată comandantul marii unităţi după ce se încheie defilarea.

Nu ştiu ce să-i răspund. Aşa e. M-am emoţionat.

Timpul se scurge repede, uimitor de repede. Adunarea ofiţerilor, apoi trecerea din birou în birou. Fostul comandant, promovat acum în funcţie, îşi ia rămas bun, eu, deocamdată asist. Pesemne a fost foarte apropiat de oameni. Se îmbrăţişează, îşi string cu putere mîna, îşi spun cuvinte atît de frumoase ! Oare voi reuşi să fiu şi eu aşa?

O unitate are atîtea şi atîtea de văzut, de înţeles, de făcut ! Oare în cît timp voi reuşi să-mi intru în mină, cum se spune, să cunosc şi să stăpînesc mecanismul funcţionării acestui agregat atît de complex ?

— Te vei deprinde repede, îmi spune fostul comandant. De altfel nici eu n-o să fiu la capătul lumii. Dacă vezi că nu merge ceva, dă-mi un telefon. Apoi, în garnizoană se află şi fostul

comandant al unităţii, în locul căruia am venit eu. După ce a ieşit la pensie. E un ofiţer cu multă experienţă, îl ştii. A comandat unitatea şi pe frontul antihitlerist. Multe am învăţat eu de la el. Dacă vrei, îi facem chiar acum o vizită. Ba nu, mai bine îl invităm aici. Va fi mişcat. E bine să discuţi cu dumnealui. E un om care studiază, care stăpîneşte bine literatura de specialitate. Şi, înainte de toate, are experienţa războiului. O să te convingi chiar azi de acest lucru. Un om care-şi iubeşte meseria n-o părăseşte niciodată. Şi încă ceva. Să fii atent cu cei care urmează să iasă la pensie. Momentul ăsta e foarte delicat, să nu-l reduci la un simplu ceremonial. Oamenii ţin la unitate şi, cînd se despart de ea, le vine greu ; unii se simt îndepărtaţi, trecuţi pe linia moartă, apropiaţi de sfîrşit. încearcă, de fiecare dată, să te pui în locul lor. Intr-un fel sau altul, toţi ajungem acolo... Iartă-mă că-ţi spun toate acestea. Chiar dacă le ştii foarte bine — şi sînt sigur că le ştii, eşti un ofiţer inteligent, cu experienţă —, eu tot trebuie să ţi le spun. E de datoria mea. Cum au mai trecut anii ! îmi amintesc cum i-am primit într-o toamnă pe cei din promoţie. Abia luasem în primire comanda. încercam să fiu degajat, să iau o mină obişnuită, în realitate eram emoţionat, căutam cuvinte care să-i impresioneze, să mi-i apropie. îţi aminteşti ? Eraţi şi voi, ceilalţi, acolo.

— Aţi fost grozav, tovarăşe colonel. Ştiţi ce mi-a plăcut cel mai mult atunci la dumneavoastră ? Vorbele astea : „Băieţi, gata, de-acum aţi ieşit din formaţie, sînteţi ofiţeri. Să vă comportaţi ca nişte ofiţeri. Coniacul să fie coniac, masa masă, femeile femei şi treaba treabă."

— Şi voi toţi aţi rîs, iar eu am crezut că am găsit pontul şi că nu e nevoie s-o mai lungesc. Nu e prea mult de atunci, nu ? Parcă a fost ieri...

După două ore soseşte şi colonelul în rezervă Alexan- drescu Miltiade, fostul comandant de regiment. Un bărbat înalt, bine legat, cu părul alb, tuns scurt, milităreşte. îmi întinde mîna şi mă

felicită. Rămîn surprins. Mă cunoaşte după nume încă din primul meu an de activitate. Era, pe atunci, comandantul unităţii.

— O, vă stă bine, tovarăşe maior. Pe atunci păreaţi, ca şi ceilalţi, bineînţeles, aproape un copil. V-am invitat odată pe cîţiva la masa mea... E mult de-atunci... Şi iată-vă comandant.

Accentuează într-un fel anume cuvîntul *comandant.* Nu detaşîndu-l de celelalte, ci reliefîndu-i, cu încărcătura experienţei ofiţerului care a comandat o unitate pe front, greutatea şi răspunderea care apasă de acum înainte pe umerii mei.

— Am luat comanda — povesteşte oaspetele nostru — pe la jumătatea lunii decembrie 1944. Era o zi ploioasă, urîtă. „Nu prea ai noroc, domnule maior. Cu timpul ăsta mohorît şi cu luptele astea..." „Nu-i nimic, domnule general — îi răspunsesem eu comandantului diviziei —, pe la noi se spune că ploaia aduce noroc şi rod bogat." „Aşa se spune şi pe la noi, dar n-am verificat încă dacă vorba asta e valabilă şi pe front." „Verific eu şi vă raportez rezultatul." „Să fie într-un ceas bun, dragă Miltiade —, cîteodată, în momente deosebite, spunea subalternilor săi pe numele mic —, şi să ne vedem cu bine la sfîrşitul războiului. Ai grijă de regiment, Miltiade, de copiii ăştia ai noştri. Aşa cum ai avut şi de batalion..."

îmi pare rău că nu m-am gîndit să ascund undeva Un casetofon şi să înregistrez tot ce povesteşte. O valoroasă experienţă de front, atîtea acte de bravură, de eroism !

— Ei, şi acum vă las, aveţi treburi, eu mi le-am făcut pe ale mele. Am luat o gură de aer proaspăt din regiment, îmi ajunge.

— Tovarăşe colonel — încep eu fără să ştiu exact cum trebuie să potrivesc cuvintele —, de ce nu scrieţi, o carte care să conţină această bogată experienţă ?

— M-am gîndit şi eu la asta, dragă. M-am gîndit mult. Dar o carte îşi are rosturile ei, trebuie să-i

cunoşti meşteşugul, să ai suficient talent pentru a scrie şi destul curaj pentru a te apuca de treabă. Una e să povesteşti, să-ţi aduci aminte, şi cu totul altceva să scrii. Dar o să mai mă gîndesc. Poate nu e chiar aşa de mare prăpastia între a avea ceva de spus şi a spune.

îl conducem pînă la poartă. Refuză maşina de serviciu, îşi ia rămas bun şi porneşte agale spre centrul oraşului. Mers demn, de om convins că şi-a făcut pe deplin datoria. Cîţiva trecători mai în vîrstă îşi scot pălăria şi îl salută cu o uşoară înclinare a capului. Le răspunde în acelaşi fel. Cunoaşte şi este cunoscut de aproape tot oraşul ! încerc să-mi imaginez drumul lui spre această condiţie, spre acest pisc. Cum o fi arătat, cum o fi gîndit, cum s-o fi comportat acest octagenar la anii lui de locotenent ?

îl urmăresc în continuare cu privirea. Nu se pierde în mulţime, nu se face una cu strada. îşi păstrează alura lui de om distins, demn, care a văzut multe şi a trecut prin multe în viaţă. Prezenţa lui, aici şi acum, în acest oraş al meu şi al unităţii, îmi dă parcă şi mai multă încredere, şi mai multă siguranţă.

Sigur că da. M-am instalat bine, colega, mulţumesc. Credeam că ştiu multe despre această unitate a tinereţii noastre, dar... cum să-ţi spun..., da, da, exact, trebuie s-o iau de la început. Dacă am luat legătura cu Alexandrescu ? Chiar acum o oră a plecat din unitate. Extraordinar, bă- trînul 1 Bine, colega, încă o dată îţi mulţumesc pentru telefon şi te invit la noi să scrii un reportaj. La revedere !

Las receptorul, dar parcă n-am spus ce trebuia să spun. N-am satisfacţia unei convorbiri reuşite, primei mele convorbiri în calitate de comandant. Ce-o gîndi oare colegul despre mine ? „Ai plecat de

acolo, ai urmărit asta, ai vrut asta, visezi mai sus, bătrîne" — mă surprind spunîndu-mi sau reproşîndu-mi pentru a nu ştiu cîta oară. Chiar, de ce n-oi fi rămas acolo, în secţia aceea din Marele Stat- Major ? Eram apreciat, mă simţeam bine, stăpîneam domeniul. N-am cerut eu, fireşte, să fiu numit comandant de unitate. „Ei, nu mai spune ! Chiar aşa să fi fost ?“ „E drept, am spus odată că nu m-aş da în lături, că mi-ar place să fiu comandant, să...“ „Păi vezi ?“ „Şi ce e rău în asta ?“ „Nimic. “

Bătăi în uşă. Discrete, reţinute.

Răspund.

Clanţa se mişcă uşor, uşa se deschide încet, de parcă cel de dincolo s-ar teme să nu tulbure liniştea unui copil care doarme.

E ofiţerul de serviciu.

— Poftiţi, tovarăşe maior.

Cel invitat intră parcă pe vîrfuri şi închide uşa în urma lui tot aşa, cu sfială.

Mă ridic în picioare, trec dincolo de birou.

Maiorul Parfenie Petre. Nea Petrică îi ziceam noi din cînd în cînd. Pe atunci era căpitan, comandant de companie. îi string mîna. Rămîn lîngă el în picioare. Sîntem amîndoi cam de aceeaşi talie.

— Pe unde mai sînteţi, tovarăşe maior ? îl întreb.

— La pregătirea de luptă. Cu tragerile, cu poligoanele, cu baza materială. Şi, cum ştiţi, cu toate celelalte.

— Şi merge treaba ?

— Merge. Avem un colectiv bun. Oameni de înţeles, care ştiu să pună umărul.

îmi povesteşte apoi cum e la ei acolo, cum se consultă cînd întocmesc un plan, cum se ajută unii pe alţii, cum stau şi după program cînd e nevoie. Apoi îşi aduce aminte Qă nu pentru asta a venit. Se uită la mine, mă măsoară de sus pînă jos şi de jos pînă sus, ca şi cum ar vrea să se convingă dacă merită sau nu să-mi spună ce are de spus.

— Tovarăşe maior — începe —, au telefonat de la popotă. Doriţi să vi se servească masa în birou sau...

— Mulţumesc, tovarăşe maior ! Astăzi iau masa acasă. Cu tatăl meu.

Zîmbeşte încurcat, apoi părăseşte încăperea. închide uşa tot aşa cum a deschis-o : cu grijă, de parcă ar vrea să nu trezească un copil care abia a adormit.

Din nou cineva bate în uşă. Mă aflu la geam. Privesc viroaga acoperită de nuci şi de meri. Cîndva s-a hotărît să fie amenajat aici un loc de agrement. S-a făcut un mic baraj, marginile au fost betonate, apoi..., nu se ştie de ce, s-a renunţat la proiect. Intr-adevăr, cine ar fi venit tocmai aici, la marginea oraşului să se plimbe cu barca ? ! „Ei, s-ar fi găsit ei amatori. O plimbare pe sub nuci nu e de aruncat. Mai sînt încă destui romantici. Şi, apoi, cît de mult ar fi însemnat lacul pentru cartier !“ „Dar ar fi înzecit numărul ţînţarilor care nu te lasă noaptea să dormi.“

— Da ! răspund.

Intră în birou colonelul Munteanu, fostul comandant, acum locţiitorul comandantului marii unităţi. în decurs de cîteva zile îmi va preda comanda unităţii. De ce o fi bătut la uşă ? ! Doar aici, la această masă, şi-a desfăşurat ătîţia ani activitatea !

— Ei, cum te simţi după prima zi de activitate în calitate de comandant ?

— Practic, n-am făcut aproape nimic...'

— O, ai răbdare. în cinci minute, ţi se va aduce corespondenţa la semnat. Te rog să te aşezi la birou — eu am să rămîn în fotoliu, doar sînt de-acum musafir sau şef sosit în control în propriul meu birou —, să iei stiloul din stativ — ţi-l las, şi eu l-am luat în primire de la colonelul Alexandrescu, e un fel de obiect de inventar — şi să te pregăteşti de lectură. Unde nu e clar, ma întrebi Nu te supăra că te iau aşa, ca pe un novice. în fond, ar trebui sf te las singur, să nu te bat la cap, doar vii de la Marele

Stat-Major şi ştii bine ce trebuie făcut, ai controlat de atîtea ori activităţile astea. însă... cum să-ţi spun... simt eu nevoia să te pun în temă, să-ţi dau totul în primire. Mîine e planificată şedinţa de lucru cu locţiitorii. Eu am gîn- dit-o după capul meu, după stilul meu de lucru... Nu vreau să iei totul de la mine, şi bun şi rău, că probabil, am avut şi eu destule bile negre sau cenuşii, dar nici nu e bine s-o începi de la zero, pe un fel de *terra incognita.* Numai noi, comandanţii predăm şi preluăm, acum şi aici, ştafeta. Ceilalţi rămîn. Aşa cum au fost, aşa cum sînt.

— Tocmai voiam, tovarăşe colonel, să vă rog să nu-mi predaţi numai documentele, scriptele, inventarul, ci şi ceva din experienţa dumneavoastră. Aş vrea să nu vi se simtă lipsa, să vă continui munca, activitatea, stilul...

— Ştii să vorbeşti frumos, să fii lîngă suflet. în ceea ce mă priveşte, nu intenţionez să plec de aici cu nimic, încerc să-ţi las totul, întrucît totul aparţine unităţii. Nu mi-o lua în nume de rău, nu spun vorbe mari, n-am obiceiul ăsta. Mi-a plăcut să fiu comandant şi m-am străduit să fac treaba asta cum trebuie. N-a ieşit poate totdeauna aşa cum am intenţionat, omul e om, şi tot om sînt şi eu. Am realizat, într-adevăr, multe lucruri frumoase, dar... Oho, cîte mai sînt de făcut ! Nu ştiu cum şi de unde, dar s-au strecurat la unii nişte mentalităţi şi nişte practici de te apuci cu mîinile de cap... O să-ţi povestesc eu.

Ploaia a încetat. Oraşul urcă spre colină în veştmîntul castanilor ruginii mîngîiaţi de clipirea dulce a soarelui de chindie. Urc şi eu odată cu el. De acolo, de sus, oraşul se desfăşoară ca o herghelie de armăsari albi care se pregătesc să asalteze povîrnişurile. De fiecare dată cînd vin în

oraş, sui pînă la colină. Să privesc oraşul — această herghelie care urcă —, să-i admir dulcele stop-cadru, aşteptarea ordinului de asalt. Aici, la această cotă m-a adus odată tata. M-a adus în cîrcă. Era în primul an de după război. Tata mai purta încă uniforma lui de sergent. Şhiopăta uşor, dar spunea că nu-i nimic, alţii s-au întors de pe front cu răni şi mai adînci, sau nu s-au mai întors deloc. Oricum, chiar şi cu o rană încă nevindecată la picior, viaţa, în pace, e frumoasă şi merită s-o trăieşti. Apoi îmi arătase, de acolo de sus, oraşul. Oraşul lovit de bombardamente, cu rănile fumegînde, vii, deschise, ca ale tatei. La cei patru ani ai mei, nu ştiu dacă înţelesesem sau nu durerea din ochii şi din inima tatei — durerea şi bucuria —, dar de atunci venisem mereu aici. Odată cu trecerea anilor, se limpeziseră şi sentimentele mele în legătură cu imaginea văzută de pe colină. îmi rămăsese doar această reprezentare a unei herghelii de cai pur sînge care şarjează povîrnişurile... Rănile războiului dispăruseră. Iarba bună şi noile construcţii acoperiseră în întregime tranşeele, adăposturile, urmele bombardamentelor. Chiar şi şchiopătătura tatei intrase în obişnuit. Mi se părea că se născuse cu ea, că face parte din el, din tata. Şi eu l-am urcat pe Ovidiu, fiul meu, pînă sus, pe colină, atunci cînd avea cinci ani. Şi i m povestit de herghelia de cai albi, de fuga lor spre înălţimi. Mai tîrziu, cînd el a împlinit şapte ani, mi-a spus că oraşul seamănă, de acolo de sus, cu o grădină cu flori. Mie îmi place însă tot imaginea aceea a copilăriei mele: o herghelie de cai galopînd spre povîrnişuri.

— Bună ziua, tovarăşe maior ! Toţi cei nou-veniţi îşi dau întîlnire pe colină, se pare.

— Bună ziua !

Un fior cald. îmi place sau mă tem ?! Femeia din tren mă priveşte cu ochii ei mari, de plumb topit. încerc să surind, să alung imaginea aceea de pe peronul gării. în fond, ce mă interesează pe mine ? Am eu oare dreptul să mă amestec în viaţa

oamenilor ? De unde ştiu ce e corect şi ce nu e corect în relaţiile dintre un tînăr ofiţer şi o tîhără femeie ?! La urma-urmei, poate că sînt rude, poate că... A, nu ! Nu semănau a rude. Rudele nu se îmbrăţişază aşa, nu se sărută aşa ? Dar cum ? Ei, asta-i acum !

O frunză galbenă coboară în vrie. O alta, uscată, descrie cercuri largi, dusă de curenţi în vale, spre hergheliile meie rle cai încremeniţi în galopul lor sălbatic, în şarja lor neterminată. O altă frunză pluteşte lin şi se aşază cuminte, pe caldarîm, lîngă celelalte. Francezii le zic frunze moarte. Noi ne temem să pronunţăm prea des acest cu- vînt. Poate din acest motiv le zicem frunze uscate, sau galbene. Viaţa unei frunze ! O ţîşnitură dintr-un mugur, o rază de soare, o primăvară şi o vară, apoi toamna şi... sfîrşitul. La anul, alţi muguri, alte frunze, altă primăvară, altă toamnă, altă plutire spre neant...

— La ce vă gîndiţi, tovarăşe maior ?

— A venit toamna !

Banal. De cînd n-am mai fost într-un loc cum e acesta împreună cu o femeie am şi uitat uzanţele, cuvintele care se spun în astfel de împrejurări, subiectele care se aleg pentru conversaţie. A venit toamna ! Ei, şi ?

— A şi trecut ! îmi răspunde veselă, mişcînd capul în/r-un anumit fel, aşa cum fac adolescentele care se simt privite, admirate.

O adiere răcoroasă vine parcă să confirme cele spuse de ea. Un stol de frunze, un foşnet de ramuri, sclipirea roşiatică a soarelui trecut de chindie. încă o zi...

— Tovarăşe maior, voiam să vă întreb ceva, dar cred că nu e momentul cel mai potrivit...

— Vă rog ! Toate momentele sînt potrivite pentru întrebări, mai ales cînd...

— Cînd cea care întreabă e o femeie, vreţi să spuneţi, nu ?

— O femeie aşa... ca dumneavoastră.

— O, vă mulţumesc !

Iarăşi gestul acela de adolescentă care se lasă

privită, care se joacă cu mîngîierile privirilor lipite de ea, aşa cum te joci cu o rază de soare reflectată de o oglindă.

— Totuşi... nu e momentul... Nu acum, altădată, doar o să mai rămîneţi în oraş, sper ?

— Desigur. Pentru multă vreme.

— Atunci nu-i nici o grabă, tovarăşe maior. întrebarea pe care vreau să ve-o pun e foarte delicată.

— M-aţi făcut curios.

— O, aveţi dumneavoastră destule alte treburi, pentru a uita repede momentul ăsta, întrebarea pe care încă nu v-am pus-o. Aveţi un foc ?

Nu sînt fumător, dar mi-am făcut obiceiul să port totdeauna cu mine o brichetă. Fie chiar şi pentru a mă descurca într-o astfel de împrejurare.

Fumează tacticos. Tacticos«în sens feminin. Adică firav, cochet. Fumul se contopeşte cu aerul din jur, cu respiraţia ei. Parcă ar fi iarnă, frig, şi ea ar avea suflarea fierbinte, aburoasă.

=— Dumneavoastră nu fumaţi ?

Răspund printr-un gest că nu. Şi, involuntar, printr-un zîmbet.

— Nu ştiu dacă sînteţi un om fericit pentru că nu fumaţi. Omul simte cîteodată nevoia să aibă mîinile ocupate.

Aruncă ţigara pe jumătate, apoi se întoarce brusc spre mine şi mă priveşte lung. Nu ştiu dacă voi reuşi să nu întorc capul. Tot un fel de joc e şi ăsta. Să-l accept sau nu ?

— Eram sigură că o să vă găsesc aici...'

— Sigură ?!

— Intuiţie feminină. Podoaba noastră cea mai de preţ. La revedere, tovarăşe maior !

înseamnă că scurta noastră... Scurta noastră ce ? în- tîlnire ?! Revedere ?! Hai să-i zicem revedere... înseamnă că scurta noastră revedere s-a încheiat. Bravo, tovarăşe comandant, ai început-o bine !

încep să cobor. Probabil tata s-a întors şi a şi făcut saramura de peşte. Cine o fi femeia asta, Margareta Ian- culescu, pe care am impresia că am mai văzut-o undeva? De fapt, ce e cu mine ? Mai

sînt eu oare la anii şi la condiţia amorurilor cu femei cunoscute în trenuri ?! Să fim serioşi ! Mi s-a încredinţat comanda unei unităţi şi mie mi se învîrtesc gîndurile în jurul unei femei pe care am întîlnit-o întîmplător în tren, într-un vagon... Nu, nu acesta e cuvîntul, doar nu eu am întîlnit-o pe ea, ci ea a apărut aşa, ca o... Ca o... albină cînd fierbi zahărul pentru dulceaţă... Am senzaţia că de femeia asta n-o să pot să mă ascund nici în gaură de şarpe. Şi, dintr-o dată, parcă mi se face frică de ea. Oare bătrînul o fi pregătit ţintarul ? îi place grozav să-i fiu eu partener în jocul ăsta.

Iarăşi strada. Strada copilăriei mele. Cîte amintiri, cîte gînduri nu se întorc şi se reîntorc în acest prag de înserare ! Casele scunde, cochete, cu pomi în curte şi perdele înflorate la ferestre încă ţnai întreţin ceva din atmosfera altădată patriarhală a unui orăşel adunat în jurul unei coline. în curînd se va înălţa şi aici, în acest cartier, pădurea de blocuri. Dar înainte de asta vor începe demolările...

Grăbesc pasul. Oraşul coboară sau, mai degrabă, urcă în mine ca o aromă de septembrie. Bine te-am regăsit, oraşule, în dulcea şi molcoma ta curgere prin timp. Pîrîul de sub colină, căruia îi ziceam, în timpul plimbărilor pe sub cetate, *Sena,* trece tot pe acolo, aşa cum îl ştiu eu, cum îl ştie tot oraşul, liniştit şi albastru, ca o venă pe fruntea unei bătrîne.

Intru într-o cabină telefonică interurbană. Sun. Acasă, la Bucureşti, Ca întotdeauna cînd mă aflu în deplasare, ţîrîiturile telefonului îmi scot şi mai tare în relief bătăile inimii. Este ca şi cum abia aici, în cabina telefonică, aş descoperi că am o inimă care-şi face datoria, acolo, la locul ei. Aşa cum descoperi că o santinelă este cu adevărat în postul ei numai după ce rămîi cîteva minute cu ea şi, în tăcere, îi însoţeşti veghea.

— Alo ! Tu eşti ? Salut !

— Salut ! în sfîrşit... Abia acum te-ai gîndit să-mi dai telefon ? Cum ai ajuns ? Ce face tata ? Ai fost pe colină ?

Vocea ei, întrebările — cîte trei-patru deodată —, gîn- durile care se întorc acolo, în camera noastră, anii care s-au scurs... Cit de călduroase şi de senine sînt toate ! Şi salutul nostru ca între băieţandri. Şi scările pe care le urcam în goană, după ce străbăteam alergînd 3—4 ture prin cartier. Şi aerele mele de sportiv. Şi forma excelentă pe care căutam să mi-o păstrez. Renunţam la orice, numai la alergare nu. Şi totuşi cei zece ani petrecuţi în Bucureşti n-au fost un exil, cum îmi spusesem cîndva, într-un moment în care mă inundaseră amintirile şi dorurile oraşului meu.

— Fii liniştită, îi spun. Totul e perfect. Mai mult de- cît perfect. De mîine încerc să rezolv şi problema transferului tău. Salutări lui Ovidiu. Şi s-o lase mai uşor cu ceaiurile ! La paisprezece ani mai sînt şi alte lucruri de făcut !

într-o zi i-am spus şi lui că nu-mi place cum se comportă, că prea seamănă cu un prinţişor. Eu, la anii lui... „Nu ştiu cum erai tu la anii mei, mi-a răspuns el un pic iritat. Văd doar cum sînt ceilalţi de pe scară. Roxana are două radiocasetofoane, Cornel are un Phillips care costă 22 000 de lei, Marcel are o combină muzicală, Cornel — schiuri Head şi clăpari San Marco, Dana — un complet de alpinism... Şi eu ce am ? Un simplu Uvertura 1“

Aşa e. Alte vremuri, altă viaţă. Nu ne putem întoarce cu copiii în copilăria pe care am avut-o noi. Va trebui să-i cumpăr şi eu nişte schiuri. N-or fi ele Head, dar Rubin sau Naţional Competiţie tot or să fie. Şi clăpari. Şi costum de schi, tot ce e necesar. O să-i cumpăr lui şi o să-mi cumpăr şi mie. în fond, şi mie îmi place muntele, schiul... O să am timp pentru aşa ceva ?!

Strada se derulează înaintea paşilor mei cu dalele ei venind din alte vremuri. Peste un an sau peste doi, pe aici va trece poate un bulevard. A treia casă pe dreapta... Acolo trebuie să-l găsesc pe Paul, prietenul meu din copilărie. E arhitect. El o să-mi dea, dacă va fi nevoie, toate lămuririle necesare în legătură cu sistematizarea oraşului. Mă opresc o clipă în dreptul porţii. Ezit. Altădată îl

strigam : Paule ! Acum... Au trecut atîţia ani... Curios, deşi e arhitect, nu şi-a schimbat casa, nu i-a adus practic nici o îmbunătăţire... Cine ştie, poate aşteaptă şi el să se termine cu demolarea, sau... O fi avînd vreo vilă pe undeva...

Trec mai departe. Paul, prietenul meu din copilărie, nu-mi mai e chiar atît de apropiat, nu mi se mai pare că mi-ar fi. Nu l-am mai întîlnit de cîţiva ani. încerc să-mi reprezint trăsăturile chipului său. Ceva şters, neclar. Timpul. El trebuie să fie de vina. „Fii atent, mai ales la prieteni să fii atent !, m-a povăţuit cineva. Timpul a schimbat ceva şi în chestiunea asta a prieteniei. îl crezi pe unul cel mai bun prieten şi, cînd nici nu te aştepţi, te pomeneşti că a acceptat postura asta numai pentru a obţine cine ştie ce avantaj. Mai ales cînd eşti comandant de unitate, trebuie să te fereşti de prieteni, ştii cum e vorba." „Ei, şi tu, exagerezi. De pildă..." „Apropo, mai ştii pe unde e Leahu?" „Parcă, să mă gîndesc puţin..." „Parcă eraţi nedespăr- ţiţi." „Eram." „Pe vremea aceea îl preocupa, pare-mi-se lucrarea de stat. Şi... din cîte ştiu, avea nevoie de ajutorul tău." „Colegial." „Ei, colegial necolegial, ce mai, ei singur a recunoscut că nu se descurca fără tine..." „în- tîmplător, mă ocupasem o vreme de domeniul acela..." „Aşa e, şi el o ştia şi o ştiuse bine. Dar... după ce şi-a lu#t examenul de stat... ţi-a mai dat vreun s,emn ?“

Ei, asta-i, o fi fost omul ocupat. O fi avut treburi. Prea suspicios sfătuitorul ăsta al meu. Dar... s-ai' putea să aibă şi el un dram de dreptate. Măcar un telefon putea să-mi dea. Aş fi avut nevoie de o încurajare cînd se afla soţia în spital, de o vorbă pusă pentru a-i procura medicamentele prescrise de medic... Ei, dar ce fac, am luat-o pe mirişte ? Parcă mi-am spus cîndva că nu voi luneca niciodată pe toboganul ăsta al neîncrederii în oameni ! „Vorbe, bătrîne — îmi spun. Adu-ţi aminte cum te purtai în control cu cei care nu-ţi intrau în voie !“ „Cum mă purtam?[1]* „Amabil, aparent, dar aveai mereu grijă să se ştie de la ce eşalon vii şi care-ţi e statutul acolo." „Nu-i adevărat !'* „Sigur, nu

spuneai tu chiar aşa, direct, bă, fiţi atenţi că sînt un fel de locţiitor al şefului de secţie, dar găseai totuşi un cuvînt, un gest, o expresie din care să se deducă şi treaba asta. Iţi plăcea să-i vezi pe cei controlaţi cum îşi schimbă din acel moment atitudinea, cum îşi aleg cuvintele, cum îşi prezintă documentele." „Aşa o fi,«cine mai ştie din cîte părţi sîntem făcuţi şi prefăcuţi ! Nu foloseşte la nimic introspecţia asta."

Strada. Momentul de despovărare. Ajung în cîteva minute acasă, iau o gustare, apoi mă întorc la unitate. Vreau să prind programul de seară. Nu. Nu amănuntele. Deocamdată, ansamblul. Apelul de seară, deplasarea subunităţilor prin curtea cazărmii, momentul stingerii. Altădată, cînd eram ofiţer de serviciu, îmi plăcea să sun eu stingerea. Luam goarna şi sunam aşa, prelung, preţ de aproape un sfert de oră. E prea frumos semnalul ăsta pentru a-l expedia doar prin cîteva sunete acolo. Nu-mi plac gorniş- tii care se grăbesc să se ducă la culcare.

Mai am un singur colţ şi am ajuns. Grăbesc pasul. Mi s-a făcut cu adevărat foame.

în poarta casei se află un ofiţer. Tresar. Locotenentul pe care l-am văzut azi-dimineaţă în gară cu ea...

— Tovarăşe maior, sînt locotenentul...

Nu-i reţin imediat numele. Vorbeşte un pic în vîrful limbii şi percep ceva mai greu cuvintele pe care le spune. Acum însă nu mai spune nimic. Pare încurcat, îi e parcă teamă... O fi fost şi el pe colină, înapoia celor doi stejari şi... Ei, uite că nu-mi place. Ar trebui să-l trimit cît colo, cum de îşi permite ?..,

— ...raportez... s-a întîmplat ceva cu tatăl dumneavoastră... v-am căutat prin tot oraşul... A venit un om la cazarmă şi ne-a spus... E aici...

încremenesc.

Omul iese din umbra porţii şi mă priveşte lung. Cum să nu-l ştiu ? Este nea Ionică matriţerul. Lucra în acelaşi schimb cu tata. Cînd eram mic, îi plăcea să-mi strice freza şi să glumească cu mine. Acum

nu-i arde însă de glumă. Are ochii plînşi. îl podidesc din nou lacrimile.

— Ce s-a întîmplat, nea Ionică ?

— Tac'tu... A intrat în apă să scoată lanseta şi...

— Nene Ionică, ce tot spui acolo ?

— S-a dus bătrînul ! De azi-dimineaţă îl căutăm !

îmi muşc buzele pînă la sînge. Nu-mi dau seama dacă e vorba de un coşmar sau de realitate. Uneori ne îndoim şi de una şi de cealaltă. Şi dintr-o dată totul mi se pare străin, ostil. Casa, strada, oraşul, colina. Frînturi de timp şi de amintiri mi se învălătucesc pe dinaintea ochilor. După-amiaza acestei frumoase zile de toamnă se înnegurează brusc. Nu-mi mai simt paşii care mă tîrăsc într-acolo. Va trebui totuşi să mă stăpînesc. Doar sînt comandantul garnizoanei. Toţi ochii sînt aţintiţi asupra mea.

Teatru ! Teatru sau puterea mea de stăpînire, de trăire a unei situaţii-limită ?

Nea Ionică matriţerul vine în fiecare după-amiază şi se aşază pe banca de sub nucul din curte. Nu spune nici un cuvînt. îşi aprinde doar ţigara şi fumează dus pe gînduri. Clinele îl cunoaşte, nu-l latră, ba, dimpotrivă, se aşază la picioarele lui şi îl priveşte fix, apleeîndu-şi uşor capul într-o parte, aşa cum fae cîinii. Nu intra niciodată în casă, oricît aş insista. Rămîne aeolo, sub nuc şi, din cînd în cînd, aducindu-şi parcă aminte de cîine, îl mîngîie pe cap. Nea Ionică a copilărit cu tata, ei doi au fost dintotdeauna prieteni, nu s-au certat niciodată.

— Bună ziua, nea Ionică !

Se ridică anevoie de pe bancă, îmi zîmbeşte şters şi abia de-i percep răspunsul la salut. Mă aşez lîngă el. Nucul şi-a pierdut aproape în întregime frunzele.

— Vine iarna, nea Ionică.

Din nou mă priveşte cu ochi care nu spun nimic, care nu mai spun nimic. Cu ochi de om ajuns la capătul drumului, la capătul puterilor. De dimineaţă se duce la mor- mîntul tatei şi rămîne acolo, lîngă crucea albă, ore în şir. După-amiază vine aici, se aşază pe banca aceasta de sub nuc, banca lor, a lui şi a tatei, şi priveşte tot aşa, ore în şir, nicăieri. Oare ce s-o petrece în sufletul lui ?

Mă ridic, intru în casă, iau ţintarul, o sticlă cu vin, nişte nuci şi sare. Le pun în faţa noastră pe un taburet. Bătrînul mă priveşte uimit, neînţelegînd ce vreau să fac. O uimire nedisimulată, implantată în toate celulele corpului său zbîrcit, gîrbovit de ani şi de trăiri. Cine ştie cîte s-or fi acumulat în viaţa lui zbuciumată ! Eu îl ştiu aşa, singur-singurel, venind la tata ca la el acasă. Aici, pe banca aceasta sau, în zilele de iarnă, în camera tatei. Dintotdeauna au fost nedespărţiţi. Chiar şi cînd trăia mama, cel mai apropiat de tata, de familia noastră tot el, nea Ionică, era. îl îndrăgiserăm cu toţii, îl consideram ca făcînd parte din familie.

— Hai să facem un joc, nea Ionică.

Mă priveşte tot aşa, încercînd parcă să ghicească ce spun, să înţeleagă sensul cuvintelor. îl privesc şi eu la fel, parcă abia acum descoperindu-l cu adevărat. Un om bă- trîn, gîrbovit.

Umplu paharele. Sparg cîteva nuci.

— Ia, nea Ionică, îl îndemn.

Mă opresc. Mi se pare nefiresc gestul. Doar nu sărbătorim nimic ! Nu, bineînţeles, nu sărbătorim nimic. Poate doar... Doar ce ? Doar... prezenţa tatei, mereu prezenţa lui printre noi.

O adiere.

Tresar.

Tresare şi el.

N-a luat încă paharul.

1-l întind.

— Ia, nea Ionică. E vin bun. Din via tatei.

Viţele din jurul casei se scutură uşor. Nici ele nu mai au frunze. „Va trebui să îngrop via !“, îmi spun îngrijorat, de parcă ar fi vorba cu adevărat de o vie, nu doar de cîţeva viţe acolo.

— Ia, nea Ionică.

Prinde uşor paharul. Mîna îi tremură.

— Să fie lu’ tac’tu, săracu’, să aibă şi el acolo !

Nu l-am auzit de săptămîni pronunţînd un cuvînt. Şi iată, acum, aici...

Bem în linişte. E un vin bun. Tata avea obiceiul de a-l păstra vreme îndelungată la întuneric. 11 ţinea în sticle în pivniţă şi avea grijă ca, în primii patru ani, la înfloritul cireşilor, să-l schimbe. Apoi putea să rămînă în respectivele sticle şi zece veacuri.

întorc sticla. Pe fund are lipită o etichetă cu anul în care a fost pusă la păstrat. Zîmbesc. Eticheta de pe sticla aceasta are scris pe ea anul cînd am plecat eu din oraş. Care, bătrînul... Da, desigur... Se pregătise să sărbătorim evenimentul întoarcerii fiului său cel mare... Scosese sticla de acolo, din beci, o ştersese de pămînt...

— Mută, nea Ionică. E rîndul dumitale.

Omul cărunt din faţa mea — cum au mai trecut anii ! — mută uşor, cu mînă nesigură, bobul de fasole.

Jocul lui şi al tatei. Joc de muncitori care, venind obosiţi de la lucru, îşi.mai descreţeau şi ei frunţile. Ar fi putut să joace table sau şah, dar..., cine ştie, jocurile astea erau poate prea complicate pentru ei, prea... Unele jocuri creează adversităţi, ambiţii, pe cînd ţintarul ăsta...

— Tac’tu săracu’ !

Cine ştie cîte nu şi-or fi spus, de cîte nu şi-or fi adus ei aminte în anii ăştia de cînd amîndoi sînt singuri. E drept, tata ne-a avut pe noi, cei patru fii ai săi. Dar, ca un făcut, am plecat toţi. în patru vînturi. Ne-am dus şi am uitat să ne mai şi întoarcem din cînd în cînd. Grijile de fiecare zi, munca, vîltorile vieţii. „Pe dracu ! Astea sînt scuze imbecile !“, îmi spun fără convingere. „Scuze, ne-scuze, asta a fost, n-ai ce mai face acum !“ „Asta e !“, mă corectez înciudat.

— Bietu tac’tu săracu’ !

Mă uit atent la omul din faţa mea. Parcă n-ar mai şti alte cuvinte ! Nu cumva s-o fi ţicnit ?! Cum o fi trăit el toată viaţa aşa, de unul singur ?! Şi

totuşi acest bătrînel a fost cîndva un bun soldat. A luptat în Transilvania, în Ungaria şi în Cehoslovacia împotriva fasciştilor. A dus greul unei toamne ploioase şi unei ierni aspre. Omul acesta a fost vînător de munte. Şi el, ca şi tata. Cît de mult trebuie să-i fi legat pe ei războiul ! Crestele înzăpezite dincolo de care pîndeau brandurile şi MG-urile germane...

...Rîul acela... Parcă aud cum îmi povestea tata... Era îngheţat tun rîul. De jur împrejui' nu se auzea acel „Multi ani trăiască, la mulţi ani", ci doar vîntul. Un vînt de miez de iarnă, dintre un an şi celălalt. 11 ştiu şi eu. Cred că e acelaşi ca pe la noi. Un vînt cu usturimi sub pleoape şi cu furnicături pe şira spinării. Acolo, în noaptea aceea dintre ani pe rîul acela îngheţat dintre Ungaria şi Cehoslovacia... Tata s-o fi gîndit la mine... La casa noastră din această margine de oraş. Şi mi-o fi spus „La mulţi ani" cu voce tremurată. De frig şi poate de teamă... Teama dinaintea atacului... Dinaintea atacului... Cînd, la un semn, te ridici din adîncitură sau din scobitura pe care ţi-ai făcut-o în zăpadă ca să scapi de gloanţe şi de vînt, mai mult de vînt decît de gloanţe, şi... Şi... porneşti la atac, înainte... Şi mitralierele germane te pîndesc din alte scobituri săpate în zăpadă... Gloanţele îţi trec pe lîngă urechi, dorul de acasă îţi împresoară inima. Vrei să trăieşti, dar uneori îţi doreşti să mori ca totul să se termine odată... Gloanţele care mătură suprafaţa de gheaţă a rîului şi te ţin cu răsuflarea oprită, tovarăşii care cad în stîngă şi în dreapta icnind de durere sau fără să scoată un cuvînt... Ar trebui, acum, la miezul nopţii, la miezul nopţii de Anul Nou — cînd 1944 devine 1945 —, să bei un pahar de vin din cel pe care l-ai pus la păstrat în pivniţă şi să rogi anul să-ţi aducă bucurii în casă şi în suflet... Poate şi ăia de dincolo, dinapoia mitralierelor se gîndesc tot la astea, că şi pe la ei Anul Nou tot An Nou se cheamă, da' uite că, odată intraţi în infernul ăsta al morţii, gîndurile frumoase ricoşează ca gloanţele de mitralieră care ating pieziş un blindaj de tanc...

Sînt cuvintele tatei... El zicea aşa „ca gloanţele de mitralieră care ating un blindaj de tanc“. De ce de tanc? Ei, asta-i acum ! De tanc, şi gata ! Dacă ar fi de cazemată, de cazemată făcută din beton armat — că nemţii aveau şi din astea — tot ar mai muşca glonţul acolo o mină de ciment, tancul însă e tanc ! Tata şi nea Ionică se ţineau de mînă ca doi copii. De ce aşa ? Tata nu mi-a explicat niciodată. Poate că nici nu trebuie să ne batem capul cu astfel de chestiuni. Poate că aşa sînt oamenii făcu ţi. Să se poarte uneori ca nişte copii. Să le fie teamă, să se ţină de mînă, să privească uimiţi în jur... Războiul ! Ei, războiul ! în fond şi războiul e tot un fel de copilărie prin logica lui simplă ca a unui joc... „Las-o-ncolo, îl vezi tu pe nen’tu Ionică şi pe tac’tu jucîndu-se şotronul ?“ „Chiar şotron, nu, dar cîteodată îmi făcea impresia că sînt angrenaţi într-un fel de joc. în zilele lor bune, cînd şi munca şi ţintarul şi aducerile-aminte le mergeau perfect."

în noaptea aceea dintre ani, nu se juca însă nimeni. Nu te joci cu arma, cu gloanţele, cu viaţa şi cu moartea. Şi totuşi ei doi se ţineau de mînă ca nişte copii. îimizi, neîncrezători, speriaţi. Cel puţin aşa îi văd eu acum, prin ceaţa anilor despre care am auzit cîte ceva şi pe care mi-i reprezint chemînd în ajutor propria-mi experienţă din aplicaţii sau imaginea de film...

...Noaptea se rostogolea peste ei ca o uriaşă pală de vînt, armele pocneau sec, fără ecou, înăbuşite de frigul smolit dintr-un decembrie ’44 care se pregătea să devină ianuarie ’45. Comanda de atac ţîşnise încă o dată, împresurată de cartuşe de semnalizare şi de paraşute luminoase, de gloanţe bete care orbecăiau prin frig cău- tîndu-şi ţintele sau locurile de veci. „Hai, Ioane ! strigase tata, fără să-şi recunoască vocea. Ori om muri, ori om trăi, numai să se termine odată !“ Se lipiseră unul de altul şi începuseră să alerge aşa, ca unul singur, trăgînd din cele două arme, strigînd odată cu ăilalţi, agăţîndu-se odată cu ăilalţi de goana asta înainte, spre inamic, ca de singurul fir de viaţă. Şi brandurile nemţeşti, burlanele dracului, gemeau

parcă dincolo de iarnă şi de omăt, iar bombele lor cădeau precis, uimitor de precis, parcă le . punea cineva cu mîna. Cădeau exact pe ei, pe cei din atac, fulgerîndu-le mersul şi îngrozindu-le paşii. „Ce dracu' o face compania aia — gîndise tata, îmi spusese el că aşa gîndise, îşi amintea precis gîndul ăsta — de nu mai ajunge acolo, să-i puie frîie pocitaniilor ălora de branduri ?

Apoi îşi spusese că nu e bine să gîndeşti aşa, manevra de întoarcere e totdeauna dificilă, mai ales noaptea, pe omătul pînă la brîu şi într-un teren cu totul şi cu totul necunoscut. în timpul ăsta mai explodase încă o bombă de brand. La cincizeci de paşi în faţa lor, pe malul celălalt al rîului îngheţat, pulverizînd pur şi simplu o grupă care ajunsese dincolo de suprafaţa lucie a gheţii. Simţiseră zăpada şi ce o mai fi fost căzîndu-le în cap, şi pe umeri şi pe spate, apoi, după nici un pas, lunecaseră sau fuseseră zvîrliţi de explozia următoare în măruntaiele fierbinţi smulse de schije din pîntecul unui ortac de-al lor, Gogu al lu' Tudor din Schela, după cum aveau să afle mai tîr- ziu. Leşinaseră acolo, amestecaţi cu borhotul nenorocitului ăluia de Gogu. Poate din cauza şocului produs de bomba următoare care căzuse aproape în acelaşi loc cu prima. Poate din alte cauze. Ca prin vis, tata auzise uratele companiei de manevră, apoi, brusc, se făcuse linişte. „Gata — şi-a zis el, strîngîndu-l de mină pe Ionică —, gata, s-a sfîrşit. Nu e prea rău, se mulţumise el să constate, să mori de Anul Nou într-o linişte ca asta". Sau... poate i se părea lui că e aşa linişte din cauza exploziilor care, credea, îi obosiseră sau chiar îi spărseseră timpanele. N-a fost nici una nici alta. Viaţa ţinuse încă o dată cu ei. Cuvintele tatei îmi sună şi acum în gîndul despre el. Nota lor de optimism mă face să zîmbesc acestei imagini.

îi găsiseră în zori, amorţiţi, cu feţele pline de fecale îngheţate care nu mai aveau nici un miros, cu bucăţi de intestine lipite de gît şi de haine, cu mîinile pline de singe şi de fum... Un sfert din

companie pierise în atacul acela din noaptea de ’44 spre ’45. Asta e ! Războiul ! Legile lui aspre, fără de lege !

Apoi gîndul îmi zboară în altă parte, prinzînd din zbor o imagine. O imagine din viaţa mea, fireşte, pentru că aşa e omul, se întoarce mereu la el însuşi, la faptele lui.

...Eram locotenent. în al doilea sau al treilea an de activitate. Comandant de pluton. în ziua aceea aveam instrucţie tactică. O temă complexă. E drept, pe atunci nu se punea problema instruirii în complex, dar mie îmi plăcea să complic lucrurile, sub pretextul că şi lupta e complicată. Era vorba de acţiunile plutonului în adîncimea apărării „inamicului". Dar nimeni nu-mi spusese cît să fie această adîncune şi, mai ales, cum să fie. De fapt nici nu era necesar. La pregătirea programului ni se creaseră două-trei momente, dar mie mi se păruse simplist. În fond, gîndeam eu, cînd ai pătruns într-o apărare inamică, trebuie să te aştepţi să fii contraatacat din toate părţile, să ţi se întindă ambuscade, să fii primit cu foc de artilerie, să fii chiar încercuit, dacă acţiunea plutonului tău e izolată etc. Dar mai ales îmi plăcea să-i supun pe subordonaţi la eforturi mari, eu însumi executînd odată cu ei salturi, alergări, mersul tîrîş şi toate cele cîte ţi le cere lupta. Pentru tema' planificată, am ales un itinerar de vreo cincisprezece kilometri străbătut de un pîrîu cu apă murdară şi, mai în adîncime, de un rîu, cu dealuri abrupte, perpendiculare pe direcţia noastră de ofensivă, un teren-cu arături adînci de toamnă îmbibate de apa ploilor, cu păduri şi mărăci- nişuri...

Dincolo de pîrîu se afla o rezistenţă „inamică" pe care urma s-o nimicim printr-o manevră executată cu două grupe. În faţa apei ostaşii s-au oprit. Intr-adevăr, firul acela unsuros, care numai apă nu se putea numi, îţi crea repulsie. în asemenea împrejurări, comandantul trebuie să fie exemplu, adică să’treacă primul. M-am dus acolo, la grupele care primiseră misiunea să treacă pîrîul pe la o

depărtare de 200 de metri, mascate de un şir de boschete, să se strecoare în flancul rezistenţei „inamice" şi să atace de acolo, dînd posibilitate şi celeilalte grupe să-şi continue înaintarea. „Ce s-a întîmplat ? ! întreb, prefăcîndu-mă că nu le înţeleg ezitarea. V-aţi împotmolit, sau vă e teamă ?“ Bineînţeles, n-am primit nici un răspuns ,.Nu-i nimic, băieţi, am continuat eu maliţios. Se mai întîmplă. Hai să încercăm împreună." Am intrat în apa murdară care-mi ajungea pînă la piept. Fără nici un cuvînt, ostaşii m-au urmat. Apoi totul s-a desfăşurat normal. Rîul l-am forţat folosind mijloace improvizate, iar în final oboseala şi încordarea au lăsat locul mulţumirii. Mi-am dat imediat seama că ostaşii nu-mi purtau pică. în fond şi costumul meu de camgarn — pe atunci nu aveam haine de protecţie — era tot atît de îmbibat de noroi şi de apă ca ai hainele lor. „V-aţi murdărit rău, toa’lent, costumul ăsta s-a zis cu el." ; „La mine e mai simplu. îl dau la curăţat, voi însă va trebui să vi le spălaţi singuri. Mîine, la raportul de dimineaţă să le aveţi călcate. Clar ?“

Ziua de instrucţie se terminase, aşa că am pornit-o spre cazarmă. Pînă la marginea oraşului, în pas alergător, apoi, cu cîntec. „Uite, dragă, ce suflet rău trebuie să aibă ofiţerul ăsta, aud o voce de femeie. Cum i-a mai înnoroit pe bieţii soldaţi !“ Aş fi vrut să întorc capul, să-i spun să-şi vadă de treburile ei, dar ar fi fost ridicul. Şi apoi, chiar în momentul următor aud o altă voce, tot de femeie, dar ceva mai şoptită. „Ce tot vorbeşti, tu, nu vezi că şi ?1 e tot ca ei ! Ce vrei, aşa trebuie să fie acolo, la ei, la armată !“ O clipă doar îmi aruncasem ochii spre ea. Evitasem să-i caut privirile. Văzusem doar o siluetă zveltă, un pas distins, o rochie albastră şi un păr lung, blond. La intrarea în cazarmă, trecusem în fruntea plutonului şi începusem să cînt odată cu ostaşii, furat de imaginea fetei blonde pe care, bineînţeles, n-aveam s-o cunosc niciodată şi să-i mulţumesc pentru cuvintele ei frumoase. Pînă aici avusesem chiar un pic de temere, mă

întrebasem dacă nu cumva exagerasem, dacă zelul meu nu însemnase şi un pic de răutate, de detaşare faţă de adevăr. „Ce tot vorbeşti, tu, nu vezi că şi el e la fel ca ei !“ Asta-i. Ea a înţeles. îmi propusesem, încă din clipa cînd mi s-a dat în primire un pluton, ca niciodată un ostaş să nu fie pus să facă ceva, să execute o mişcare, înainte de a-i fi prezentat eu modelul.

Păşeam mîndru în faţa plutonului. Ostaşii îmi copiau parcă gesturile, simţămintele, gîndurile. „Da, într-adevăr, *sîntem* un pluton !“ — îmi spusesem eu îndreptîndu-mă spre platou pentru raportul companiei. Dar tocmai cînd mă bucuram mai mult, ofiţerul de serviciu venise ca o săgeată pe platou şi îmi spusese să mă prezint în pavilionul de comandă la tovarăşul... Tresărisem. De ce tocmai la tovarăşul... ? ! împlinisem doar o săptămînă de cînd primisem carnetul de partid. „Ce s-o fi întîmplat ? — mă întrebam eu nedumerit în timp ce mă îndreptam spre pavilionul în care se afla comandamentul unităţii. Cu ce oi fi greşit ?“ De obicei erai chemat în acel birou numai cînd făceai vreu boacănă. Or, eu...

Ajunsesem în faţa uşii acelui birou în acelaşi timp cu comandantul companiei, cu comandantul de batalion şi cu locţiitorul comandantului de companie. Comandantul de batalion bătuse la uşă. Am intrat toţi patru. „Ascultă, tovarăşe locotenent, tu nu te simţi bine ?“, mă întrebase maiorul dinapoia biroului său voluminos cu catifea roşie sub geamul gros. Bîiguisem ceva, dar nu mai avusesem timp să formulez un răspuns, întrucît se abătuse asupra mea, ca o vijelie, torentul de cuvinte al căroi’ sens abia de-l ghiceam. în cele din urmă am înţeles despre ce era vorba. Mi se reproşau duritatea în relaţiile cu subordonaţii, lipsa de grijă faţă de om, indisciplina... „De unde ai învăţat tu să căprăreşti oamenii, să-i bagi în noroi, să-i aduci la cazarmă ca vai de lume, să treci aşa prin oraş, să zică poporul *uite ce armată, uite cum îşi bat joc ofiţerii de fiii noştri !* De unde ai învăţat^ tovarăşe

locotenent, metodele astea burghezo-moşiereşti ? De unde ai învăţat să dispreţuieşti omul ? Omul, cel mai preţios capital !“ O oră întreagă fusesem prelucrat în acest mod şi, dacă n-ar fi intrat în birou colonelul Alexandrescu, comandantul unităţii, poate că ar fi durat şi mai mult. „Tovarăşe colonel, vă propun ca ofiţerul să fie judecat de consiliul de onoare, pentru metode neregulamentare şi neomeneşti în instruirea subordonaţilor !“ ; „Şi pentru că şi-a murdărit ţinuta în aşa hal, încît n-o să aibă cu ce să se îmbrace pînă acasă" — glumise comandantul, înţelegînd dintr-o dată despre ce era vorba.

Din nou începuseră, pentru mine, întrebările. Ca un roi de viespi întărîtate. Le simţeam acele usturătoare, bîzîitul ameninţător. Oare nu cumva exagerasem ? în fond, puteam să aleg un teren mai uscat, mai... Dacă mă gîn- deam bine, mi-ar fi ajuns şi cota 70, terenul nostru obişnuit... Dar mi-am adus imediat aminte de povestirile tatei, de greul cel adevărat de acolo, de pe front. De noaptea lui de Anul Nou, de cei sfîrtecaţi de proiectile... Şi iarăşi s-a făcut în mintea mea confuzie... Eu credeam că, la instrucţie, trebuie să fie încă valabile legile războiului, cerinţele şi exigenţele luptei celei adevărate...

...Nea Ionică...

Concentrat asupra boabelor de fasole pe care trebuie să le mute din punct în punct, să închidă şi să-mi ia boabele mele de porumb, şi-a uitat parcă starea lui de om ajuns la capătul puterilor. în aceste momente l-a uitat, poate, şi pe tata. Ca şi mine, de altfel. Morţii cu morţii... Ce tot vorbesc ?!

— Nea Ionică, nu mi-ai povestit niciodată nimic despre dumneata. Cum de eşti aşa singur ?

Mă priveşte iarăşi nedumerit, de parcă n-ar înţelege ce-l întreb. Goleşte încet paharul, mută ultimul bob de fasole şi cîştigă jocul.

— Păi, mă nepoate, e o poveste lungă. Nu ştiu dacă mi-o mai amintesc bine. Că, vezi tu, în viaţă nu rămîi decît cu o vagă impresie despre ce a fost.

Chiar şi cînd trăieşti din amintiri, nu te bucuri în întregime de ele. Ţi se pare că unele nu-ţi mai aparţin, că sînt ale altcuiva, nu ale tale .. După ce ne-am întors de pe front, eu şi bietu' taică-tu...

Se opreşte o clipă, ochii i se întunecă, mîinile îi tremură uşor. Ii umplu paharul, îl umplu şi pe al meu. înserarea foşneşte în frunzele care încă mai cad, fiorul unei adieri mi se strecoară prin mîneca vestonului...

— ...eu şi bietu' taică-tu — reia nea Ionică —• ne-am apucat iarăşi de muncă la uzină. Apoi, prin '48 amîndoi am fost chemaţi în armată pentru a deveni ofiţeri. El n-a rămas — avea cele trei degete lipsă —, iar eu n-am avut încotro. Nu zic că nu mi-a plăcut, dar, fără taică-tu, cum să-ţi spun... Am făcut vreo cîteva luni de şcoală, ne-au dat gradul de sublocotenent şi ne-au trimis la trupe. Eu am ajuns la graniţă. Era o perioadă grea, tulbure. Elementele duşmănoase ne dădeau mult de lucru. Dar, ce să-i' faci, aşa e după război, mai ales după un război care a generat atîtea schimbări. Eram locţiitor politic la o companie de frontieră. O companie grea, cu multe probleme. Cazarma era aşezată pe o vale, la vreo doi-trei kilometri de sat. Ne aflam într-o zonă de dealuri spre munte, cu multe acoperiri şi... cu destule necazuri. Elementele grănicereşti — aşa se numeau atunci — erau formate din doi- trei militari, iar echipele de alarmă-de la subunităţi nu lipeau toată noaptea pleoapă de pleoapă. Se trăia, cum se spune, cu cartuşul pe ţeavă...

Parcă-l văd pe nea Ionică, tînăr, vînjos, cu şapca aia verde de ofiţer grănicer, de atunci, străbătînd potecile de frontieră, răscolind toate coclaurile, iarăşi cu arma încărcată şi cu atenţia încordată, ca pe front. Am auzit vor- bindu-se de perioada aceea, de vremurile acelea dificile...

— îmi venea greu, aproape mai greu ca pe front, credeam că nu se mai termină. Viaţa noastră desfăşurată între instrucţie, serviciul „la registru*[1], cum se numea, adică pentru îndrumarea elementelor grănicereşti, şi controale efectuate în

frontieră, era mereu încolţurată, aproape fără bucurii. N-aveai timp nici să respiri. într-o zi s-a produs ceea ce s-a produs...

Se întrerupe iarăşi, îşi şterge fruntea cu mîneca.

— ...în locul acela şoseaua urca brusc şi făcea o cotitură. Chiar la linia de schimbare a pantei se afla foişorul. Un foişor metalic, jos. Dincolo de şosea, spre frontieră, trona, printre boschete, roşul cărămiziu al unei biserici părăsite. Jos, în vale, se afla o fostă moară de apă... Postul de observare era format dintr-un singur ostaş. Celălalt, perechea lui, patrula pe undeva, printre boschete. De la companie s-au auzit focuri de armă. Fireşte, am alergat toţi într-acolo. Comandantul a trecut la mitralieră, eu m-am dus repede spre foişor. Ostaşul fusese lovit exact în pafta. Murise cu mîna încleştată pe armă, aplecat peste balus^ trada foişorului. Mi s-a făcut dintr-o dată rău. Nu înţeler geam, nu mai înţelegeam. Mă rog, războiul fusese război, dar atunci, acolo, pe frontieră, era pace, ne luptam pentru viaţă... Cu mijloacele vieţii... După un timp, ostaşul fusese declarat erou, iar compania primise numele lui... Locotenentul-major Petrache, comandantul companiei, cel care se urcase cu mitraliera în turnul bisericii părăsite, atunci, cînd fusese ucis ostaşul, era un om cu multe meandre, greu de cunoscut şi de înţeles. Moartea ostaşului îl îndîrjise, îl abrutizase şi mai mult. Nu ştiu nici acum dacă avea un suflet delicat sau, dimpotrivă, unul plin de încurcături, de confuzii. Ştiu doar că nu îngăduia niciodată nimic» că nu-şi părăsea niciodată punctul de vedere, că avea o inteligenţă ascuţită şi o vorbă aspră, usturătoare. Era singurul dintre noi căsătorit. Culesese nu se ştia de pe unde o bogăţie de fată şi o adusese cu el în satul acela de graniţă uitat de lume. Era o fată cu ochi verzi, uimitor de verzi, cu mîini delicate şi vorbă uşor tremurată. Aveai impresia că-i e frică de ceva, că ascunde ceva. Dar Petrache nu-i prea dădea mare atenţie, era mai tot timpul la companie, cu cartuşul pe ţeavă. Mitraliera cu care trăsese atunci' din

turnul bisericii părăsite, era în cancelarie, cu două benzi pline. O controla în fiecare zi. „Bandiţii ăia care au reuşit să scape şi să fugă în munţi trebuie să se întoarcă într-o zi. Şi-atunci vor vedea ei pe dracu', Petrache nu rămîne dator, nu iartă pe nimeni !“ Ochii îi sclipeau sălbatic, în timp ce închidea cu furie capacul cutiei mecanismelor. Era un maestru al capcanelor, nimeni nu scăpa de el dacă-i punea gînd rău. Oamenii îl ocoleau, iar dacă totuşi dădeau nas în nas cu el, îşi scoteau căciula şi se aplecau pînă la pămînt.

Moartea ostaşului îl afectase însă profund. Dăduse ordin să i se picteze chipul pe unul din pereţii subunităţii, chiar la intrare. Ceilalţi soldaţi nu treceau pe acolo, iar dacă vreunul era chemat la comandant, trecînd prin dreptul portretului soldatului căzut la datorie, călca uşor, pe vîrfuri.

La vreun an după această întîmplare, mă chemase în cancelarie şi mă invitase să iau loc pe singurul scaun aflat acolo, în timp ce el rămăsese în picioare, rezemat de colţul mesei. „Ioane, în seara asta să fii pe aproape de casa mea, vreau să-ţi arăt ceva.“ Roşisem, cred, apoi bîi- guisem ceva, simţind capcana. Toţi o iubeam pe femeia aceea de optsprezece ani pe care el o ţinea toată ziua închisă în casă. îmi plăcea şi mie, de ce să n-o recunosc. Cînd mă gîndeam la ea, simţeam cum se umplea ceva în adîncu-mi, cum mă inunda un fel de apă vie. îmi imaginam apoi că sînt undeva, pe un munte, că şi ea se află întîm- plător acolo, pe vîrful acela, că lunecă pe o bucată de siîncă şi... Dar eu eram acolo şi, printr-o minune, reuşeam s-o salvez în ultimă instanţă. O clipă îi simţeam căldura, zvîcniturile inimii, apoi mă scuturam şi alungam închipuirea, veneam iarăşi cu picioarele pe pămînt... în seara aceea, m-am dus. Drumul spj-e sat trecea prin apro'pierea foişorului şi a bisericii părăsite. Mă oprisem acolo, la intersecţia văii cu drumul, apoi o luasem încet spre casa comandantului. M-am postat într-un boschet, nu departe de poarta lui, cu pistolul în mînă şi genunchii tremurînd. Nu de

frică, se înţelege, făcusem doar războiul, ci de emoţie. Nu-mi închipuiam ce a mai pus la cale...

...Şi-a dat drumul la vorbă nea Ionică. Probabil că din seara asta vom deveni prieteni, are multe să-mi spună bătrînul. Uite, nu ştiam că şi el a fost cîndva, în anii de început, ofiţer...

— ...Satul era cufundat în întuneric. Nici cîinii nu lătrau. Aşteptarea, în astfel de situaţii indecise, e grea, dar parcă şi mai grea e misiunea în frontieră. Deodată, aud paşi, paşi uşori, abia perceptibili. Era el. Se întorcea pe furiş acasă. Şi numai ce-l văd pe Petrache sărind ca o pisică peste poartă. Clanţa uşii, apoi un ţipăt uşor de femeie speriată şi, deocamdată, atît. După vreun ceas, aud iarăşi uşa deschizîndu-se şi zăresc profilîndu-se pe orizont două siluete. „Aşa, băiete, aud eu vocea lui Petrache, şi dacă vrei să mai treci pe aici, fă-o în plină zi, nu pe furiş, ca hoţii. “ Băiatul — îl recunoscusem'imediat, era un puşti de vreo optsprezece ani, de acolo din sat — o luase la fugă, se împiedicase, căzuse icnind de frică, de groază aş spune, apoi iar fugise, apoi iar căzuse... „Gata. Ioane, poţi să vii.“ Mi-am părăsit ascunzătoarea şi am intrat în curte. Gîndul că aveam s-o întîlnesc pe femeia aceea, soţia lui, mă tulbura. Dar eu îmi respectam tovarăşul de muncă, n-aş fi dat niciodată curs unui astfel de sentiment, unei astfel de porniri. Totuşi mă simţeam vinovat pentru gîndul meu, pentru ascunzişul meu, pentru imaginaţia mea. Am intrat în casă. Ea stătea speriată într-un colţ. „Hai, dragă, nu vezi, avem musafiri, poartă-te frumos, ce naiba !“ Simţeam în cuvintele lui satisfacţia unei reuşite, dar şi regretul unei înfrîngeri, unei căderi. Femeia dinaintea noastră nu era decît un copil speriat. I-am zis un „săru’ mîna“ obişnuit, scuzîndu-mă pentru deranjul pe care-l fac, acum, în miez de noapte. „Te-am chemat, prietene, să bem un pahar — mi-a spus Petrache cu aceeaşi notă în glas, de om care se bucură parcă de o înfrîngere — şi să-mi fii martor şi judecător la cele ce urmează. Nu pot să aştept pînă mîine, timpul nu rezolvă nimic, de

prea multe ori ne amăgeşte el cu scurgerea lui, cu speranţa pe care ne-o dă. Hai noroc, şi să fie într-un cea< bun ! Ar trebui să mergem, poate, la tribunal, dar mie-m; place să-mi rezolv singur problemele. Nu aiurea, fireşte, ci în spiritul legii, al dreptăţii." Am gustat puţin din pahar, presimţind că s-a întîmplat ceva nu prea plăcut, ceva ca”" nu-mi dă dreptul să savurez vinul bun. „Ea a greşit faţă de mine — a continuat el arătînd spre soţie —, a greşit grav, ireparabil. Aşa că totul s-a sfîrşit, chiar în această noapte va părăsi această casă şi se va duce de unde a venit. Dar eu sînt un om drept. De aceea, tot ce am adunat împreună vom împărţi. Juma’, juma’. E corect, nu ?“ „N-ar fi mai bine să...“ — am încercat eu să spun ceva pentru a cîştiga timp, dar el mi-a tăiat-o scurt : „A, nu, în nici un caz ! Fierul trebuie bătut cît e cald !“ Nu era nimic de făcut. Asistam neputincios, încurcat. „Aşa, să începem. Şifonierul. O uşă tu, una eu, un perete tu, unul eu. Rochia asta, pe care eu ţi-am cumpărat-o, o facem juma’ juma. Cu foarfecă, se înţelege...“ „Tovarăşe loco- tenent-major — am încercat eu să-l opresc —, dar ceea ce faceţi înseamnă, de fapt, distrugerea bunurilor pe care vreţi să le împărţiţi ! Gîndiţi-vă că...“ ; „Exact, ai sesizat exact ceea ce intenţionez. Exact asta şi vreau“. „Dar nu aveţi dreptul... în sfîrşit, cu partea dumneavoastră faceţi ce vreţi, dar partea soţiei..." ; „Partea mea o scot în curte şi îi dau foc, iar pe a ei o scot în stradă. Aşa văd eu lucrurile, aşa voi proceda. Şi atîta timp cît ţin pistolul ăsta în mînă, nu mă va împiedica nimeni. Dumneata asistă. De asta te-am chemat. Ştii foarte bine că, odată ce mi-am pus ceva în cap, nu pot fi oprit. Acolo, pe front, într-o noapte, am atacat cu o companie un batalion inamic. Şi n-am avut nici o singură pierdere..."

Am asistat în neliniişte la tot ce se petrecea în casa aceea. O casă cu două camere, închiriată de el de la consiliul popular.

„Asta-i tot, frumoasa mea, a încheiat. Nu e vina mea că ai rămas doar în furou. Te poţi duce la băiatul ăla, că tot n-o să te primească... Cine îţi va

deschide poarta va avea de-a face cu mine !“ ; „Tovarăşe locotenent-major, am încercat eu din nou să-l înduplec, nu se poate, nu puteţi proceda astfel..." ; „Procedez cum cred eu de cuviinţă. Dacă nu-ţi place, n-ai decît să mă raportezi. De altfel, de asta te-am şi chemat. Cum am aflat că dumneaei şi-a găsit pe ăsta cu caş la gură, cum m-am decis să-i dau o lecţie... Gata, frumoaso, ieşi ! Eşti liberă ! Eu voi aprinde focul în curte ca să-ţi luminez paşii ! Trădătoareo !“

Ea a ieşit înspăimîntată din curte şi a luat-o la fugă prin sat. Albă, ca o pană de porumbel. Petrache a aruncat o sticlă cu gaz pe resturile de mobilă şi de îmbrăcăminte pe care şi le-a făcut sieşi parte şi le-a dat foc. „E nebun", mi-am spus în gînd, refuzînd să-i înţeleg comportamentul bizar. Apoi mi-am adus aminte că, pe front, unii se comportau şi mai şi.

„Fugi după ea — mi-a spus în cele din urmă. S-ar putea să încerce să treacă frontiera. E periculoasă. La nevoie tragi."

Periculoasă... Ce pericol o fi văzut el în fiinţa aceea fragilă, care abia împlinise optsprezece ani, nu ştiu. Am luat-o însă încet pe uliţă, copleşit de cele văzute. I-am zărit silueta albă la marginea satului şi m-am apropiat încel de ea. Văzusem iarăşi muntele, muntele acela stîncos, lunecarea ei şi intervenţia mea... Grăbisem pasul, dar zgomotul o speriase probabil. O luase la fugă spre frontieră, direct peste arături. O strigasem, o somasem, trăsesem şi un cartuş în sus, ca s-o sperii, dar ea îşi continuase fuga şi... în momentul cînd am fost la doi paşi de ea, mi-am dat seama că intraserăm în cîmpul de mine... O explozie şi.. Cînd m-au trezit ostaşii ţineam în braţe trupul ei sfîrte- cat, fără pîntece. Eram şi eu rănit, mina explodase însă exact sub ea... După cîteva luni de spital, m-âm întors la uzină. De-atunci... De cîte ori am încercat să ating cu mîna o femeie am simţit carnea aceea...

— Şi Petrache ?

Dă din umeri. îşi reia aerul lui de om ajuns la capătul puterilor.

— Cine mai ştie pe unde o fi ! Poate o fi mort... Aici am venit iarăşi la taică-tu... Ce om !

Aprovizionările de iarnă. Cartofi de triat, morcovi de îngropat, murături de pus la adăpost. Chem la mine pe locţiitorul comandantului pentru servicii. Treaba asta e tot la fel de importantă ca programul pregătiră de luptă. Ba, îmi spunea cm-*va,* chiar mai importanta. O temă o pup amina de azi p nume, pe cînd masa ostaşilor.,.

— Luaţi loc, tovarăşe maior, îl invit, vreau să discutăm problema aprovizionărilor. Iarna bate la uşă.

— Tovarăşe comandant...

— Maior, îl corectez eu.

— Scuzaţi ! Tovarăşe maior, treburile sînt puse la punct, iată planul cu activităţile pe care urmează să le desfăşurăm în această lună. Punctele de aprovizionare, calculul transporturilor, efectivele necesare, spaţiile de depozitare...

Ridic receptorul. îl invit şi pe secretarul comitetului de partid. Căpitanul Udrescu, un ofiţer care cunoaşte bine oamenii şi situaţia din unitate. Cu ani în urmă, a fost militar în termen la compania 4, apoi, tot aici, la această companie, comandant de pluton. După ce s-a întors de la Academia Militară, a îndeplinit funcţia de comandant de batalion, iar'acum, iată, a fost ales secretar al comitetului de partid.

— Treburile sînt puse la punct, tovarăşe maior — continuă locţiitorul pentru servicii —, dar greutăţile nu sînt încă rezolvate. Ostaşii — cei care au participat, bineînţeles — nu s-au întors încă din campania agricolă, cum bine ştiţi, aşa că va trebui să reorganizăm repartiţia forţelor. N-avem oameni asiguraţi nici măcar pentru a strînge la timp recolta din gospodăria agrozootehnică.

Mă gîndesc la nucul nostru din curte, la morcovii pe care i-a sădit tata în jurul casei, la cele cîteva căpăţîni de varză, la viţa de vie încă neîngropată... Nici la mine acasă nu este ordine.

— Ar fi o soluţie, intervine Udrescu. Nu-mi aparţine mie, mi-a sugerat-o un subofiţer de la muzică. De altfel, ei au şi început. Pînă la această oră au recoltat deja cîteva sute de kilograme de gogonele. Butoaiele sînt pregătite, aşa că...

— Nu ştiu dacă e bine...'

— E foarte bine, continuă secretarul comitetului de partid. Oamenii ţin la unitate, vor să-şi aducă şi ei contribuţia la realizarea planului de producţie... înţelegeţi ? Cadrele prezente în unitate şi-au exprimat dorinţa să contribuie la strîngerea recoltei din gospodăria agrozootehnică ajutătoare. Tocmai veneam la dumneavoastră, tovarăşe maior, cu un plan. Să-l punem la punct şi apoi să cerem aprobarea comandantului. Dar dacă sîntem toţi aici, înseamnă că îl putem discuta... Uitaţi, aici, angajamentele pe care şi le-au luat comuniştii din organizaţiile de partid ale. cadrelor. Dincoace, calculele pe care le-am întocmit cu ajutorul şefului serviciului alimente. într-o săptămînă, am putea strînge roşiile, cartofii, fasolea şi cam 30 la sută din porumb...

— Staţi, staţi, aţi avut în vedere şi mijloacele mecanice de care dispunem ?

— Nu prea !

— Păi, atunci să refacem calculul. Vă stingherim, tovarăşe maior ?

— îl facem împreună ! răspund. Treabă colectivă.

— îl supunem apoi aprobării adunării cadrelor, intervine căpitanul Udrescu. Asta, bineînţeles, în cursul acestei dimineţi.

— De acord.

Lucrăm. Nu e chiar atît de simplu. Sînt multe elemente de care trebuie să ţinem neapărat cont.

— Singur n-aş fi reuşit ! mărturiseşte locţiitorul pentru servicii. Multe chestiuni importante mi-ar fi scăpat.

Militarii care nu s-au întors încă din campania agricolă, cei care se află în tabără, specialiştii... Poate că ar fi trebuit să ţinem cont, la întocmirea planului pregătirii de luptă şi politice de toate astea... De acum înainte... Sigur, mereu va fi un „de acum înainte", un „de acum încolo"... Lipsa de experienţă... Poate şi altceva... Am ajuns săstrîngem recolta din gospodăria agrozootehnică ajutătoare cu ajutorul cadrelor ! Asta-i, într-adevăr, lipsă de organizare, de prevedere ! De ce s-or fi entuziasmînd atît locţiitorii mei ! ? Ce or găsi ei formidabil în asta ? ! Nu cumva vor să mă menajeze ? Desigur, eu nu eram aici cînd s-au întocmit şi aprobat toate planurile acestea, dar... Dar ce ? Cum ce ? Un plan e un plan şi atît! îl poţi îmbunătăţi, îl poţi schimba la nevoie ! Dar dacă s-ar da chiar în acest moment o alarmă ? Memorez imediat modul de acţiune. Fireşte, nu ne-ar surprinde. Asta-i o treabă prea importantă pentru a o lăsa de azi pe mîine, aşa cum am făcut cu strîngerea recoltei din gospodăria agrozootehnică... Cît se mai mîndresc subordonaţii mei cu realizările astea din G.A. ! Pe mine n-au reuşit însă să mă coopteze pe deplin.
Visez tot aplicaţii, acţiuni, deplasări cu unitatea pe roţi sau pe jos, lupte de întîlnire, ambuscade... „Nu mai cobi — mă ajud spunîndu-mi fără cuvinte —, vor fi şi de-astea. N-o să-ţi mai vezi capul de ele, n-o să mai ştii pe unde să-ţi scoţi cămaşa !“ ; „Nu cred !“ ; „Ba să vezi cum ai să mai crezi !'“...

— Deci, tovarăşe maior, aşa vom proceda. Echipe mixte, cîteva ore de lucru acolo, în afara programului...

— De ce în afară ?

— Ştiţi... Mă gîndeam să nu conturbăm buna desfăşurare a pregătirilor în vederea noului ciclu...

— Nu conturbăm nimic, le răspund. Există numeroase ferestre !

— Deci aşa rămîne, conchide locţiitorul pentru servicii. Vă mulţumim pentru solicitudine.

Rămîn singur. îmi consult agenda. Trebuie să stau de vorbă cu ofiţerii de la un batalion. Cu care

să încep ? Şi ce anume să discut cu ei ? !

Telefonul. Răspund. Eşalonul. Eşalonul de la care am venit. Vocea de la celălalt capăt al firului îmi cheamă gîndurile într-acolo. Coridorul îngust. Sfatul generalului. Cuvintele unui coleg : „Bravo, te-ai orientat ! Asta-i drumul. Asta-i începutul urcuşului. Cine vrea să suie, trebuie să ştie mai întîi să coboare !“

Şi scările. Scările coborîte atunci, în ziua aceea, şi rămase, treaptă cu treaptă, în mine. Chitite acolo, pentru amintirile de mai tîrziu sau cine ştie pentru cînd şi pentru ce !

Reiau înţelesul cuvintelor celui de dincolo, de la celălalt capăt al firului. îmi spune că o să treacă zilele astea pe la-mine, să-i opresc şi lui, dacă-mi stă în puteri, un loc la hotel. Nu, nu o cameră, un singur loc.

Un singur loc. Şi cum îmi vorbeşte ! Reţinut. Cu-'„dumneavoastră" ! Să-i reţin şi lui un loc la hotel ! Ce mare lucru mă roagă el, colegul meu de birou ! Oare am să uit cît de mult m-a ajutat el în zilele cînd... Ei, lasă, asta e o altă viaţă...'

Ridic iarăşi receptorul.

•— Dă-mi hotelul !

Centralistul se conformează. Un pic speriat, precipitat Probabil îi e teamă.

Viată supusă capriciilor comunicărilor telefonice.. Dacă rămîn în birou o zi întreagă, o zi întreagă tot trebuie să ridic receptorul.

Cineva bate în uşă. Comandantul unui batalion însoţit de un ofiţer. De un tînăr locotenent. Tresar. Acelaşi. Simt picăturile de ploaie, răcoarea peronului pustiu, înghiţitura în sec, regretul că nu mai sînt şi eu la anii aceia... Omul ăsta mă complexează, sau...

— ...e pentru a treia oară cînd întîrzie la program, îl aud ca prin vis pe comandantul de batalion. L-am adus la raport.

La raportul meu. îmi stau pe limbă nişte cuvinte, nişte întrebări. Cînd duci pe cineva la raportul superiorului tău, fără să ţi se solicite acest lucru,

înseamnă, într-un fel, că îţi recunoşti incapacitatea de a lucra cu acel subordonat, ineficienţa mijloacelor. Ce s-o petrece, acum şi aici, în capul acestui ofiţer tînăr care ştie totuşi atît de bine să îmbrăţişeze o femeie mai în vîrstă ca el ? Dar în capul meu ? Ce trebuie să fac eu ? Să-i ard vreo cîteva zile de arest ? Să mă ridic de pe scaun şi să tun ? Să-l iau de după umeri şi să-i spun „Mă, băiete, mă, nu e bine ce faci. La anii tăi...“ La anii lui ce ?

Nu ştiu dacă sînt furios pe acest tînăr sau pe acest căpitan, comandant de batalion, care... Oare de ce l-a adus la mine ? De ce nu l-a scos la raportul şefului de stat-ma- jor ? El ar şti mai bine ce e de făcut, doar lucrează de mai mult timp ca mine aici. Nu cumva... A, nu, de unde să bănuiască el că... Sau poate el însuşi o fi implicat şi acum caută un prilej, un pretext...

— Te ascult, tovarăşe locotenent !

Ofiţerul mă priveşte o clipă în ochi, apoi zîmbeşte încurcat. Abia de-i aud cuvintele :

— Ştiu că n-o să mă credeţi, dar n-am altă scuză, alt adevăr. Ceasul. Nu l-am auzit.

S-ar putea să fie o scuză din cele obişnuite. Gîndul mi se întoarce încet-încet la anii mei de locotenent. Puneam ceasul într-o farfurie împreună cu un cuţit şi o furculiţă ca să sune şi mai tare. Şi totuşi uneori nu-l auzeam. Dacă n-ar fi fost tata să mă mişte uşor de umăr... Tata... Unde o fi tatăl acestui atît de tînăr locotenent ?

— Nu găseşti că scuza e cam." puerilă ?

Dă din umeri şi îşi muşcă uşor buzele, vădit încurcat. Răspunde jenat;

— Aşa-i.

— Bine. Du-te la pluton. Măsurile ţi le voi comunica la adunarea cadrelor. Pînă atunci, mai gîndeşte-te. Poate că totuşi ceasul nu e singurul... vinovat.

Din nou gîndul mă duce la anii mei de locotenent, într-o zi, cînd tata nu era acasă şi eu n-am auzit ceasul, am întîrziat de la program. Vreo

două ore. Comandantul de companie nu mi-a spus nici un cuvînt. Doar comandantul de batalion, în treacăt, mi-a sugerat să leg de urechea ceasului şi o cană cu apă. Ce mulţi ani au trecut de atunci !

Căpitanul aşteaptă încă în poziţia de drepţi.

— Luaţi loc, tovarăşe căpitan. Era neapărată nevoie să-l aduceţi la mine ?

— Am crezut că...

— A, nu, să nu mă înţelegeţi greşit ! Vreau să spun că..., sper că înţelegeţi...

— Vă referiţi la autoritatea mea, pesemne.

— într-un fel.

— Eu am crezut că aşa e mai bine. Nu pentru a mă da deoparte, pentru a mă eschiva de la răspundere. Pînă acum eu l-am pedepsit de două ori. Fără nici un efect.

— Poate că totuşi are dreptate. Nu vi s-a întîmplat niciodată să nu auziţi ceasul ?

— Ba da, fireşte. La el e însă altceva. L-aţi văzut cu cine umblă ?

Tresar. Cum să-l îndemn să continue ? Dacă-i spun că nu l-am văzut, s-ar putea să-şi dea seama că nu spun adevărul. Şi atunci... Oare ce impresie are căpitanul despre femeia aceea ? Nu cumva o fi vreo obişnuită de-a casei ?

— Ce ştiţi, de fapt, despre acest ofiţer ? îl întreb circumstanţial.

Mă priveşte cumva nedumerit de simplitatea întrebării pe care i-am pus-o. Cum adică, ce ştie el despre acest ofiţer ? ! Totul, fireşte, doar e subordonatul său ! Cel puţin asta o spun privirile sale.

— Chiar vreţi să vă spun tot ce ştiu despre el ? Aveţi timp să mă ascultaţi ?

Poate că întrebarea mea a fost un pic ostentativă, poate **că** am lăsat să se înţeleagă că vreau să-l verific pe comandantul de batalion. De fapt, îmi place răspunsul înţepat al căpitanului. înseamnă că are demnitate. Chiar aşa o fi ? ! Atunci de ce l-a adus la mine la raport pe locotenent? Nu s-a gîndrt că, prin aceasta, îşi pune lui însuşi un

semn de îndoială ?

— Timp aş avea eu, numai că nu despre asta e vorba. Întrebarea mea o completa pe cea pe care aţi pus-o dumneavoastră mai înainte.

— Tovarăşe maior, locotenentul Brumaru, în general, e un ofiţer bun. Rezultate foarte bune la trageri, la instrucţie tactică, inteligent, întreprinzător. Numai că îşi cam pierde nopţile cu nişte aşa-zişi prieteni. Fireşte, în aceste condiţii, e greu să auzi ceasul-deşteptător dimineaţa.

— Ce fel de prieteni ?

— Unul e contabil, altul lucrează pe la uzină, altul mi se pare că e inginer la întreprinderea Agricolă de Stat din Dealul Viilor, altul e fotbalist... Şi tot aşa. Mereu îşi găsesc cîte ceva de făcut.

■— Adică ?

— Vizite reciproce, restaurant, plimbări prin oraş, spectacole, cîteodată şi excursii pe munte. Pînă aici n-ar fi nimic rău, numai că Brumaru pune prea mult suflet în chestiile astea, face corp aparte, se îndepărtează de colegii lui. Cîteodată mai şi întîrzie, altă dată vine obosit...

...O clipă îl las pe căpitan să-şi continue recitalul şi mă întorc cu gîndul — aşa cum o facem toţi — la anii de început. Aveam şi noi unul — îi ziceam „filozoful" —, care stătea deoparte, nu-l vedeai în oraş cu săptămînile. îi plăcea să-l citească pe Kant, pe Kant şi pe Conta, şi să ne bombardeze apoi cu nişte chestiuni de amănunt care ne lăsau *bouche-bee,* cum zic francezii. La început îl cam luam peste picior, apoi ne pierdeam în bîiguieli neputincioase şi, în cele din urmă, am început să-l stimăm şi să-i căutăm compania. îi făceam vizite, îl ascultam cu interes, îi puneam întrebări pe care le credeam de încuietoare. încet- încet, climatul s-a schimbat. Din flăcăii zvîrliţi în valul distracţiilor fără sfîrşit, ne-am transformat în tineri care ştiu să guste poezia bună, ideile alese, speculaţia filozofică în sensul bun al cuvîntului. De la el am îndrăgit eu filozofia şi, mai tîrziu, m-am înscris la această facultate. „Uite, leatule — m-a prins el de mînecă într-o zi —, eu

iubeam filozofia şi filozof ai devenit tu. No, asta-i bună !“; „De la tine am luat gustul.“ „Gustul, nu zic, poate, dar capul şi priceperea sînt ale tale. Uite că eu am dat de două ori şi n-am luat. Nu pot să învăţ programat, sînt un libertin. un nestăpînit. Memorez numai ce îmi place, nu pot să învăţ niciodată ce mi se dă. Aşa eram şi în şcoală, îţi aminteşti ?"...

— ...şi-apoi, se pare că, de la o vreme, se află şi o femeie la mijloc...

Frînturile de frază mă readuc iarăşi în prezent. Deci şi o femeie... Asta era...

— ....nu ştiu încă precis, treaba asta nu e de durată la el, trece uşor de la una la alta, se pare că nici nu se uită bine la ele şi gata, renunţă... Cam instabil tînărul ăsta. Oricum, eu cred că a acumulat prea multe şi e nevoie de intervenţia dumneavoastră.

— Bine, tovarăşe căpitan, am reţinut.

Biroul mi se pare prea îngust şi prea răcoros. Fac eîţjva paşi, mă aşez la masa de consiliu, cum am numit-o eu, încerc să-mi adun gîndurile. Cum să acţionez ? Am eu oare dreptul să las lucrurile baltă, să nu vin în ajutorul căpitanului ? Dar căpitanul ? Ce fel de om o fi ? Mi se pare cam închis, cam necomunicativ... Se spală prea repede pe mîini, pasează altora răspunderile... Aşa o fi, sau e doar o impresie a mea ?

Ies din birou. Dau nas în nas cu maiorul Parfenie. Ne salutăm reciproc. în acelaşi timp.

— Ce mai faceţi, tovarăşe maior ? îl întreb, făcînd un semn spre vraful de hîrtii pe care-l ţine în braţe. Gata ?

— Mai avem puţin şi vi-l prezentăm la aprobat, îmi răspunde. Anul ăsta ne-a dat mult de lucru planificarea. Trei variante, esepţializare, restructurări de teme...

— Şi ? Ce părere aveţi, ca vechi instructor, o să meargă ?

— Hm, ştiu eu ? Tinerii ăştia, locotenenţii, sînt băieţi pregătiţi bine din punct de vedere teoretic, practic însă... Nu mai e ca pe vremea promoţiei dumneavoastră... Se culcă mai greu lîngă soldat, se

tem de noroi, se dau în lăturI de la eforturi prea mari... Abia de-i faci să pupă ortoscopul pe armă şi să verifice fiecare militar în parte. Or, fără asta, esenţializarea, pregătirea efectivă a luptătorului pentru luptă...

— Chiar aşa rău stăm la capitolul ăsta ?

— Eh, poate nu chiar aşa, oi fi exagerînd eu un pic. Ce să-i faci, vîrsta, nostalgia... Toţi spunem sau, dacă n-o spunem, o gîndim că eram mai buni, mai conştiincioşi decît cei cărora le-am predat ştafeta, dar cine ştie dacă o fi chiar aşa...

—' Ce părere aveţi de Brumaru ?

— Cam filfizon. L-am controlat de cîteva ori la cîmp şi nu mi-a plăcut. Avea mănuşile pe mină şi conducea instrucţia ca un... dirijor. însă, recunosc, o conducea bine, are spirit de observaţie, e inteligent. Inteligent şi cam încrezut. Boala tinereţii. Da'i trece lui !

— Dar căpitanul Huţu, comandantul lui de batalion ?

— Jos pălăria ! Un tip organizat, meticulos, atent. Dacă treceţi pe la noi, prin birou, o să vă arăt hărţile lui cu aplicaţia. Le-a adus la verificat. De fapt o să le vedeţi cînd vi le prezentăm pentru aprobare. Şeful biroului spune că sînt foarte bune, cele mai bune. Ca la Academie.

— Bine, tovarăşe maior, mulţumesc !

A doua uşă pe dreapta. Biroul şefului de stat-major. Bat. Intru. Căpitanul Filip Fănică citeşte o carte. Nici nu ridică ochii să vadă cine a intrat.

— Spuneţi ! îmi zice, continuînd lectura.

Mă, apropii, îi închid cartea şi mă aşez pe scaunul din faţa biroului său.

— Scuzaţi-mă, tovarăşe maior, nici nu v-am observat !

— Probabil lectura...

— Da, da, sigur, o carte interesantă... Nişte acţiuni pe frontul antihitlerist... Ce să facem, ne ridicăm şi noi nivelul cunoştinţelor militare...

— Ce părere aveţi de căpitanul Huţu ?

— Huţu Nicolăe ?

— Mai e şi altul cu numele ăsta, Huţu ?

— Nu, dar eu obişnuiesc să-i numesc astfel. Adică numele, prenumele şi, cîteodată, şi iniţiala prenumelui tatălui.

— Deci ce părere aveţi despre el ?

— Proastă. Un încuiat. Un fixist. Nu zic că nu munceşte bine, batalionul lui a luat „Foarte bine“ la ultima aplicaţie cu trupe, dar n-are univers, se învîrteşte în jurul cozii. în rest... Un ofiţer corect, disciplinat, harnic. Se pare că şi aplicaţiile le întocmeşte cu ingeniozitate, cu talent.

— Mi se pare că aţi fost colegi în Academia Militară.

— Exact.

— Cum de o fi ajuns numai comandant de batalion ? !

— A absolvit cu o medie bună. Mi se pare, nouă. A cerut el să fie comandant de batalion. Zicea că n-a trecut prin etapa asta, că vrea să cunoască bine eşalonul respectiv.

Disting în vocea lui o uşoară undă de ironie.

— Sînteţi la... pertu ?

— Am fost. în... Academie. Acum lucrurile sînt schimbate. El îmi zice „tovarăşe căpitan" şi „dumneavoastră[41], eu îi zic „tovarăşe căpitan[1-] şi „dumneata".

— Spuneaţi că e un... „fixist".

— Exact.

— Mai coneret.

— Abdică greu de la ideile lui. Aşa era şi în Academie. Cînd găsea o soluţie — soluţia lui, niciodată nu accepta alta —, era tare greu să te înţelegi cu el. Uneori se contrazicea şi cu lectorul.

— I se dădea şi dreptate, cîteodată ?

— Cîteodată, da. Ba chiar de mai multe ori. Eu nu zic, soluţia pe care o găsea el nu era chiar rea, dar nici aşa, să nu te orientezi deloc, să pui capul între hulube şi sâ-i dai înairţte că aşa ţi-a ieşit ţie din calcule, că terenul cere asta, că inamicul poate acţiona aşa şi nu aşa... Şi... dăi înainte, ridică tonul, bate-te pentru cai verzi. Un om tre-. buie să fie mai labil, mai cu spirit de orientare... Nu este cazul lui... De altfel, o să vă convingeţi la prima

aplicaţie...
- — Dar locotenentul Brumaru ?
— E un ofiţer bun, se orientează, dar..., cum să vă spun, pardon, cum să vă raportez, e cam licheluţă.
— Azi a întîrziat la program.
— Pesemne n-a auzit ceasul...
:— Aşa spune.
.— Vechiul motiv.
— Credeţi că nu spune adevărul ?
— Dumneavoastră credeţi că-l spune ?
— După cite se pare...-
— Vă reţin atenţia, cu Brumaru nu e indicat să puneţi binele înainte... Vreo cîteva zile de arest nu i-ar strica.
— Arest ? !
— La garnizoană. Răul trebuie curmat din rădăcină. Eu, în locul dumneavoastră n-aş discuta cu el. L-aş arde de cîteva ori şi, gata, l-aş pune la punct.
— Bine. Mulţumesc. O să mă mai gîndesc. încă ceva. Cum stăm cu garda ? Am auzit că l-aţi pedepsit pe un caporal de schimb.
— Da. L-am găsit în defect.
— Adică ?
— Nu s-a oprit exact în momentul cînd santinela a somat „Stai". A mai făcut el cîţiva paşi. Periculos. Santinela e santinelă. Nu te joci cu somaţiile ei.
— Intr-adevăr, grav. V-aş ruga să prelucraţi dumneavoastră cazul la adunarea unităţii.
— E necesar ?
— Absolut !
Ies. Ar trebui să-i spun să lase lectura pentru după- amiază, dar... ştiu eu... nu vreau să par, la rîndu-mi, „fixist[11] sau mai ştiu eu cum. Nu-mi place căpitanul Filip. Probabil o să ne înţelegem greu.
Trebuie sâ-l văd neapărat pe Udrescu, secretarul comitetului de partid. El poate e mai... conciliant, mai apropiat de oameni, mai obiectiv. Bat la uşă. Intru.
— Tovarăşe maior — îmi iese el în întîmpinare, binevoitor —, v-aţi deranjat, puteaţi să mă

chemaţi...

— Ei, ei, nu m-am deranjat deloc. Am venit să discutăm o problemă. Huţu l-a adus pe Brumaru la mine. A întîrziat de la program. Cică nu e pentru întîia oară. Ce părere aveţi ?

— Ştiu. Dar căpitanul Huţu s-a cam grăbit. Avea o mie de alte soluţii.

— Credeţi că a procedat rău ?

— Rău, nu, dar nici eficient. Locotenentul Brumaru are anumite sensibilităţi, ca să spun aşa, pe care el, comandantul de batalion, nu i le-a remarcat. Nici el, şi nici comandantul de companie.

•— Adică ?

— E o fire care are nevoie mereu de schimbări, de schimbări de decor mai mult. Nu vi s-a raportat ? El caută mereu companii în afară, face excursii pe munte, este schior, alpinist. Sînt unii oameni care au mereu nevoie de altceva decît li se oferă, de un alt fel de univers decît cel care li se dă de-a gata. Unii-l găsesc în tenis, în fotbal, în fel de fel de pasiuni, alţii în lectură, alţii în jocuri de noroc, alţii...

Exact ca filozoful meu... Sau ca... mine. Pentru că şi eu am căutat mereu cîte un refugiu, cîte un colţişor în care să mă simt stăpîn, nestingherit, nerăspunzător. într-o vreme m-am ocupat de matematică, apoi de poezie, apoi de examenele pe care trebuia să le susţin la facultate, apoi de pictură, apoi ele... Dar cite n-au fost domeniile în care am încercat să-mi găsesc şi eu un colţ de lume. De lume care să fie numai a mea. „Nu cumva era o fugă ? Sau o compensare a slăbiciunilor din munca de zi cu zi ?“ ; „Poate, cine ştie. Dar, oricum, eu mă simţeam bine în .acele clipe, n-aveam nevoie de aprobarea nimănui ca să mă simt bine, de *nota* nimănui." ; „Aiurea ! Abia aşteptai o companie pentru a-ţi etala calităţile, cunoştinţele, priceperile !" ; „Nu, zău !“ ; „Exact aşa, crezi că erai vreo perfecţiune ? Gîndeşte-te mai bine, fii obiectiv, şi ai să vezi!"

— V-aş propune, tovarăşe maior, să nu forţăm

nota, să-l invităm la o discuţie colectivă mai bine. La o discuţie la care să participe doar colegii lui de promoţie. Sau...

— Sau ?

— Să încercăm să-i oferim ceva în care să-şi manifeste dm plin calităţile astea ale lui... Aici cred că greşim noi, în general. Ne trăim în unitate numai obligaţiile, nu şi restul. îmi permiteţi să evoc un exemplu din vremea cînd eram eu soldat în această unitate ?

— Sigur că da.

— Era un ofiţer... Un tînăr locotenent. Tot cam ca Brumaru... E adevărat, mai harnic, mai insistent — noi îi ziceam locotenentul Ortoscop —, dar tot aşa, ros de pasiuni, de trăiri care-l făceau distins, deosebit în faţa noastră. La un moment dat, comandantul i-a dat o sarcină : să pregătească, de 23 August, un car alegoric pe care să evolueze echipa de gimnastică a unităţii. Ce să vă mai raportez... îmi părea rău că nu eram şi eu între băieţii aceia îmbrăcaţi în pantaloni albi, de gimnastică şi în maieuri cu emblema clubului nostru pe piept...

Zîmbesc. Locotenentul acela... eram eu. Ce-am mai di- chisit carul alegoric. Stăteam lingă el pînă noaptea tîrziu... Scrisesem cu mina mea fiecare literă, făcusem fiecare cută... Bara fixă era instalată sus, pe platformă... Acolo, la demonstraţie, urma să executăm nişte exerciţii... Eu făceam gigantica în mersul autocamionului... O fată şi unul dintre militari — Hrehoreţ parcă se numea — stăteau aşa, unul lingă altul, c-un porumbel alb în mină, căruia îi dădeau drumul în faţa tribunei... într-o zi a venit comandantul să ne vadă cum lucrăm... Comandantul împreună cu aproape tot statul-major. Plus un profesor de educaţie fizică de la unul din licee şi un grup numeros de băieţi şi fete. Echipa a lucrat excelent... Ne-au aplaudat... în ziua de 23 August, acolo, în faţa tribunei, cînd am început să mă învîrtesc pe bară... Am auzit pe cineva din mulţime „uite ce muşchi are ăla şi cum se mai învîrteşte în jurul barei, gigantica se cheamă

figura asta, nu ?“ şi m-am simţit tare mîndru. Apoi, după demonstraţie, cineva, un prieten, mi-a prezentat o fată. „La uzină lucraţi ?“ m-a întrebat ea, pri- vindu-mă cu nişte ochi care-mi cereau parcă să-i răspund că nu. Eu i-am răspuns însă că da, acolo lucrez, dar de unde ştie ea chestia asta că nu ne-am mai întîlnit pînă atunci. „E simplu — mi-a răspuns —, se cunoaşte după palme.“ „Şi ce e rău în asta ?" ; „Nimic, ce să fie“. Apoi, după vreo jumătate de oră, se scuzase şi dusă a fost. O speriaseră palmele mele bătătorite...

— Ce părere aveţi dacă am încerca să alcătuim o echipă de... alpinism ? Muntele nu e prea departe, putem amenaja acolo un poligon. Apoi avem vreo trei ofiţeri care vin de la vînătorii de munte. Toţi au absolvit şcoala naţională de alpinism şi au calificare de clasă. De altfel şi el, locotenentul Brumaru, este alpinist clasa a Il-a. îi încredinţăm lui echipa. O echipă din cadre, bineînţeles. Din cîte îmi amintesc şi ofiţerului despre care v-am vorbit i s-a încredinţat, în cele din urmă o echipă de gimnastică acrobatică formată tot din cadre...'

— Să ne mai gîndim. Poate că e bine, într-adevăr..;

Toamna s-a prelungit mult în drepturile de existenţă ale iernii, probabil că o să avem un revelion cu cer senin şi fără pic de zăpadă. Dau o fugă pînă la consiliul popular orăşenesc. Se pare că s-a ivit un post de profesor de biologie la unul din licee. Primarul mi-a promis că se rezolvă. Abia aştept să-i comunic vestea aceasta soţiei. Primarul mă primeşte cu multă bunăvoinţă. Mă invită să iau loc, dă dispoziţii să mi se prepare o cafea. Bea şi el una, semn că nu-i displace vizita mea.

— Tovarăşe maior, sper că aţi primit mulţumirile noastre pentru modul cum au muncit ostaşii la campania agricolă. Vi le mai adresez şi eu, încă o dată, verbal. Şi chestiunea cu postul soţiei s-a rezolvat. De săptămîna viitoare, poate să înceapă orele.

încerc să-i mulţumesc, însă îmi face semn că nu

mi-a creat nici un avantaj, era dreptul, meu şi, bineînţeles, dreptul soţiei.

— Mai am însă o rugăminte la dumneavoastră. Să ne sprijiniţi şi în continuare cu vreo doi-trei ofiţeri la pregătirea tineretului pentru apărarea patriei.

— E de datoria noastră, tovarăşe primar.

— Şi încă ceva... începem o campanie de înfrumuseţare a oraşului. Vrem să-l scoatem din iarnă aşa cum n-a fost el niciodată. Prelucraţi în unitate treaba asta. Atunci cînd ofiţerii sînt exemple... Mă înţelegeţi, nu ? Oamenii respectă armata, iar atunci cînd cadrele sînt în primele rînduri, le urmează tot oraşul. Oamenii sînt cumsecade. Aproape toţi. Unul-doi, acolo, o mai iau pe mirişte, ca să spun aşa. Necazul e că stăm cam prost cu disciplina şi cu organizarea. S-au mărit dependenţele, e greu să faci ceva pe plan local, să-ţi împlineşti întocmai gîndul. O întreprindere depinde de altele, un om depinde de ceilalţi, iar ăia care, aparent, nu depind de nimeni, sînt cel mai puţin independenţi... Pînă s-o aşeza din nou un echilibru, avem de lucru serios. Treburile astea nu se rezolvă de la sine. Dar haideţi să vă spun cum stăm, pe ansamblu, cu trebu- rile oraşului. E necesar să le ştiţi, să fiţi informat, sînteţi doar comandantul garnizoanei...

îl ascult cu atenţie, aproape cu uimire. Deosebesc şi în spusele lui frămîntările mele, întrebările pe care mi le pun fără să le găsesc răspunsuri. E firesc. Colectivele umane se aseamănă, se apropie.

Trec prin centrul oraşului cu gîndul la dimineaţa ploioasă cînd m-am întors din Capitală cu învestitura de comandant al acestei unităţi şi al acestei garnizoane. E o după-amiază rece, cu soare roşiatic şi pomi desfrunziţi. Colina pare mohorîtă, paşii .mi se îndreaptă greu în- tr-acolo. Ajung, rămîn cîteva minute, încercînd să disting jos, în vale, printre razele sîngerii, statuile cailor mei în- cremeniţi în galopul lor spre povîrnişuri. Imaginea

mi se pare obosită, ştearsă. E ca şi cum aş privi un lucru gîn- dindu-mă la altul. Aud parcă o voce „tovarăşe maior, ce surpriză !“, dar nu, nu e nici o voce, numai mie mi s-a părut şi am tresărit. Mai privesc încă o dată, de jur împrejur, oraşul, apoi încep să cobor. Paşii nu mi-i mai aud, strada cu piatră cubică'mi-i absoarbe între zgomotele zi-~ lei. Trotuarul cu lespezi ca-n Gara de Nord, gardurile de lemn sau de beton, căsuţele încă nedemolate, bănci la porţi, fîntîni în curte, viţe de vie, cîte un cîine care latră... Un colţ, încă unul... în copilărie, aşa măsurăm noi distanţele în oraş. Cutare stă la două colţuri de cutare, iar la al treilea colţ se află cofetăria... Cofetăria a rămas în acelaşi loc, numai fetele care serveau cu douăzeci de ani în urmă au înregistrat trecerea timpului în cutele frunţii şi în varicele care le brăzdează neplăcut pulpele.

După celălalt colţ trebuie să fie casa lui Paul, arhitectul. Sigur, acolo e, nu se putea *muta* în cîteva'luni fără ca eu să prind de veste..Nu l-am văzut pe Paul de ani, dar acum n-o să mai ezit, o să- l strig la poartă, ca pe vremuri. E adevărat, puteam să-l caut la consiliul popular, lucrează acolo, în secţia aceea de arhitecţi, de fărîmători ş.i făcători de oraş, dar m-am gîndit că nu e prea bine. Şi n-am fă- cut-o. Dar acum e altceva. Pot să-l strig, să bat în poartă, să vorbesc cu cîinele ca să nu mai latre.

Nu e nevoie. Paul tocmai intră pe poartă.

— Paule !

Se întoarce, mă priveşte uimit, cu ochii lui albaştri şi mari — nu s-a schimbat deloc băiatul ăsta —, apoi se repede la mine şi mă îmbrăţişează. M-a recunoscut deci.

— Mă, Paule, mă, nu te-ai schimbat deloc, parcă ai fi tot aşa cum erai într-a şaptea !

— Hai înăuntru, că vezi tu cum nu m-am schimbat ! Aceeaşi alee, aceiaşi pomi, aceeaşi viţă- de-vie, aceeaşi uşă... Cum deschide se reped la el o mulţime de băieţi şi fete. Ce o fi aici, mă întreb, o grădiniţă ? !

— Uite, vezi, nu m-am schimbat deloc !

glumeşte el.

Şi-mi arată puzderia aceea de fetiţe şi băieţei.

— .N-are rost să ţi-i prezint pe toţi, sînt zece. Cinci fetiţe şi cinci băieţi. N-am stat degeaba, se vede. în fiecare an cîte unul. Hei, fiţi cuminţi, nenea e prietenul meu de cînd eram aşa ca voi. Peste douăzeci de minute, ţi-o prezint şi pe nevastă-mea. Măi, măi, ce surpriză mi-ai făcut ! Nu ne-am întîlnit de atîţia ani, de parcă am fi trăit pe planete diferite. Tu ce faci aici ? Am auzit că eşti comandantul unităţii, aşa-i ?

— Aşa ! M-am adunat şi eu.

— Asta e. Omul se întoarce într-un fel sau altul acolo de unde vine.

— La tine a fost mai simplu. N-ai plecat nicăieri.

— Hai să bem un vin şi o să-ţi povestesc eu totul. N-am plecat, intr-adevăr, dar nici n-am rămas.

— Ce vrei să spui ?

— Nimic. Nu e totul să rămîi, să stai ca o momîie. Trebuie sa şi faci ceva, să nu-ţi umble gîndul mereu prin alte părţi.

— Dar tu ai făcut enorm, oraşul e de nerecunoscut ! » — Nu datorită mie.

— Dar şi ţie, într-o anumită măsură.

— Bine, fie. Am făcut şi eu, acolo, un proiect-două, nu zic, poşta, teatrul, dar alţii au făcut şi mai mult...

Rămîne o clipă pe gînduri, se scobeşte în nas — nici acum, aproape la bătrîneţe, n-a renunţat la obiceiul ăsta urît pentru care îl dădea proful de desen afară din clasă —, apoi umple paharele şi îmi povesteşte ce nu ştiu eu despre el. De unde am rămas, de unde nu ne mai cunoaştem, într-o’zi va trebui să-i spun şi eu cîte ceva despre mine, în chestiunile astea nu se rămîne dator. Viaţa îmi pare simplă, conjugată doar la un pic de trecut şi la prezent.

— Am făcut facultatea, m-am întors acasă, m-am însurat d& unsprezece, ani, am făcut zece copii, de care au grijă maică-mea şi nevastă-mea. Am

proiectat cîte ceva în. oraşul ăsta, m-am legat de multe obiecte, de străzi şi de amintiri, dar nici n-am renufiţat la gîndul de a mă capitaliza — ho, mă, ce crezi, vreau să zic de a mă muta în Bucureşti, în Capitală —, dar pînă la urmă cred că o să renunţ, încet-încet reînvie în mine prima şi cea mai puternică dragoste — oraşul meu... Pe nevastă-mea o ştii, nu e nevoie să ţi-o prezint, abia acum îmi dau .seama. Ne-am bătut odată pentru ea, sau din cauza ei, printr-a şasea, îţi mai aminteşti, desigur, am stat supăraţi tot anul, aproape tot anul, ne lua toată clasa la unsprezece metri şi fata ne rîdea în nas la amîndoi...

i Apoi Elisa — aşa o chema, Elisa, cu s, nu cu *z* — a dispărut şi nu s-a mai întors decît, poate, după ce eu am ajuns la liceul militar. Nu din cauza mea, fireşte, ea n-avea aproape nimic pentru mine, îmi zicea „Roşchici săpăligă“ din cauză că aveam o canadiană roşie şi că săpam tot timpul ceva în grădină cu un instrument care avea denumirea de mai sus.

— Elisa — Elsa îi zic eu acum — s-a întors cam la un an după ce ai plecat tu. Nu s-a mai dus la nici o şcoală. A rămas acasă să-şi ajute sora să-şi crească cei şase copii. Acum, vezi bine, ea a făcut... zece.

— Vă ajunge leafa ta ?

— Trăim modest, dar o ducem bine. Elsa e o femeie harnică, gospodină, iar eu m-am făcut băiat de casă. Deşi, cum îţi spuneam, tot mai visez din cînd în cînd să ajung în Capitală. Nu ştiu ce aş putea să fac acolo, dar aşa mi-a rămas mie gîndul ăsta încă din vremea studenţiei. Cîteo- dată nevastă-mea îmi spune : „Bă, visătorule, vino o dată cu picioarele pe. pămînt, ai albit de tot şi ţi s-a um- plut casa de plozi, unde vrei să te mai duci ? !“ Ei, pînă la urmă, tot aş fi ajuns eu acolo dacă n-ar fi la mijloc mama. îi datorez mult, taică-meu a căzut pe front şi ea nu şi-a mai refăcut viaţa. Mi-a dat totul şi totul vreau să-i dau şi eu. Oricum, sîntem o familie pe cinste. Ei, dar tu cum o duci, ai ceva mărunţiş ?

— Am un mărunţiş destul de substanţial, Ovidiu

— aşa îl cheamă pe fiu-meu — a împlinit în martie paisprezece ani, nici nu-mi vine să cred. Am îmbătrînit, mă, Paule, timpul începe să ne aşeze şi pe noi pe treapta noastră. Ca mîine sîntem bunici.

— Ţi-l aminteşti pe Barbă, profesorul de rusă ?

— Pînă acum cinci ani l-am felicitat de fiecare dată de ziua lui, cum să nu-l ţin minte ! Apoi, nu ştiu de ce, dar ăm încetat să-i mai scriu, aveam impresia că nu mai sînt cuvinte, mă apuca, aşa, un fel de saturaţie cînd mă aşezam în faţa hîrtiei. într-o zi am amînat treaba asta, apoi am renunţat. Şi, spre ruşinea mea, nu mi-am mai adus deloc aminte de omul ăsta, profesorul nostru cel mai apropiat, pînă în clipa asta ! ♦

— S-a dus şi el. Am fost toţi la înmormîntare. Adică nu chiar toţi, ai lipsit tu. Fiu-său plîngea — între timp a crescut Aurică, a devenit agronom —, iar fiică-sa nici n-a ieşit din casă.

— Şi bătrînul meu, săracu..?

— Am auzit, condoleanţe, eu nici n-am fost aici, eram plecat la Timişoara cu nişte treburi...

Intră Elisa. Furtunos, vesel, cu braţele încărcate de cumpărături. Mă salută băieţeşte, voios, se apropie de mine, mă îmbrăţişează familiar :

— Te-ai întors Roşchici, după cîte îmi dau eu seama ţi s-a terminat benzina pe acolo pe unde ai tot umblat, ai venit aici să urci iarăşi pe colină. Trebuie să mi-o prezinţi neapărat pe nevastă-ta, vreau să-i povestesc cum te-am făcut să iei nouă la purtare ca să-ţi plătesc cearta cu Paul.

— Tu mi-ai făcut-o ?

— Dar cine credeai ? !

Copiii se împart în două sau mai multe tabere, trec din cameră în cameră, fac ca locomotiva sau ca vaporul sau cine mai ştie cum, e o gălăgie în casa asta de nu se aude om cu om. Ce s-ar face oare familia lui Paul dacă ar trebui să trăiască într-un apartament ? !

Cît de bine e în oraşul tău natal ! Poate n-am să ramîn multă vreme, dacă va fi nevoie de mine în altă parte, mă voi duce acolo, fără ezitare, dar cît

am să rămîn, am să-mi umplu sufletul cu amintirile copilăriei, cu regăsirile, cu tot ce are, în viaţa unui om, valoarea unui început şi a unei întoarceri.

Strada mă primeşte iarăşi ca altădată, tăcută, prelungă, familiară. îmi aud paşii şi, curios, nu mă mai întorc cu gîndul la anii de demult, din copilărie, nu mai trăiesc oralul de atunci, ci pe cel de acum.

Nea Ionică se află pe banca de sub nuc. Mă primeşte cu un zîmbet voios şi-mi spune că nu vrea să mă reţină mult, îşi dă seama că un comandant de unitate n-are timp de ţintar şi de pălăvrăgeli, mi-a adus doar vreo două ştiuci, le-a pescuit azi-dimineaţă, şi, dacă îmi găsesc ceva timp, să trec într-una din aceste zile pe la el, că vrea să mă consulte într-o chestie.

— Ce chestie, nea Ionică, mă faci curios ?

— Ei, o chestie, nu pot să-ţi spun acum, e o problemă personală, o să vezi tu, şi n-am cu cine să mă sfătuiesc, nu vreau să fac vreun pas necugetat că, de, mai am poate cîţiva ani de trăit. Vii sau nu vii ?

întrebarea lui înfiptă, promptă, mă surprinde în mod plăcut. Nea Ionică e un om viu, în putere, şi vrea să-şi reînceapă viaţa la vîrsta lui. Foarte bine. Niciodată nu e prea tîrziu.

— Ei, nea Ionică, ce atîta grabă, doar n-oi vrea să te însori ? !

— Ba tocmai asta e, ai ghiciţ, m-am hotărît în sfîrşit. Cam tîrziu, dar, ce-mi pasă mie, vreau să am şi eu lumea mea, familia mea, aşa cum îmi tot spunea bietu’ tac’tu, cum. mă tot îndemna el şi eu nu-l ascultam, mă încăpăţî- nam să nu-l ascult, nu puteam să mă debarasez de temerile şi de durerile mele. Da’ uite că acum pot, mă simt uşor şi fericit.

— Excelent, nea Ionică, e cea mai frumoasă veste pe care mi-o dai, mă bucur sincer pentru dumneata, am senzaţia că-ţi reiei viaţa de unde ai lăsat-o în noaptea aceea, pe frontieră ! Păi, zău, pentru chestia asta merită să ciocnim un păhărel ! Vino încoa, omule, e minunat ce-mi spui !

Călinescu scria că noi sîntem un popor alpestru şi civilizaţia noastră e de brad şi stejar ; ea n-a

lăsat ruine de piatră şi cărămidă, ci numai cenuşă — uite, ştiu pe de rost cuvintele astea —, dar eu cred că a lăsat totuşi ceva mai durabil ca piatra şi ca timpul — inima noastră de oameni care ştim să trăim şi să iubim, să suferim şi să revenim la bucuriile pe care, într-o vreme,' le credeam pierdute.

Mă bucură sincer trăzneala acestui om, gestul lui de revenire tîrzie, dar totuşi revenire, între cei care nu se lasă sfîrtecaţi de viaţă. Ce s-ar mai bucura tata ! Cît vin ar mai curge în cele două pahare ale lor ! Din păcate eu nu pot proceda ca tata, am nişte treburi de pus la punct, nişte gînduri de clarificat.

— Ei, eu te-am salutat, nepoate, te las să lucrezi şi te aştept mîine.

Iese pe poartă val-vîrtej, paşii i se aud în progresie geometrică, pînă la urmă cred că va începe să alerge ca pe sută ; ce ţi-e cu omul care a atins, în goana vîntului, un colţ de fericire ! Să fie într-un ceas bun, nea Ionică, şi la mulţi ani !

Intru în casă. Camera mi se pare rece, pustie. îmi fac o cafea, încerc să recapitulez evenimentele zilei. Sînt multe. Ce o să fac cu Brumaru ? Nu era oare mai bine să-i fi ars vreo două zile de arest ca să înţeleagă că programul e program şi cine greşeşte trebuie să plătească ? Atitudinea asta conciliantă — şi eu am fost ca el, şi eu am mai în-tîrziat uneori, şi alţii au mai greşit, doar n-o să se dărîme lumea că a întîrziat el două ore de la program ! — nu e bună, nu duce la eradicarea lipsurilor, a abaterilor, ci doar la ameliorarea lor... Poate nici atît...

Sună telefonul. Soţia. A aranjat totul, a predat apartamentul, a expediat mobila prin C.F.R., iar în seara asta va pleca cu trenul. S-o aştept în gară. Cînd le-o fi făcut pe toate ? !

— Dragă — încerc să-i spun — am o veste...

— Ştiu, ştiu — mă întrerupe —, de mîine pot să-mi iau în primire postul. Asta vreau să şi fac, sînt o femeie punctuală...

— De unde...

— Mi s-a comunicat oficial, doar nu era să te las pe tine să-mi rezolvi problemele mele. M-am zbătut, am fost pe la Ministerul Educaţiei şi Invăţămîntului... Dragă, din Bucureşti se pleacă uşor, mai greu e să te întorci...

Mă bucur şi nu-mi vine să cred. Solitudinea mea, cvasisolitudinea mea se apropie de sfîrşit, vom fi iarăşi împreună în casa în care am mai fost cîndva, cu mulţi ani în urmă...

încerc să aţipesc cîteva ore. Trenul soseşte abia în zori. Nu reuşesc. Gîndurile se amestecă, se învălmăşesc, dau buzna. Trebuie să pun ordine în ele, să le aduc la acelaşi numitor. Sună însă imediat ceasul şi toate îşi iau zborul care încotro.

Drumul pînă la gară, oraşul cuprins de noapte şi de lumini, cerul senin, paşii mei... Apoi aşteptarea, trenul şi... In sfîrşit ! îmi îmbrăţişez soţia, fiul. în oraşul acesta, al nostru, le stă şi mai bine.

— Parcă a trecut o veşnicie ! spun.

— Parcă. Important e că a trecut. Ei, în sfîrşit, ţi-ai văzut împlinit visul.

„Care vis ?, încerc eu să-mi pun întrebarea. Cel de a fi comandant de unitate sau cel de a vă avea pe voi aici, în oraşul meu ?" ; „Şi unul şi altul, îmi răspund. Eu nu mă mulţumesc cu jumătăţi de măsură !“ ; „Ei, nu exagera ! Uneori te-ai mulţumit şi cu sferturi !“ ; „Erau alte condiţii !“ ; „Erau, într-adevăr, dar asta schimbă oare datele problemei ? !“ ; „Poate !“

Simt braţul cald, uşor tremurător al soţiei prins de al meu şi, dintr-o dată, mă inundă nevoia de a o proteja, de a-i dovedi încă o dată ataşamentul meu, grija... îi prind uşor mîna, degetele subţiri, delicate. I le cunosc atît de bine, mai bine decît pe ale mele. îmi sînt mai apropiate, mai dragi. M-au mîngîiat în clipe grele — că au fost şi din acestea —, le-am admirat trebăluind prin bucătărie, ţinînd stiloul, creta, alintîndu-l pe Ovidiu la anii cînd era de-o şchioapă... Degetele soţiei tale... curios... preţuiesc parcă mai mult decît vocea ei, decît părul ei, decît timpul care s-a scurs... Abia aştept să le văd din nou atingînd obiectele, vechile obiecte din casa

tatei, însufleţindu-le, făcîndu-le mai frumoase, mai umane. într-o casă trebuie să fie neapărat şi o femeie. Ochii ei, vocea ei, parfumul ei, tandreţea ei împletesc pînza nevăzută a încrederii, a stabilităţii, a sentimentului de durată. Cu condiţia să vezi şi să preţuieşti aceste calităţi. O femeie are totdeauna nevoie de preţuire, de înţelegere, de afecţiune. „Parcă numai femeia ?“ ; „Nu numai femeia — îmi răspund —: dar în special ea.“ ; „Vezi de treabă, bătrîne, o vorbă bună, un sentiment frumos, curat îl mişcă şi pe cel mai abrutizat dintre oameni !“

Taxiul străbate oraşul în mare viteză. Nu schimbăm nici un cuvînt, ascultăm în tăcere zgomotul motorului, fîşîitul roţilor pe asfaltul proaspăt. S-a schimbat mult oraşul nostru ! în cîţiva ani a devenit aproape de nerecunoscut.

Poarta casei. Nucul. Paşii noştri urcînd cele cîteva trepte. Sau ele coborînd în noi pentru urcuşul de mai tîrziu.

— Ce faci, mă băiete, mă Ovidiule, nu ţi-e dor de Bucureşti ?

— Abia am aşteptat să te hotărăşti odată să plecăm de acolo şi să venim aici. în sfîrşit, ai făcut şi tu o treabă bună, numai că ai făcut-o cam tîrziu...

Linişte. Ochii Cameliei — aşa se numeşte soţia mea, Camelia — se umezesc. A plîns mult la înmormîntarea tatei. Tot atît de mult pe cît o iubea bătrînul. Dintre cei. patru fii ai săi doar eu mi-am făcut un rost. Ceilalţi încă nu şi-au găsit ritmul, drumul. Alecu e inginer pe un şantier hidroenergetic şi umblă de colo-colo, prin munţi, cu lotul, Sandu e marinar, iar Cornel... Cine mai ştie pe unde o fi ! Nici la moartea tatei n-a venit... N-am avut cum să-l anunţăm. Nu ştie nici unul dintre noi pe unde o umbla. Azi e aici, mîine colo, nu-şi găseşte defel rostul. Nu poate sta locului. Nici cînd vorbeşti cu el nu are răbdare să te asculte. Aşa e de mic. Cînd s-a născut el, a murit mama...

— Lasă, Camelia, linişteşte-te, om vedea noi...

— Mai ştii ceva de Cornel ?

— Aflăm noi, trebuie să dea el un semn. E băiat bun, numai că...

Numai că nimeni nu ştie ce e cu el. Mi se strînge inima. Mă simt cumva vinovat, în calitatea mea de frate mai mare, faţă de el. Nu l-am ajutat cu nimic. Nici cu un ban, nici cu o vorbă bună, nici cu un sfat. Am crezut că fiecare îşi are drumul lui, că fiecare e răspunzător de paşii lui — aşa e demn, aşa e bărbăteşte —, dar... uite că nu e chiar aşa, gîndurile te rod pe dinăuntru, îţi fac nesiguri paşii.

— Mîine, ■ poimîine cel tîrziu, trebuie să sosească vagonul. Am încărcat tot, am predat apartamentul — ne-a costat o groază de bani —, totul e în ordine. Aici...

— Cam trist, vine iarna, casa a fost singuratică... Poate că în primăvară ne demolează... Cine ştie !

— Ovidiu s-a bucurat cînd am plecat din Bucureşti. Copilul ăsta e legat de oraşul în care s-a născut, de oraşul tău.

— Ca să fiu sincer, mi se pare că, într-un fel, pentru el am şi venit aici...

— Ei, lasă...

Vîntul mişcă uşor oblonul. Iarna-i încă departe...

— Alecu şi Sandu n-au mai dat nici un semn ?

■— Nici unul.

Minut cu minut, casa începe să capete din nou căldura de odinioară. Urmele tatei nu mă mai dor. M-am deprins să nu mai fie, iar amintirile se risipesc încet-încet, ca buclele de ceată cînd se ridică soarele.

— Azi am vizitat un vechi prieten. E arhitect. Are zece copii. x

— Poftim ? !

— Cinci fete şi cinci băieţi.

— Formidabil !

Nu înţeleg ce conţine exclamaţia ei. Admiraţie sau compătimire ? E greu să creşti zece copii, să te ocupi de ei, să le asiguri tot ce le e necesar. Altădată..; „Vrei să spui că altădată pretenţiile erau mai mici —• mă aud reproşîndu-mi fără glas —, că fraţii se creşteau unii pe alţii ?“ ; „Da, cam aşa ceva.“ ; „Aşa cum ai procedat şi tu !“ ; „Cum n-am procedat, vrei să spui.“ ; „Fie, dacă zici tu...“

Casa se umple iarăşi de miros de friptură, de cartofi prăjiţi, de zgomotul vaselor de la bucătărie. O aud pe Camelia cum îl trimite pe Ovidiu să aducă o găleată cu apă şi...

Filmul se derulează cu mulţi ani înapoi... Mama. Tot aşa, din bucătărie, printre zgomotele de acolo, o auzeam spunînd lui Alecu mai ales să aducă o găleată de apă, dar să aibă grijă să n-o verse pe scîndură sau pe covoare. Pe mine mă trimitea să tai lemne, sau să cumpăr ceva de la Alimentara...

Mama...

Timpul...

Ce ne rămîne, unde ne întoarcem, durerile care ne dor, vînturile care sînt tot aşa, acelaşi oblon şi acelaşi zvicnet de inimă.

Se rostogoleşte de sus, de pe deal, sfîrtecînd înserarea, un torent de aer proaspăt, rece, învolburat de pădure şi de denivelările pantei. Deschid fereastra şi—1 inspir adînc, pînă ce simt o toropeală, o fugă spre dealuri, o întoarcere fără voie în timp. La timpul cînd alergam pe dealurile acestea de dincolo de aerul proaspăt şi simţeam în nări usturimile respiraţiei precipitate de efort. Jos, lacul îşi încreţeşte luciul apei zdrenţuind imaginea dealului. Undeva, cîndva. pe firul văii, cînd lacul nu era lac şi oraşul acesta nu se căţărase încă atît de sus, ci stătea cuminte acolo, unde fusese pe vremea romanilor o cetate, îmi zăresc parcă şi acum plutonul. Comenzile pe care le dădeam atunci se desprind tremurătoare din ceaţa timpului, aud cadenţa paşilor ostaşilor, cîntecul pe două voci. Mă înfurii că nu sună aşa cum vreau eu, cum cred eu că ar trebui să sune şi dau ,,aviaţie inamică la joasă înălţime", apoi „foc de artilerie, pentru trecerea prin baraj, pluton, salt, înainte !“. Fluierul prelung

înseamnă şuieratul proiectilului, fluierul scurt — explozia, deci saltul înainte, iarăşi fluierul prelung şi iarăşi cel scurt, din ce în ce mai des şi din ce în ce mai greu de executat. Dar soldaţii se răspîndesc pe marginea şoselei, se culcă unde-i prinde fluierul. Unii uită să facă înşelarea, îi întorc înapoi, ţip la ei. ,,Lasă-i, mă, răule, nu vezi că nu mai pot !", îmi zice o şatenă cu ochi mai puţin oblici decît m-aş fi aşteptat eu. Poate aceeaşi care... Dar unde o fi blonda să mă salveze ? O aştept, poate o să apară aşa, ca o fata morgana. Numai că, de data aceasta, n-ar mai avea ce să spună, eu nu sînt în rînd cu soldaţii, eu doar fluier, nu fac salturi odată cu ei, nu mi-am murdărit pantalonii de noroi ca atunci, deci... Totuşi imaginea fetei care a zis atunci „Lasă-l, dragă, nu vezi că şi el e la fel ca ei !" îmi persistă. Nedefinită, confuză, ca orice reprezentare, totuşi imagine... Fluier în continuare, scot mii de sudori de pe frunţile bieţilor soldaţi, poate că-mi place şi expresia şatenei — „lasă-i, mă răule !" —, ce nepoliticoasă ! „Lăsaţi, toa'lent, că ştim noi pentru ce ne-aţi dat *perdaful* ăla — îmi spunea cîte unul, peste ani, cînd eu eram deja căpitan şi el civil, inginer sau maistru, dar tot *toa'lent* îmi zicea —, aţi vrut să faceţi pe grozavu în faţa brunetei (ce eroare, era şatenă !) ăleia, că numai la geamul ei vă uitaţi ori de cîte ori plecam sau ne întorceam de la cîmp. Noi îi ziceam *geamul cu salturile* sau *artileria inamică,* sau *artileria lu' toa'lent* şi executam şi mai şi, căutam băltoacele, ca să ne vadă ea şi să ne căineze, iar dumneavoastră să vă spună vorbele ălea şi noi să rîdem pe înfundate, în mască. Ehe..." Uite la ce se gîndeau şi eu habar n-aveam, credeam că mor de frică şi-mi făceam probleme... Şi cînd colo... Ce ţi-e şi cu soldatul ăsta... !

Respir încă o dată tăvălugul de aer curat venind parcă din anii mei de locotenent şi, cînd tremurul amintirilor mi se risipeşte, mă întorc spre cel încremenit în poziţia de drepţi în faţa biroului meu.

— Zi-i, locotenent ! Te ascult ! Pentru ce ai făcut asta ?

— N-am făcut nimic, tovarăşe maior. Atîta doar că m-am hotărît să le dau un... Scuzaţi, vreau să spun că m-au scos din sărite — n-au executat întocmai ordinul — şi nu puteam să trec peste asta. Soldatului dacă-i dai un deget...

— Şi atunci te-ai hotărît să alergi plutonul pînă în vîrful dealului cu masca contra gazelor pe figură, iar tu să stai în şosea cu mîinile la spate şi să faci pe grozavu' în faţa unei oarecare ? ! Oamenii ăştia cu care împărţi greul în aplicaţie, la instrucţie şi de care trebuie să te simţi şi să fii apropiat, să te doară durerea lor ! Ce ai zice dacă fratele tău la care ţii atît de mult ar fi în formaţie în locul lui Iorgu, soldatul ăla pe care-l pui toată ziua să facă pe „satelitul[11] în jurul plutonului ?

— Tovarăşe maior, dar...

— Vorba ! încă nu eşti convins de gravitatea abaterii ? Să ieşi mîine la raportul unităţii ! Şi acum la pluton ! Mai vorbim noi !

Pocneşte din călcîie, se întoarce la dreapta lăsînd pete de noroi pe covor. Ce ţi-e şi cu tinerii ăştia ! De unde or fi deprins ei căprăriile astea ? ! „Ei, de unde ! Le-o fi auzit el de la cineva, o mai fi pus şi de la el cîte ceva, că doar omul e inventiv. Ce, parcă tu erai mai breaz ?“ ; „Atunci erau alte vremuri — îmi răspund înciudat. Acum...“ ; „Ei, lasă ! Şi-n noaptea aia cînd ai venit cu o falcă în cer şi cu una în pămînt şi-ai dat alarma în toată compania...“

Bătăi în uşă. Căpitanul Nicolescu. Andrei Nicolescu. Comandantul companiei din care face parte lc?otenentul de adineauri.

— Cum e, tovarăşe căpitan ? îl iau eu, oficial, din scurt. Ce se întîmplă cu subordonaţii dumitale ?

— Tovarăşe maior, scuzaţi, nu înţeleg la ce vă referiţi !

— La locotenentul Prunaru sau Poenaru, că nu i-am reţinut numele.

— E un ofiţer bun, vă raportez. Cam căprăros, dar, strunit, face treabă bună. Are pluton de frunte.

— Ştii de ce te-am chemat ?

— Nu !

— Vino puţin aici, la geam.

Deschid fereastra. Tăvălugul de aer proaspăt iar năvăleşte în birou. Iarăşi îmi simt nările inflamîndu-se de prospeţime. Mă cuprinde buna dispoziţie şi mai-mai că uit de ce fac pe morocănosul, pe scorţosul.

— Aveţi o privelişte superbă, tovarăşe maior. Dealurile, lunca, serele...

— Nu pentru asta te-am chemat, tovarăşe căpitan ! Locotenentul de care îţi vorbeam... Dar mai bine spune-mi ce program are compania acum şi cum îl execută ?

— Instrucţie de front — deplasarea în diferite forme de teren, topografie şi instrucţie tactică — soldatul în apărare. La pregătirea programului s-a stabilit precis cum se va executa fiecare temă.

— Ştii cum proceda Poenaru sau Prunaru, cum îl cheamă ? Stătea în şosea cu mîinile la spate şi alerga plutonul cu masca pe figură pînă în vîrful dealului şi înapoi.

— N-am ştiut, tovarăşe maior. într-adevăr, se manifestă unele excese, unele practici, habar n-am de cînd... O să iau măsuri...

— Dar dumneata unde ai fost ?

— La depozit, să ridic muniţia pentru mîine. Avem trageri cu mitralierele de pe transportoare.

— Hai, hai ! în timpul orelor de instrucţie ? Păi dumneata nu ştii ce ordin am dat eu în legătură cu asta ? Nici un fel de activitate gospodărească sau organizatorică în timp ce subunitatea se află la cîmpul de instrucţie !

— Am fost chemat.

— Uite ce e, tovarăşe căpitan. Constat că vorbeşti mai mult ca mine, că nu-ţi însuşeşti mai nimic din ce îţi spun. Ce fel de comandant de companie eşti dumneata ? Cine vrei să-ţi aibă grijă de subunitate ? Eu ?

Vine şi şeful de stat-major, căpitanul Filip. Distanţa dintre noi şi căpitanul Nicolescu se măreşte şi mai mult. Acum nu mai spune un cuvînt.

Ascultă încruntat şi, parcă, încurcat, nedumerit. Se scurge aşa un ceas, poate şi mai bine. De la un anumit moment, iniţiativa trece aproape în întregime de partea căpitanului Filip. Are un debit verbal... Mi se pare că ştie mai bine ca mine lecţia cu platforma pe care trebuie să te urci şi, mai apoi, să tragi scara. Sau eu vreau să mă disculp, să dau înapoi ?! De ce să mă disculp ? ! Faţă de cine am greşit ? Faţă de Nicolescu în nici un caz. Poate faţă de căpitanul Filip pe care-l las să-. i facă de cap în biroul meu, să se poarte aşa cum se poartă.

— E clar, Nicolescule ? mă pomenesc punînd capăt acestei scene care vine parcă dintr-o altă epocă. Du-te la companie şi pune ordine. Nu vreau să ne mai întîlnim cu astfel de situaţii.

— Am înţeles !

Răspunsul mi se pare tot aşa, circumstanţial — omul se simte *prelucrat,* nu şi *lămurit pe* deplin. Distanţa nu se reduce, iar eu n-am convingerea că am făcut o treabă bună, că omul din faţa mea m-a înţeles. E adevărat, puteam să-i spun în două cuvinte ce aveam de spus, dar... Uite că nici eu nu pot scăpa de capcanele astea !

— Tovarăşul maior e prea bun cu tine, Nicolescule. Eu, în locul dumnealui, ţi—aş fi ars fără discuţie cîteva zile la garnizoană.

Pe faţa căpitanului Nicolescu se aşterne o umbră. Să fie oare de vină timpul ? Vremea care începe să se poso- morască ? în curînd se va stîrni vîntul.

— Eşti liber, tovarăşe căpitan. Mîine vin şi eu în poligon.

Căpitanul Nicolescu iese. Cîteva momente de tăcere. Apoi căpitanul Filip îmi face o propunere pe care, nu ştiu de ce, o accept. Ni se solicită o companie la un şantier hidroenergetic pentru o anumită perioadă. De ce n-ar fi a lui Nicolescu ? E un comandant de companie cu experienţă, va fi deci în măsură să acţioneze independent, să-şi con- ducă subordonaţii. Dar tocmai adineauri... Ei, se mai în- tîmplă. în fond, comandanţi sîntem.

Ziua s-a scurs. în poligon s-a aşternut iarăşi liniştea dinaintea tragerii. Nicolescu şi-a spălat cumva greşeala. Compania a obţinut un „Foarte bine“ de zile mari. Un „Foarte bine“ aproape integral. Adică fără nici un calificativ individual mediocru. E ceva. Nicolescu ăsta pare un om delicat, sensibil. Se emoţiona la fiecare reuşită, strîngea mîna fiecărui soldat. Nu l-am auzit o singură dată ridi- cînd vocea, muştruluind pe vreunul ,sau descărcîndu-şi nervii pe altul, cum se mai întîmplă. Bravo, Nicolescule !

Noaptea se lasă aspră, compactă, ca o dimie grosolan aşternută peste un genunchi alb, firav. Culorile se topesc, poligonul îşi şterge încet, încet contururile. Oraşul e departe, dincolo de liniştea şi nemişcarea zării. Uşor, vapo- ros, gîndul începe să-şi ia zborul. Aş vrea să-i spun comandantului de batalion, căpitanului Huţu, să nu înceapă tragerea, să-mi lase mie noaptea, noaptea mea de atunci, de demult, parcă de la începutul începuturilor. Să mi-o lase mie — mare pe care să-mi plutesc liniştit gîndul —, să fac din ea un album cu amintiri mişcate. Aşa e cînd te întorci. Nu mai găseşti punctul din care ai plecat, dar tu tot pe acela îl cauţi, pentru că nu concepi că şi începutul s-a schimbat, că a mers şi el odată cu tine, cu anii. Mă -stîn- jeneşte încă imaginea asta — ce mi-o fi venit ? ! —; auzi, dimie peste un genunchi alb de fată ! Dimie umedă, îm- bîcsită de ploile nici toamnei-nici iernii, ca o manta de soldat în timpul unei aplicaţii care nu se mai termină. Dar uit imediat şi dimia şi aplicaţia lungă şi înnoroiată, ca toate aplicaţiile, şi-mi las gîndul să caute punctul acela din zarea care a rămas înapoi ca o amintire pe care nu vrei s-o iei cu tine, dar care te urmăreşte de departe ca un cîine credincios. Un cîine pe care l-ai lovit într-un moment de supărare. Animalul simte însă că o să-ţi treacă supărarea, că o să-l chemi iarăşi la tine şi o să-l mîngîi prieteneşte pe cap şi apoi o să adormi şi el o să te vegheze, apoi o să latre la lună şi o să te trezească şi iarăşi o să te superi şi o să-i arzi una

cu vreun retevei şi tot aşa.

...Era prima mea tragere de noapte în calitate de comandant de pluton. Subunităţile aşteptau risipite prin întuneric. Tot aşa, ca acum, noaptea coborîse adîncă, aspră, dar şi plină de tensiunea aşteptării, de mister. „Gheri, cum e, mă, cu chestia aia ? ‘, deschisesem eu vorba, speriin- du-mă de nonsensul şi de sunetul dogit al vocii. „Care chestie ?“ : „Aia cu Amalia." îi simţisem, prin întuneric, usturătura zîmbetului — parcă o mai simt şi acum — şi, în tăcerea care urmase, îmi astupasem urechile ca să nu-i aud răspunsul pigulit de’ dincolo de licărul ţigării. îl invi- diasem pentru spaţiul lui de protecţie şi-mi păruse rău că el era acolo şi eu dincoace. Dincoace de Amalia şi de succesul lui la fete — pe vremea aceea, ne gîndeam şi la asta, poate mai mult decit la toate celelalte, era o cerinţă a vîrstei —, dincoace de întuneric şi de locul în care plutoa- nele instalau ţintele pentru antrenament. Pe atunci nu erau poligoane automatizate ca acum şi nici sisteme de iluminare difuză. înfigeai ţintele în pămînt. puneai în faţa fiecăreia cîte o cutie de conserve în care se afla rumeguş îmbibat cu motorină, scăpărai un chibrit, aprindeai rumeguşul şi cam asta era tot. Cîmpul se umplea de licăririle roşietice ale feştilelor — aşa se numeau cutiile astea cu rumeguş îmbibat cu motorină — iar noi ne vedeam de treabă. „Toa’lent, mă strigase un gradat, cum facem atelierele ?“ ; „Cum ţi-am spus !", îi replicasem răstit, gîn- dindu-mă, cred, la Gherase şi la Amalia. Poate şi el se gîndise tot acolo, la ea şi la mine adică, nu ştiu. După părerea mea (de atunci) el n-ar fi avut dreptul să se gîn- deasică la ea — era doar a lui, îşi petrecea mai tot timpul cu ea —, în timp ce eu... Cînd o întîlneam pe stradă, abia de reuşeam să-i zîmbesc şi să-i zic un săru’mîna bîlbîit, mi se împleticea limba, nu ştiam ce să-i spun. Ea stătea aşa, drept în faţa mea şi mă privea în ochi, apoi, cînd mai îmi veneau şi mie ceva cuvinte, pleca. Eu mă duceam acasă şi îi compuneam o poezie pe care n-o citea niciodată nimeni altcineva în afară de mine.

„Cu Amalia, zici ?“ Cuvintele prietenului meu mai-mai că mă luaseră prin surprindere. Uitasem că mai e şi el acolo, că îl întrebasem ceva şi că, natural, el urma să-mi răspundă. „Păi..., cum să fie — continuase el fără să-mi sesizeze dificultatea —, acum nu mai e nimic. Gata, m-am însurat !" ; „Ei, cum ?!“ ; „Aşa cum o să te însori şi tu, cum o s-o facem toţi, deşi, din cîte îmi dau seama, numai eu sînt acela care am luat-o înainte. Tu n-ai auzit niciodată cum se face chestia asta ?! Cu primar, cu acte, cu martori, cu nuntă/[1] ; „Bravo, Gheri, te felicit, dar cînd ai făcut tu treaba asta, că eu habar n-am şi doar n-am fost plecat din oraş !“ ; „Dacă n-ai fost tu, am fost eu, doar eu m-am însurat, nu ?“ ; „Şi... n-ai spus la nimeni, ai făcut-o aşa, pe şestache ?“ ; „Ba eu am ţipat în gura mare că mă duc acasă la mine, în Bihor, să-mi aduc nevasta, dar, dacă tu n-ai auzit, ce să-ţi fac eu ? Pesemne scriai vreo poezie.[11] O spusese aşa, cumva ironic, sau mi se păruse mie, îl simţisem dincolo de noapte, de poligon, de dimie. „Vezi că Amalia nu-i de tine — reluase pe neaşteptate —, tu eşti băiat fin, inteligent, să nu cumva să-i cazi în cursă şi să te însori cu ea. Nici pentru mine ea n-a reprezentat mai nimic. O fată, acolo, între altele.[11] Cinic. Sau gelos. încearcă să mă îndepărteze, pentru a nu-i şterge amintirea. Sau... poate că e sincer.

Curios, din seara aceea, Amalia nu m-a mai interesat. Mă întîlneam cu ea pe stradă, îi vorbeam, nu mă mai stîn- jeneau privirile ei şi nici nu simţeam nevoia s-o revăd, s-o ştiu lîngă mine. Avusese dreptate Gherase. Era totuşi un om de treabă. Era ?! De ce „era[11] ?! Ce, acum nu mai este ?!

■— Tovarăşe maior, permiteţi să începem tragerea ?

Mă uit atent la el şi parcă-l văd pe Gherase. De ce să n-o începeţi, Huţule ? ! începeţi-o imediat, băieţi ! Gata, m-am întors şi eu. Poligonul nu mai e acelaşi — toate instalaţiile sînt automatizate —, feştilele au apus şi, de ce nu, am apus şi eu, cel de

atunci, acum e altă viaţă. Şi eu sînt alt om. Şi voi sînteţi alţii. Cei de atunci s-au risipit. Aşa cum s-a risipit şi familia noastră. Cum se risipesc în general familiile. Mai rămîne ici-colo cite un stîlp, cite un plop care să-.şi lase ramurile peste generaţii, peste furnicar.

Pocniturile armelor, aruncătoarelor se năpustesc sălbatic peste liniştea nopţii. Aplicaţiile cu trageri de luptă cu compania reprezintă un spectacol cu care nu te întîl- neşti oricînd. Urmăresc atent cum se dau misiunile, cum se trăieşte realitatea luptei. Realitatea luptei ? ! Mie mi se pare că se trăieşte mai mult realitatea poligonului, spectacolul poligonului.

Cum va trage compania lui Nicolescu ? Pe timp de zi, la şedinţa de tragere de luptă, tragere individuală, se comportase foarte bine, depăşind, practic, toate speranţele.

— Să vină Nicolescu la mine !

într-un minut, cel chemat se prezintă. împreună cu comandanţii de plutoane. Le verific hărţile, cunoştinţele teoretice. N-am nimic să le reproşez. Asistăm apoi la pregătirea luptei. Căpitanul Huţu dă corect misiunea de luptă companiei. Itinerare de deplasare, aliniament de desfăşurare pe coloane de plutoane, aliniament de debarcare, apoi modul de realizare a dispozitivului de luptă, direcţia de atac, misiunea şi tot ce mai e necesar. E un comandant foarte bun Huţu ăsta. Nemulţumirile şefului de stat-ma- jor nu au nici o acoperire. De ce oare nu l-o avea Filip pe Huţu la inimă ?

Semnalul. Se aude zgomotul transportoarelor. Zece bondari se furişează spre limita dinainte a apărării ^inamicului". într-o clipă vom auzi exploziile bombelor de aruncător. Gata. Un fîlfîit, o lumină şi cele trei bombe îşi urmează liniştite traiectoria. Apoi exploziile. Aproape simultan.

— Obiectiv lovit ! constată şeful artileriei înainte de a primi confirmarea de la şeful'sectorului de tragere. Excelent ! He, ţineţi-o aşa, e perfect !

Se cam entuziasmează repede băiatul ăsta.

Compania înaintează deja sub traiectorii. Incet-încet poligonul se animă, devine cîmp tactic. Compania a realizat deja dispozitivul de luptă. Tancurile din sprijin se apropie. Oare vor reuşi să atace simultan limita dinainte a apărării „inamicului" ? Noaptea e mai dificil, poate că era necesar să aprob unele amendamente. Simt o oarecare strîngere de inimă. Dacă se întîmplă ceva ?

— Eşti cam emoţionat, tovarăşe maior. Hai, lasă-i, se descurcă singuri, Huţu e un comandant de batalion pe cinste. Şi apoi, sînt atîţia arbitri. Vino să-i urmărim de la punctul de comandă.

Colonelul Munteanu asigură tragerea din partea eşalonului superior. Mă ia uşor de braţ. Ne îndreptăm spre punctul de comandă mobil. Aici îl găsim pe Parfenie cu telefonul la ureche. Parfenie şi încă doi ofiţeri din statul- major al marii unităţi. înaintea noastră, la mai bine de un kilometru, se continuă spectacolul fascinant al aplicaţiei cu trageri de luptă.

Vîntul se stîrneşte parcă odată cu îndepărtarea zgomotelor luptei.

— Dă-i drumul !

Autobuzul de stat-major începe mişcarea în urma companiei. Intrăm în reţeaua radio a comandantului de batalion şi a celui de companie. Comenzile se aud clar, distinct. Notăm micile ezitări, micile erori. Se cam precipită tinerii comandanţi de plutoane.

Se află cu noi şi comandantul poligonului.

Toată lumea e concentrată. Ascultăm în difuzor desfăşurarea conducerii luptei. Privim prin geam traiectoriile luminoase. îmi vine în minte titlul unei cărţi — „Dansul de foc al traiectoriilor". Frumos ! Dar parcă şi mai frumos mi se pare spectacolul viu din poligon. Unde .or fi acele feştile de altădată ?

— Merge frumos compania, constată colonelul Munteanu. E un băiat de ispravă Nicolescu. Şi are o poveste tare interesantă. Pe la început, cînd era abia elev...

— Tovarăşe colonel, divizia la telefon ! îl întrerupe centralistul.

Ofiţerul de serviciu comunica un ordin sosit de Ia eşalonul superior. Ceva în legătură cu motokilometri, cu economiile de carburanţi, din cîte îmi dau seama.

— Aşa, deci — reia el fraza despre Nicolescu, dar nu de unde o lăsase, ci de unde ar fi urmat să ajungă —, băiatul ăsta trebuie ajutat. A dat o dată examen la Academie, n-a reuşit şi a cam renunţat. Munceşte mult, e inteligent, ar fi păcat să se piardă. Colegii lui sînt şefi de state- majore de regiment sau chiar comandanţi.

Maiorul Parfenie se mişcă nervos pe scaun. Şi el face parte dintre cei rămaşi de căruţă. Ce să-i faci, asta e.

Compania a ajuns pe aliniamentul misiunii primite, calificativ „Foarte bine“. Bravo, Nicolescule ! Ne întoarcem. Pînă cînd îşi va începe acţiunea compania următoare va trece ceva mai bine de o oră.

— Iarna trecută, ai lui Boescu, tanchiştii, îi ştiţi, mi-au prăpădit toate ţintele, iar la tragerile de noapte cu echipajele şi cu plutoanele — jumătate din becurile de semnalizare, ne povesteşte comandantul poligonului. Ce mai, mergea tragerea strună. La ultimul pluton se întîmplă însă o chestie pe care nu mi-o explic nici acum. Unul din tancuri se întoarce brusc şi... Conducea tragerea locotenent-colonelul Nae, fost artilerist, acum tanchist prin adopţiune. Ştiţi, îşi montaseră un fel de cabină de comandă pe un camion de teren — foarte bună de altfel ; acolo, în modulul ăsta, ne aflam toţi. Ca acum. Mergeam la vreo cinci-şase sute de metri, ba chiar la un kilometru, în urma tancurilor şi urmăream, ca şi acum, desfăşurarea şedinţei. Ei, bine, cum vă spuneam, unul din tancuri, furat probabil de ceva, de vreun obstacol, se întoarce brusc la stînga-împrejur şi pînă să-şi dea mecanicul-conductor seama, pînă să-şi îndrepte echipajul spinarea, nu ştiu ce-i vine şoferului ăstuia al nostru să-şi aprindă ţigara. Tanchiştii — ştiţi — la unele

şedinţe trag după pîlpîiri, le caută cu luminarea, cum se spune. Ochitorul lor vede pîl- pîirea, o prinde în lunetă şi apasă pe declanşator. Noroc că înălţătorul era ceva mai mic. Proiectilul explodează la o sută de paşi în faţa noastră. Sărim din maşină, folosim terenul, vă da ţi seama cum se procedează în astfel de situaţii. Numai el, Nae, cu telefonul la ureche, striga cît îl ţinea gura : ..Scurtă !“ Ce să-i faci, deprindere de artilerist.

— Şi, mai departe ?

— Echipajul şi-a dat seama, a coborît din tanc şi... asta a fost. De-atunci i se trage lui porecla de „Nae Scurtu[1].

— Da’ cum dracu’, mecanicul ăla nu s-a uitat acolo, la aparatele de bord, conduc ei tancul pe sub apă, dar intr-un poligon !

•— Ei, cînd e să se întîmple...

Noaptea se scurge liniştit. în autobuz e o atmosferă de punct de comandă din aplicaţie cînd toate documentele de conducere sînt gata şi nimeni nu mai are, cel puţin pe moment, nimic de făcut. în poligon mai sînt încă doi comandanţi de regimente, operatori, ofiţeri de la pregătirea de luptă. în zori va începe tragerea un alt regiment.

— Hei, îmi şopteşte cineva în aşa fel, încît să audă toată lumea, ce fel de gazdă eşti tu, stăm aici toată noaptea şi nu bem şi noi o cafea sau un ceai cald ?

Mă scutur din neparticiparea mea la tot ce se întîmplă aici şi iau imediat măsurile necesare. Simplu. Un telefon la popota de campanie. Dar îmi vine cam peste mînă. Pînă acum eu eram cel servit cînd mergeam în inspecţii şi controale.

Dimineaţa se lasă ca o lumină de lanternă peste un cîmp obosit. E ger, un ger pe dedesubt, un ger al oaselor şi al nervilor.

— în afară de compania lui Nicolescu, celelalte au mers la tragere cam pe muche de cuţit, tovarăşe maior, îmi spune colonelul Munteanu şi imediat simt şi resimt distanţa dintre noi, dintre eşaloanele noastre.

E adevărat, n-a prea mers, nu ştiu ce or fi făcut la antrenamente comandanţii de companii şi cei de

batalioane, dar de ce să mi se reproşeze mie ?! în fond sînt şi ei pre- zenţi. A, da, uitasem. Şi reproşurile trebuie făcute eşalonat. Ierarhic. Fiecare, de pe treapta lui, subordonaţilor lui direcţi. Perfect. Lasă că le arăt eu. De ce nu şi-au făcut datoria ? O singură companie cu „Foarte bine“ e prea puţin. Şi două cu „Satisfăcător" e prea mult.

— Gata, putem începe tragerea de zi ? îl întreabă colonelul Munteanu pe colegul meu de funcţie.

— Da, tovarăşe colonel, totul e pregătit.

— Să vină şeful pazei la mine !

Un locotenent slăbuţ, obosit, se prezintă totuşi spirt.

— Gata, tovarăşe locotenent ?

— Gata, numai că n-au sosit doi ostaşi de la postul 11.

Dar colonelul Munteanu nu aude decît prima parte a răspunsului şi dă ordinele necesare pentru începerea tragerii. De fapt, a aplicaţiei cu trageri de luptă pe timp de zi. Prima companie intră în situaţie. Dar întîrzie pe aliniamentul de debarcare, un transportor rămîne în urmă şi iarăşi colonelul Munteanu se înfurie.

— Cum ţi-ai pregătit subordonaţii, tovarăşe comandant de regiment, ce înseamnă asta ? îţi dai seama ce s-ar în- tîmpla într-o situaţie reală ? Nesatisfăcător ! Compania următoare.

Colac peste pupăză, tocmai atunci soseşte unul din şefii sectoarelor de tragere de la aruncătoare şi spune că el nu poate continua tragerea şi nu acceptă să se mai tragă în poligon pînă ce nu se clarifică situaţia pazei.

— Poftim ? ! se înfurie iarăşi locţiitorul comandantului marii unităţi care răspunde de tot ce se intîmplă în acest mare poligon.

— Doi dintre picheţi n-au fost găsiţi, reia şeful sectorului raportul, precipitîndu-se, gesticulînd, subliniind pericolul etc., etc.

— Să vină şeful pazei la mine !

Locotenentul subţirel, parcă rebegit de frig.

— Mi-ai raportat că paza a fost schimbată !

— V-am raportat că mai sînt doi soldaţi de sosit de la postul 11.

— Nu-i adevărat ! Adu-mi harta cu organizarea pazei! Harta.

Reproşurile,'

Măsurile.

S-a dus atmosfera. Poligonul nu mi se mai pare ca înainte, ci doar un cîmp umed, auster.

Un ARO porneşte de-a dreptul spre postul 11. Sînt vreo zece kilometri pînă acolo. Are suficient timp colonelul Munteanu să-l săpunească pe locotenentul cel slăbuţ şi pe comandantul regimentului. Ce organizare e asta ? Cine trebuie să se îngrijească de paza poligonului dacă nu unitatea care execută tragerea ? Cînd o să se pună ordine în toate astea ?

Ziua de astăzi nu mai seamănă nici pe departe cu cea de ieri. S-a stîrnit vîntul şi mai tare, iar picăturile mărunte de ploaie par nişte săgeţi subţiri care-ţi şflchiuie faţa. Noi stăm în autobuz, iar soldaţii... ,,Lasă-i în pace — îmi spun —, au doar douăzeci de ani, unii nici atît, şi nu stau în armată decît un an şi patru luni, pe cînd tu...“ ; „Asta mi-e meseria ; „Ei, asta-i acum, parcă vremea rea ţine cont de meseria fiecăruia !“

Ies din autobuz şi fac cîţiva paşi spre locul în care se află tabăra unităţii. Ezit cîteva momente, apoi mă duc de-a adevăratelea într-acolo. Fac un scurt control. Totul pare în regulă. Doar cîteya transportoare sînt parcă aruncate printre corturi. Aruncate sau, mai degrabă, uitate, părăsite. Chem ofiţerul de serviciu, îi atrag atenţia, la rîndul lui şi el caută mecanicii-conductori, le face observaţie. în sfîrşit, după vreo douăzeci de minute, transportoarele sînt duse în parc, acolo unde le e locul. Reţin însă şi alte amănunte. Ordinea interioară şchiopătează în această dimineaţă în care cadrele şi ostaşii sînt în poligon, iar personalul de serviciu măsoară trecerea timpului aruncînd din cînd în cînd cîte un lemn pe foc. în loc să controleze din zece în zece minute tabăra. E clar, am acumulat

material pentru adunarea unităţii.

Mă întorc în poligon. Pe drum întîlnesc batalionul lui Huţu.

— Unde-i duci ?

— în tabără, tovarăşe maior. Am terminat tragerea de zi şi de noapte. Acum avem în program odihnă.

— N-a prea mers,.Huţule, ce s-a întîmplat ?

— ATTL-ul ştiţi cum e... Oamenii au fost la munci, iar la antrenamente...

— Totuşi compania lui Nicolescu a luat „foarte bine“ şi la ATTL şi la tragerea individuală de luptă.

— Ei, Nicolescu...

Vrea să spună că... se înţelege de la sine, Nicolescu nu e la fel cu ceilalţi, el nu intră în discuţie. Vasăzică, la el „foarte bine“ e normal, pe cînd la alţi comandanţi de companii... Uite că şi Huţu are prejudecăţi.

— Ce e cu Nicolescu ? întreb pentru a-l determina să-şi ducă pînă la capăt ideea. "

— Are experienţă, nu comandă de ieri, de alaltăieri compania.

— Vezi, ai grijă să fie ordine în tabără, în sectorul tău. Să nu vă grăbiţi la odihnă şi să lăsaţi transportoarele pe unde s-o nimeri, cum au făcut ceilalţi.

■— Am înţeles, tovarăşe maior, nici o grijă.

Se apropie miezul zilei. Abia acum sînt găsiţi şi cei doi soldaţi de la postul 11. N-au fost schimbaţi şi, din cauza frigului şi umezelii, s-au adăpostit şi ei acolo, sub un mal. Au făcut un pic de foc, au fript nişte slănină şi... Ce ţi-e şi cu soldatul ăsta al nostru!

10

Se scoală cu noaptea în cap, deschide poarta, îşi aprinde o ţigară, rămîne cîteva minute acolo,

privind de-a lungul străzii de margine, apoi se așază pe banca de sub nuc și rămîne așa aproape o oră. E frig, de cîteva săptămîni bune s-a stîrnit austrul, dar pe el parcă nici nu-l atinge vîntul, el e altfel, făcut după alte reguli, are în el un fel de fierbinţeală, un fel de foc mut, umed, ca de rumeguș. Cred că niciodată n-am reușit să-l înţeleg pe băieţașul ăsta, pe frate-meu ăsta mai mic, cel mai mic. L-oi fi privit poate și cu ostilitate — la nașterea lui a murit mama —, l-om fi privit toţi așa, strîmb, ca pe o piază rea. De aceea, el a crescut într-un fel de „vine după toţi, neluat în seamă, și adună ce rămîne“. Dar el, atent, receptiv, a furat probabil de la fiecare cîte ceva și bun, și rău, rezervîndu-și, bineînţeles dreptul și, mai ales, răgazul de a construi singur, din aceste frînturi, lumea lui fără idei și fără modele. A simţit poate și usturimile neexprimate ale privirilor noastre, ale adîncurilor noastre. Și de-aia, cu prima ocazie, a plecat nicăieri, cu gîndul, poate, să-și piardă el însuși urma. E drept, atunci, demult, în copilărie, parcă nici nu l-am văzut, parcă nici nu mi-l aduc bine aminte, parcă nici nu era printre noi. De aceea, el nu este ca nici unul dintre noi. El nu este ca nimeni.

Mă scol şi eu tot aşa, cu noaptea în cap. Obiceiul ăsta îl am de mult, să zicem din copilărie. Trebuia să mă scol de noapte, să-l ajut pe tata să-şi facă pachetul cu mîncare cînd pleca la uzină. Sau... poate că n-o fi asta, poate că aşa oi fi eu făcut. Cert este că, indiferent de eforturile depuse în cursul zilei, cînd noaptea se pregăteşte să treacă în dimineaţă, eu aproape sar din pat, iar somnul îmi dispare ca o literă pe care o ştergi cu o gumă bună. Parcă nici n-ar fi fost. La ora cînd alţii cască mahmuri... ,,Lasă nu te mai lăuda — îmi reproşez —, că nu-i chiar aşa mare lucru. Pe vremuri, ţăranii se sculau de la al nu ştiu cîtelea cîntat al cocoşului şi, pînă în zori, dădeau la vite, băteau sapele şi mai prăşeau şi o bună postaţă în grădină“ ; „Aşa e, dar acum sînt alte timpuri, cu stresul ăsta...“ Şi, în timp ce încerc să-mi pun mereu sub control dialogurile acestea interioare, ca să le spun aşa în lipsă de alt termen mai bun, deschid uşa şi inspir aerul destul de proaspăt din această margine de oraş în care încă nu s-a construit combinatul de celuloză şi hîrtie de care am auzit vorbindu-se ca de o a noua minune a lumii. Deschid uşa şi simt furnicarul străzii. în fond, atîta lume... Atîta lume ce? Atîta lume se scoală cu noaptea în cap, mai de voie, mai de nevoie... Da, dar eu îmi fac din asta o virtute.

Ies. Aerul rece mi se pare agreabil, familiar. Mă simt în mediul meu. Nu mă înfioară ca un gînd rău, dezvăluit, nici nu-mi aduce pe obraji răcoare de pe crestele alpine sau din adîncul fîntînilor.

— Te-ai sculat, bă trine?

— Ca de obicei.

Mă aşez lîngă el.

— Cred că şi ţie trebuie să-ţi fie greu, continuă el. Oi fi tu comandant, dar liber-liber tot nu eşti.

— Ce-ţi veni, frate, să faci filozofie pe nemîncate ? Hai mai bine să ne bem cafeaua şi după aceea vedem noi cum e şi cu libertatea asta, în fond..., liberi sînteni toţi în măsura în care poate fi omul liber.

— Asta e, ai grăit un adevăr : în măsura în care putem fi.

— Hai, gata, s-a terminat înviorarea, vino la masă ţ.

— Eu nu prea cred în cuvîntul ăsta. .

— Mă, pe tine te roade ceva, ce tot ai, şi aseară am avut impresia că vorbeşti în dodii, că spui, de fapt, ce ai vrea să nu ţi se confirme.

— N-am nimic. Poate doar... Eh, ce să mai vorbim ! Pînă mai ieri, nu prea mi-am găsit locul, n-am vrut să vin tot mereu pe urmele voastre, ale fraţilor mei mai mari, am sperat să am şi eu drumul meu.

— Şi de-aia ţi-ai pierdut tu însuţi urma atîţia ani.

— Da, aşa e. Am vrut să-mi pierd şi să mi se piardă urma, să nu mai ştiu pe unde am fost, să nu mai trec niciodată pe acolo, şi chiar dacă mai trec să nu mai recunosc locurile, să nu mă bazez pe nimic, nici măcar pe caldarîmul pe care calc. Şi ăsta poate să-ţi facă figura, să aibă o capcană ascunsă, aşa cum au drumurile din pădure pentru urşi sau pentru iepuri.

- Şi ?

— Şi... nimic. Orice gînd solid e o tîmpenie. La prima probă contrarie se clatină.

— Ei, n-o lua nici tu chiar aşa. Or mai fi ele şi lucruri Bolide, trainice, pe lumea asta. Care rămin.

— Care te urmăresc, vrei să spui.

— Care te însoţesc. E mai frumos. Şi mai adevărat.

— Fie.

— Care te trag de mînecă atunci cînd te îmbeţi cu iluzii, mai ales cu iluzii, şi te înviorează atunci cînd te scoli cu noaptea în cap, aşa ca noi. Şi care te mai şi întorc la începuturi atunci cînd te rătăceşti sau cînd nu mai ştii încotro s-o apuci.

— Dar tu de unde ştii toate astea ?!

— Il n‘y a pas des coins caches dans le monde... Adică... vezi tu, în lume nu există cotloane ascunse... sau...

Rîde.

Apoi se aşterne din nou tăcerea. Vîntul suflă sinistru, simt că m-am făcut sloi.

— Bătrîne, de azi mă duc la uzină. E totuşi o chestie. Iţi mulţumesc pentru vorba bună pe care ai pus-o acolo pentru mine.

— N-am pus nimic, e dreptul tău.

— Ei, lasă, te ştiu eu. Vrei să-mi laşi impresia că sînt băiat mare, că m-am descurcat singur, vă rătăcitorul tău frate care s-a întors la cuib se apucă serios de treabă din- tr-o chemare a... conştiinţei. Ei, o fi şi asta, nu zic nu. Aş vrea să învăţ meseria bătrînului, s-o învăţ şi s-o fac ca lumea, să lucrez chiar în locul lui. Ce zici ?

îl string uşor de umeri. E încă tînăr, firav, cu toate că a umblat prin ţară de colo-colo, făcînd de toate. De aproape o săptămînă discutăm chestia asta pînă după miezul nopţii. Cavalerul nostru rătăcitor s-a întors într-adevăr. Dar nu dintr-o dată, ci aşa. treptat, clipă cu clipă. Şi-a aruncat platoşa, şi-a lăsat calul slobod, iar din spadă şi-a făcut corman pentru plug.

— Hai în casă. Cafeaua cred că s-a răcit.

Uneori, în clipe de aducere-aminte, ne cuprinde un fel de revoltă. Totul s-a risipit, totul s-a degradat, nimic nu mai e ca înainte. S-au dus bunicii, peste obiectele dragi de odinioară a trecut timpul, stolul gindurilor frumoase ţi-a fost spulberat de un pocnet de puşcoace de soc... într-o clipită parcă ne reunim la aceeaşi masă a timpului toată familia noastră de pe vremuri...

,,Nu e bine să te întorci atît de tîrziu, prea tîrziu, în locurile de unde ai plecat. Amintirile te năpădesc cu nemiluita, te apucă deseori nostalgia, niciodată nu reuşeşti să fii şi să rămîi numai în prezent'[4] ; „Nici n-ar fi posibil, bătrîne — mă surprind spunîndu-mi în gînd cu limbajul ălui mic —, omul, oriunde ar fi, are în el toate timpurile şi toate modurile existenţei sale, toate bucuriile şi toate păcatele[44] ; „Uiţi că în lumea omului mai acţionează cîteodată şi selecţia...[44] ; „Vrei să spui logica aia combinatorie sau cum i s-o fi spunînd care are grijă să nu rămînă nimic nici pe dinafară, nici pe dinăuntru !“

— Gata, bătrîne, săru’ 'mîna Cami, astăzi mă duc la muncă. Vă mulţumesc pentru masă !

Ieşim toţi patru pe poartă. Ne spunem din fugă ce se spune în astfel de împrejurări, apoi fiecare o

luăm într-o altă direcţie. Mă opresc o clipă, îi urmăresc cu privirea pe fiecare. Camelia mai are încă ceva din mersul ei degajat, de fată căreia nu-i pasă dacă întîrzie la întîlnire. Ovidiu calcă mărunt, neatent, iar el, frate-meu cel mic, cel mai mic, are mersul tatei. Parcă şi şchiopătatul acela... Nu, nu, tata a început să şchioapete după ce s-a întors de pe front, din cauza rănii. Aşa spune lumea, eu nu ştiu, eu l-am pomenit mergînd aşa. Dar .şi la frate-meu... Aceeaşi mişcare legănată, aceeaşi îndoitură stîngace a cotului. Cum fac ostaşii care, străduindu-se să înveţe pasul de manevră (pe care-l ştiu de fapt de cînd au trecut de vîrsta de copăcel, întrucît pasul de manevră e pasul de fiecare zi cînd mergi niţel mai repejor), îşi uită mîinile sau le mişcă într-un chip caraghios, aşa cum îşi mişcă albatroşii aripile cînd îi prinde vîntul pe plajă şi nu se hotărăsc încă să zboare.

Jumătate din familia noastră s-a adunat la vechiul cuib. Jumătate plus unu, chiar plus doi, dacă ar fi s-o luăm ca la aritmetică. E ceva frumos, teribil de frumos, în toată chestia asta. Am impresia că sîntem ca un fel de apă care, după ce a fost fragmentată de o insulă, îşi reia iarăşi cursul.

La al treilea colţ îl întîlnesc pe Paul.

— S-a rezolvat problema aia — îmi strigă de departe —, totul e în ordine, nu ne demolează. Nici pe tine, nici pe mine !

Mă bucur, de ce să nu mă bucur. înseamnă că şi nucul şi curtea şi amintirile noastre vor avea mereu acest suport material, acest spaţiu de întoarcere.

Drumul pînă la unitate nu e prea lung. Vîntul rece, trecătorii grăbiţi îmi dau un sentiment de detaşare, de observator situat în afara sistemului de referinţă. O fi poate libertatea aceea de care-mi vorbea Cornel cu atîta patos. Să observi fără să fii observat, fără să te consideri participant, fără să fii supus legilor şi regulilor sistemului pe care-l studiezi, dar din care nu faci parte. Eu nu sînt ca ei, eu nu sînt dintre ei, eu am alte treburi, altă condiţie, altă menire. Care ? în fond, toţi facem asta într-un fel sau altul, într-un moment sau altul, pentru a ne umple de importanţă, de *ego,* de acea

tensiune lăuntrică de care avem nevoie pentru a păstra echilibrul. Atît de fragilu^şi totuşi atît de tonicul echilibru al propriei noastre fiinţe şi fiinţări.

Am ajuns. Ca întotdeauna, cu un singur minut înainte. Punctualitatea este şi trebuie să fie luxul şi lustrul comandanţilor. Gornistul sună „Atenţiune". Ceva se umple în mine. E momentul care îmi place cel mai mult, care îmi încarcă sinapsele cu neoboseala întregii zile de muncă. Cu această senzaţie de plin primesc raportul de la comandantul gărzii. Un flăcău, sergent, energic, deştept, cu care poţi să mergi oriunde. îi string mîna, apoi mă apropii de punctul alb marcat pe alee, în faţa schimbului aliniat cu armele mînuite în poziţia „pentru onor[1-].

— Bună dimineaţa !

Aproape că nu-mi recunosc vocea. E aceeaşi, fireşte, de fiecare dimineaţă, dar... parcă e totuşi alta. De fapt, aşa mi se pare de fiecare dată. Şi răspunsul... Şi răspunsul la salut întîrzie parcă mai mult decît clipa necesară pentru ca schimbul să-şi alinieze respiraţiile şi să strige într-un suflu. Dar iată că vine şi răspunsul :

— Să trăiţi, toa’ş maioi[-] !

Fac un semn comandantului gărzii să se apropie. Nu-mi place acest „toa’ş", să-şi antreneze mai mult schimbul, mîine dimineaţă vreau să aud „tovarăşe[1-], adică ..Să trăiţi, tovarăşe maior !". Sergentul a înţeles, toată ziua voi auzi la corpul de gardă salutul ăsta.

Apoi raportul ofiţerului de serviciu. Nu s-a întîmplat nimic deosebit. Numai că au sosit nişte vagoane în gară şi, încă din cursul nopţii, s-au luat măsurile necesare pentru a fi descărcate.

— Nu se putea aştepta pînă în zori ?

— Nu. Şeful staţiei zicea că intră în locaţie.

— Cîţi militari sînt acolo ?

— Subunitatea pentru lucru. Un pluton. Cu şeful de depozit. Şi, bineînţeles, am trimis agent şi după comandantul de pluton.

— Foarte bine. Să-mi raportezi cînd e gata operaţiunea !

— Am înţeles !

Garda se întoarce, în sunetele gornistului, la corpul de gardă. Sună frumos băiatul ăsta. Şi ei sînt antrenaţi. Au un pas de defilare corect, elegant. Un ceremonial care se repetă dimineaţă de dimineaţă, dar care-mi place din ce în ce mai mult. îl trăiesc cu aceeaşi emoţie de la început.

Mă duc direct pe platou. Programul începe cu adunarea unităţii. Să se ştie că unitatea e unitate, să se vadă ostaşii cîţi sînt, să trăiască dimineaţă de dimineaţă sentimentul ăsta, emoţia asta, a ansamblului.

Primesc raportul. Ar trebui să fie căpitanul Filip cel care să-l prezinte, dar, ca un făcut, şi în dimineaţa asta şi-a găsit ceva urgent de rezolvat. Atît de urgent, încît să-şi poată justifica absenţa de la adunare. Ştiu asta, dar m-am gîndit că nu e indicat să-l pun la punct, să măresc în mod inutil distanţa dintre noi. Filip ăsta, sînt convins, nu e băiat rău, numai că îl roade ceva pe dedesubt. Cine ştie ce aspiraţie nu i s-o fi împlinit!

Primesc raportul de la unul dintre locţiitori. Tot căpitan. Energic, dar modest, calm. Aproape că nu-i auzi vocea toată săptămîna. Faptul că e inginer şef al serviciului tehnic, că se ocupă de tancuri, de transportoare, de maşini, de atelier, de tot ce e maşină şi tehnică în unitatea asta, îi dă un aer de om care are treabă, care n-are timp de flecării, de enervări inutile, de căpră- rirea cuvintelor.

Acelaşi vînt care se cheamă austru.

Acelaşi pas de defilare, ca-n fiecare dimineaţă. Deja antrenamentul ăsta pentru defilare — cum i se spune — a devenit o obişnuinţă. Şi nu e rău. Fanfara cîntă însă aceleaşi marşuri, în aceeaşi ordine, comandanţii de subunităţi fac parcă aceleaşi observaţii, aceiaşi oameni se grăbesc spre treburile lor, cum scapă de aici. Uite la ei ! De parcă antrenamentul ăsta pentru defilare — pentru care defilare ? — n-ar fi şi treaba lor ?! Astăzi, la prînz, la raport, am să le-o spun.

— Udrescule, — mă aud eu glumind — muzicanţii ăştia ai tăi ce tot fac ei în fiecare zi, că văz că nu mai ştiu şi alte cîntece, tot pe astea le

zic, le-a învăţat deja tot oraşul. O să-i scoatem în fiecare duminică să cînte în chioşcul din parc, ca pe vremuri, altfel li se mucegăiesc instrumentele.

— Ideea nu-i rea, tovarăşe maior, mă aprobă Udrescu, chiar ne-a rugat tovarăşul prim să facem din cînd în cînd treaba asta.

— Mai ales ăla de la oboi îmi place, nu ştiu de ce, dar băiatul ăsta are ceva sensibil în el, de ce nu iese şi el dimineaţa pe platou să cînte împreună cu ceilalţi ?

— Are pe naiba, intervine căpitanul Filip, care, între timp şi-a rezolvat problemele lui urgente. O avea el talent, nu zic, dar ne dă de lucru cît două batalioane indiscipli- nate la un loc, să încercaţi numai să staţi luni dimineaţa de vorbă cu el !

— Cum îl oheamă ? întreb.

— Burlan, sau Burlacu, habar n-am !

:— Haideţi s-o lăsăm baltă, spune secretarul comitetului de partid. Burlacu ăsta are totuşi şi unele părţi bune. Am înţeles, tovarăşe maior, le voi spune să-şi schimbe repertoriul, să mai scoată şi alte cîntece din partiturile alea ale lor, au de unde, să ştiţi. Şi încă ceva : v-aş propune ca, la fiecare două săptămîni, duminica, să prezinte un concert de fanfară pentru cadre şi familii la casa armatei. Vom dezvolta cultura muzicală a cadrelor. O să le explicăm în două-trei cuvinte semnificaţiile melodiilor pe care le ascultă.

— Cine o să le explice, mă, Udrescule, hai să fim serioşi — se lamentează Filip —, curcanul ăsta de Pascu, tu nu vezi că numai bagheta e de el ? Ia-i-o şi l-ai terminat, nu e în stare să lege două cuvinte, nu-l ştiu eu !

— Ba e un dirijor excelent şi, pe deasupra, mai şi compune. Solicitat, locotenentul-major Pascu ar face treabă bună. E absolvent al conservatorului, ce naiba. Şi-apoi, el şi nu altcineva a pregătit formaţia de muzică uşoară care a luat premiul întîi în cadrul etapei finale a Festivalului naţional „Cîntarea României" !

— îl luaţi şi pe Pascu şi, la unsprezece punct,

după gustare, veniţi la mine. Vom stabili concret ce avem de făcut.

îi las pe toţi să se ducă la treburi, iar eu mă strecor pe neobservate spre baza sportivă. Ieri, pe la prînz, i-am dat ordin căpitanului Huţu să ia măsuri ca să se repare o punte basculantă. Precis a uitat. Dacă e şi acum nereparată, îl ard. Pînă la baza sportivă, mă cramponez însă de un transportor proţăpit în mijlocul aleii şi împiedicînd ieşirea din parcul auto.

Un soldat trece agale, aproape tîrşîindu-şi picioarele prin faţa mea, fără să salute. îl opresc.

— Ce program are subunitatea din care faci parte ?

— E la morcovi. >

— Ce morcovi ?

— La îngropat morcovi, acolo, în spate, cu toa'ăşul adjutant Răcean.

Face un gest cu bărbia într-acolo.

— Tu nu ştii să te prezinţi ?

■— Tovarăşe maior, sînt soldatul Condurat.

— Unde ai fost ?

— Colea, la pachete, că mi-a venit de ieri de acas', da' nu l-am găsit pe fruntaşul Surdu că e plecat să aducă poşta.

— Comandantul de grupă ştie ?

— Nu ştie, că a plecat şi el să-şi aducă un pachet de ţigări din dormitor.

— Dar comandantul de pluton ?

— Nu ştie, că n-a venit azi. Am auzit că e învoit să-şi cumpere nu ştiu ce.

încep să fierb.

— Dar plutonierul adjutant Răcean ştie ?

— Nu ştie că a plecat pînă la geniu să aducă lopeţi, că n-avem cu ce lucra.

Sînt tentat să-i spun să se prezinte împreună cu comandantul de companie la mine, dar, dacă am să procedez tot aşa, pînă la prînz cine ştie cîţi vor trebui să facă rind la biroul meu. Oricum, aşa nu mai merge ! Trebuie să pun ordine !

— Fugi la subofiţerul de serviciu pe parc şi

spune-i să vină la mine !
— ’nţeles !
Să întoarce fără să termine întoarcerea şi porneşte cu piciorul pe care ar fi trebuit să-l aşeze mai întîi lîngă celălalt. Are un mers îmbîcsit, pleoştit.
— înapoi !
— Ordonaţi ?
— La loc comanda !
Vine din nou în faţa mea, salută, lasă mîna jos, se întoarce tot aşa şi porneşte.
— încă o dată !
Revine.
— în ce ciclu eşti ?
— Doi.
— Şi n-ai învăţat pînă acum mişcările astea ?
— Am început să le uit, peste două zile ne liberăm. Fierb. E şi obraznic pe deasupra.
— Bine. Pînă atunci ai tu cinci zile de arest de la mine, drept recompensă. Te prezinţi imediat cu comandantul de companie la mine ! Faci arestul şi dup-aia pleci acasă. Ca să nu uiţi !
— Tovarăşe maior, dar...
Se trezeşte, se scutură parcă dintr-un vis urît..,'
— Tu ştii cine sînt eu ? îl întreb.
— Comandantul !
— Şi aşa se poartă un ostaş în faţa comandantului unităţii ?
Lasă capul în jos.
— Cheamă subofiţerul de serviciu pe parc !
Uite că şi frica e bună la ceva. Cum l-a mai spirtuit Parcă a luat foc !-Ce întoarcere ! Cît de tare şi de răspicat a răspuns „Am înţeles !“. Cine a spus că frica păzeşte via nu s-a înşelat. Păi ia s-o introducem noi în arsenalul metodologiei punerii lucrurilor la punct.
Soseşte subofiţerul de serviciu pe parcul auto.
— Tovarăşe plutonier, încep eu calm, ce caută transportorul ăsta aici ? Al cui e ?
— De la unu sau de la doi, tovarăşe maior, verific imediat !

— Dar pînă acum de ce n-ai verificat ? Şi de ce l-ai lăsat aici ? Dacă se dădea alarma azi-noapte ?

Tace. în fond ce să-mi spună ? Răspunsul îl cunosc şi eu. în asemenea situaţii, îl dădeau ei mai încolo ca să aibă loc.

— Cînd ai luat dumneata serviciul un primire era tot aici ?

-— Tot.

— Ce are ?

— Ceva la ambreiaj.

— Cheamă-l pe Dodu la mine !

Locotenentul-major subinginer Dodu, şeful atelierului de reparat tehnică, abia se abţine să nu izbucnească.

— Am dat sarcini precise, am scos discuri noi din depozit, ieri trebuia să fie gata transportorul ăsta, îi mănînc!

— Mănînci pe dracu, Dodule, îi zic, dacă se mai în- tîmplă, vezi tu ce păţeşti. Asta e tehnică de luptă, mă, trebuie să fie în fiecare secundă în stare operativă, ce, ne jucăm ?

— Am înţeles, tovarăşe maior, într-o oră e gata, mo bilizez toate forţele.

— Cine-i mecanicul-conductor ?

•— Sergentul-major Hirondelu, mi se pare.

:— Şi unde-i acum ?

— Păi, asta-i, nu e nicăieri. A fost trimis într-o delegaţie.

— Cine l-a trimis ?

— Nu ştiu. De la carburanţi parcă.

îmi amintesc. Chiar eu i-am semnat ordinul de serviciu. Dar de unde era să ştiu că ăsta e mecanic-conductor, că are un transportor în primire ? ! ,,Trebuia să întrebi[1'] ; „Dar de unde să-mi dau eu seama că trebuia să întreb ?“ ; „Un comandant trebuie să-şi dea seama de toate, să nu-i scape nimic" ; „Altădată... în fond şi din greşeli se învaţă[11] ; „La şcoală, poate, dar cînd eşti comandant de unitate, nu prea ai voie să greşeşti ca să înveţi, trebuie să căşti bine ochii, să-ţi pui mintea la răsucit, aşa nu merge !“

— Dodule, să-mi faci un raport amănunţit. în scris. Asta-i chestie de...

Mă abţin. îmi străfulgeră prin memorie o zi, un pluton plin de noroi, un tînăr ofiţer încremenit în poziţia de drepţi în faţa unui birou de stejar masiv cu sticlă peste o catifea roşie...

— Amănunţit, Dodule, ai înţeles ?

— Am înţeles, tovarăşe maior, dar să ştiţi că transportorul ăsta merge totuşi, nu e pe butuci, adică porneşte, intră în viteză, merge...

— Merge pe drum drept, dar asta-i maşină de luptă, trebuie să treacă peste tranşee, să meargă pe arătură, să urce pante, să se caţere pe munte, ce tot îmi torni tu mie la gogoşi ? !

— Tovarăşe maior, ieri, la prînz, am terminat de reparat maşinile care au sosit din campania agricolă. Le-am făcut ca noi. Astăzi vi le prezentăm la control, cum aţi ordonat.

— Nu te mai ascunde, Dodule, asta-i altă problemă, chiar tu spuneai adineauri că ai scos discuri din depozit şi ai organizat treaba. Uite ce a ieşit. Ce caută transportorul ăsta aici ? Vrei să te mai întreb de o mie de ori ?

— Tovarăşe maior, imediat... E o scăpare din vedere...

— Şi ce-ai zice tu dacă ţi-aş scăpa eu chestia asta în notarea de serviciu ? Sau dacă ai trece puţin pe la garnizoană ? Ai noroc că nu vreau să înrăutăţesc starea disciplinarii a unităţii. în zece minute să dispară transportorul ăsta de aici, iar comandantul de companie al lui Hiron- delu ăsta sau cum' îl cheamă să vină la baza sportivă. Mă găseşte acolo !

Plec grăbit, fără să mă uit înapoi. Sînt enervat, vreau să previn situaţiile neplăcute, deci nu mai pot continua dialogul. Deja am dat cinci zile de arest. Or, atunci cînd am fost numit în această funcţie, mi-ajn propus să nu fac apel la drepturile pe care le am, în calitate de comandant, de a pedepsi cu arest. în fond... Dar uite că n-a trecut decît un mic interval de timp, nici nu mi s-a uscat bine cerneala pe dosar, cum se spune, şi am şi

pedepsit vreo patru.

Baza sportivă. Lîngă puntea basculantă e un ofiţer. Locotenentul Brumaru. Cum se întîmplă, cum nu se în- tîmplă, toată ziua dau de locotenentul ăsta. Şi mereu îmi vine în minte scena aceea din gară, de la patru dimineaţa, cînd ploaia se abătea încetişor asupra oraşului, iar el şi ea, femeia aceea fluidă... Ce o fi găsit la ea ? ! El nu-şi dă seama că... Dar ea la el ? E atît de tînăr şi de naiv copilandrul ăsta !

L-a lăsat acolo căpitanul Huţu să-mi raporteze că a reparat puntea.

— Dar Huţu unde e ?

— A primit ordin prin telefon de la tovarăşul colonel Munteanu să se ducă imediat în poligon şi să asigure tragerea pentru gărzile patriotice.

Oare omul ăsta, superiorul meu, n-a înţeles că mi-a predat mie funcţia, că eu sînt comandantul, că toate ordinele în unitatea asta se dau prin mine ? „Nu mai face pe grozavul, cine are timp de scheme şi de formalităţi cînd e vorba de treburi serioase ? Sau..., gata, ţi-ai şi intrat în piele, stimate tovarăşe comandant ! ‘ ; „Nu asta vreau să zic...“ ; „Zău ? !“ ; „Dar unitatea asta e cum e, cu problemele ei, cu multele ei probleme, şi dacă fiecare face cum crede, cum vrea, şi mie nu mi se spune nimic, dau faliment !“ ; „Adică ai fi vrut să-ţi ceară colonelul Munteanu permisiunea să-i dea ordin lui Huţu să se ducă în poligon, nu ?“ ; „Nu, dar Huţu ar fi trebuit să-mi raporteze că a primit ordin de la colonelul Munteanu să se ducă în poligon sau, mă rog, să se dea peste cap.“ ; „Păi omul ţi-a raportat, locotenentul ăsta nu pentru a-ţi raporta chestiunea a fost lăsat aici ?“ ; „Sigur, aşa e !“

— Unde ţi-e plutonul ?

— în gardă la depozit.

— Şi comandant de gardă cine e ?

— Locotenentul Paraschiv.

— Şi dumneata ?

— Eu sînt poimîine.

— Probabil cînd intră în gardă plutonul lui Paraschiv.

— Exact !
— Exact pe dos !
— Ce putem face, noi am raportat, dar tovarăşul căpitan Filip a spus că nu e treaba noastră, să nu ne vîrîm unde nu ne fierbe oala, fiecare să-şi facă serviciul atunci cînd e planificat.
11 las pe Brumaru acolo, lîngă puntea basculantă, şi-mi continui drumul. Curtea unităţii e mare şi eu m-am hotărî t s-o parcurg în întregime, ca în fiecare dimineaţă. Ceva mai încolo, chiar la ieşirea din unitate spre cîmpul de instrucţie, se ajlâ un tanc şi tot echipajul. Plutonierul, comandantul echipajului, se apropie şi-mi prezintă raportul. Tancul a avut o avarie, azi-noapte, cînd s-au întors de la un exerciţiu tactic. Tot echipajul a rămas pe loc şi, ajutat de şeful grupei de reparaţii, a reuşit să-l pună la punct, într -un minut va porni.
— Şi vă aflaţi aici de ăzi-noapte ?
— De la ora 22.00.
— Aţi luat masa ?
— Nu. N-am avut vreme. Tancul trebuia reparat. N-a fost mare lucru, dar... ştiţi cum e, la un tanc totul pune probleme.
în acest timp, mecanicul-conductor porneşte motorul. Un jet de fum cu miros puternic de motorină ţîşneşte prin eşapament. Apoi, după cîţiva metri, mecanicul-conductor opreşte motorul şi sare din tanc. Tot echipajul se adună bucuros în jurul meu. Le string cu multă plăcere mîinile.
— Duceţi tancul la locul lui, la masă toată lumea şi apoi la odihnă. Militarii în termen aveţi fiecare cîte trei zile de permisie, iar dumneavoastră, subofiţerii, veţi fi recompensaţi băneşte. Vă mulţumesc. Sînteţi oameni de ispravă, v-aţi făcut întocmai datoria.
Răspunsul lor la unison „Servim patria" răsună frumos în această dimineaţă de nici toamnă-nici iarnă.
„Trebuie să învăţ şi eu bine, mai bine ca un mecanic- conductor, tancul ăsta !“, îmi spun ; „Vezi, un comandant nu are timp chiar de toate,

îmi răspunde celălalt gînd, dublura. Tancurile au tanchiştii lor, de ce să le furi meseria, tu ai alte treburi, eşti doar comandant de unitate !“ ; „Mai scuteşte-mă cu dădăcelile tale, un comandant trebuie să le ştie pe toate, să aibă experienţa tuturor armelor şi specialităţilor din unitatea sa. El nu poate fi doar spectator !" ; „Bine, atunci să te văd ce o să faci cu calculele de artilerie !‘‘ ; „O să le învăţ şi pe astea cît de cît !" ; „Succes ! Numai să ai timp pentru toate !" ; „O să-mi fac/[1] ; „Vorbe. Timpul unui comandant se împarte intre executarea ordinelor eşaloanelor superioare şi elaborarea propriilor sale decizii. Ii mai rămîne ceva şi pentru semnături sau pentru controlul ordinii interioare. Pentru celelalte probleme are specialişti, locţiitori.“ ; „Lasă că o să văd eu !“

— Tovarăşe maior, mă strigă ajutorul ofiţerului de serviciu, precipitat. Veniţi repede, tovarăşul general la telefon !

Alerg.

Raportez situaţia. Detaliată. Program de instrucţie, rezolvarea problemei cutare sau cutare. „Dar pe aceea de ce n-ai dus-o pînă la capăt, tovarăşe maior, ce, aştepţi să-ţi trimit eu ajutoare ? Notează ! Pînă mîine la zece să fie gata. îmi raportezi la zece şi un sfert !;t

Am înţeles. Voi raporta la zece şi un sfert. Dar pînă atunci ?

— A plecat compania aia pe şantier ?

— Da.

— Ai luat toate măsurile pentru prevenirea abaterilor şi accidentelor ? Vezi, chiar dacă subunitatea e detaşată, tot dumneata răspunzi. Sper că ne-am înţeles !

11

Muntele nu e prea departe. îl ştiu, tot aşa, cum s-a pomenit de cînd lumea, cocoţat acolo, pe

spinarea aceea de nori sau de cer senin, chemîndu-mă şi ameninţîndu-mă în acelaşi timp. Nu ştiu precis care dintre aceste două mă atrage cel mai mult şi mai mult.

— Nu vrei, mă, Ovidiule, să vii cu mine ? îl întreb încă o dată pe îndărătnicul meu fiu, bucurîndu-mă şi dacă acceptă şi dacă refuză.

Ar fi trebuit, poate, să fac mai de mult treaba asta, să ies mai des în natură cu el, să mi-l apropii mai mult, să-l fac să-mi înţeleagă mai uşor limba, intenţiile, să mă cunoască mai bine. Sau eu să-l cunosc mai bine pe el, totuna.

Nu vine. Nici el, nici soţia, nici Cornel, frate-meu. Dacă am chef să-mi rup picioarele, foarte bine, pot s-o fac singur. Ei, şi ? O să mă duc singur. Acolo, sus, e zăpadă, aer rece, altă viaţă. Ce fraieri sînt toţi 1 Şi cînd te gîndeşti că am cheltuit aproape douăsprezece mii de lei pe echipament de schi pentru mine şi pentru fiu-meu. Schiuri cu fibră de competiţie, clăpari, costume, legături, beţe...

— Nici tu nu vii, Camelia ? o întreb pe soţie, aşa, mai mult de formă.

— Nu ţi-am spus că nu vreau să-mi pierd duminica alergînd după cai verzi prin munţii ăia ai tăi ? Nici nu ştiu dacă e zăpadă...

— E, te asigur, am dat un telefon.

.— De acasă ?

j— Dar de unde vroiai, din planeta telefoanelor ?

■— Aoleu, iar o să-mi vină vreo trei sute de lei adiţionalele ! Da’ ce, dragă, de la tine, de acolo, nu puteai să faci un mic apel ? Alţii vorbesc minute în şir cu toate oraşele din ţară !

— De unde ai aflat tu toate astea ?

— Ei, lumea vorbeşte !

•— Uite care e chestiunea, Camelia, hai să punem punct discuţiilor de felul ăsta. Dă-le-ncolo de adiţionale !

Toată ziua de sîmbătă se scurge teribil de încet. încerc să citesc ceva, dar constat că, după o

jumătate de pagină, mă gîndesc tot la munte şi la schiuri. „Nu e bine — îmi spun —, ar trebui să fiu mai echilibrat, mai stăpîn pe mine !" Fac parte din acele firi nerăbdătoare, poate chiar pripite. Am avut şi încă o să mai am mult de lucru cu mine însumi la capitolul ăsta.

Apartamentul mi se pare neîncăpător — între timp ne-am mutat într-un apartament şi l-am lăsat pe fratele meu cel mic să locuiască în casa părintească, mai ales că, în curînd, se va căsători —, trec la bucătărie, îmi fac o cafea, verific încă o dată schiurile, legăturile, rucsacul, elă- parii.

— Mai lasă-le, omule, că nu păţesc nimic pînă mîine, dă-le-ncolo de schiuri ! Mai bine hai să facem o partidă de remy.

Un remy ? Ideea nu-i rea. S-ar putea ca timpul să se scurgă ceva mai repede în astfel de condiţii. Da, într-ade- văr, timpul se rostogoleşte parcă mai repede, pierd toate jocurile spre bucuria lui fiu-meu şi a soţiei, care-şi împart „l'răţeşte“ partidele cîştigate.

Dar şi jocul de remy are un sfîrşit, partenerii iau repede masa şi se duc la culcare. Le spun „Noapte bună !“ şi rămîn în continuare la bucătărie, încercînd cum pot să grăbesc timpul. Dar timpul e aşa cum e, nici sloi de gheaţă, nici soare de ecuator, iar eu n-am altceva de făcut decit să mă întorc la gîndurile mele. însă’nici cu ele nu poţi să faci totdeauna ce pofteşti.

Astăzi, cînd am dat telefon la marea unitate şi am cerut permisiunea să părăsesc garnizoana, cel de la capătul firului, colonelul Munteanu — el ţine locul la comandă, generalul e în concediu —, mi-a răspuns într-un fel care mi s-a părut şi reproş şi îngăduinţă : „Bine, aprob, dar fii atent cum organizezi treburile acolo, în lipsa dumitale, să nu cumva să se întîmple ceva. într-o unitate sînt multe probleme, nu închizi pur şi simplu fişetul şi gata, vveek-end-ul !“ Adică, vezi băiete, aici nu mai eşti ca acolo, de unde ai venit, duminicile şi celelalte zile din săp- tămînă nu-ţi prea mai aparţin, mai lasă-le încolo de plimbări, comandantul trebuie să

fie comandant !

Aşa o fi. Trebuie să mă mai gîndesc. înseamnă că, de acum înainte, eu nu mai sînt chiar la fel cu toţi ceilalţi, am răspunderi care mă apasă mereu, timpul pentru mine trebuie să fie, *tot,* timp acordat problemelor unităţii. La al cincelea sau la al şaselea gînd, trebuie să tresar, să-mi zvîcnească inima mai puternic, să mă întreb dacă nu cumva, acolo, într-o companie, sau într-o baterie,-'sau într-o gardă, sau în parcul auto sau cine mai ştie în care subunitate, în care punct şi în care moment nu s-â întâmplat ceva, nu s-a scurtcircuitat ceva... Ei, cum o să trăiesc mereu cu această teamă, cu această grijă, cu această stare ? ! Eu cînd o să mă mai bucur, cînd o să-mi permit un respiro, în sfîrşit, un ceva care să fie numai al meu ? ! „Niciodată, bătrîne, gata, s-a terminat aventura, începe migala, zidăria, lucrul serios, trei ture din trei !“ ; „Serios ?“ ; „Acum trebuie să-ţi organizezi altfel viaţa, să-ţi reconsideri emoţiile, distracţiile, plăcerile.“ ; „Adică ?" „Aminteşte-ţi paradoxul lui Godel, nu confunda nivelurile, nu mai eşti cel de ieri, faci parte acum dintr-o altă categorie. Vei vedea tu. Una e să fii un foarte bun operator, un *pălmaş* de rînd, cum ziceaţi voi cîndva, şi cu totul altceva să fii omul numărul unu dintr-o unitate, cel în faţa căruia toţi cei care aparţin acelei unităţi încremenesc în poziţie de drepţi'-'.

Aşa o fi, nu zic nici nu, nici da, n-am încercat pînă acum o astfel de experienţă, dar mîine tot mă duc pe munte, tot trec peste toate canoanele, tot încerc să respir de unul singur aerul rece al crestelor. Oricum, cu ocazia asta o să văd şi locul unde va fi noua noastră tabără de instrucţie la munte — eu n-am fost încă în aceste locuri, pe acest versant —, şi o să-mi fac o idee în legătură cu greul care-i aşteaptă pe cei planificaţi să iasă la munte în această iarnă.

Peste o oră am tren. îmbrac costumul de schi, îmi iau rucsacul cu clăparii, o pereche de mănuşi, cîteva mere, o sticlă cu cafea, o carte, cîteva file

albe, un creion mecanic... O fi de-ajuns ? Nu ştiu, văd eu acolo, pe munte.

Sting lumina, ies pe hol, caut pe întuneric schiurile pe care le-am pregătit încă de ieri. Sînt rezemate de un mic raft cu cărţi. Bîjbîind prin întuneric, mă lovesc cu fruntea de marginea ascuţită a raftului. Aprind lumina. Mi-am făcut o crestătură de toată frumuseţea. „Nu-i a bună, bătrîne, ai început-o cu stîngul.“ ; „Aş, chestie de întâmplare" — mă consolez, tamponînd cu vată zgîrietuxa şi lipind apoi o bucată de hîrtie acolo, să nu mai curgă singe. Intru în lift cu această senzaţie de prost început, dar şi.cu o alta, a omului care face ceva ce nu e pe măsura condiţiei lui.

Drumul pc jos. pînă la gară, mă'înviorează şi-mi linişteşte gîndurile, aşa cum un antinevralgic îţi calmează o supărătoare durere de măsea.

Mai sînt în gară cîteva zeci de schiori care aşteaptă acelaşi tren. între ei, nu mă simt tocmai în largul meu. nu sînt obişnuit cu astfel de companii. Un tînăr se apropie de mine.

— Eşti singur, şefule ? mă întreabă familiar.

— Singur.

— Hai să mai găsim vreo doi.

— De ce ? îl întreb eu nedumerit.

. — Te pomeneşti că ţi-ai şi cumpărat bilei ? !

— Bineînţeles !

Mă priveşte de sus în jos, apoi de jos în sus, zîmbeşte superior, se uită în dreapta şi în stingă căutînd parcă pe cineva cu care să comenteze chestia asta pe care eu, deocamdată, n-o pricep, şi, în cele din urmă, mi se adresează tot mie :

— Nu eşti de-ai noştri. Salut.

— Salut, îi răspund. Dar..., fii amabil, spune-mi, ce înseamnă totuşi acest,,de-ai noştri[11] ?

— D-ăia care nu risipesc banii pe trenuri, cînd, acolo, pe pîrtie, sînt atîtea lucruri mai bune de făcut.

îşi găseşte imediat un altul cu care se salută familiar, apoi un altul şi, tot aşa, văd de jur-împrejur, cîteva grupuri. Acestea nu discută aprins,

ci aşteaptă, în. linişte, cu o nedisimulată obişnuinţă, trenul.

Şi iată-l. Nu e prea frig, deşi compartimentele nu sînt încălzite. Aproape toţi călătorii sînt tineri, în costume multicolore de schi. Iată, la al doilea geam, o fată- îi întreabă pe cei doi tineri care o însoţesc care este celebra formulă a lui Enstein.

— Nu ne lua prea tare, îi răspunde unul, ăsta n-a jucat niciodată pe partea mea, deci de unde să-i ştiu eu schema ?

— Ce schemă, bă, e vorba de o formulă care a revoluţionat fizica, intră celălalt în vorbă, ceva cu energia, masa şi viteza luminii. Aşa e, fizicianco ? se adresează el fetei. Este că am ceva în...

Şi arată spre obiectul acela de sub fes.

— Hai să-l lăsăm pe savantul vostru în pace şi să glojdim cîte ceva din ce mi-a pus mama în rucsacul ăsta, că, pe pîrtie, nu se ştie.

— Şi tu ai ceva acolo unde toată lumea are de toate. Şi arată din nou locul acela de sub fes.

Intru în compartiment. Pe banca de vizavi s-au aşezat între timp patru tineri. Vreun ceas, tac. Apoi unul îşi aduce aminte că a făcut armata la vînători.

— Acolo să fi văzut, tu, bă, instrucţie, marşuri, aplicaţii. La început, credeam că o s-o iau razna, că o să capotez. într-o dimineaţă, chiar în prima săptămînă de instrucţie, intră sergentul de serviciu în dormitor — mă, şi era o căldură, şi aveam un vis aşa frumos cu o gagică pe care reuşisem, în sfîrşit, s-o duc la un film... —, cum vă spuneam, intră *seseceul* în dormitor şi strigă „Alarmă !“. Mamă, mamă, cuvîntul ăsta are ceva electrizant în el, te face să uiţi tot — nu ştiu cum dracu n-am uitat eu visul ăla ! —, să te mişti ca o sfîrlează, să nu-ţi mai simţi nici mîinile, nici picioarele, nici respiraţia. îţi e teamă să nu rămimn urmă, să nu fi ultimul.

— Parcă numai la voi, la *Veme* e aşa, intervine un al doilea. Să fi văzut tu alarmele de la grăniceri. Bă, frate, după ce făceam ce făceam — ce făceau toţi cei din pichet, că eu la un pichet am fost —, nu-mi venea să cred că am putut alergă atîta, că am acţionat aşa cum am acţionat.

— Lasă, mă, nu-mi spune tu mie, continuă primul, nici la grăniceri armata nu e uşoară, trebuie să rezolvi, de unul singur cîteodată, probleme grele, să te descurci, că altfel e vai de tine, este ?, dar la voi, la *guşteri,* ai totuşi mai multă libertate, acţionezi, cum spuneam, singur, rămîi ore în şir, acolo, pe fîşie, cu gîndurile tale. E frumos să te ştii acolo, în misiune, să ştii că toată lumea are încredere în tine, că eşti..., cum să spun, un fel de şerif. Dar la noi, la vînători, e altceva. Adică nu chiar altceva, ci altcumva, în noaptea aceea, am alergat repede la material — eu am făcut-o la tunuri de munte, nişte bijuterii, mă, tunurile astea ! —, am samarizat repede materialul şi am pornit-o spre o poziţie de tragere. Bineînţeles, vă daţi seama, ne-a prins viscolul. Noi ne-am pus capişoanele, Je-am pus şi cailor pe ale lor. că şi caii au din astea, le-am dat cîte o bucăţică de zahăr şi am tot mers aşa, vreo două ore, prin bezna aia albă. După ceas, ar fi trebuit să se facă de mult ziuă, dar nu vedeai la un pas. Ofiţerii ştiau însă bine drumul, cred că ar fi fost în stare să meargă şi cu ochii închişi, iar noi aveam mare încredere în ei. Era normal, toţi schiau ca nişte campioni, erau, de fapt *sînt,* pentru că sînt şi acum, alpinişti, cu şcoala naţională făcută, cu concursuri câştigate, ce mai... Abia aştept să revăd pîrtia, să revăd locurile acestea pe care am mai fost cîndva...

Discuţia lunecă apoi spre alte zone, spre alte subiecte, se întoarce iarăşi la munţi şi la cîte ţin de ei şi din nou o ia pe mirişte. în fond, aşa cum e şi mintea unor tineri care se gîndesc la toate şi la nimic, care sare din piatră în piatră, din idee în idee, ca o adevărată capră de munte, sau ca o picătură de apă vie.

Totuşi eu nu mă simt cu ei, de-al lor, eu sînt altceva şi altcineva, mă duc în altă parte şi vin de altundeva, din locurile şi gîndurile în care ei nu vor ajunge, poate, niciodată.

Coborîm. Grupuri, grupuri, schiorii se îndreaptă spre pîrtie. Eu o iau în direcţia opusă. Nu mă

întreabă nimeni de ce o iau intr-acolo, de ce nu intru în rînd, de ce nu mă duc împreună cu ceilalţi. Nici eu nu întreb pe nimeni nimic. încerc să mă descurc singur. N-am mai fost pe muntele ăsta şi nici o hartă n-am luat cu mine. Nici hartă, nici busolă, nici măcar un ghid turistic. Unde mi-o fi lost capul ? !

Reţin însă schema. Mai întîi trebuie să ajung la o cabană aflată la jumătatea distanţei — o cabană turistică, fireşte —, apoi voi urca pînă la creastă, voi coborî vreo cîteva sute de metri şi, gata, cabana noastră, a marii unităţi.

Paşii îmi sînt vioi, totul rai se pare un fleac. Ştiu că e o imprudenţă să pleci singur pe munte, mai ales iarna, dar eu am încredere în mine, în organifftnul meu, în forţa mea de a depăşi momentele dificile. Niciodată nu mi s-a întîmplat să solicit ajutor, să mă văd la capătul puterilor, să nu mai am încredere în capacitatea mea de a depăşi momentul.

Peisajul este încîntător. Brazi încăvcaţi de zăpadă strălucitoare, stînci haşurate de alb şi albăstrui, văi estompate de ceaţă. Zăpada nu e prea mare, piciorul se cufundă pînă deasupra gleznei. îmi vine să cînt sau să strig „Iolario ! Iolario !", dar perttru asta trebuie să ai un exerciţiu mai ceva decît pentru tragerile cu rachetele antitanc dirijate. Cărarea, care, de fapt, este un drum, are nişte serpentine. Bineînţeles, le tai cu dezinvoltură şi cu o şarmantă risipă de energie. „Ce chestie ! *Şarmantă risipă !“ ;* „De ce nu ? ' ; „Pentru că o să vezi tu pe dracu’ ceva mai tîrziu, cînd o să ai o exasperantă nevoie de ea !‘

Oare -cum s-ar descurca, în locul meu, tînărul acela care se lăuda că a făcut armata la vînătorii de munte ? El ar fi tăiat tot aşa serpentinele ? îmi aduc aminte, prima dată cînd i-am cunoscut pe vînătorii de munte, mi-am spus că ori ei sînt nişte leneşi, ori comandanţii nu ştiu să le impună ritmul necesar luptei în munţi, acţiunilor la cote alpine. Ba chiar am şi formulat unele obiecţii. Era o

aplicaţie şi unitatea respectivă se deplasa, pe coloane, spre aliniamentul de pe care urma să se transforme în detaşament de întoarcere. „Vedeţi, tovarăşe maior, lupta în munţi se deosebeşte cumva de ceea ce se observă la alpi- niadele vînătorilor de munte sau pe la alte concursuri, îmi răspunsese zîmbind comandantul acelei unităţi. Principiu] acţiunii în munţi este *maximum de efect cu minimum de efort.* Fireşte, oriunde acţionează principiul ăsta, nu numai la noi ! Nu noi l-am descoperit. După cum o să vă daţi seama imediat, important este să-ţi economiseşti tot timpul energia, să nu risipeşti nici un dram din ea, să nu te preocupe spectaculosul, ci conţinutul. în nici un moment ostaşul nu trebuie să fie la capătul puterilor, totdeauna el are datoria să fie proaspăt, să poată intra în luptă. Dacă vrei să-ţi faci un aliat din munte, cum se spune, nu trebuie să te iei la trîntă cu înălţimile lui — dacă-l iei în piept, muntele te trage în piept, te doboară într-un minut —, ci să-l respecţi, adică să mergi pe linia celei mai mici rezistenţe, celui mai mic efort. Aşa că, deşi sîntem vînători de munte, nu ne place urcuşul. în munte trebuie să te grăbeşti... încet, s-o iei, adesea, pe ocolite."

I-am urmărit în continuare cum se deplasau aşa, ca nişte „leneşi", tîrşindu-şi parcă picioarele, urcînd domol şi coborînd tot aşa, precum huţulii care erau încărcaţi cu toată artileria unităţii.

„Muntele se urcă cu inima şi se coboară cu ge- nunchii" — îmi mai spusese cineva şi eu constatasem că expresia asta e plină de tîlc şi de adevăr.

Coloana şerpuia aşa, leneşă şi parcă indiferentă, dar,, la primul semnal dat de cercetaşi, parcă îi intrase argint viu în vene. Companiile dispăruseră pur şi simplu în munte, parcă nici nu fusese pe acolo o coloană care se mişca leneş, uniform. „Lupta" se declanşase imediat, ca o furtună de zăpadă sau ca o reacţie în lanţ. Luptătorii erau de nerecunoscut, săreau pur şi

simplu din stîncă iii stîncă, atacau impetuos, proaspeţi...

...Urc. Oricît de mult îi respect eu pe aceşti ostaşi ai crestelor învînturate şi periculoase, tot nu pot să merg aşa, ca ei, tot tai serpentinele şi alerg pînă îmi simt inima z.vîcnindu-mi în timple. Iată, au trecut aproape două ore de cînd tot tai serpentinele şi tot urc. Nici ţipenie de om. Pe aici trebuie să fie drumul, se cunoaşte după felul cum este ondulată zăpada. îl urmez tăcut, de data aceasta mai atent, cu paşi măsuraţi. Pe pafcurs dau peste cîteva cruci din fier forjat, din beton sau din lemn. Cine ştie care tînăr sau vîrstnic o fi fost aici, în acest punct, învins de munte !

Urc încet, domol. Gata, am revenit la ritmul normal. Nu e bine să faci pe viteazul. Ar trebui, poate, să-mi pun schiurile, dar cu clăparii ăştia urcuşul ar fi, cred, şi mai greu. Deja rucsacul a început să-mi apese umerii, iar schiurile să-şi sporească greutatea. încerc să nu recunosc acest adevăr, să-l ocolesc, să-l amîn pentru mai tîrziu. Dar unde o fi cabana pe care trebuia deja s'-o şi depăşesc ? Nu cumva oi fi trecut pe lingă ea fără să-mi dau seama ?

Gîndul mi se întoarce la unitate. Ofiţer de serviciu mi se pare că este maiorul Parfenie. Nici o problemă. Este un ofiţer cu experienţă, are el grijă să meargă totul bine. Dar dacă pică tocmai acum vreun control ?... Şi eu nu sînt acolo ! Nu cumva colonelul Munteanu a şi numit o echipă care... Parcă-l aud : „Cînd, laşi unitatea şi te duci ca un tinerel de optsprezece ani pe munte, de..., nu poţi să ştii ce se întîmplă. Aici trebuie să gîndeşti înainte, să măsori de unsprezece ori şi... Sigur, sigur, eu ţi-am aprobat părăsirea garnizoanei, era doar dreptul dumitale, dar un comandant trebuia să se gîndească în primul rînd la îndatoriri../[1]

Constat că gîndul ăsta al meu despre ce ar putea să-mi spună sau să nu-mi spună la o adică superiorul meu este cit se poate de verosimil, de adevărat. „Nu-ţi mai da importanţă şi nu-ţi mai face

sînge rău din această pricină — aud un alt ecou în mine venind parcă din ceaţa care se aşterne pe creste, în timp ce începe să ningă frumos, munteneşte —, în fond nu eşti singur în această unitate, mai sînt în garnizoană şi Filip, şi Udrescu... Pot şi ei să ia o decizie, să rezolve o situaţie la nevoie".

Din acest punct, drumul o ia uşor la stînga şi începe să coboare. O altă cărare urmează creasta. Mă opresc, încerc să citesc indicatorul acoperit de gheaţă. Nu reuşesc. Nici n-are importanţă. Oricum, pentru a ajunge la cabană, trebuie să cobor cîteva sute de metri. îmi pun claparii, sorb, dintr-o înghiţitură, cafeaua rece din sticla de pepsi, arunc ambalajul, muşc dintr-un măr şi, gata, încep să cobor. Schiurile lunecă frumos şi uşor, n-am uitat încă întoarcerile, de data aceasta urmez întocmai traseul drumului. iau cu plăcere serpentinele. O vale alăturată, povîr- nişuri line, brădet, zăpadă multă, multă, poate un metru şi jumătate... Şi schiurile lunecă, lunecă. Oboseala mi-a dispărut, plăcerea coborîrii mă fură în întregime, trec vreun kilometru de cabana noastră, de noua noastră ca- bană. îmi dau însă imediat seama şi mă întorc. Urcuşul nu e prea greu.

Cabana. O construcţie nouă, cu două etaje şi acoperiş de ţiglă — cică a fost luat de vreo două ori de vînturi de la începutul iernii —, ascunsă de un pilc de brazi uitaţi de timp şi de munte.

— Vreau să stau de vorbă cu comandantul cabanei, îi spun santinelei.

— Aţi greşit, tovarăşu' turist, aici nu e nici o cabană, aici e...

— O fi ce o fi, că e totuşi ceva, nu, altfel n-ai mai fi dumneata aici santinelă, într-o zi de iarnă atît de frumoasă. Cheamă-l, te rog, pe comandantul cabanei sau, dacă îţi vine mai la îndemînă, pe comandantul gărzii.

Lămurit sau nelămurit, ostaşul intră în ghereta Iui de la poartă, sună la corpul de gardă — îl.aud cum învîrteşte manivela telefonului de campanie —

şi-i spune ceva celui de la capătul celălalt al firului.

— Vine acuşi, mă informează.

Apoi continuă să stea aşa, drept, în ninsoare, cu pis- tolul-mitralieră la umăr şi gîndurile cine ştie pe unde.

După un sfert de oră, cel chemat încă n-a ajuns. îmi spun că e duminică şi, duminica, ce şi-or fi zis cei dinăuntru, n-o să vină nici dracu' în control pe vremea asta, aşa că n-are rost să ne grăbim, turistul ăla sau ce o fi poate să aştepte pînă încheiem linia asta. Santinela mai face o dată apel, îmi mai spune o dată că toa'răşul major vine acuşi, poate că are ceva treabă, apoi iar rămine în zăpadă, cu pistolul-mitralieră la umăr şi cu gîndul în altă parte, în costumul meu de schi eu n-am o mutră fioroasă, şi nici vreo figură de şef care cronometrează orice mişcare, care taxează orice cuvînt, care dă calificative, permisii sau, la nevoie, şi pedepse. Or, aici, nimeni n-are chef să fie pe- depsit, să fie dus cine ştie unde din munţii ăştia liniştiţi, din spaţiul ăsta în care iarna e ca-n poveştile de altădată.

— Vin ! mă anunţă bucuros ostaşul. Vin cu sania.

Cu sania ! De cînd n-am mai văzut eu o sanie adevărată ! Iernile astea s-au amestecat cu primăverile şi cu toamnele, cineva le-a pus pe toate într-o căciulă şi, de cîţiva ani încoace, le trage la noroc, le dă peste cap, se grăbeşte, le modernizează sau cine ştie ce le mai face.

Mă uit încă o dată la ostaşul acesta din post. E tînăr, oacheş, calm şi, după cîte îmi dau eu seama, bun la suflet. Ăsta trebuie să facă parte dintre aceia luaţi drept fraieri, pe care-i pun unii să facă tură în locul lor, de la care împrumută bani şi nu-i mai dau înapoi cu anii, cărora li se suflă fetele de sub nas, sau... cine ştie, poate că omul meu n-o fi deloc bleguţ, i-o merge mintea ca briciul, dar nu pe dinafară, ci pe dedesubt...

— îl duce caporalul de schimb pe toa'major, îl duce cu sania, mă informează ostaşul, întrucît eu

nu văd dincolo de poartă, sînt într-un unghi mort şi, pe deasupra mai am şi treabă să-mi curăţ schiurile de zăpadă.

— Ce e tovarăşu’, cu-ce treburi ? mă întreabă un ser- gent-major tinerel, pesemne comandantul gărzii.

îi spun cine sînt şi ce vreau, fără să-l iau de sus, de la înălţimea funcţiei mele. Mă împiedică treapta pe care stau acum, condiţia mea de turist, de schioi sau de mai ştiu eu ce, dar, de ce să n-o recunosc, îmi şi place să-l văd aşa, copilăros, bucurîndu-se de împărăţia albului şi de lipsa şefilor care l-ar face să încremenească din minut în minut în poziţia de drepţi şi să spună doar .,Ordonaţi, tovarăşul..„Am înţeles, tovarăşul..." Lasă-l aşa — îmi zic — să fie cum e cl, să facă precum îl taie capul şi inspiraţia, să se poarte cum ştie el. cum vrea el.

— Ninge frumos ! spun.

— Aici e iarnă, nu ca la unitate, unde e numai fleş- căială, de-ţi vine să nici nu mai pui mîna pe tanc.

— A început totuşi să ningă şi jos, îl informez, la rîn- du-mi, întinzîndu-i legitimaţia.

— Să trăiţi, tovarăşe maior, acum ştiu cine sînteţi, poftiţi înăuntru să vedeţi locul, peste două săptămîni trebuie să vină şi cercetaşii dumneavoastră aici, la munte, în tabără. Lăsaţi schiurile, le duce caporalul, poftiţi, pe aici, la noi e tare frumos, mai ales cînd ninge. Am avut mult de lucru săptămîna asta, am pregătit dormitoarele, schiurile, va trebui să punem la punct şi pîrtia, că vine şi lotul marii unităţi pentru concursurile astea, cum li se spune acum, sportive şi aplicative militare de iarnă.

Nu sînt ospitalieri deloc băieţii ăştia. Mă ţin în curte pînă ce-l găsesc pe comandantul cabanei — un căpitan în vîrstă, cu perciunii cam prea lungi —, apoi, cînd acesta soseşte, mă invită îritr-o sală de mese neîncălzită.

— Sîntem în pregătire, se scuză, în curînd. ur-

mează să...

— Ştiu, îl întrerup, mi-au spus-o şi ceilalţi. Aş putea să văd în cîteva minute locul ?

— Da, sigur, vă rog. Dormitoarele sînt închise, totul e însă pregătit. N-aţi mai fost pe aici ?

— Nu, e pentru prima oară.

În curte, vreo trei soldaţi învaţă să schieze. Panta e lină, coloanele brazilor, în schimb, acoperă feeric locul.

— Pînă la pîrtia de schi e departe ? întreb.

— A noastră-i acolo, uitaţi, tot muntele acela, dar nu e amenajată deocamdată.

— Nu. Eu mă refer la pîrtia aceea de la Vîrful cu Vînturi, sau cum i se spune, unde merge toată lumea.

— Oho, vreo zece kilometri.

— Şi cum se poate ajunge acolo ?

— Peste munte.

— Sînteţi amabil să-mi explicaţi ?

— De ce ?

— Vreau să ajung acolo, să fac şi eu vreo două-trei ore de schi.

— E departe, tovarăşe maior, greu de ajuns...

— Vă rog...

— Simplu. De la indicatorul de sus — l-aţi văzut cînd aţi venit încoace —, o luaţi la stînga, apoi la dreapta, apoi, după ce ajungeţi la originea unei văi, faceţi o curbă mare la stînga, daţi de linia indicatoarelor şi urmaţi traseul acesteia.

— Asta-i tot ?

— Tot.

— Mulţumesc !

îmi iau schiurile în spate şi mâ îndrept încet spre ieşire.

— Aş vrea să vă dau un soldat să vă însoţească o vreme, dar...

— Mulţumesc, nu e nevoie, mă descurc singur.

— Cunoaşteţi muntele ?

— Nu. O să-l cunosc acum. De-aia am venit. La revedere ! Vă mulţumesc pentru ospitalitate, aţi

fost amabili.

E un fel de a spune. Mă aşteptam să mă invite şi ei cîteva minute într-o cameră încălzită, să-mi ofere un ceai, să mă întrebe cum am ajuns pînă aici, am făcut doar douăzeci de kilometri pe jos. Douăzeci de kilometri de urcuş, fără întrerupere, fără pauză, fără să fi întîlnit urme anterioare ! Mi-am deschis singur pîrtia, mi-am dat singur curaj.

Ies pe poartă fără să privesc înapoi. Mă simt totuşi odihnit, reconfortat. De ce reconfortat ? Poate de înfăţişarea soldatului din postul de santinelă, de blîndeţea lui netransparentă, opacă, precum albul zăpezii. Sau poate de imaginea aceea în care caporalul de schimb îl plimba pe comandantul gărzii cu săniuţa. Ca într-un joc de copii, în care sînt totuşi amestecate nivelurile, să nu uităm asta. Garda rămîne gardă, o treabă serioasă, austeră, în care n-ar prea trebui să încapă jocul.

Ajung din urmă un grup de copii. învăţătorul lor, un tînăr politicos, bun cunoscător al munţilor, mă întreabă dacă ştiu cum este drumul pînă la cabana de la cotitură.

— Pe- acolo am venit, ii răspund, nu e drum, am deschis eu pîrtia, dar se poate totuşi ajunge în două-trei ore.

— Tot e bine. Mulţumesc ! Dumneavoastră ?

— Vreau să ajung la pîrtie.

— La Virful cu Vînturi ?

— Acolo.

— O lua ţi pe drumul de vară, probabil. E însă cam greu. Pe timp de iarnă drumul e închis. Şi, dacă e ceaţă, periculos.

— Mulţumesc. Voi încerca să mă descurc.

— Vă doresc succes. Luaţi, colea, o înghiţitură de ceai cald, o să vă prindă bine, efortul va fi mare.

Ne oprim la indicatorul pe lingă care am trecut de dimineaţă. Cîţiva copii se aşazā pe zăpadă.

— Sus ! le ordonă învăţătorul. Nu v-am spus că nimeni n-are voie să stea pe zăpadă ?

îi ofer, la rîndu-mi un măr.

— Atunci, cu bine, îi spun !

încep urcuşul, uitîndu-mă din cînd în cînd spre şirul . care începe să coboare pe drumul pe care am urcat eu. Pentru întîia oară în această zi nu mă simt singur, nu mă simt un intrus, ci un om ca toţi ceilalţi. Un turist, un excursionist, un om pornit să cunoască ceva : muntele.

După trei-patru sute de paşi, drumul mi se pare imposibil. Mă scufund în zăpadă pînă deasupra genunchilor. Cum să parcurg în felul acesta zece kilometri ?

Mă opresc, scot clăparii, îmi pun schiurile. Am niş*e clăpari buni — m-au costat o grămadă de bani —, permit piciorului o uşoară mişcare, atît cît e necesar pentru a păşi sau a iniţia, acolo unde se poate, lunecarea. Mă simt bine. Schiurile lunecă frumos, zăpada scîrţîie plăcut sub ele. Atmosfera e peticită. Pe alocuri se văd clar, albăstrui, depărtările, dar valul de ceaţă dinapoia mea mă îngrijorează. Ninsoarea a încetat, dar, după zece minute, începe iarăşi. Tot după zece minute se desprinde şi schiul meu şi-mi dau seama că legătura e prea largă, că voi avea mult de furcă pînă la pîrtie. Trebuia să-mi fi adus cu mine o şurubelniţă, aş fi rezolvat incidentul în cîteva minute.

Ceaţa mă prinde repede din urmă, iar efortul urcuşului începe să se resimtă. îmi e sete, foame, dar... asta-i, n-am decît să înaintez cu prudenţă pentru a evita prăbuşirea în vreo crevasă ascunsă de omăt. îmi vine în minte întîmplarea cu Iordăchescu de acum un deceniu şi jumătate. Cel puţin atunci aveam eu noi o frînghie de alpinism, busolă şi tot ce e necesar. Eu, acum, n-am decît nişte schiuri care îmi fac din sută în sută de metri figura. Voi ajunge oare la pîrtie ?

înaintez calculînd cu atenţie unghiurile după urmele schiurilor. Dacă mă abat douăzeci de grade la dreapta, am grijă să revin douăzeci la stînga. Altfel aş pierde direcţia nord şi m-aş rătăci în cîteva minute. Or, deocamdată eu sînt sigur pe

punctele cardinale. Am mai încercat o dată, la o aplicaţie, cu mulţi ani în urmă, experienţa asta.

Dar iată, încep să simt creasta sub tălpi şi îi urmez cu docilitate cursul. Trebuie să dau eu de vreun indicator. Ninge iarăşi. Mult, cu fulgi mari, cît fluturii. Ninge parcă cu flori de colţ.

Mă opresc cîteva clipe, scormonesc sub zăpadă. Da, într-adevăr, aici e un indicator din beton pe care e scrisă cifra 6. Ce o fi însemnînd ? ! Oricum, sînt pe drumul cel bun. Caut, în limita zonei vizibile, incă un reper. L-am găsit. Ceva, un punct. Spre el voi merge. Nu-l scap din ochi. Chiar dacă îl acoperă văluri de ceaţă, sînt atent să merg drept, să nu mă abat din drum. Cum realizez asta ? Simplu. Am grijă ca urmele lăsate de schiuri să fie linii drepte. Punctul e, de fapt, un fel ue stîlp. Spre el cu toată viteza posibilă ! Ce viteză ? Abia îmi mişc picioarele. Totuşi ajung. Dar, spre uimirea mea, nu e un singur stîlp, o cotă, ci un lanţ întreg, a cărui linie cade perpendicular pe direcţia mea de deplasare. Indicatoarele ! E clar, am ajuns ! Dar încotro s-o iau ? La dreapta sau la stînga ? Parcă la stînga. Aşa mi-a spus căpitanul. O curbă mare la stînga, apoi daţi de indicatoare şi urmaţi traseul lor. Nu mai am nici o grijă. în orice parte aş lua-o, tot ajung undeva. Dar, pentru orice eventualitate, dau cu banul. Cum o cădea, aşa o iau. A ieşit stema. Deci o iau spre dreapta. E şi mai comod, de altfel. Terenul coboară în pantă lină şi schiurile lunecă acompaniate de susurul uşor al -zăpezii.

Undeva, spre stingă, zăresc o cabană. O cabană sau un fel de staţiune experimentală. Da. staţiune experimentală. asta trebuie să fie. ,,O căsuţă drăgălaşă cu...“, a, nu, nu ,.cu ferestrele lucind", ca în poezie, ci cu un cdş pe care iese fum. Bun ! Ia să facem noi un mic ocol şi să ne informăm !

— Indicatoarele astea duc sau nu duc la pîrtie ? întreb de la poartă gazda, un om între două vîrste care sparge lemne în curte.

—După vreo cinci sute de metri începeţi urcuşul. Un urcuş scurt şi uşor. Din vîrf, o să vedeţi

deja teleschiu- rile şi telescaunele. Sînt vreo doi kilometri pînă acolo.

— Mulţumesc ! zic eu şi, într-un nou elan, mă întorc la linia indicatoarelor.

Urc. Iarăşi urc.

Vîrful. Da, într-adevăr. de aici se zăresc telescaunul şi teleschiul. Nişte linii şi nişte puncte. încep să cobor. ,.Atenţie — mă avertizez —, eşti obosit, zăpada te fură, s-ar putea să dai peste cine ştie ce obstacol. Coboară în plug sau prin ocoliri largi".

Cobor prin ocoliri. Nu pot să ţin plugul, mă dor tare genunchii. La a treia ocolire mi se desprinde schiul şi fac un plonjon în zăpadă. Nu-i nimic, aşa-i la schi, se mai şi cade. Semnele se pierd apoi într-o vale îngustă, numai hopuri. Dacă dau schiurile jos. mă cufund în zăpadă pînă peste genunchi, dacă nu le dau sînt nevoit să iau în piept toate hopurile astea. Nu le dau. în sfîrşit, reuşesc să ies din această vale a iadului şi să ajung la telescaun.

Este ora paisprezece şi treizeci de minute. Aş mai avea vreo patru ore de schiat, dar parcă nu mă mai tin curelele. Sînt frînt. Stau la coadă, la telescaun. Schiorii sînt veseli, vioi, plini de surprize. O fată, probabil studentă, începătoare, cade chiar pe vîrful schiurilor mele. Ce păcat ! Nu de ea, fireşte, ea nu are nimic, ci de schiul meu care a fost uşor zgîriat. Nu cunosc pe nimeni, n-am cu cine să schimb două cuvinte. Totuşi simt nevoia să-mi verific coardele vocale.

— E bună pîrtia ?, îl întreb pe vecinul din dreapta, eu abia am sosit.

— Splendidă şi neaglomerată, mai ales acum cînd, observaţi, păcat că trebuie să plecăm, trenurile astea...

Atît. Din nou tăcere. îmi cumpăr biletul, mă urc în telescaun, nici nu ştiu cine-mi este partener şi Jiştept suirea. Mă uit totuşi spre dreapta, la tînărul de lîr^a mine. Nici el nu m-a observat parcă pînă acum, are alte treburi, alte gînduri. N-am nici un chef să intru în vorbă cu el.

Ajungem. Ridicăm bara din faţă, ne facem elan, ne îndepărtăm. Lunec pînă la cabană, întreb de o şurubelniţă. Nu mă aude nimeni. Zeci şi zeci de schiori au renunţat la schiuri şi beau cafea sau vin, sau coniac. Sorb şi eu două pahare de citronadă, zece lei fiecare. Setea mi se mai astîmpără, ies din cabana supraaglomerată, încerc să întăresc în vreun fel legătura la schiul cu pricina. Reuşesc. Mă îndepărtez vreo zece paşi, dar observ că mi-a căzut o mănuşă. Revin la locul iniţial. întreb dacă a găsit cineva o mănuşă în acest loc, acum exact o jumătate de minut. Nu-mi răspunde nimeni, nu mă vede nimeni. Adaug :

— Nu de alta, dar să i-o dau, celui care a găsit-o, şi pe astalaltă, tot n-am ce face cu una singură. O las aici, în acelaşi loc, îi doresc să le poarte sănătos.

Solilocvul meu nu este luat în seamă, dar eu las totuşi mănuşa pe locul acela şi urc cele cîteva zeci de metri pentru a ajunge la pîrtie şi a face o coborîre.

Cînd revin, după un ceas, mănuşa e tot acolo. O iau, ce să fac. S-a lăsat un ger de crapă pietrele, măcar o mînă s-o am la adăpost.

Ziua s-a încheiat. Cobor spre gara din care am pornit azi-dimineaţă. Sînt obosit şi nemulţumit. Găsesc totuşi răgazul să dau un telefon prin prefix la ofiţerul de serviciu. Da, colonelul Munteanu a întrebat de vreo două ori de mine. Au venit doi tovarăşi de la marea unitate care au controlat programul. Nu, n-au găsit cine ştie ce lipsuri, treaba a mers bine, toată lumea s-a încadrat în program. Un singur întîrziat din învoire. „Principalul de la marea unitate a zis să daţi un telefon cînd vă întoarceţi." Asta-i tot. Chiar tot ?

Oraşul. Luminile neoanelor cad pieziş peste zăpada strînsă la rădăcinile castanilor, dîndu-i o strălucire aparte. Strada Mare urcă uşor spre centru prinsă parcă-n suporţii stîlpilor reci, de beton. Zăpadă, lumini reci de neon, stîlpi reci... Doar trecătorii umblă cu paltoanele deschise, în

grupuri, rîzînd şi amintindu-şi cine ştie ce întîmplări din cursul zilei. Strada Mare este un fel de agoră a oraşului nostru. Lumea discută aici de toate — de la fotbalul, care abia şi-a încheiat turul, la sezonul de schi care numai sezon de schi nu este —, tot omul se simte în largul lui. Oraşul face aici cunoştinţă cu oraşul, iar cel plecat de multă vreme şi revenit îşi regăseşte cu nostalgie şi bucurie urma paşilor. Pe Strada Mare nimic nu se pierde.

Astăzi n-am avut o zi prea bună. La şedinţa de lucru cu locţiitorii, colectivul de control — de fapt şeful colectivului — a prezentat şapte pagini de lipsuri constatate în două zile. Cum o fi reuşit ? ,,Tu cum reuşeai cînd erai acolo, sus, să găseşti hibe fiecărui document pe care îl controlai, fiecărei activităţi la care participai ?" ; „Ei, atunci era vorba de altceva, să nu confundăm lucrurile şi, mai ales, planurile !“ ; „Adu-ţi aminte, la una din unităţi, ai avut patruzeci şi două de observaţii la un plan care cuprindea nici mai mult nici mai puţin decît douăzeci şi trei de fraze, de titluri de fapt !“ ; „Ala era cel puţin un plan, un document de conducere a pregătirii de luptă, pe cînd ăsta... Tot felul de chestii ! Cîrligele de la bucătăriile de campanie, de la patru din acestea, uzate, frânghiile de la porticurile de gimnastică îngheţate, atelierul de croitorie fără plan de lucru, pachetele cu ceară de schiuri păstrate în locuri neadecvate, atîţia soldaţi neîncheiaţi la copcă...“ Oare, chiar toate astea sînt probleme care trebuie neapărat rezolvate în şedinţele de lucru ? Tot timpul am avut impresia că ne pierdem în amănunte, că ne scapă uneori printre degete esenţialul, organizarea, că ne coborîm prea jos, substituindu-i, volens-nolens, pe cei care au atribuţii exprese în acest sens. Hotărît. Mîine am să dau ordin ca fiecare ofiţer să-şi treacă atribuţiile în caietul
de planuri de muncă. Nu, nu e bine. Va trebui să le discutăm în cadrul statului-major, poate chiar într-o şedinţă de lucru, şi să urmărim ca fiecare să fie „încărcat" în mod corespunzător cu sarcini. Unii

cam trag chiului. Şi de la taberele de instrucţie, şi de la controale, şi de la îndeplinirea unor sarcini pe linie gospodărească. Udrescu chiar mi-a făcut o propunere de acest fel. Udrescu ăsta e băiat bun, măsurat, realist. Pot să mă bazez pe el.

Nu sîntem încă uniţi îndeajuns. Alţii... Oricum, unora va trebui să le cam fac vînt...

Intre timp ajung în centru. Zăpada îmbracă într-o frumoasă mantie argintie acoperişurile, ramurile copacilor, trotuarele. Iată-l pe colonelul Alexandrescu făcîn- du-şi obişnuita plimbare de seară. îl salut şi, preţ de cîteva minute, vorbim despre cele cîte sînt ale oraşului. Am avea nevoie de un patinoar, de încă o sală de lectură, de un nou cinematograf... Oraşul a crescut, s-a dezvoltat.

— Vino pe la mine într-o zi ! M-am apucat să scriu cîte ceva din experienţa unităţii de pe frontul antihitlerist. Aş vrea să-ţi citesc vreo două pagini. Dumneata m-ai îndemnat...

Sigur că o să-mi fac timp să mă duc.

Las Strada Mare în urmă şi mă îndrept spre unul din noile cartiere. Deşi a crescut simţitor, oraşul nu e prea mare. îl poţi străbate de la Un capăt la celălalt, fără efort, pe jos, într-o oră şi ceva. Pe aici a fost cîndva o străduţă cu case joase, ascunse pînă la acoperiş înapoia unor garduri înalte de ulucă. N-am ştiut niciodată ce se petrece în acele curţi, ce fel de lume e dincolo. Parcă şi acum trăiesc sentimentul acesta. Era o străduţă deosebită. Casele nu ieşeau cu bănci pe la porţi, vecinii nu tăifăsuiau pe trotuar şi nici nu prea îşi făceau vizite. Era o stradă care nu-i unea pe locatarii imobilelor situate de o parte şi de alta, ci, dimpotrivă, îi separa. Undeva, în centrul ei, clipea, cîteva săptămîni din an, un beculeţ roşietic, şters, inundat de fluturi de noapte. în general, pe aici nu

se trecea pe întuneric. Cu vreo doisprezece ani în urmă, cineva a avut ideea să planteze pe trotuare plopi canadieni. Strada s-a întunecat şi mai mult, s-a îngustat cît o alee din fosta insulă Ada-Kaleh.

Străduţa a rămas. Cu numele ei de altădată — Strada Ulucilor —, deşi, acum, i s-ar potrivi mai mult numele de Strada Plopilor. Au dispărut şi casele, şi ulucile. Undeva, la douăzeci de paşi de primul colţ, se afla şi căsuţa lui nea Ionică Matriţerul. N-a mai rămas nimic din ea. Chiar pe colţ, a fost terminat acum o săptămînă un bloc cu patru etaje şi şase scări. Aici se află şi noua locuinţă a lui nea Ionică.

Tot trec pe aici, ce ar fi să-i fac o vizită ? Nu l-am mai văzut de săptămînă trecută, cînd l-am ajutat să se mute. Apartament cu două camere decomandate, confort unu... E ceva.

Sun.

îmi deschide o femeie uscăţivă, în vîrstă, soţia lui. O privesc pe furiş în timp ce mă dezbrac de manta şi-mi pun şapca pe cuier. Timpul a trecut cumva pieziş peste ea, lăsînd urme doar în zbîrciturile feţei şi în încreţiturile frunţii. Ochii îi sînt vii, umeziţi uşor, ca de o bucurie, parcă şi vocea i-a rămas tandră, şoptită, cum trebuie să fi fost în anii tinereţii. S-a împrietenit repede cu Camelia, de două-trei ori pe săptămînă vine pe la noi, ne mai ajută la unele treburi ale gospodăriei, povesteşte din viaţa ei...

Intru în sufragerie. Mobilă nouă, ordine, curăţenie. Nu te simţi defel într-o casă de bătrîni, totul e lustruit, aranjat cu gust. Poate că oamenii ăştia abia acum îşi trăiesc tinereţea.

Am fost de cîteva ori în casă la colonelul Alexartflrescu. O locuinţă bine întreţinută, pusă la punct cu o adevărată pedanterie. Fiecare lucru îşi avea locul lui, fiecare carte se afla într-un anume

raft şi într-o anume poziţie în bibliotecă. în ciuda acestei perfecţiuni, acestei ordini desăvârşite, îţi dai totuşi imediat seama că te afli în casa unui bătrîn. Multe din obiecte poartă patina timpului, se asociază vîrstei şi obiceiurilor acestui pensionar militar, acestui veteran de război.

La nea Ionică totul e proaspăt, tineresc. Bătrînul n-a păstrat nici un obiect din vechea casă. Cu banii primiţi şi-a cumpărat mobilă, obiecte noi. Totul e nou în apartamentul lui nea Ionică. Pînă şi obiceiul pe care şi l-a luat în ultimul timp de a lucra, împreună cu. nevastă-sa, tablouri în pai. Dar nu orice tablouri, ci adevărate lucrări de artă. Cererile sînt mari, bătrînul lucrează pentru o cooperativă de artizanat din oraş.

îmi vorbeşte cu dezinvoltură de preocuprile lui de fiecare zi. Citeşte publicaţii literare, este la curent c i reportajele de senzaţie din „Flacăra[11], îl preocupă cinematograful, teatrul. Pentru săptămîna viitoare a plănuit o ieşire la munte, în familie, iar în vară se gîndeşte să facă o excursie în Deltă...

Cutele de pe frunte nu-i mai sînt parcă atît de adînci ca altădată, umbrele din priviri i-au dispărut. Uite că fericirea poate să vină oricînd, chiar şi atunci cînd crezi că totul e pierdut. Gîndul îmi fuge o clipă spre trenul care m-a readus, într-o noapte de toamnă, în acest oraş. Iordăchescu... Pe unde o mai fi el acum ? Ce o face la această oră ? Oare drumurile lui şi ale femeii aceleia care trebuia să-i fie soţie s-or mai fi încrucişat vreodată în lungul mers al vieţii către viaţă ?

— La ce te gîndeşti ?

— Cînd am venit aici, am întîlnit, în tren, un fost soldat din plutonul meu...

— Se întîlneşte munte cu munte, darmite om cu om ! Eu nu m-am întîlnit, zilele astea, cu ofiţerul

ăla de care-ţi spuneam că şi-a scos nevasta la miezul nopţii în uliţă şi a tritnis-o de unde a venit ? ! M-am întîlnit, acum sînt aproape sigur că el era, dar atunci nu mi-am dat seama, a fost aşa, ca o ceaţă prin care se vedea ceva... Sau, cine ştie, poate că n-o fi fost el, poate'-că mi s-o fi părut... Acum ce importanţă mai are, anii au trecut, nu ne mai întoarcem de unde am plecat, nu se mai poate.

Nu se mai poate. Dar şi dacă reuşeşti să-ţi dai seama de asta, tot e ceva, tot n-ai ars gazul de pomană, înseamnă că ai un drum, că nu ţi-ai pierdut încă nordul. Şi ce sfîrşit era nea Ionică doar cu cîteva luni în urmă ! Poate nu-i a bună — gîndesc — soarele, înainte de a apune, îşi aruncă magnific razele înapoi, străluceşte într-un chip aparte, înroşeşte cerul sau limpezeşte aerul... Inima îmi zvîcneşte cu putere ; cum pot să mă gîndesc la aşa ceva ? Da' uite că tata s-a dus şi eu aproape l-am şi uitat... Nu, nu l-am uitat. Sînt nopţi cînd mă trezesc ud leoarcă, cînd îi visez pasul lui uşor şchiopătat dînd colţul şi îndreptin- du-se spre uzină... Sînt nopţi cînd rămîn cu ochii pironiţi în tavan şi îmi văd limpede vina... Mă condamn, nu-mi găsesc scuze. Noi, oamenii, n-ar trebui să fim ca puii de rîndunică despre care ne povestea femeia aceea în tren, noi ar trebui să ne întoarcem mereu cu gîndul la începuturi, să nu trecem peste ele, să nu le uităm. De fapt, şi ei, puii de rîndunică sau de ce or fi, se întorc cu instinctul, cu natura lor. Şi o fac poate mai bine decît noi, ei n-au niveluri de abstracţie, n-au o a doua sau chiar o a treia natură.

Gata, vizita s-a terminat. Trebuie să mă duc la unitate, mi-am propus să-l controlez pe căpitanul Huţu. Are de desfăşurat o aplicaţie în complex cu două companii. Aplicaţia a început din zori, prima etapă s-a şi desfăşurat, pe mine mă interesează însă ce măsuri au luat pe timp de noapte.

îmi iau la revedere şi mă îndrept încet spre unitate. Ar fi trebuit să dau un telefon să vină maşina, în fond mă duc la aplicaţie nu la plimbare, dar am vrut să iau o gură de aer proaspăt, să uit şedinţa de lucru de astăzi şi necazurile pe care mi le-a pricinuit, ieri, analiza stării şi practicii disciplinare. Cum o dai, cum o suceşti, tot mai rămîne cîte ceva de făcut, tot ai omis ceva, tot eşti pasibil de critică...

De serviciu pe punctul de control este un subofiţer pe care nu l-am mai văzut pînă acum. îmi prezintă raportul.

— Cum ai spus că te cheamă ?

— Sergentul-major Todiriţă Ion.

— Eşti ele mult în unitate ?

— De o săptămînă.

— De unde vii ?

— Am fost o vreme detaşat la Canalul Dunăre-Marea Neagră şi. după aceea, am revenit în unitate.

— Cit timp ai fost detaşat ?

— Doi ani. Eu am cerut. Am lucrat, pe o autobasculantă de şaisprezece tone. Bijuterie, dacă o întreţii. Făceam şi cite zece curse pe zi ; n-am avut niciodată maşina defectă.

Se laudă sau spune adevărul ? E simplu de verificat, îmi arunc o clipă privirile în registrul de vizitatori, apoi în documentele existente aici, la punctul de control. To- tu-i în ordine. Nu i-a scăpat nimic subofiţerului. Mîine îl scot la raportul unităţii şi îl recompensez cu mulţumiri. Cu mulţumiri ? Da, sînt şi acestea bune, oamenilor trebuie să le recunoşti meritele, să-i evidenţiezi cînd fac o treabă bună. Din păcate, dacă nu treceam eu, acum, pe la punctul de control, acest subofiţer rămînea un anonim. Aşa cum, de altfel, sînt majoritatea. Deşi fac treabă bună, uneori chiar de excepţie. Asta trebuia să o spună, la şedinţa de

lucru, şeful colectivului de control, în primul rind. Scăpăm cîteodată din vedere tocmai cadrele, unele muncesc foarte bine, fac lucruri de excepţie pe care nu le vede nimeni.

— Tovarăşe sergent-major, mîine ieşi la raportul unităţii. Nu te speria, ai făcut treabă bună, vreau să te evidenţiez în faţa cadrelor.

Chipul i se luminează, nu ştie ce să mai facă nici cu mîinile şi nici cu cuvintele.

— Fii în continuare atent, aplică regulamentul.

— Am înţeles !

Urc la birou. Deschid fereastra, sorb aerul rece, îmi schimb ţinuta şi dau un telefon la parcul auto să vină cele două maşini. Una este a cercetării. Vreau să creez cu ajutorul băieţilor ăstora isteţi — cercetaşii — vreo două situaţii prin surprindere. Nu ştie nimeni, acţionez de unul singur. *Pic* pe ei exact cînd îşi închipuie că n-o să-i mai deranjeze nimeni.

Căpitanul Deleanu, comandantul subunităţii cercetare — el trebuie să fie —, bate sfios la uşă. Se prezintă, îl invit să ia loc. în fotoliul din faţa biroului se simte oarecum stingher. îl las dinadins cîteva minute, fără să-i spun de ce l-am chemat. Mă duc la geam şi inspir încă o dată aerul rece al înserării. Ce bine ar fi acum pe pîrtia de schi ! Tocmai s-ar fi aprins neoanele !

Căpitanul Deleanu trece drept un ofiţer tăcut, dar isteţ, întreprinzător. Are un fel ciudat de a fi, nu reuşeşti niciodată să-ţi dai seama dacă a înţeles ce i-ai spus, dacă va acţiona aşa sau în alt fel, dacă-i convine sau nu cele ce-i spui, cele ce-ţi spune. Nu exteriorizează niciodată nimic, este o fire fără particularităţi, fără expresie. O fire gri, culeasă parcă dintr-o zi fără soare, în care nu s-a în- tîmplat nimic. Poate că e bine aşa, ei, cercetaşii, trebuie să nu iasă prin nimic din comun — aparent —, să se poată strecura pe. oriunde, să meargă mereu în propria lor umbră. Nu ştiu mare lucru despre

Deleanu, parcă nici n-ar fi în unitate. O să-l văd. eu în noaptea asta ce fel de cer- cetaş este !

Desfac harta, îi precizez în cîteva cuvinte misiunea. O echipă de cercetare trebuie să se infiltreze în dispozitivul unei companii, o altă echipă — în al celeilalte companii, să transmită, în reţeaua cercetării (fixez pentru aceasta o frecvenţă) toate datele obţinute. Restul subunităţii va executa o incursiune penţru...

Căpitanul mă priveşte cu ochii lui fără expresie şi îmi răspunde simplu :

— Am înţeles !

Intrigat că nu şi-a notat nimic, că nu s-a aplecat asupra hărţii să vadă mai bine despre ce e vorba, îl pun să repete misiunea. Mă priveşte atent, inexpresiv, apoi repetă cu- vînţ **cu** cuvînt ce i-am ordonat. Rămîn uimit de o asemenea memorie. îl privesc oarecum nedumerit.

— Vă propun s? ne deplasăm cu maşinile pînă în acest punct, tovarăşe maior. Drumul e mai bun şi avem avantajul că nu e circulat la această oră. Ş- apoi... nu trece prin nici o localitate.

Aprob.

În drum spre raionul de desfăşurare a aplicaţiei, trec prin oraş şi îl iau şi pe şeful cercetării. La urma-urmei, **e** şi treaba lui. Maiorul Panait se arată încîntat de idee.

— Căpitanului Deleanu i-aţi încredinţat această misiune ?

— Exact.

— Fiţi sigur că reuşeşte sută la sută. Nu s-a întîmplat niciodată, în aceşti zece ani de cînd lucrăm împreună, să dea greş. E un cercetaş înnăscut. Va trebui să-i dăm totuşi drumul la Academie.

— Cine l-a oprit ?

— Eh, a mai existat pe ici, pe colo cîte o părere

că oamenii foarte buni trebuie păstraţi în funcţiile pe care le ocupă cît mai mult timp posibil. Dar lui Deleanu îi ajunge. L-aţi văzut cum lucrează pe hartă ?

— Am avut impresia că nici n-a privit harta pe care i-am dat misiunea.

— Are, intr-adevăr, capacitatea de a reţine dint.r-o singură privire piezişă toate detaliile. Deformaţie prok--- sională, zice el. De fapt e vorba de un exerciţiu extraordinar, de sute şi sute de repetiţii, de sute şi sute de antrenamente. E în. stare să reproducă dispozitivul de luptă al unei mari unităţi numai dacă şi-a aruncat o singură dată privirea pe harta cu hotărîrea comandantului. La o aplicaţie s-a strecurat într-un punct de comandă şi, cînd s-a întors, a cerut o hartă şi a reprodus în întregime, cu lux de amănunte, pe hartă, dispozitivul de acolo, bineînţeles

— înseamnă că e un cercetaş valoros.

— Aşa e. Numai că...

— Ce mai e ?

— Vedeţi, tovarăşe maior, nu toţi oamenii sînt per- fecţi, poate nici unul dintre noi nu este... Acum şase ani, a avut un necaz.

— Un necaz ?

— A descoperit că nevastă-sa nu este tocmai aşa cum ar fi trebuit, că, în timp ce el se afla în tabere — ştiţi cum e la cercetaşi —, ea... în sfîrşit, într-o zi a prins-o şi... asta a fost. S-au despărţit. De atunci nu s-a mai legat prea mult de vreo femeie. Ba, la un moment dat, credeam că va rămîne toată viaţa singur...

...Maşina înaintează uşor pe cîmpia plină de zăpadă. Poate că n-ar trebui să vorbim despre toate acestea de faţă cu şoferul, cine ştie ce gîndeşte băieţandrul ăsta care n-a avut încă timp nici să se bărbierească de prea multe ori.

...Gherase... Pe unde o mai fi Gherase acum ?... Cîţi ani să fi trecut de-atunci ? O mulţime, parcă un secol ! Atunci, chiar în seara aceea, după ce ne-am întors din poligon, mi-a făcut cunoştinţă cu soţia lui. O fată adusă de acolo, din Bihorul lui, o fată de milioane, parcă ne-am fi cunoscut de cînd lumea. „Deoarece eşti coleg şi, poate, şi prieten cu bărbatu-meu, am să-ţi spun pe numele mic, şi tot pe numele mic să-mi spui şi tu. E bine aşa ? Gheri nu se supără, vreau să mă simt bine între voi, colegii lui, de care mi-a vorbit atît de frumos. Despre tine ştiu că faci alergări de unul singur — ţi se spune Maratonistul —, că eşti timid şi că scrii poezii foarte frumoase pe care nu le citeşti la nimeni. Mai ştiu că te-ai îndrăgostit de Amalia aia, care era într-o vreme cu el, dar care nu-i de tine, tu eşti băiat fin şi nu s-a născut încă fata care să te merite../' Din momentul acela am simţit că femeia aceasta îmi va fi ca o soră, că niciodată n-o să-i ascund nimic, că n-o s-o privesc dec it cu ochii sinceri ai omului apropiat, ai celui care nu trece niciodată dincolo de bariere... Femeia aceasta, soţia colegului nostru, era, între noi, ceilalţi, ca un bibelou şi, în acelaşi timp, ca unul de-ai noştri...

Anii au trecut, am devenit şi noi, rînd pe rînd, familişti, prieteni de familie. Ne făceam vizite, ne petreceam duminicile împreună, joia ne întîlneam la casa armatei, dansam, ascultam muzică. Gheri n-a uitat-o însă pe Amalia şi... De aici au pornit toate. Tot ce s-a durat atît de frumos a început să se clatine. Şi, într-o zi, cei doi s-au despărţit. S-au despărţit, deşi se iubeau, deşi se căutau fără să-şi mărturisească, deşi aveau atîtea şi atîtea să-şi spună, să-şi ierte. Infiaseră un copil de la un cămin, începuseră să-şi lege viaţa de acest oraş, de acest colţ de ţară. A fost de vină el ? A fost de vină ea ? Au fost de vină amîndoi ? Cine mai ştie ! Acum doi

ani am întîlnit-o pe ea. Avea cute pe frunte şi cîteva şuviţe albite pe la tîmple. M-a îmbrăţişat cu căldură, cu sinceritate şi, în ziua aceea de vară către toamnă, totul mi s-a părut ca înainte. Nu adia nici o pală de vînt, nu picura nici un nor pe albastrul de deasupra noastră, dar ochii ei albaştri mi s-au părut întunecaţi şi adînciţi, prinşi de o roată a norocului care nu se mai putea răsuci în sensul invers acelor de ceasornic. Totul trecuse, totul murise, totul se renăs- cuse gri, plat, tern. între timp se apropiase de noi un puştan simpatic, volubil, inteligent. „El e fiul nostru, ţi-l mai aminteşti ?“ El era, dar nu-l mai recunoşteam, crescuse, se împlinise, vorbea ca un bihorean veritabil... între timp, Gheri uitase iarăşi de Amalia, găsise o alta, uitase şi de ea şi... Asta a fost. Viaţă de familie dezorganizată, nestatornicie, fugă după cai verzi şi cîte cele... De ajuns pentru a nu-i fi fost aprobat raportul de a se,prezenta la examenul de admitere în Academia Militară...

— Şi ? îl îndemn pe maiorul Panait să continue.

— Se pare că, de la o vreme, şi-a găsit totuşi pte cineva. O profesoară de limba română. E un fel de legătură inexpresivă, parcă nici n-ar fi, dar aşa e el. Şi, se pare, tot aşa e şi ea. I-am văzut o dată pe amîndoi la bibliotecă. Parcă nici nu erau acolo. Nu s-au privit niciodată în trei ore. Apoi au plecat împreună, tăcuţi, pe Strada Mare... Oricum, **e** ceva între ei. L-am întrebat într-o zi. Mi-a confirmat. Ştiţi, tovarăşe maior, ţin foarte mult la băiatul ăsta. Mi-e prieten. Un prieten bun, te Unge la rană, cum se spune.

Aş vrea să-i confirm asta — şi eu am un asemenea prieten —, dar parcă nu-mi vin cuvintele. E mai bine să păstrezi tăcerea pe un cîmp alb, cuprins de mantia nopţii. Sau, cel puţin aşa mi se pare mie

— O luăm pe scurtătură, tovărăşe maior ?

întrebă şoferul, amintindu-ne că mai e şi, el cu noi, în maşină.

îi fac un semn, aşa cum procedează cei obişnuiţi să nu-i tulbure pe şoferi din ale lor, ci doar să le indice drumul printr-un gest abia perceptibil.

Luminile maşinii şi zgomotul motorului îmi aduc aminte că sîntem departe de oraş, că urmează dealurile şi, undeva, între ele, se află în dispozitiv cele două subunităţi.

— E timpul. Permiteţi să deschid staţia !

— Fireşte.

Radiotelegrafistul acordează repede staţia, fixează frecvenţa, apoi întinde căştile maiorului Panait.

— Da. Notează.

Radiotelegrafistul scrie repede radiograma şi i-o în- mînează maiorului Panait. Acesta zîmbeşte şi, fără să-mi „traducă" ce scrie acolo, mă anunţă că totul e în ordine.

Ninge. Apoi, un vînticel neaşteptat mîngîie neatent ramurile copacilor desfrunziţi. Dealurile se adună parcă spinare lîngă spinare, ca nişte balene obosite de alergare pe ocean şi eşuate la ţărmul îngheţat.

Căpitanul Huţu nu se arătă surprins. Nici maiorul Par- fenie, cel care asigură aplicaţia din partea statului-major. Ne întîmpină cu bucurie şi ne invită în cortul strimt, bine încălzit.

— Care-t situaţia ?

. — Armamentul de serviciu pe poziţie, restul ostaşilor se află în adăposturi, la odihnă.

— Cum aţi realizat adăposturile astea ?

— Pe grupe, ca de obicei.

— Facem un control ?

3— Cum doriţi. Dar v-aş propune mai întîi un ceai cald.

Nu e rea ldeeai Un Ceai fierbinte, cu lămîie

alungă parcă pe alte meleaguri frigul.

—? Fiecare grupă are tot ce e necesar pentru a pregăti ceai cald cu lămîie.

. ■>— Adică ?

V- Spirtiere, spirt solid, ceai, lămîi.

începem controlul. într-adevărj totul e în ordine. În adăposturi e cald. Armamentul de serviciu se află pe poziţii, pîndele sînt împinse înainte, în apropierea barajului de sîrmă ghimpată.

— E în orditle.

Ne retragefiă în cortul comandantului dq batalion. Maiorul Panaij^ tămas aici, a descifrat, între timp, o mulţime de radiograme. îmi arată, pe o hartă de lucru, cele descoperite de cercetaşi. Aproape întreg dispozitivul ambelor companii. Cum or fi reuşit ? Una din radiograme conţine... informaţii despre controlul pe care l-am executat noi.

Căpitanul Huţu se uită la ceas. Este ora 01.00. Ridică receptorul şi-i comunică comandantului companiei din apărare — în limbaj codificat, bineînţeles — să rupă lupta şi să treacă în apărare pe un alt aliniament, în adîncime.

în această situaţie va mai reuşi oare incursiunea căpitanului Deleanu ? Zîmbesc. Voi vedea. în fond, e bine să lăsăm lucrurile să meargă în voia lor, să nu forţăm nota, să nu creăm artificii. Cîndva, cînd mergeam în control, combăteam cu toată fermitatea artificiile. Oare voi proceda în acelaşi fel ? Dar dacă se întîmplă ceva ? ! Ostaşii se apropie prea mult unii de alţii, se pot lua la harţă — doar n-o să se lase nimeni capturat —, au arme, baionete... Nu te joci cu asta, trebuie să prevezi totul. Altfel toată aplicaţia, toată strădania, se duce de rîpă. Dacă nu ai un arbitraj ferm, stăpîn pe situaţie, se întîmplă ceva asemănător cu ceea ce se petrece cîteodată pe terenul de fotbal.

— Tovarăşe Panait, vreau să discutăm o problemă.

— S-a întîmplat ceva ? Vă văd îngrijorat !

— Deleanu a primit misiunea să execute o incursiune în dispozitivul companiei din apărare. Or, din cîte ai aflat, peste o jumătate de oră, compania asta va rupe lupta. Se pot crea situaţii neplăcute. N-am numit un arbitru cu cetcetaşii.

— Nu-i nici o problemă, tovarăşe maior. Chiar acum două minute Deleanu mi-a comunicat că a reuşit să infiltreze întreaga subunitate şi, întrucît are impresia că subunitatea se va retrage, cere permisiunea să execute o ambuscadă la cei doi stejari. Propun să-i aprobăm.

— De acord. Insă vom fi acolo în momentul decisiv.

— Cum ordonaţi. Dar pentru Deleanu garantez.

Căpitanul Huţu conduce bine aplicaţia. A luat toate măsurile ca lucrurile să se desfăşoare corect, aproape că nu găsesc nici o greşeală. Avea dreptate maiorul Parfenie, Huţu ăsta are un cap bun, de tactician. Aplicaţia e dinamică, momentele sînt create pe neaşteptate. ,,Ei, acum să te văd Huţule, ce ai să faci !", îl avertizez eu în gînd, uitîndu-mă la ceas. Se apropie clipa cînd, la cei doi stejari, ambuscada pregătită de căpitanul Deleanu va intra în funcţiune. Dar şi căpitanul Huţu se uită la ceas şi cere, prin fir, să i se raporteze formaţia pe care a adoptat-o compania după ruperea luptei.

— în coloană !

— Te-am taxat cu o bilă neagră, îl aud pe Huţu glumind. Lasă subunităţile de acoperire să-şi facă meseria şi deplasează-te în dispozitiv premergător de luptă, cu temeinice masuri de siguranţă. Nu-ţi spun eu ce măsuri, im: raportezi în cinci minute ce ai hotărît.

Nu mai zîmbesc. în această situaţie, ambuscada

lui De- leanu... în fond, ce mă priveşte pe mine ? Eu trebuie sÂ fiu nepărtinitor, să observ cu luciditate ce se întîmplă, sâ trag concluziile necesare.

— Găseşte el o soluţie, tovarăşe maior, fiţi sigur ! Din minut în minut urmează să primim radiograma.

Oare Huţu bănuieşte că noi intenţionăm să-i creăm nişte surprize ?

Tocmai în acest moment, liniştea se sparge în zecile de împuşcături. Timp de un minut, ecoul n-are vreme să răsufle. Apoi, dintr-o dată, se aşterne liniştea.

Maiorul Panait se apropie de mine. •

— V-am raportat eu. în cele din urmă, tot i-a păcălit. A realizat o reţea de trei ambuscade. (Fiecare de tăria unei grupe. A surprins, concomitent, toate plutoanele.

— Ei, dar ambuscada asta se pregăteşte şi ea din timp, nu orice focuri de armă pot fi considerate ca rezultat al realizării unei ambuscade.

— Tovarăşe maior, întrucît la noi procedeul ăsta de luptă şi de cercetare în acelaşi timp ştiţi ce înseamnă, l-am exersat într-atîta încît, la orice oră din zi şi din noapte, oricare subunitate — oricare grupă, oricare pluton — este în stare să acţioneze în ambuscadă.

— Te-au cam păcălit, Huţule ! constat.

— Aşa e, recunosc, cercetarea noastră nu şi-a îndeplinit întocmai misiunea. Mă refer la măsurile de asigurare a acţiunilor de luptă pe care trebuie să şi le ia fiecare subunitate. Şi doar le-am atras atenţia...

— Cercetaşii să iasă din situaţie, tovarăşe maior Panait. îmbarcarea şi deplasarea la unitate. Au făcut treabă bună. Va trebui să-i recompensăm. într-adevăr, Deleanu ăsta e grozav.

— Tovarăşe maior, mă strigă centralistul, sînteţi chemat urgent la telefon de ofiţerul de serviciu.

Ce s-o mai fi întîmplat ?

Ridic receptorul.

— Alo ! Tovarăşul maior ? Veniti repede la unitate, în Gara de Nord a fost reţinut un soldat de-al nostru care se întorcea la unitate de la munci industriale. Nu ştiu ce a făcut pe acolo de l-a prins patrula. Sînteţi chemat la telefon de la marea unitate.

Şi eu mă gîndeam la un somn liniştit de cel puţin cîteva ore, că mîine...

— Vin imediat.

Ce trăsnaie o mai fi făcut şi ăsta ? De la o vreme numai de anchete mă ţin. Unul a uitat să-şi predea sculele la uzină şi solicită o permisie ca să-şi rezolve problema, altul are necazuri cu părinţii, altul cu soţia, altul vrea să-şi vadă copilul şi fosta soţie nu-i îngăduie, altuia i se pare grea armata... N-are nimic — spunea în glumă un ziarist —, treaba să meargă.

13

Plenara consiliului politic al marii unităţi ne-a mai în-' călzit parcă inimile. Prea o luaserăm de la o vreme ne şleauri diferite. Acum, în această zi de iarnă, începem să ne privim unii pe alţii mai cu atenţie, mai cu înţelegere. Secretarul consiliului politic, colonelul Matei, n-a întrerupt pe nimeni din cei care au luat cuvîntul. Ba chiar i-a încurajat pe unii, i-a îndemnat să-şi spună părerea, să-şi spună oful. „Aici e cadrul cel mai potrivit — intervenise pentru o clipă colonelul Matei —, sîntem toţi comunişti şi trebuie să privim adevărul în faţă. Situaţia nu e prea bună, avem încă unele necazuri cu disciplina şi dacă noi nu încercăm să căutăm cauzele, să luăm taurul de coarne, cine vreţi s-o facă în locul nostru ? Pistolarii patru de la grupele

de infanterie sau servanţii trei de la artilerie ? Dă-i drumul, tovarăşu’ Codrescu (maiorul Codrescu e secretarul comitetului de partid de la una din unităţi), toată lumea vrea explicaţii, cauze, măsuri concrete !“

Luasem şi eu cuvîntul şi vorbisem despre intenţiile noastre de a perfecţiona baza materiala, de a o lua, în unele privinţe, chiar de la zero. Spusesem că mai avem încă de lucru în ceea ce priveşte consolidarea colectivului — uneori punctele noastre de vedere, sile celor din conducere, se cam bat cap în cap —, dar o s-o punem noi la punct şi pe asta. Vorbisem pesemne cam în doi peri, pentru că, la sfîrşitul lucrărilor plenarei, colonelul Matei mă invitase în biroul său şi mă întrebase direct ce nu-mi place, ce am vrut să spun cu neînţelegerile astea ale noastre „Mi-a ajuns şi mie la ureche cîte ceva, dar n-am prea înţeles mare lucru. Despre ce-i vorba ?“ „Tovarăşe colonel, n-aş vrea să mă înţelegeţi greşit, treburile nu merg rău, dar uneori simt că nu sîntem toţi alături, că nu punem în aceeaşi măsură umărul, că..." „Uite ce e, tovarăşe maior, noi ne cunoaştem de mult. Te referi la Filip ? Spune direct, nu mai căuta cuvinte cu dublu înţeles !“ „Nu mă refer la Filip. Sau numai la Filip. Mă refer în aceeaşi măsură şi la mine. Şi la ceilalţi. Nu sîntem încă pe deplin uniţi, nu vorbim aceeaşi limbă, asta e. Ne trebuie timp, eu aş vrea să fim aşa, ca un echipaj de tanc, spre exemplu. Ne descurcăm noi, tovarăşe colonel, am discutat chestiunea şi în comitetul de partid, na e nici o piatră de moară de urnit, trebuie doar să ne cunoaştem mai bine unii pe alţii.“ „Aşa e, eu credeam că s-a întîmplat ceva mai grav. Totuşi fii atent la Filip, nu e băiat rău, dar cam suferă de sentimentul grandorii. Ei nu analizează ce-i spune omul, e gata în orice moment să aplice o pedeapsă. Şi se pare că şi dumneata te-ai cam luat după el. Nu prea staţi

bine la capitolul *pedepse ;* nu trăgînd oamenii de urechi, cum se spune, vă puneţi voi acolo treburile la punct." „Sînt situaţii şi situaţii, tovarăşe colonel. Nimeni nu pedepseşte de dragul de a pedepsi. Dar nici nu putem trece peste abateri de dragul de a nu avea încărcată situaţia pe care, o raportăm. i\ baterea e abatere. împotriva celor vinovaţi e necesar să luăm măsuri. Altfel se duce totul de rîpă. Uneori disciplina atîrnă de un fir atît de subţire...“ „Ei, vezi, aici greşeşti dumneata. Disciplina nu atîrnă de njci un fir, ea are o bază, pe care o ştii foarte bine, acolo, la baza aceea trebuie umblat. Dar nu-mi propun să te lămuresc eu acum cum devine chestiunea asta a prevenirii, eşti doar absolvent al unei facultăţi şi al Academiei Militare, ai comandat atîţia ani o subunitate, ai lucrat la eşaloane mari, cu drept de control. Aş vrea doar să-ti atrag atenţia să nu te laşi furat de stilul lui Filip, el nu e încă pe deplin maturizat, mai are totuşi nevoie de experienţă. Asta-i tot. în al doilea rînd aş vrea să-ţi atrag atenţia să nu risipeşti forţele unităţii, să nu-ţi fixezi obiective prea mari. Cînd şi cu cine o să faci dumneata poligon de cameră, de instrucţie a tragerii cu armamentul de infanterie, poligon automatizat de cîmp, poligon pentru fiecare armă şi toate celelalte ?“ „Le vom face, tovarăşe colonel, dacă vreţi, vă prezint calcule precise, termene, proiecte...” „Prefer să-mi prezinţi poligoanele la termenele la care te-ai angajat. Hai să lăsăm asta, noi n-am prea avut tir#p să stăm de vorbă, cum te simţi în noua funcţie, cum te-ai integrat în viaţa oraşului ?‘‘ „Fără probleme mari. Ici, colo cîte un obstacol, ştiţi cum e, dar, în general, merge. îmi place munca, vreau să fac treabă bună." „Tovarăşul prim mi-a vorbit frumos despre dumneata. Mi-a spus că, ori de cîte ori ţi s-a solicitat ceva în legătură cu pregătirea gărzilor patriotice sau a formaţiunilor de tineret, ai răspuns

cu promptitudine. E o treabă bună. Cu locuinţele cum stai ?" „în trimestrul viitor problema va fi complet rezolvată.“

Revin la unitate. Telefonul.

Frate-meu.

— Bătrîne, totul s-a rezolvat perfect. Felicită-mă. Sînt de acum tîmplar calificat. Treci după-masă pe acasă să vezi ce am realizat. îţi fac o surpriză.

îl felicit, apoi uit în cîteva minute de bucuria lui. Astăzi mi-am propus să-i convoc pe tehnicieni şi pe tacticieni şi să le dau sarcini precise. Altfel trenăm aşa, la infinit, cu planşe prinse pe pereţi în sălile de specialitate şi ţinte cărate toată ziua în spate pe toate coclaurile. Poligonul de antrenament realizat cu cîţiva ani în urmă şi-a trăit traiul. Apoi avem atîtea spaţii...

Filip, Udrescu, maiorul Iatan, Dodu, maistrul militar clasa I Ghiţă de la atelierul de reparat tehnică de transmisiuni intră în birou. îi invit să ia loc la masa verde şi le readuc aminte de planul nostru de a perfecţiona baza materială a instrucţiei.

— Nu vă cer propuneri, am doar un plan pe care vreau să-l discutăm, să-l punem la punct. Şi să trecem la treabă. Cei de la marea unitate nu ne prea acordă credit, spun că ne cam risipim forţele, că n-o să reuşim mare lucru.

— Ei, parcă dumneavoastră nu ştiţi ce înseamnă asta. Vor să ne zgîndăre, să ne trezească orgoliul, să ne îndemne. E stilul lor, o să vă obişnuiţi repede cu el.

Căpitanul Filip, cu cinismul lui afişat, are totuşi spirit de^observaţie. Asta a fost şi impresia mea.

— Iată planurile. Veniţi mai aproape, eu am încercat de fapt nişte schiţe, unele idei mă frămîntă încă din şcoala militară sau de pe vremea cînd eram comandant de pluton. V-aş propune să ne

oprim mai întîi la poligonul ăsta de cameră pentru instrucţia tragerii cu armamentul de infanterie. E ca o jucărie, într-adevăr, seamănă cumva cu bazarurile alea de’tir cu armă cu aer comprimat, dar, cred eu, o să ne prindă bine.

Ideea o am într-adevăr de multă vreme. într-o noapte însă, pe la două, m-am sculat din somn — asta s-a petrecut acum vreo trei săptămîni — şi m-am apucat să-i dau un contur mai precis, s-o materializez într-un plan. M-am gîndit că, în unitate, avem tot ce ne trebuie pentru a face o treabă bună. Şi materiale, şi specialişti, şi oameni care, la o adică, să pună osul la treabă, să nu se dea în lături de la un dram de muncă în plus.

Mai întîi, avem nevoie de o cameră.

Gata, am şi găsit-o. Hardughia aia de sală de instrucţie a tragerii, în care se află o sută de planşe şi trei scheme electrificate. în rest, suflă vîntul. La ce ne sînt necesare atîtea planşe ? Dar schemele electrificate ? Şi, dacă tot avem planşe, de ce să nu facem nişte seturi din ele, pa care să le folosim ori de cîte ori e nevoie ? Nici schemele electrificate nu sînt rele, s-a muncit mult la ele, dar să vedem cum le putem exploata mai bine. Armamentul de infanterie nu e atît de complicat, încît să fie nevoie de scheme electrificate pentru a-i înţelege funcţionarea. Un comandant de pluton bine pregătit, în cinci minute, n-are ce explica folosind o armă secţionată. Aşadar sala am găsit-o... ' y

— Să-i dăm mai întîi un aspect foarte apropiat de un poligon veritabil, le propun celor prezenţi. Adică să introducem un sistem de lumini — o orgă de lumini — care să asigure condiţiile de vizibilitate existente la diferite ore din zi şi din noapte.

— Nu-i nici o problemă, tovarăşe maior, intervine maistrul Ghiţă, de asta mă ocup eu.

Numai că am nevoie şi de nişte zidari şi zugravi, deoarece aş vrea să camuflăm în perete sistemul de lumini.

— N-od vrea acum să stricăm peretele ! intervine cineva. Şi apoi, ar fi extrem de greu de depanat.

— A, nu ! E vorba doar de nişte tuburi şi conductori care să treacă prin anumite puncte şi să fie prinse într-un anumit sistem, explică maistrul. Eu, acasă, am realizat aşa ceva. Am în cameră lumină de care vreau eu — roşie, albastră, portocalie, combinată, imitînd diferite momente ale zilei, exact cum spunea tovarăşul maior —, fără să se vadă de unde vine, unde sînt ascunse sursele. V-am mai raportat, de treaba asta mă ocup eu. Nu costă nimic. O realizăm din ceea ce avem la atelier.

— Nu face pe economicosul, intervin, cîteva sute, sau chiar cîteva mii, acolo, putem lua din fondurile pregătirii de luptă. Vrem să facem treabă serioasă, de calitate •

— Tovarăşe maior, aveţi încredere în ce vă raportez, nu costă nimic. în două săptămîni totul va fi gata.

— însă sistemul de benzi rulante, tot o să ne coste ceva.

— O să ne coste, confirmă maiorul Iatan, dar nu prea mult. Am pe cineva care lucrează la uzinele mecanice. Aici se fac nişte benzi de alea, pentru antrenarea alergătorilor sau pentru gimnastică medicală. Cred că am putea să obţinem şi noi vreo patru bucăţi.

— Vreo cinci. Una s-o folosim numai pentru a-l deprinde pe trăgător cu alergarea sau cu mersul pe loc, pe o astfel de bandă — că sînt şi aici nişte chestii, nu oricine se poate descurca, dacă n-are antrenament, dă în nas. Iar pe celelalte patru le implantăm pe direcţiile de tragere.

— Acestora nu le punem suporţi laterali, ci doar

nişte parapete sau obstacole pentru tragerile din poziţia culcat rezemat după deplasare sau dinapoia unei acoperiri.

■— Propun să nu fie fixe, ci să le montani în funcţie de condiţiile şedinţei.

— Concret, cine se ocupă de realizarea acestor benzi ? întreb.

— Eu, spune maiorul Iatan, şi cu oamenii lui Dodu de la atelier.

— Şi acum partea cea mai importantă, cîmpul de ţinte. Pe podea, în pantă cu denivelări, să realizăm o porţiune de teren, modificabilă în funcţie de caracteristicile şedinţei, pe care să montăm toate obiectivele, la toate şedinţele de tragere cu armamentul de infanterie. Adică un fel de machetă a terenului, din panouri de tablă pe care să se afle repere, obiectivele respective şi alte detalii de plani- metrie. Ce ziceţi ? Uite, am făcut aici o schemă cu toate amănuntele necesare.

— Unde-i maestrul nostru în lăzi cu macheta terenului ? întreabă Filip autoritar, cum îi e obiceiul. Nu-l văd aici pe plutonierul Treancu. Şi nici pe ,,releistul“ Mincu. Permiteţi să dau un telefon să se prezinte ?

Ridică imediat receptorul, dă ordinele necesare.

— Vă propun să-i încredinţăm sarcina asta maiorului Parfenie, îl ştiţi ce fel de om e ! sugerează maiorul Iatan. De altfel, din cadrul biroului nostru, el se ocupă de poligoane, de instrucţia tragerii în general. Are şi idei interesante pentru un viitor poligon automatizat.

— Vă mulţumesc ! zic eu, treaba e ca şi rezolvată. Mai rămîne problema armelor cu aer comprimat.

— Avem un serviciu în acest sens, tovarăşe maior, intervine iarăşi Filip. Am să dau ordinele

necesare. Dar nu arme cu aer comprimat pur şi simplu, ci să facă în aşa fel, încît să adopte acest sistem la cîteva din armele noastre. N-ar strica să avem un pistol-mitralieră care să funcţioneze cu aer comprimat, o puşcă-mitralieră, un pistol. Nu, nu unu, ci cîte patru, pentru că vom avea, din cîte înţeleg, patru direcţii de tragere.

— Perfect. Sper că într-o lună vom putea folosi poligonul. E cineva de la cazarmare în unitate ? Trebuie să facem din această cameră ceva asemănător planetariilor, dacă aţi văzut aşa ceva. Adică cerul să fie cer, cu stele şi, la nevoie, cu nori, să nu se vadă şi să nu se simtă că sîn- tem într-un poligon de cameră.

— Cu vreo zece ani în urmă, s-au omologat, din cîte ştiu, nişte trenajoare care permiteau antrenarea în condiţii de vînt lateral, din faţă, din spate. S-a renunţat la ele, noi am putea să folosim însă sistemul. Plus un casetofon care să înregistreze şi să reproducă zgomotele luptei.

— Aţi uitat paraşutiştii, elicopterele şi avioanele care zboară la mică înălţime. Va trebui să realizăm instalaţii şi pentru a avea astfel de ţinte.

Nu mă îndoiesc că un astfel de poligon — de cînd visez eu aşa ceva — va fi deosebit de util în pregătirea trăgătorilor. Numai să facem o treabă ca lumea. Aş fi în stare să-mi petrec tot timpul liber aici. De altfel, eu sînt cel care am răspunderile cele mai mari în acest sens, eu va trebui să coordonez totul.

Dar iată că oamenii au idei şi, pînă la urmă, cine ştie cît de frumos, cit de interesant va fi acest poligon !

Trecem, în continuare, la discutarea celorlalte idei privind poligonul automatizat de antrenament la instrucţia tragerii în teren obişnuit, poligoanele pentru arme, tancodromul şi

tabodromul... Totul trebuie schimbat, modernizat, făcut să răspundă celor mai înalte exigenţe. „Las-o mai moale, bătrîne, ai început să vorbeşti ca la şedinţe, re naiba, viaţa are un prozaism al ei, un cinism care-i stă bine, nu te ambala !“ ; „Bine, bine — încerc să-mi liniştesc acest critic al meu de dinăuntru —, o să fiu mai atent la vorbe, dar recunoaşte şi tu că e frumos ce gîndesc, că planurile astea fac parte din viaţa mea, din condiţia mea. Dacă le realizez, îţi dai seama, creditul meu va creşte, oamenii se vor apropia de mine, deci se voi' apropia mai mult unii de alţii, vom fi un colectiv cum vreau eu să fim, cum e bine, cum e normal." „Sper să fie aşa, dar dacă te ambalezi prea mult, poţi să cazi în cealaltă extremă, să crezi că totul depinde de tine, că totul ţi se datorează ţie, că tu eşti şi alfa, şi omega, şi cauza cauzelor. “ „Voi avea grijă să păstrez măsura.“ „Cine ştie dacă ai să reuşeşti ! Aşa îţi promiteai de fiecare dată cînd plecai în control şi..., acolo, la faţa locului, uitai. Găseai lipsuri, le căutai cu tot dinadinsul, le puneai şefului pe tipsie şi erai deosebit de satisfăcut cînd îi lua pe cei vinovaţi în tărbacă..." ; „Nu-i adevărat ! Suferam pentru că treaba nu mergea bine, aş fi vrut să nu găsesc lipsuri, să nu dau şefului colectivului de control prilejul să-i critice pe cei controlaţi. îţi dai seama..., mulţi dintre ei îmi erau prieteni, colegi de academie sau de şcoală militară." „Aici e paradoxul..."

Nu e nici un paradox. Fiecare dintre noi are nişte răspunderi precise şi trebuie să şi le îndeplinească. Prea mult sentimentalism strică... Ce nu e bine nu e bine, ce e foarte bine e foarte bine.

Mîine va trebui să înaintăm planurile modernizării bazei materiale la eşalonul superior. Dar ia să-i chem eu pe locţiitorul pentru servicii şi pe financiar. Dacă se consideră cumva treaba asta

lucrare de investiţii sau mai ştiu eu ce au ei prevăzut pe acolo, prin reglementările lor ? ’ Doar de aceea sînt specialişti, ca să-i consult, ca să-şi facă meseria ! Dar, indiferent ce ar spune ei, eu la poligonul acesta de cameră nu renunţ, chiar dacă ar fi să-l plătesc din solda mea !

...Gata, s-a rezolvat problema. Cu poligonul de cameră o scoatem la capăt fără dificultăţi de acest gen, dar cu cele automatizate, care presupun construirea unor foişoare, a unor poduri basculante pentru tancuri, a unor cămine etc. va trebui să le introducem în plan, să avem toate aprobările necesare.

Către prînz, doi ofiţeri din statul-major al marii unităţi intră brusc în biroul meu. Mă ridic în picioare, îi invit să ia loc. De cîteva zile controlează desfăşurarea programului de instrucţie şi, cum le e obiceiul, cum e firesc să fie, în fiecare zi îmi comunică observaţiile, constatările. De data aceasta — îmi spun ei, nemulţumiţi — au controlat şedinţele de antrenament la instrucţia tragerii. Dezastru ! Cuvîntul mi se pare cam tare, dar să vedem ce acoperiri au. Carnetele celor doi sînt pline de însemnări, nu mai pridideşc cu notările. Da, sînt într-adevăr lucruri care dau de gîndit, greşeli de metodică şi de execuţie, slabă organizare şi tot ce mai ţine de acest lanţ pe care-l ştiu şi eu atît de bine, întrucît şi eu, cînd eram la eşalonul superior, am controlat de atîtea şi atîtea ori modul cum se desfăşoară instrucţia. Aici e imposibil să nu găseşti lipsuri, e zona cea mai fierbinte şi cea mai grea a armatei. Aici se exprimă, prinde dimensiuni, întreaga ştiinţă şi pedagogie militară. Iar ofiţerul cu experienţa multor ani de instrucţie nu poate să nu-i găsescă lipsuri, stîngăcii, ezitări tînărului locotenent care abia acum se deprinde cu plutonul, cu răspunderile care-i revin.

îi chem, la rîndu-mi, pe cei din statul-major şi pe

comandantul de batalion. Le comunic lipsurile constatate de eşalonul superior şi măsurile concrete la care m-am gîndit. Pregătire suplimentară cu comandanţii de plutoane — o oră ; exerciţiu demonstrativ pe batalion organizat de un ofiţer din statul-major al unităţii. De unde timp ? Ei, asta-i acum ! Din cel destinat pregătirii programului pentru a doua zi, din rezerva care exista la fiecare comandant de batalion sau... de unde or şti. Mă supăr, am şi motive, cînd se constată astfel de lipsuri nu se caută scuze şi „pene“, ci soluţii imediate pentru remediere. Asta convine şi celor care au constatat lipsurile, şi celor care au datoria să le remedieze. Relaţiile cu eşaloanele superioare nu trebuie înăsprite.

Dau ordin să se facă totuşi un control la căminul de garnizoană şi să mi se raporteze, în două ore, cele constatate. între altele, mă interesez în ce camere au fost repartizaţi cei doi şi care sînt condiţiile concrete de cazare. Nu de alta, dar şi eu sînt păţit, uneori îmi petreceam noaptea aşteptîrid să se lumineze de ziuă, să pot ieşi din gheţăria aceea. Şi atunci, ca tot omul, nu lăsam o centimă de la mine, vedeam lucrurile tot aşa de îngheţate precum îngheţasem eu în noaptea precedentă. „Asta-i rău, asta ar trebui combătută cu toată tăria, ce legătură are una cu alta ? !“ ; „N-are, dar omul e om, raţiunea se amestecă adeseori cu sentimentul, cu impresia pe care ţi-o creează o stare sau alta.“ „Subiectivism." „Să-i zicem, dar n-ai ce-i face." „Nu toţi sînt aşa, unii drămuiesc fiecare gest, îşi pun sub control fiecare mişcare, au grijă să fie cît mai obiectivi, să nu lase echivocuri pe unde trec." „Unii." „Majoritatea." „Da, majoritatea. Dar pe tine nu te controlează majoritatea, ci unul sau doi."

Aici nu-mi dau dreptate, încep să mă contrazic,

să intru în încurcături, să fac apel la propriul meu comportament în diferite împrejurări, dar, din păcate, totul îmi apare într-o nuanţă cenuşie, indescifrabilă. Fiecare timp îşi are spaţiul său, argumentul său, nu trebuie să amestecăm planurile, ele rămîn aşa cum au fost, numai noi ne amăgim că se mai poate schimba ceva din ce a trecut. Ce **a** trecut e bun trecut, iar învăţămintele de atunci îţi apar acum trunchiate sau luminate difuz.

Oricum, cei doi au avut perfectă dreptate, şi mie mi se pare că lucrurile nu merg prea strălucit, că avem de lucru cu metodica. Va trebui, rînd pe rînd, să-i bag un pic în viteză pe comandanţii de plutoane, să-i aduc (pe unii dintre ei, bineînţeles, că nu toţi sînt la fel) mai cu picioarele pe pămînt.

Gîndul îmi fuge iarăşi printre ani, înapoi, în clarobscurul începutului meu de drum. îmi amintesc de o convocare metodică în care noi, comandanţii de plutoane, am fost zece zile înca^armaţi. Atunci am făcut program de dimineaţă şi de seară la fluier, contra cronometru, iar metodica am luat-o de la început. Nu ştiu dacă era firesc — ofiţerul e totuşi ofiţer —, dar, cred eu acum, ne-a prins bine. Oricît de ofiţer ai fi, nu trebuie să uiţi că, în primul rînd, eşti soldat. Or, băieţii ăştia ai mei sînt puţin comozi uneori, nu prea le place să ia poziţia culcat în noroi, alături de soldat, să-i demonstreze acestuia cum se sapă locaşul de tragere în barem, în orice teren, cum se trece pista cu obstacole, inclusiv cei patru sute de metri de alergare, în două minute şi treizeci de secunde, cum se escaladează o stîncă, cum se trece peste un curs de apă. Sigur, toate acestea se fac ele cum se fac, dar ar trebui ca, totdeauna, comandantul de pluton să fie performerul numărul unu, modelul modelelor. îmi promit cu toată hotărîrea că aşa va fi.

— Şi încă ceva, tovarăşe maior, îmi spune unul din cei doi. Să nu mi-o luaţi în nume de rău, dar ar trebui să-l puneţi pe Filip ăsta să-şi facă datoria, să se ocupe cu mai multă răspundere de personalul de serviciu.

— Nu înţeleg...

— O să înţelegeţi imediat. Acum două zile aţi executat trageri cu rachetele antitanc dirijate, aşa e ?

— întocmai.

— Ştiţi că azi-dimineaţă, la ora cinci, în camera ofiţerului de serviciu se afla un... Nu vă mai spun ce, probabil bănuiţi. Nu trebuia să se afle acolo dacă Filip, care se ocupă nemijlocit de pregătirea personalului de serviciu, îşi exercita ca lumea răspunderile, indatorii lie. El trebuia să verifice, nu noi.

— Da, într-adevăr..., încerc eu să rostesc ceva.

— I-am spus-o şi lui, bineînţeles. A luat, principial, **o** poziţie justă, cum procedează de obicei, dar asta nu foloseşte la nimic. Obligaţi-l să intre în ritm, ce naiba, aveţi atîta experienţă, atîta autoritate !

— Am înţeles !

Da, trebuie să am odată şi odată o discuţie mai clara cu căpitanul Filip. Sau, mai întii, trebuie să mă sfătuiesc cu Udrescu, el îl cunoaşte mai bine. Uite că e a zecea sau a cincizecea oară de cînd îmi propun acest lucru, dar îl tot amîn, nici eu nu ştiu de ce...

După program, dau o fugă pe la popotă, iau ceva în grabă, beau o cafea şi mă îndrept spre sala viitorului poligon. Este acolo şi maistrul Ghiţă şi cazarmarul — ideea a prins repede —, se sfătuiesc ce să schimbe şi cum să schimbe. Ferestrele trebuie să aibă perdele, tavanul este întocmai cum e nevoie — semirotund —, dar va trebui vopsit într-un albastru ceruliu. Aici, în colţul acesta, va fi

montat pupitrul de comandă, firele vor trece pe lingă perete ■— vor trebui acoperite cu un tunel făcut la tîm- plărie şi integrat în macheta terenului...

Maistrul măsoară, calculează, cazarmarul măsoară şi el. a şi trimis doi militari să aducă cele necesare zugrăvirii, planşele au fost strînse de pe pereţi, schemele electrificate mutate în sala de artilerie. Provizoriu. Alături se află o cameră mai mică, aici vom realiza un documentar la instrucţia tragerii. Adică fel de fel de conspecte, de machete, de fişe cu informaţii.

„Specialistul^ în lăzi cu relieful terenului a sosit şi el. are în faţă porţiunea de pe hartă pe care trebuie s-o realizeze nu din material spongios, nici din nisip, ci din tablă groasă de doi-trei milimetri. Sub această tablă vor fi montate relee, dispozitive de ridicare a ţintelor, un sistem de conductori etc.

Pe la ora optsprezece, începe lucrul efectiv. La ora douăzeci, mulţumit, plec spre casă. Pe drum îmi aduc aminte că am fost invitat de frate-meu. Fireşte, mă îndrept într-acolo. O să-i dau un telefon Cameliei, o să-i explic.

iHl

Iarna-şi poartă zilele reci peste oraş, peste dealuri, către munţii decupaţi parcă din litogravurile alpine. Nimic nu iese în afara acestui cadru alb-albăstrui. Cîte- odată, ninge. Şi atunci avem cel mai mult de lucru, întrucît trebuie să dăm zăpada la o parte de pe alei, din preajma clădirilor, din apropierea remizelor. Atenţie la transportoare, la antigel, la pregătirea maşinilor pentru a fi gata pentru orice eventualitate ! îmi persistă în memorie o situaţie petrecută cu ani în urmă — eram pe

atunci comandant de pluton —, cînd a trebuit să scoatem tancurile pentru a deszăpezi un autobuz prins de o furtună de zăpadă la vreo cincisprezece kilometri de oraş.

— Tovarăşe maior, veniţi repede la unitate ! îmi spune ofiţerul de serviciu la telefon cu vocea neliniştită. V-am trimis maşina de serviciu.

— Dar ce s-a întîmplat ? încerc să aflu.

— Ceva nu prea plăcut. A dispărut un soldat.

Ei, asta-i bună ! Cum să dispară un soldat ? Doar fiecare face parte dintr-o grupă, dintr-un pluton, are un program... Ce înseamnă asta ?

„Fii atent, dragă — mă avertizase un coleg de birou de la eşalonul superior, fost comandant de unitate —, acolo, o să te confrunţi cîteodată cu nişte treburi care-ţi dau multă bătaie de cap şi te fac să-ţi pară rău că te-ai apucat de meseria asta. înarmează-te cu putere şi, mai ales, cu răbdare, ca să rezişti. Altfel, în cîţiva ani, ori devii zbir, ori îţi faci nervii praf !“ ; „Despre ce e vorba ?“, „Despre disciplină. Soldatul e soldat... Unii se adaptează mai încet la viaţa ostăşească, care, fie vorba între noi, nu e chiar aşa de grea.“ Atunci nu-i dădusem dreptate. ,,S-a ramolit, săracu’, gîndisem, l-a speriat cine ştie ce eveniment — că mai sînt şi din astea —, sau cine ştie ce critică, iar acum a devenit conservatorist, fricos !“

Mă îmbrac repede — e miezul nopţii —, ies în faţa blocului, mă urc în maşină şi-i spun şoferului să meargă încet, că nu se mută unitatea din loc dacă ajungem cu trei-patru minute în plus. încerc să gîndesc noţiunea de soldat, aşa cum ţi-o reprezinţi după ce ai fost atîţia ani comandant de pluton şi de companie, după ce l-ai cunoscut pe tînărul în uniformă militară în aproape toate ipostazele. Mie nu mi s-a întîmplat niciodată, atunci, să „pierd" un soldat, să nu ştiu unde se află. Ba, dacă mă gîndesc bine, odată... Da, era tot într-o iarnă... Acţionam, la o aplicaţie, împotriva „desantului

aerian" sau a „grupurilor de cercetare-diversiune", nu mai ţin minte precis, şi, după ce am „greblat" o pădure, mi-am dat seama că lipseşte un militar. L-am căutat toată noaptea. Rămăsese în urmă, ca tot omul, să-şi facă nevoile şi... se rătăcise. Noroc că ştia să-şi confecţioneze un adăpost. în zori pornise pe urmele noastre şi... Asta a fost tot. Ce spaimă am mai tras !

Dar acum... n-a fost nici un fel de instrucţie de noapte... Nici vreo altă activitate, cum de...

— Ce s-a întîmplat ? îl întreb pe ofiţerul de serviciu, fără să am răbdare să raporteze el după toate regulile şi formulele din regulament.

— A dispărut un soldat, tovarăşe maior.

— Cum a dispărut ?

— A fost învoit pentru două ore să dea un telefon şi... nu s-a mai întors.

— Ce măsuri ai luat ?

— I-am chemat pe comandantul lui de pluton, pe cel de companie şi pe cel de batalion. Au pornit după el să-l caute.

— Unde ?

— în oraş.

— Aţi dat telefon în localitatea de unde vine ?

— Da. Am vorbit cu postul de miliţie.

— Bine. Mă ţii la curent prin radiotelefon. Sînt în **oraş** cu maşina. Cine ştie ce i s-o fi întimplat ?

— Of, tovarăşe maior ! Prea le căutăm în coarne !

— Şi ce ai vrea ? Nu răspundem noi de fiecare **în** parte ?

— La anii ăştia ar trebui să răspundă fiecare de el. Nu mai sînt copii. într-o situaţie reală, i-am trimite în incursiune la inamic !

— Să nu confundăm planurile, tovarăşe căpitan ! în situaţii deosebite — pe timpul inundaţiilor, la cutremur — adu-ţi aminte cum au

acţionat băieţii ăştia. Cine ştie ce **i** s-o fi întîmplat !

Pornesc.

Oraşul, după miezul nopţii, pare o staţiune de iarnă care se odihneşte. Maşina înaintează uşor. Şoferul porneşte încălzitorul.

-— încotro o luăm, tovarăşe maior ?

— Spre gară.

Poate că m-am grăbit. Asta nu-i treabă de comandant de unitate. Eu ar trebui, să coordonez acţiunea, alţii sînt cei care au obligaţia... Care obligaţie ? De ce trebuie să plece o grămadă de ofiţeri, în miez de noapte, să caute un soldat care a uitat să se înapoieze din învoire ? Poate că are dreptate ofiţerul de serviciu, prea le căutăm în coarne. A greşit, ce tot atîta tevatură, îl pedepseşti şi gata. A doua oară nu mai greşeşte. ,,Da, dar dacă faci aşa, şi nu ai grijă să nu se producă în unitate evenimente deosebite, s-a dus pe copcă toată munca, tot calificativul unităţii !“ ; „Nu-i adevărat, munca e muncă, unitatea e unitate ! Dar trebuie să avem grijă de flăcăii ăştia, să-i învăţăm să suporte greutăţile, să-şi stăpînească pornirile/' „Vorbe frumoase, bătrîne, dar ia să nu-l găseşti tu pînă în zori şi să vezi cum îţi înrăutăţeşti şi mai tare starea disciplinară !“

Mă scutur din acest dialog cu celălalt din mine, cu mine însumi, de fapt, .şi încerc să privesc lucrurile cu obiectivitate. Totdeauna am fost împotriva cameleonismului, a ascunderii după deget. Adevărul e cel mai sfînt lucru, un comandant nu se teme de el, de consecinţe. Atunci de ce nu sînt la birou, de ce nu dau telefoane, de ce nu trimit două-trei patrule prin oraş să-l caute ? De ce ţin neapărat să fac treaba asta eu însumi ? Nu cumva ?...

între timp, ajungem la gară. Trenul care

urmează să treacă pe aici peste cîteva minute încă n-a sosit în gară. Ordon şoferului să dea o raită prin gară, în timp ce eu îmi fac de lucru pe peron. Apoi iau legătura cu şeful staţiei. Nu, în acest interval de timp — adică de aseară şi pînă acum — nici un soldat n-a cumpărat bilet.

— S-a întîmplat ceva, tovarăşe maior, aveţi necazuri ? mă întreabă îngrijorat şeful de gară. Tovarăşul Munteanu mereu trimitea aici o patrulă. Ei, ce să-i faci, cine e pus pe rele, n-ai ce-i face, n-ai cum să-l opreşti.

— Nu-î nimic, tovarăşul Zamfirescu, un control obişnuit.

Trenul intră în gară. Ostaşii postaţi de o parte şi de alta — între timp au sosit şi patrulele — supraveghează fiecare vagon.

Nimic.

Apoi trenul pleacă şi noi ne ducem la autogară. De la autogară la ieşirea dinspre nord. Ce s-o fi întîmplat cu el ? Nici cei de la miliţie nu ştiu nimic. Au anunţat şi ei toate patrulele, în caz de ceva...

Radiotelefonul. Aud un zgomot, dau volumul mai tare, ascult. Ofiţerul de serviciu îmi transmite că l-au găsit. Deci putem să ne întoarcem la cazarmă. S-a dus noaptea. Deja se luminează de ziuă. Muncitorii se grăbesc spre uzină. Autobuzele au început să circule.

Intrăm în unitate. Spre uimirea mea, aproape jumătate din cadre sînt pe alei, pe coridoare. Cine le-o fi chemat ?

— Unde l-au găsit ?

— în dormitor.

— Poftim ? ! ?

— A intrat în unitate pe la colţul gardului şi nu l-a văzut nimeni. Era cam...

— Cum adică nu l-a văzut nimeni ?

— Nu ştiu, tovarăşe maior. S-a strecurat în aşa

fel, încît să nu fie observat.

— Bine, dar personalul de serviciu ? Sergentul de serviciu, plantonul unde au fost ?

Dă din umeri.

— Aduceţi-l imediat la mine !

Mă uit la ceas. E aproape şase. Nu mai am timp să trec pe acasă. Cel puţin să dau un telefon.

Simt că fierb. Avea dreptate colonelul Munteanu. Dacă slăbeşti o clipă şurubul, se dărîmă toată construcţia. Ce şurub ? Ce construcţie ? Ia să nu mai fiu eu aşa pornit ! în fond, nimic nu se face fără un motiv, fără un scop. Poate şi soldatul ăsta o fi avut ceva în capul lui, s-o fi gîndit la ceva, l-o fi scos ceva din ritmul lui obişnuit.

Căpitanul Huţu mă priveşte cumva fără să-şi ridice capul. Se simte vinovat probabil. Vinovat ?! De ce ?!

— Tovarăşe maior, nici nu ştiu cum să încep... îmi pare rău...

— De ce ? Ce vină ai dumneata în toată povestea asta ?

— Eu l-am învoit. Voia să dea un telefon.

- Şi ?

—~ N-am putut să nu-i dau drumul. Era un militar bun, disciplinat, ştiu eu ce l-o fi apucat ?

— Ai stat de vorbă cu el în dimineaţa asta ?

— Nu. Ofiţerul de serviciu l-a dus direct la arest !

— La arest ?! De ce ? !

— Preventiv.

Bătăi în uşă. Intră ofiţerul de serviciu însoţit de comandantul gărzii şi un ostaş slăbuţ, speriat.

— El e, tovarăşe maior. Soldatul Roiban.

— Zi-i măi, Roibane, îl iau eu cu binişorul, ce s-a întîmplat ?

Nu îndrăzneşte să-şi ridice privirile din pămînt. îşi mişcă uşor buza de jos. Parcă i-ar veni să plîngă.

— Acum, că ai făcut-o, fii bărbat şi spune-o cu tot curajul, ce naiba !

— Am cerut tovarăşului căpitan o învoire să dau un telefon. Soţia mi-a scris că e în spital şi...

— Şi cum e ? Se simte mai bine ?

— Mai bine, tovarăşe maior, prinde el dintr-o dată suflu, a născut azi-dimineaţă un băiat.

Are lumini în ochi, parcă şi nişte mărgele de cristal, sau, mai degrabă, lacrimi de bucurie. A uitat necazul pe care ni l-a pricinuit, se gîndeşte acum la bucuria lui, unică în viaţă. Uit şi eu o clipă de cele ce se petrec în jurul meu şi-mi aduc aminte de ziua în care s-a născut Ovidiu, fiul meu. Eram neliniştit — tocmai mă schimbase cineva în serviciu ca să pot merge la spital —, alergasem acolo într-un suflet şi, preţ de două ore, mă învîrtisem prin faţa uşii aceleia... „Ei, gata, tovarăşe locotenent — îmi spusese o soră şi mie mi se păruse atunci cea mai frumoasă dintre toate femeile îmbrăcate în alb —, aveţi un băieţel/'

— ...şi după aceea nu mai ştiu ce am făcut, tovarăşe maior, am intrat într-un bufet, am băut ceva şi... m-a trezit azi-dimineaţă sergentul de serviciu. Am adormit îmbrăcat şi am murdărit cearşaful cu bocancii...

Mă ridic de la birou, mă apropii de el şi îi string mîna :

— Să-ţi trăiască băieţelul şi să fie sănătos ! Să-i scrii soţiei că aici totul e bine şi, cînd s-o putea, te vei duce să-i vezi.

— Vă mulţ..., servesc...

Neştiind cum să-mi răspundă, se poticneşte, bîiguie ceva, apoi izbucneşte în plîns. De bucurie, de părere de rău că a făcut o greşeală..., cine ştie !

— Ai cam greşit-o tu, o să trebuiască să răspunzi pentru asta, dar acum eşti tată şi ai

obligaţia să te comporţi ca un adevărat soldat. Clar ? Şi, hai, la program ! Să ne arăţi de ce eşti în stare !

— Clar, tovarăşe maior, să trăiţi !

Salută descoperit, nu ştie în care parte să se întoarcă... îl iau uşor de după umeri şi îl conduc pînă la uşă. Nu poţi să nu te bucuri de bucuria omului de lîngă tine. Cîte reacţii neaşteptate, cîte explozii nu declanşează într-un om o astfel de veste !

Peste vreo două-trei zile, cînd s-o mai linişti, am să-l pedepsesc pentru abaterea săvîrşită, iar, dacă obţine calificativul ,,foarte bine'' la tragere, îl recompensez cu cinci zile de permisie.

— Tovarăşe maior, după ce ne-a alergat atîta...

■— Las-o baltă, Huţule, e un eveniment totuşi să ai un copil, mai trecem şi noi cu vederea unele chestii... Cel puţin pentru moment. Sînt clipe frumoase în viaţa omului pe care nu trebuie să le întuneci.

îmi notez ceva în agendă, apoi o iau încet spre poligonul de cameră. Lucrările sînt avansate, în cîteva zile cred că va fi gata. Apăs pe clanţă. Uşa e deschisă. Fac cîţiva paşi. De alaltăieri şi pînă azi s-au schimbat atîtea. Tavanul a devenit albăstrui, parcă fragil, iar macheta terenului se apropie de cota finală. Maistrul Ghiţă este aici, lucrează ceva la pupitrul de comandă.

— Tovarăşe maior, avem o orgă de lumini pe cinste, ca la teatru. Putem obţine toate nuanţele, - toate culorile, lată, priviţi, înserarea.

„Cerul“ se înroşeşte uşor într-o parte, ies în relief cît iva noruleţi. Aerul pare rece, transparent. E atît de natural !

— Cum ai făcut asta ?

— Nu v-am raportat că va ieşi o treabă pe cinste ? ■— A ieşit într-adevăr.

■— Staţi să vedeţi şi cînd or fi gata ţintele, releele,
paraşutiştii, avioanele, elicopterele, fondul sonor ! Treabă la meserie, tovarăşe maior !

— Ia spune-mi, de cînd n-ai mai fost pe acasă ?

— Asta n-are importanţă, treaba să meargă !

— Acum lasă totul aşa cum e şi du-te acasă. Două zile să nu te prind pe aici !

— Tovarăşe maior, vă rog eu să mă lăsaţi să duc treaba pînă la capăt. Mă pasionează, fac de altfel şi un experiment. Vreau să corelez starea de luminozitate cu un reostat care să influenţeze temperatura. Tovarăşul lo- cotenent-major subinginer Dodu mi-a dat o schemă, mai am şi eu ceva, am făcut rost şi de nişte ventilatoare pu- ternice... Trebuie să pice dintr-un moment în altul şi tovarăşul maior Iatan. Benzile sînt gata, trebuie doar să le săpăm locaşuri şi să le montăm.

Raportul de dimineaţă. Totul se desfăşoară normal, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Fanfara şi-a schimbat repertoriul, marşurile cu care începe ziua de instrucţie par acum ceva mai vioaie, mai... marşuri. Căpitanul Udrescu e mulţumit. Şi cele două concerte prezentate la casa armatei s-au bucurat de toată atenţia. Cei de la casa de cultură ne-au programat duminica trecută la sala teatrului. A ieşit ceva pe cinste.

Fragment cu fragment, începe să fie construit un edificiu a cărui prezenţă se simte în fiecare dintre noi. Izul unei construcţii care, odată începută, nu se mai poate opri, trebuie să meargă pînă sus, la acoperiş. Se simte mirosul de cărămidă şi de mortar, se aud macarale şi roabe cărînd steril şi tot ce mai trebuie. Alt steril şi alte roabe, alte că- rămizi şi altă construcţie, dar totul este mai mult decît vizibil, mai mult decît palpabil, este o trăire, o fiinţare.

— Tovarăşe căpitan Udrescu, am cam lăsat-o baltă cu echipa aia de alpinism — încerc eu să-mi

aduc aminte de o discuţie avută în toamnă —■, n-a ieşit nimic, sau noi am uitat-o.

— Nu intră zilele /în sac, mai e încă timp, nici n-a apărut primăvara, mă linişteşte Udrescu. Acum sînt alte lucruri mai importante de făcut. Avem adunarea cu activul de partid, şedinţa comitetului, pregătirea pentru tabără...

— Plus acţiunea Roiban, intervine Filip maliţios, sau care o mai fi. La care se suprapun contrbtflele de la eşaloanele superioare care găsesc fel de fel de minuni, fel de fel de lipsuri.

— Astea or să fie mereu, aplanez eu lucrurile, cit or să fie armata armată şi controalele controale. Important este că ni s-au aprobat planurile pentru modernizarea bazei materiale de cîmp şi fondurile necesare. Financiarul ne-a şi anunţat că putem trece la acţiune. Trebuie să ne adunăm, să repartizăm sarcini precise pe oameni, pe sub-unităţi.

— Trebuie.

începe iarăşi să ningă. Astăzi m-am hotărît să merg în tancodrom. Este planificat un exerciţiu de conducere, îmi place să urmăresc, de sus, din foişor, goana tancului printre obstacole, pe sub sălciile dezgolite, pe povîrnişul de piatră. Pare o jucărie teleghidată. Tanchiştii sînt însă foarte mîndri de arta, de îndemînarea lor. Anul trecut au cîştigat concursul de conducere pe marea unitate şi vor să-şi menţină antrenamentul. Sînt în stare să petreacă ore în şir în simulator, numai să nu săvîrşească vreo greşeală cînd ies pe tanc.

— Şi tragerile ?

— Şedinţa întîi pregătitoare am tras-o. Acum urmează cea la distanţa reală. Nici o grijă, totul va merge strună! mă asigură comandantul de batalion.

— O observaţie.

— Ordonaţi, tovarăşe maior.

— Cei care nu sînt angajaţi nemijlocit la

conducere ce fac ?

— îşi aşteaptă rîndul !

— Şi n-ar fi mai bine să se antreneze, hai, să zicem, la ţintele-plic ?

— Avem ore speciale pentru asta !

— Şi dacă mai faceţi două-trei antrenamente în plus vă strică ? Nu trebuie oare folosit fiecare minut ? Unde ne mai întîlnim cu un astfel de timp ?

— Imediat, tovarăşe maior, aveţi dreptate, voi lua măsurile necesare !

Treaba se pune repede la punct, dar nu trebuia să intervin eu pentru asta. La convocările metodice s-au făcut precizările de rigoare. Atunci ce tot o scăldăm ? Ce tot căutăm motive şi paramotive ? Şi tanchiştii ăştia ai mei — una din subunităţile noastre de elită — confundă instrucţia cu antrenamentul pentru o performanţă sportivă. Lasă că, la aplicaţia următoare, le arăt eu lor ! Le voi crea în aşa fel situaţiile, încît să acţioneze independent !

Privesc, în continuare, din foişor. Echipajele care nu sînt la conducere, execută aruncarea grenadei din tanc, antrenament la trageri cu şi fără stabilizator..;

Cobor din foişor şi pornesc mulţumit spre birou. Trebuie să pregătesc un colectiv de control pentrg **tabăra** de instrucţie **1$** munte. Precis, iar vor veni cu **proptinerea** să se facă numai schi. De ce ? în fond, schiul nu este decît un mijloc de deplasare pe zăpadă. Important e să te de- prinzi cu **lupta în** munţi pe timp de iarnă. Cu lupta, cu viaţa, cu supravieţuirea.

Urc încet scările. Sau ele coboară în mine. Simt o uşoară toropeală — nesomnul de azi-noapte îşi spune cu- vîntul —, va trebui să deschid fereastra şi să inspir puternic aerul dinspre dealuri.

— Tovarăşe maior, o clipă, vă rog. Am cîteva probleme să vă raportez.

Locţiitorul pentru servicii.

’ — Vă rog. Poftiţi în birou.

S-a dus ideea cu deschiderea geamului. Locţiitorul pentru servicii e un friguros...

— Vă ascult.

— Tovarăşe maior, e cazul să procurăm nişte folie de plastic pentru solarii. Dacă n-o facem acum, la primăvară nu mai găsim un metru.

— Aveţi vreo propunere ?

•— Bineînţeles. E un militar cu termen redus care are pe cineva la fabrica asta... Dacă i-am da voie cîteva zile, ne-ar aduce tot ce ne trebuie. Cu acte în regulă, fireşte ! Plătim. Dar... ştiţi cum e. Uneori nu găseşti nici dacă plăteşti dublu.

— Deci să-i dăm teristului ăstuia o permisie...

— Cam aşa ceva.

— Mda, să vedem...

— Oricum, să nu uitaţi că la mijloc sînt interesele unităţii. Avem un plan de producţie de un milion. Cu ee-l realizăm ?

— Şi milionul ăsta stă în folia de plastic pe care ne-o va aduce teristul de la fabrica unde cunoaşte el pe cineva?

— Nu stă numai în asta, dar putem scoate şi din solarii vreo două sute cincizeci de mii de lei.

— Dacă-i aşa, atunci vreţi să mă pun eu de-a curmezişul ?

— Mulţumesc !

...Lista cu cărţi procurate pentru ştand... Literatură, istorie, filozofie, matematică... Bibliotecara cunoaşte preferinţele fiecăruia. Am început să le cunosc şi eu. Oamenii citesc, studiază, învaţă. E de-ajuns să aduci vorba despre vreun scriitor contemporan sau despre vreo descoperire tehnică... Nu mai scapi. Se stîrnesc dezbateri atît de vii, încît se prelungesc ore în şir... Ţi se dezvăluie astfel multe din calităţile celor cu care străbaţi terenurile de aplicaţii, zilele şi nopţile

de instrucţie...

...Citesc un articol dintr-o revistă de specialitate, consult o revistă de tehnică. Presa literară o voi citi acasă, în linişte. îmi plac dezbaterile vii, lucrurile spuse pe nume, controversele dintre critici. Citind cronicile, simţi nevoia să cauţi operele, să vezi, să te convingi personal... Nu e un simplu divertisment, fireşte. Viaţa unui comandant nu se poate lipsi de universul cultural-artistic... Poezia gîndu- lui, realismul situaţiilor de zi cu zi, timpul plin, dar veş- nic deschis, nesăţios, viguros... Duminică după-amiază, hi casa de cultură, vom revedea ansamblul de cîntece şi dansuri al armatei...

Telefonul.

— Alo, tovarăşul comandant ? Vorbesc din partea tovarăşului prim. Avem o mare rugăminte. în zona şantierului hidroenergetic s-a produs o înzăpezire puternică. Nu ne-aţi putea ajuta cu ceva forţe, stau lucrările pe loc.

— Desigur, imediat, să luăm numai măsurile necesare. Cam în cît timp aveţi nevoie ?

— Urgent ! într-o oră !

Dau un telefon la marea unitate, obţin aprobările necesare. între timp organizez forţele participante. Bineînţeles, voi conduce personal acţiunea.

15

Nu ştiu cum s-o fi întîmplat, e aproape de necrezut ! Utilajele au fost pur şi simplu acoperite de zăpadă. Viscolul, desigur.

începem ,,atacul". Soldaţii, ca furnicile,

scormonesc cu lopeţile şi degajează rînd pe rînd utilajele. încep să se aprindă lămpi de benzină, cineva face un foc, primul motor se aude acolo, jos, în locul unde va fi centrala electrică. Primul, în afară de tancurile noastre cu lamă de buldozer şi de buldozerele propriu-zise ! Subofiţerii me- canici-conductori sînt adevăraţi maeştri. Şi buldozerele şi tancurile merg de parcă n-ar fi vorba de fărîmiţarea unui strat gros de zăpadă tasat de viscol, ci de un exerciţiu obişnuit, în tancodrom. Treaba este organizată în cele mai mici detalii, nu e nevoie să intervină nimeni. Indicaţiile suplimentare nu-şi mai găsesc loc aici şi, mă uit la unii, parcă le pare rău că nu li se oferă prilejul „să

se afirme", să ridice vocea, să facă semne, să dirijeze circulaţia. Personal, sînt mulţumit, asta înseamnă mult în luptă, acolo unde vorbele şi indicaţiile nu mai au nici un preţ.

Pînă în seara zilei terenul e degajat, utilajele îşi reiau lucrul, muncitorii, cînd trec pe lingă noi îşi scot respectuoşi căciula. Aşa a fost şi la inundaţii. Ori de cîte ori oamenii simt, în sprijinul lor, la greu, această forţă puternică, bine organizată — armata —, îşi aduc aminte că, de fapt, sînt şi ei ostaşi, că au şi ei obligaţii faţă de această instituţie, faţă de comandanţi. Se trezeşte în ei un sentiment al politeţii militare sau o deprindere formată odinioară, pe cîmpul de instrucţie, şi încep să salute ofiţerii, să privească cu luare-aminte coloanele de ostaşi.

Şeful şantierului îmi mulţumeşte cu căldură. Primul secretar al judeţului îmi strînge cu putere mîna şi mă asigură că va aduce la cunoştinţa superiorilor noştri comportarea exemplară a ostaşilor.

Sînt bucuros. în fond, raţiunea muncii mele este să. aduc acestei unităţi, acestui colectiv, cît mai multe împliniri, cît mai multe succese. Adică să creez cadrul necesar, condiţiile. Restul fac ei.

De departe, dinspre dealuri, oraşul îmi apare ca o constelaţie. Zgomotele celor două tancuri cu lamă de buldozer şi cele ale utilajelor de geniu s-au amestecat cu cele ale transportoarelor. Maşinile şi detaşamentul de intervenţie simt parcă apropierea de cazarmă, aşa cum, odinioară, caii şi călăreţii simţeau tabăra. Privesc, de sus, luminile de neon aliniate de-a lungul străzilor. Oraşul pare o oază într-un spaţiu nedefinit, vaporos. Dar maşinile se deplasează totuşi prea repede şi eu n-am timpul necesar să-mi port gîndul şi amintirea prin aceste locuri atît de dragi. Trebuie să mă gîndesc la programul pe care urmează să-l execute în continuare detaşamentul, la

întreţinerea maşinilor, la odihna oamenilor. Sper ca dormitoarele să fie bine încălzite, iar cei de la serviciul alimente să fi prevăzut, pentru soldaţii obosiţi, un ceai cald.

Knl

Intrăm în oraş dinspre fosta barieră a tîrgului. Oamenii se opresc pe trotuare, ne privesc. Ştiu că a fost nevoie de noi undeva, că ne întoarcem dintr-o misiune. Arunc e privire spre şoferul meu. Ţanţoş, ca un cocoş, ţine atît de strîns volanul. Prin oglinda retrovizoare, urmăresc coloana. Aliniată, ca la paradă. Acum aş vrea să fie aici cei care verifică, de obicei, la inspecţie, tehnica. Să vadă cît de bine merg şi tancurile, şi transportoarele, şi maşinile de teren.

Mă uit la ceas, am ajuns la fix. înainte de plecare am dat un ordin de marş m toată regula. Cu puncte de coordonare, cu acţiuni în caz de situaţii neprevăzute, cu modul de menţinere a legăturii.

Intrăm pe poarta unităţii.

Ce s-a întîmplat ? Privesc nedumerit. Cadrele sînt adunate pe platou, fanfara ne întîmpină cu un marş. Opresc maşina, cobor, fac semn coloanei să se deplaseze spre locurile de adunare. în acest timp, fanfara cîntă. Iniţial, mi se pare nejustificată toată această acţiune, dar, dintr-o dată, îmi dau seama că misiunea pe care am îndeplinit-o noi n-a fost deloc simplă, că, în orice moment, un transportor, un tanc sau un tractor se putea prăvăli în prăpastie. Abia acum înţeleg că, de fapt, am trecut pe un fel de muche de cuţit, că tot ce am făcut noi, acolo, în munte, la şantierul hidroenergetic, a scos în relief nişte calităţi de care, pe drept, fiecare dintre noi trebuie să fie mîndru.

...într-una din deplasările mele în teren, cu vreo trei- patru ani în urmă, la un cămin de garnizoană, mi-a atras atenţia un maior. Cînd am intrat eu în cameră, el dormea. Parcă nici nu era acolo, parcă nici nu respira. Avea o figură cumva tînără, dar era complet Cărunt. N-am aprins lumina, toate acestea le-am văzut în raza care se strecura pe geam de la becul din stradă. Dimineaţa am făcut cunoştinţă.

Era de la un detaşament de construcţii industriale şi venise la o convocare. Şi ei, cei care lucrează în economie, ca şi noi, ceilalţi, avem fel de fel de convocări, de analize, de bilanţuri şi toate cele cîte mai sînt. Nu e rău, în defi- i'iitiv, ne mai întîlnim unii cu alţii, mai schimbăm o vorbă. •> impresie... Seara am discutat vreo două-trei ore. I-am spus că pe mine mă atrag lucrările astea de pe ^şantierele hidroenergetice, că am ceva pentru ele, că am văzut, gale- .ie cu galerie, tot sistemul Cerna-Motru-Tismana, că am "ost şi la Brădişor, şi la Malaia, şi la Porţile de Fier că avem şi noi o subunitate care, temporar, se află pe un astfel de şantier... L-am simţit atunci, în acele clipe, cum ie apropie de mine, cum se bucură, cum îşi deschide sufleul... Iniţial, mi s-a părut un om tăcut, chiar un pic mo- horît. Deodată însă... „Uitaţi-vă la mine, tovarăşe maior — a început el —, sînt cărunt, am aproape cincizeci de ini. Lucrez pe şantierele hidroenergetice de cînd eram de... douăzeci şi cinci..; „O viaţă de om...“ ; „O viaţă ca a oricărui om, aş spune eu, fără pretenţii. Am acumulat atît de multe fapte, întîmplări...*[1] ; „Aţi putea scrie o carte !“ ; „Fiecare dintre noi ar putea scrie o carte, dacă ar vrea. îmi amintesc, acum vreo cinci sau şase ani, mă aflam cu subunitatea în apropierea unui vîrf de munte. Tabăra era mereu luată în primire de viscole, iar zăpada atingea trei metri. Pînă aici nu se putea ajunge cu nimic. Ba nu, cîteodată, în zilele senine, mai zbura cîte un elicopter şi ne aproviziona cu alimente, dar asta foarte rar şi cu toarte multe riscuri. Muntele e munte, nu ştii ce se poate intîmpla peste cîteva minute. Acum e cald, frumos, poţi să faci plajă, iar într-un sfert de oră începe furtuna. Tot aşa s-a întîmplat şi în ziua aceea. Ca din senin, s-a stîrnit un viscol. Cîteva ore nu ştiam ce se întîmplă, pe ce lume ne aflăm. Eu am mai umblat prin munţi, am fost doar pe atîtea şantiere,

inclusiv la Transfăgărăşan, dar viscol ca ăla n-am pomenit. Cînd s-a terminat, am constatat că re- ,eaua electrică era complet distrusă, acoperişurile cîtorva barăci îşi luaseră zborul, mai multe zeci de brazi fuseseră scoşi din rădăcini. Era frig, toată tabăra se văita de foame. N-aveam pîine, n-aveam sobe, n-aveam aproape nimic din ce ne-ar fi trebuit pentru a continua viaţa ca înainte. Cînd :- am văzut pe toţi aşa plouaţi — mă refer la civili, vă daţi seama —, pur şi simplu am început să rîd. Lasă că vă fac eu imediat pîine, nu e nici o problemă. Am adunat compania, am organizat echipe, am stabilit răspunderi precise, termene şi... pînă seara tabăra mirosea a pîine proaspătă, iai' din coşurile improvizate ieşea fum. Bravo, armata ! mi-a spus inginerul, iar oamenii îşi scoteau căciula pînă şi în faţa soldaţilor. În fond, n-am făcut cine ştie ce. Dar eram bine organizaţi, iar ordinele erau ordine. Am alcătuit o echipă care să modifice cuptoarele de copt pîine pentru a folosi lemne în loc de curent electric, din butoaiele de metal care erau aruncate peste tot am improvizat sobe în fiecare cabană, am adunat lemne din cele dărîmate de furtună, am făcut, bineînţeles, o planificare a bucătarilor în ture şi tot ce mai era necesar. A doua zi am organizat deszăpezirea punctelor de lucru. în asemenea împrejurări nu trebuie să stai cu mîinile în sîn, să aştepţi pară mălăiaţă, cine dracu’ te poate ajuta acolo, sus, pe munte 1 După ce am făcut accesibile punctele de lucru, a trebuit să amenajăm urcuşul pe stîncă. A fost extrem de greu, nici eu nu credeam că se poate. Dar ce era să fac, să stau cu mîinile în sîn ? Am puşcat stînca, am fixat stîlpi de fier, am legat de ei frînghii, siguranţe. Pînă acolo, sus. betonul l-am transportat cu găleţile şi cu marmitele. Cînd am propus şefului de şantier soluţia asta, cei din sală au zîmbit. E imposibil, tovarăşe maior, treaba asta e supraomenească, nu vom reuşi, va

trebui să aşteptăm primăvara. Dar primăvara venea acolo, pe muntele acela, tocmai prin iunie. N-aveţi nici o grijă — le-am spus —, vom urca betonul acolo chiar de va trebui să lucrăm şi ziua şi noaptea şi să folosim pentru asta frînghii de alpinism. Cîţiva dintre băieţii mei au fost ălpimşti, iar cei care n-au fost au de partea lor tinereţea. Voi avea grijă ca treaba să meargă foarte bine. Putem transporta betonul acolo, sus, numai gerul să nu-l influenţeze, să nu-l îngheţe. Tot noi am transportat şi vibratoarele, şi cofrajele, şi tot ce mai era necesar. Urcam o pantă de şaptezeci de grade, pe alocuri chiar de nouăzeci. Foloseam în unele locuri scăriţe, în altele aprindeam focul pentru a le da posibilitatea ostaşilor să-şi încălzească palmele şi să continue urcuşul. Fiecare urca asigurat de sus, cum se procedează la vînătorii **de** munte. Cam doi, trei ostaşi pe frînghie. O lună de zile **am** tot urcat betonul aşa, acolo, sus, iar în primăvară captarea era gata cu tot dichisul. în tot acest timp nu s-a întîmplat nimic, nici un soldat n-a avut măcar o zgîrietură. Nu mă laud, vreau să spun doar că armata e armată, că organizarea şi rînduiala sînt hotărîtoare în orice acţiune, **că** nimeni nu ne întrece în acest domeniu. Sînt amintiri frumoase, tovarăşe maior, fac parte din viaţa mea, le trăiesc şi acum cu aceeaşi emoţie, nici nu vă daţi seama ce înseamnă să te ştii respectat, preţuit, la locul tău de muncă, pentru că, militar fiind, ai realizat ceva ce se considera imposibil... “...

— Executaţi controlul tehnicii ! spun comandanţilor de subunităţi. Cu atenţie, fără grabă.

Mă duc în birou, dau un telefon la marea unitate. Generalul se află acolo ; aştepta un semn de la noi. Raportez că am ajuns cu bine, fără probleme. Menţionez buna comportare a tehnicii şi a oamenilor. Adică a oamenilor şi a tehnicii.

— Ai grijă, acolo, tovarăşe maior, necazurile

apar, în general, după.

Pentru întîia oară de cînd mă aflu în această funcţie, simt că treaba merge, că, la nevoie, oamenii pun umărul, în cîteva minute, toţi cei adunaţi din proprie iniţiativă pe platou se duc fiecare la treburile lui. Cît'ai bate din palme, totul este pus la punct şi lucrurile intră în fluxul lor normal. După o jumătate de oră, tehnica se află la locul ei, în ordine, pregătită pentru a fi din nou folosită, la nevoie.

Ajung acasă tîrziu, după miezul nopţii. Nu de alta, dar am ţinut cu tot dinadinsul să verific transportor cu transportor, om cu om, pe toţi cei care au participat la această acţiune. Apoi, după stingere, am dat o raită prin cazarmă, iar la ora 23,00 am controlat garda. A fost o surpriză, nimeni nu s-a aşteptat la asta. Ofiţerul de serviciu m-a privit nedumerit, apoi a chemat comandantul gărzii şi, împreună, are pornit în control. Am verificat totul. La virf de ac, cum se spune. Documente, muniţie, consemn, variante de acţiune, santinelele. în foaia de stare a gărzii, am acordat atît comandantului, cît şi fiecărei santinele în parte, calificative. Cîţiva „Foarte bine“, dar şi vreo doi „Satisfăcător”. „De ce te miri, tovarăşe locotenent-major? l-am întrebat pe ofiţerul de serviciu, orice verificare trebuie să fie însoţită de o apreciere, nu ?“ ; „Da, ideea e grozavă, îmi răspunde el candid, dar... ştiţi, la noi nu s-a obişnuit pînă acum.“ „Cum adică *nu s-a obişnuit ?“ ;* „Adică noi scriam în foaia de stare a gărzii că santinelele cunosc consemnul, sau, mă rog, nu-l cunosc îndeajuns, că în corpul de gardă e ordine sau că nu e etc.“ ; „De acum să procedezi aşa. Să dai calificative individuale. Fiecăruia după modul cum s-a prezentat, cum a rezolvat una sau alta din situaţiile pe care le-ai creat. Aprecierile generale, fără adresă precisă, n-au prea multă valoare, nu afectează nici

în bine, nici în rău pe nimeni." „Am înţeles, tovarăşe maior !“ ; „Să scrii chestia asta în procesul-verbal, toţi trebuie să procedeze astfel ! Mîine, cînd vă prezentaţi la schimb, verific." Sînt curios ce figură o să facă Filip cînd o afla că iar a venit comandantul unităţii cu o chestie. Calificative individuale, fiecărui om pe care îl verifici i Hmm ! Ideea nu e, într-adevăr, deloc rea. Am fost inspirat. Mai am vreo două-trei. Unele o să le pun în aplicare chiar de mîine. în fond, nu sînt idei noi, nimic nu e nou sub soare. „Vrei să te impui, bătrîne, vrei să-ţi formezi un vad larg spre locuri în care nu poţi avea acces decît prin exemplu personal." „Sigur, ăsta-i adevărul, vreau să-mi cîştig o autoritate de fapt, nu una formală. Vreau ca oamenii să mă salute nu pentru că sînt obligaţi s-o facă, ci pentru că..." ; „Hai, hai, las-o mai uşor, fii un pic mai modest, ce naiba ! Parcă numai tu faci treaba asta ! Şi apoi, în ce măsură afirmaţiile tale au o acoperire ? Ştii, de fapt, ce înseamnă asta ? înseamnă că vrei să atragi atenţia asupra ta, vrei să se spună despre tine, prin unitate, pe la colţuri : e deştept, n-ai treabă, comandantul ăsta al nostru ştie de toate, nu poţi să-l duci, vai, ce ne-am face fără el !“ ; „Nici chiar aşa !“ ;
,,Recunoaşte că, pe undeva, prin adîncurile tale, s-au cuibărit, intr-un fel sau altul şi asemenea rezonanţe !“

Poate. Cine le ştie pe toate ! Poate o fi şi ăsta un adevăr. Nu ştiu dacă, într-adevăr, vreau să fac pe grozavul, dar, oricum, am şi dreptul, şi obligaţia să fac ceea ce cred, ceea ce consider că trebuie să fac. Sînt doar comandant, ce naiba ! Stilul meu, ca să aibă şansă, trebuie să se bazeze pe ceea ce ştiu, pe ceea ce sînt sigur, pe ceea ce eu însumi am verificat în practică. ..Nu. gîndule care mă contrazici mereu, care îmi cauţi mereu chichiţe, n-ai dreptate ! Şi nici n-aş vrea să ai !-‘

Oraşul, privit din interiorul lui, nu mi se mai pare o constelaţie, ci un loc familiar, un fel de coridor pe care merg fără să-mi aud paşii, un fel de scări pe care le urc fără să simt efortul, un fel de aură care te protejează şi te face sigur de tine şi de ceea ce se află în adîncurile neumblate ale lumii tale de ieri şi de azi. Intru în casă cu acest sentiment, cu această stare care te răcoreşte şi pe dinafară şi pe dinăuntru. E un moment important, un moment fără întrebări care te iau la întrebări, fără reproşuri care-ţi fac reproşuri, fără gînduri care te chinuie. Este ca şi cum ai fi luat un somnifer şi ai simţi cum, încet, încet, îşi face efectul. Ai mei dorm. Mă strecor uşor în apartaipent şi rămîn cîteva minute în hol. Deja am trecut în ziua următoare. Şi am atîtea de făcut...

, Platoul de adunare. Mi-am propus să mă conving cum îşi fac datoria comandanţii de subunităţi în aceste prime minute dinaintea începerii zilei de instrucţie. Mă apropii de primul pluton. Natural, comandantul subunităţii îmi prezintă onorul. Comandantul de batalion şi cel de companie vin imediat lîngă mine. Verific starea de întreţinere a armamentului. Cu un băţ de chibrit ascuţit controlez dacă există urme de praf, de gaze sau de unsoare murdară în scobituri şi încheieturi. Comandantul de pluton mă priveşte parcă nedumerit. Ceilalţi se uită la mine curioşi, aşteptînd concluziile. Fireşte, un asemenea control are totdeauna intenţia de a scoate în relief cele mai mici deficienţe. Deci nu te poţi aştepta la aprecieri măgulitoare. Nici eu nu mă grăbesc să le fac. Dimpotrivă. Comandantul de batalion ştie că va fi chemat astăzi la raport, că toate cadrele din unitate vor afla neregulile constatate. Deocamdată mă mulţumesc să-l observ pe comandantul de pluton, să-i atrag atenţia că voi reveni. Cum va proceda

acesta după ce-l voi lăsa singur ? Tare aş fi curios să aflu ! N-am însă nici un mijloc la îndemînă. Ba ar fi unul, dar... nu-mi place nici măcar gîndul despre el. Vreau să mă deprind să am încredere în oameni şi să le cîştig încrederea. Deci n-o să caut alte surse de informaţie, n-o să încerc să mă infiltrez în viaţa intimă a unităţii prin alte mijloace, deşi unii m-au sfătuit că n-ar fi inutil... Un comandant, pentru a lua o hotărîre justă trebuie să aibă datele necesare. Datele adevărate. Or, uneori, ajungi destul de greu la ele prin filiera obişnuită. Oamenii sînt în fel de fel de relaţii, au fel de fel de stări, de obligaţii, de afinităţi. Intervine, în plus, factorul subiectiv al celui care controlează. Experimentul pe care l-am făcut acum cîteva zile cu privire la obiectivitatea datelor şi concluziilor controalelor individuale m-a convins că lucrurile nu stau prea bine, că sistemul conducerii pregătirii de luptă din unitate suferă tocmai de această imprecizie a datelor, a cunoaşterii temeinice a realităţii. Sînt detalii care ne scapă, rămînem de multe ori la suprafaţa lucrurilor. De aceea m-am hotărît să mă conving personal de .anumite stări de lucruri, să-mi permit efectuarea unor sondaje, a unor controale directe, inopinate, urmate de măsuri severe şi de tot ce mai e necesar pentru a pune treburile la punct. Unii le vor numi ,,căprării mărunte[1]’, alţii vor zice că mă pierd în detalii inutile, dar nu voi renunţa.

Gîndul îmi fuge iarăşi într-acolo, în lumea anilor mei de început. Controlam armamentul cu un fel de ,,joc de scobitori'[1], cum le spuneau soldaţii instrumentelor acestora ale mele. Probabil, prin analogie cu *jocul de beţişoare* pe care îl purtau toţi în cartuşiere. Verificam curăţenia din dormitoare cu hîrtia albă — pentru fiecare zi o bucată de hîrtie —, apoi, la sfîrşitul săptămînii, cînd făceam bilanţul companiei, era vai şi amar... De ce s-or fi pierdut

aceste obiceiuri ? De ce m-or privi băieţii ăştia tineri, comandanţii de plutoane şi companii, cu uimire, cu nedumerire ? ! Cine să poarte vina pentru că practicile, exigenţele acestea s-au pierdut ? Colonelul Munteanu ? Eu ?

— Nu e bine că nu se mai face aşa cum spuneaţi, mă aprobă căpitanul Udrescu, de altfel de aici cred eu că încep aproape toate necazurile. Aţi găsit buba, tovarăşe maior, aţi pus degetul pe rană. Unora or să li se pară nimicuri, dar nimicurile astea ne rod pe dedesubt, fără să le sesizăm, " fără să le stăpînim.

Aşa e. Udrescu a înţeles perfect. Şi dacă a înţeles secretarul comitetului de partid, înseamnă **că** voi avea tot sprijinul lui şi al comitetului. Filip o să mă aprobe repede, numai să găsesc o cale să-l fac „coautor", lui îi place să se ştie că şi el a pus umărul, că şi de la el a pornit cutare sau cutare iniţiativă. Oare ? Chiar aşa o fi căpitanul Filip ? Uneori îmi face impresia că joacă doar un rol, că, peste puţin timp, cortina se va lăsa şi el va ieşi din pielea acelui personaj. în sfîrşit..., important e să-l am de partea mea pe Udrescu. El va găsi o cale să facă din chestia asta un fel de... direcţie a loviturii principale, de ax central, de... mă rog, găseşte el mai bine ca mine formularea, îndemnul mobilizator. Armata trebuie să fie densă — o mie de milimetri pătraţi într-un milimetru pătrat, să nu se treacă peste detalii, să nu se dea apă la moară... „Hai, hai, nu te ambala, doar nu te-ai hotărît să-ţî ţii ţie însuţi un discurs !“ ; „Bine, bine, renunţ !“ ; „Nici chiar aşa, dar fii mai atent la cuvinte, nu le amesteca şi nu le scoate din căciulă că... nu se ştie niciodată ce iese." Iese pe dracu’! N-o să iasă nimic ! Ce poate să iasă dintr-o simplă con^ statare ? „Care constatare, bătrîne ?“ ; „Aia că rolul capo-, ralilor, în această unitate, de la **o** vreme, s-a cam redus la zero. Şi nu numai al

caporalilor, ci şi al..." ; „Fii atent, nu te ambala !"

În fond, verificarea asta „la vîrf de ae“ nu e treaba comandantului unităţii, ci a comandantului de grupă. O. Ce scuză grozavă mi-am găsit ! Atunci, dacă nu e treaba mea, de ce mă amestec ?

— Şi crezi că o să meargă, că o să prindă chestia asta? întreb.

— Dacă nu merge, ne ducem de rîpă, totul devine bramboureală, nu se mai vede om cu om.

— Totuşi, în momentele grele, se acţionează bine, oamenii se angajează, ai văzut, ieri, pe şantier.

— Asta-i adevărat, tovarăşe maior, dar... pentru un exerciţiu de două minute un gimnast se pregăteşte ani de zile. Şi dacă un singur detaliu e omis... Or, la noi, tocmai detaliile astea sînt cu schepsis, unii nu le prea iau în seamă.

— Comandanţii noştri de plutoane au devenit prea repede... generali.

-r- Păi nu ştiţi ce spunea Napoleon ?

Oricum, trebuie să facem un control minuţios la toate, subunităţile, să nu-i cruţăm pe cei care ard gazul. Iar o să fiu criticat la viitoarea şedinţă de analiză a stării şi practicii disciplinare. Măsuri severe, exces de pedepse, tovarăşe maior, dumneata nu faci statistici ? Nu aduni pe orizontală şi pe verticală zilele de arest pe care le-ai tot dat de o vreme încoace ? Nu observi că cifrele cresc ? Sau astea n-au nici o importanţă ? Sigur, eu o să răspund că voi analiza cu mai mult discernămînt fiecare caz în parte, cauzele, împrejurările etc., etc.

„Mă, fariseule, o să-mi spună colegul meu de acolo, de la operaţii, te adaptezi ca apa la strîmtoare, fir-ai să fii, în loc să pui piciorul în prag şi să glăsuieşti că statisticile sînt şi ele ceva, sigur că sînt, că de-aia se fac, dar comandantul, potrivit regulamentului, e obligat să ia toate măsurile etc., ştii tu mai bine cum s-o zici, iar dacă dumnea-

voastră consideraţi că am greşit cu ceva, vă rog să vă referiţi la fapte, nu la statistici." E cam incisiv colegul ăsta al meu, dar n-are treabă, nu-i suflă nimeni în ciorbă.

Apoi, în drum spre unitate, voi căuta fel de fel de argumente în favoarea reproşurilor care mi se vor fi făcut, ca orice comandant care se respectă.

Mă duc în birou, chem cîţiva ofiţeri din statul-major şi le dau ordin să-mi prezinte fiecare, într-o oră, cîte o variantă de plan de control simultan la mai multe subunităţi.

— Dar fiţi atenţi, le spun, vreau un control „la vîrf de ac“ sau, dacă termenul nu vă este prea bine cunoscut, deşi eu însumi l-am învăţat, cu ani în urmă, de la tovarăşul maior Parfenie, prezent aici, atunci gîndiţi-vă la un control cu cronometrai şi dublul decimetru.

Cu ajutorul lui Filip şi al lui Udrescu, selecţia celei mai bune variante este făcută în cîteva minute. Dar, ca la orice plan, partea- cea mai grea o constituie perfecţionarea lui. în sfîrşit, după ora unsprezece, adun tot statul-major, activiştii din comitetul de partid, şefii de arme şi serviciile în clubul unităţii. Urmează o pregătire de trei ore. O oră — obiectivele de control şi sarcinile fiecăruia, şi două ore — practic, pe echipe. Încet-încet, mecanismul este bine înţeles de către toată lumea. Prima treaptă a greului a trecut.

— Controlul ăsta trebuie să fie ca o greblă, mai spun, nimic să nu-i scape.

Voi avea eu grijă ca înşişi cei care controlează să fie, la rîndu-le, controlaţi. Tot la... „vîrf de ac“.

Pînă la urmă, tot colectiv de control a ieşit, tot obiective, tot ascultarea rapoartelor... Am reuşit totuşi sâ infiltrez chestia asta cu... „la vîrf de ac“. Tot e ceva

Strada îmi apare iarăşi ca un gînd de demult, de care te temi într-un fel, dar pe care vrei să-l ştii

acolo, în locul acela al lui. aşa cum îţi ştii şi, mai ales, cum îţi simţi pă- mîntul sub tălpi. Strada mea face parte din lumea începutului meu. Şi chiar dacă decorul s-a mai schimbat între timp — de fapt, totul e aproape nou aici —, strada a rămas aceeaşi. Iată, a doua casă pe dreapta... Da, uite că şi casa asta a rămas. Parcă abia acum îmi dau seama, parcă abia acum sînt cu adevărat aici... N-a fost nimic, poate doar o adiere în nişte zori care, oricum, îşi aveau adierile lor. O adiere şi atît. Locuia aici o fată blondă, cu ochi umezi. Parcă tot timpul plîngea şi rîdea... Credeam că se va prăbuşi pămîntul dacă n-o s-o văd o singură zi. Aşa cum se crede în general la şaisprezece ani. Dar uite că au trecut de atunci douăzeci şi nu s-a întîmplat nimic. Benzina a ars, s-a şi uitat, deşi imaginea acelei flăcări mai pîlpîie din cînd în cînd şi acum, ca o tresărire, în vis, ca o adiere dinspre mare... Atît. Pe unde o fi ea acum ? Am impresia că nu mi-am pus încă niciodată întrebarea asta, că mi-am uitat prea uşor prima dragoste...

Colţul străzii, gardul proaspăt vopsit, poarta nouă, din fier forjat. N-a stat degeaba ăsta micu', are nerv, are tot ce-i trebuie. Măcar el să-l continue pe tata, să aducă iarăşi ce a fost odată în casa asta întoarsă cu faţa spre vînturi.

— Bine ai venit, bătrîne, mă întîmpină el chiar de sub nuc, mă gîndeam că iar o să scăpăm clipa. Intră repede şi trage mult aer în piept să ai de ce te sprijini, să... Dar mai bine, lasă să trec eu înainte şi tu intră în casă peste două minute. Vrei ?

Cele două minute trec greu, dar nu pot să nu-i fac plăcerea. De cînd s-a adunat de pe drumuri — cum îi place lui să-şi spună — tot se ţine de surprize. Le trăieşte ca un copil, se răsfaţă. Poate că el abia acum e, într-un fel, copil.

Nu ştiu de ce, dar, cînd apăs pe minerul uşii, îmi străfulgera dintr-o dată prin minte o succesiune de

imagini amestecate din multele clipe asemănătoare care au fost. De atîtea ori am apăsat cu emoţie pe minerul ăsta !...

Deschid.

în primul moment, nu înţeleg despre ce e vorba, simt nevoia să mă verific dacă nu cumva visez. De fapt, visul ăsta parcă l-am mai avut de cîteva ori. Forţez trezirea, dar... N-ai cum să te trezeşti din realitate. Şi, cum se în- timplâ peste tot. stop-cadrul se sfîrşeşte şi filmul se derulează în continuare. Nu-mi vine să cred, totuşi trebuie să cred, întrucît ei, cei trei fraţi ai mei, se ţin de după gît şi mă întîmpină ca pe vremuri cu un cîntec învăţat de la mine.. Mă alătur lor şi cîntecului. E pentru întîia oară în acest deceniu şi jumătate cînd sîntem toţi patru împreună. Clipa aceasta ar fi trebuit să fie pentru tata — el îmi spunea mereu că ar vrea să ne mai vadă o dată pe toţi patru la un loc, în casa noastră —, dar nu se mai poate, e prea tîrziu.

— Bietul tata ! spune careva dintre noi şi filmul se opreşte iarăşi, se rupe cu un zgomot dur, acolo, în adîncuri, unde durerea se înăbuşă, ca zgomotul unui motor în toba de eşapament.

Al mic începe iarăşi să cînte — el e cel mai înzestrat dintre noi la capitolul ăsta — şi n-avem timp să ne punem, decît printre răsuflături, întrebările care se pun în astfel de împrejurări.

— Asta micu' m-a adus cu radiogramă de pe mare, tocmai plecasem în cursă. Vino urgent — zice — mă însor. Bine, mă, mi-am zis eu atunci, fă măcar tu pasul ăsta, intră în rîndul lumii, că noi ăştelalţi, adică Alecu, ingineru', şi cu mine, umblăm unul pe mare şi altul prin munţi, cine dracu' vine cu tine în astfel de condiţii ! Dar, cum ştiţi şi voi că se spune, noi ne-am făcut-o...

— Bătrîne sau... tovarăşe maior, cum vrei tu să-ţi zic, primeşte, mă, toate felicitările pentru compania aia pe care ai trimis-o acolo la noi, la şantier, îmi

spune Alecu. Căpitanul Nicolescu e un om extraordinar, înţelegi ! Ce n-am făcut cu al mei într-un trimestru întreg a rezolvat el cu compania într-o lună. Ai grijă de el, să nu se piardă, oamenii buni sînt totdeauna solicitaţi şi nu li se mai lasă timp şi pentru ei. Ar fi păcat de băiatul ăsta inimos şi inteligent, rareori găseşti aşa ceva. Eu, de ieri, gata, am predat şantierul, m-au mutat la trust, cică îmi ajunge, să mai las cîmp de afirmare şi altora mai tineri. .

— Bravo, inginerule, pe chestia asta trebuie să ciocnim un pahar de vin din via noastră, intervine Cornel. Bă, cît oi trăi eu — şi eu o să trăiesc mal mult ca voi, pentru că sînt cel mai mic —, aici, în casa asta, va fi un colţ de rai. O să vedeţi voi.

Ce fel de om o fi frate-meu ăsta ? ! întrebarea nu mă surprinde. Aşa sînt totdeauna ele, întrebările. îşi fac loc, dau din coate şi, cînd nu primesc răspuns, se întorc iarăşi pe treapta lor de timp şi de aşteptare. Pînă le-o veni iarăşi rîndul.

— Şi tu, marinarule ?

— Cu marea. Mulţumiţi-vă, deocamdată, cu acest răspuns, precizează Sandu. Dacă mă aprind, nu mă mai pot opri, am atîtea să vă spun. Mai ales dacă aş începe cu o poveste în care iubitul vostru frate s-a luptat de-a adevă- ratelea cu un rechin adevărat, pe terenul acestuia, bineînţeles. Sau cum am scăpat dintr-un naufragiu. Sau cum ne-a păcălit o anomalie de-alea magnetica de care mai sînt pe mări şi ne-am tot învîrtit în jurul cozii, Firizon, cîinele nostru, vi-l mai amintiţi ?, vreo trei zile../

Gata. S-a declanşat mecanismul. Un vînător ne-ar mai trebui acum.

— Voi aţi vrut-o, adaugă el din cînd în cînd, parcă vrînd să se scuze sau să ne menţină atenţia.

Nu e nevoie, tot ce povesteşte este amuzant, deconectant, are harul povestitorului marinarul ăsta al familiei noastre.

Iarăşi îmi vine în minte istorioara Margaretei Iancu- lescu despre puii de rîndunică şi sentimentele contradictorii ale unei fete de lume. Pe unde o mai fi acum femeia asta lichidă şi totuşi de nepătruns, ca un miez de noapte dintr-un viscol alpin ?

Se lasă seara. O seară scurtă, de iarnă. O seară fără inserare, ca o stingere de lampă. O seară populată cu imagini familiare, pămîntene, cu frînturi de amintiri şi cuvenita oscilaţie a acestui atît de sensibil ac magnetic al omului — simţul. Nimic din serile gogoliene de lîngă cătunul Dîcanca, nimic din lumea fantastică din curtea lui Dionis, ci doar această telurică imagine a patru fraţi care se adună de pe drumuri şi nu-şi mai încap amintirilor. în cincisprezece ani s-au schimbat multe, dar a mai şi rămas cite ceva — timpul nu poate preface totul, deşi toate se schimbă în timp —, aşa, măcar ca o parolă prin care să ne recunoaştem şi să ne reîmprospătăm consemnul.

Odată cu seara, de obicei, prin aceste locuri se trezeşte şi îşi face rondul un vînticel răcoros, uscat, probabil un frate mai mic al austrului, hămăie de cîteva ori în obloanele de la ferestrele dinspre el şi apoi tace. Tace sau se duce prin alte locuri, totuna. Oblonul care bate mi se aude însă şi în inimă aducîndu-mi în prim-plan seara în care ne-am întîlnit toţi, toată familia, ultima oară. Era o zi de toamnă spre iarnă şi vînticelul acesta, frate cu aus- trul, îşi făcea, ca şi acum, rondul...

— Bă, ăsta micu', cum de ai ajuns, în sfîrşit, la soluţia asta paşnică, ţărănească, de om al casei ?

Cuvintele lui Alecu îl surprind parcă pe Cornel. Cîteva clipe rămîne tăcut, rătăcit în căutarea unui răspuns, apoi, îl ia de mînă pe Alecu şi, umplîndu-i paharul, îi spune precipitat, înfricoşat aproape :

— O să fie bine, ai să vezi tu, o să fie bine.

Seara se ascunde prin curte, pe după colţurile

casei şi printre ramurile nucului, ca într-un joc de-a pitulişul. N-o caută nimeni, toţi aşteptăm altceva. De aceea, cînd telefonul sună, tresărim şi ne fixăm privirile pe aparat, în- cercînd să ghicim ce se petrece dincolo, la celălalt capăt al firului. Cornel răspunde calm, zîmbind :

— Da, sigur, e timpul.

Nu-l întrebăm ce timp, ne facem că uităm nerăbdarea noastră, tensiunea în care aşteptăm. Pentru că, deşi sîntem aici toţi patru şi avem atîtea să ne spunem, simţim că mai trebuie să se întîmple ceva, că lipseşte personajul principal, că noi ne aflăm doar în avanscenă.

Ridic receptorul şi formez numărul telefonului de la ofiţerul de serviciu. Vreau să-i spun că sînt aici, dacă e nevoie de mine, şi să-l întreb cum a decurs programul de seară, dacă s-a întîmplat ceva deosebit. Mi-am făcut acest obicei, nici eu nu ştiu de ce şi cum, dar mi l-am făcut şi îi dau înainte cu el. Vorbesc politicos, nu ridic tonul şi încerc să-mi păstrez echilibrul emoţional cînd veştile sînt proaste. Nu s-a întîmplat însă nimic, totul e în ordine. Cam îngrămădeală la poligonul de cameră — „ar trebui să ne gîndim să mai facem unul, tovarăşe maior“, îşi spune părerea ofiţerul de serviciu —, dar totul s-a rezolvat potrivit planificării.

Bătăi în uşă.

Deodată...

Nu, nu se poate !

Surpriza îmi este atît de mare, încît scap paharul cu vin din mînă. Noroc că gestul nu-mi este observat, toate privirile sînt concentrate în acel punct : Margareta Iancu- iescu ! Şi, înapoia ei, Camelia. într-o clipă revăd trenul cu care m-am reîntors în acest oraş-capăt de drum, cum îmi place mie să-i spun, gara, picăturile de ploaie, îmbrăţişarea lor de pe peron...

— Marga, îi spune Cornel familiar şi tandru, luînd-o de mînă, ei sînt fraţii mei. S-o luăm cu cel mai în vîrstă, cu bătrînul. El e Grigore-ofiţerul, el, Alecu-inginerul, iar el, Sandu-marinarul. Ea e soţia mea.

încerc să-mi stăpînesc emoţia, să-i evit ochii. Imaginile se rostogolesc iarăşi vertiginos, filmul s-a dat peste cap, pelicula s-a rupt pe undeva. Iordăchescu... Brumaru... Colina... Timpul care s-a scurs...

— Fii binevenită între noi, îi spun şi îi sărut mîna.

Rudele apropiate se tutuiesc. Aş fi dat orice numai să nu mă întîlnesc cu această clipă. Cum de a găsit-o fra- te-meu tocmai pe ea din atîtea şi atîtea femei ?

Ea îmi face jocul. Se uită la mine fără să mă privească şi îmi spune cu aceeaşi voce cu care, acolo, la capătul vagonului, ne-a povestit frumoasa aventură a unor pui de rîndunică.

— Şi mie îmi face o deosebită plăcere să te cunosc.

Camelia e încîntată, ceilalţi la fel. Marga străluceşte în această lumină clarobscură a ochilor care o privesc. Vîntul bate iarăşi în oblon şi eu îmi muşc degetul pentru a mă trezi.

Ceaţa încă nu s-a ridicat. Nu ştii niciodată cum e cu vălătucii ăştia alburii, cu aceşti ciulini ai munţilor. Uneori acoperă şi piscurile şi văile, alteori ies parcă din zăpadă prelungind albul acesteia în înălţimi nedefinite. Dar, ca orice prelungire, ca orice trecere a ceva în altceva, albul imaculat al omătului devine gri, se murdăreşte uniform, ca o cămaşă spălată într-o apă deja murdară.

înaintăm încet pe drumul care-şi face de cap prin serpentinele sale estompate de ceaţă. De vreo oră ne tîrşim paşii şi ne economisim energia amînînd cuvintele pentru mai tîrziu. De altfel, bucureşteanul ăsta de la etajul al zecelea, colegul şi prietenul meu.

mi se pare un pic schimbat, mai puţin comunicativ şi mai puţin apropiat ca altădată. A venit azi-dimineaţă, musai să scrie un reportaj din tabăra noastră de munte. ,,O să fie pozitiv — m-a liniştit el în glumă —, eu nu critic niciodată instrucţia la munte, nici chiar atunci cînd se mai găsesc unele motive, unele puncte negre. Am şi eu, ca orice om, nişte slăbiciuni, ce vrei !“ ; ,.Dragă, te rog, numai cinci minute să rezolv nişte probleme, îi răspund, şi te însoţesc şi eu. Pînă la un anumit punct mergem cu maşina, iar de acolo... Te ştiu însă un tip sportiv, sper că ţi-ai păstrat forma, nici eu nu mă plîng, aşa că...“ ; „Ar fi bine să nu te deranjezi, un comandant are multe treburi, n-o să se ţină după toţi cei care vin în unitate. Iar cît priveşte maşina..., dă-o-ncolo, îmi strici toată plăcerea şi îţi faci şi tu praf motokilometri. Eu am pasiunea deplasărilor pe jos şi nu renunţ la ea chiar de-ar fi să străbat distanţa de la Pămînt la Lună fără escală. “ ; „Nici tu nu-mi poţi răpi mie plăcerea de a te însoţi, de a mai conversa şi noi un pic, de a mai da cîte un bobîrnac vîrstei care... — ei, ce te uiţi aşa ?! —, şi a ne întoarce cu amintirile la începutul începuturilor. Să-ţi spun drept, deşi a trecut o perioadă bună de cînd sînt în funcţia asta, încă n-am reuşit să mă detaşez de vremurile acelea. “ „Ar fi o chestie. Si cînd te gîndeşti că... Dar ce să-i faci, aşa a fost să fie. Tu scriai poezii şi îl ştiai pe de rost pe Kant, iar eu inventam trenajoare şi coloram toată ziua hărţi. Şi iată-ne, la vîrsta cinci drumurile ne sînt de-acum hotărî te, tu — tactician, şi eu — un fel de poet.[1] Cam aşa e, dar ar mai trebui parcă adăugat ceva. N-o spun cu voce tare, doar o gîndesc. Dragostea dinţii nu se uită. Poetul- tactician şi tacticianul-poet... Ce asociaţie de cuvinte !

Dau un telefon să ni se aducă trei cafele — între timp a sosit şi căpitanul Udrescu —, apoi mă fac nevăzut cîteva minute şi raportez că a sosit un reporter care vrea să meargă sus, în tabără. „Udrescu sau dumneata personal, însoţiţi-l peste

tot, aveţi grijă cum vă prezentaţi munca. Reporterii ăştia nu sînt chiar poeţi, mai ştiu şi ceva tactică şi ceva instrucţie şi te încondeiază cîteodată de nu-ţi mai vezi faţa curată cu anii. Mai ales ăsta care spui că ţi-a fost coleg are condeiul cam ascuţit. Aşa că fii atent!“

Zîmbesc. De cînd îl ştiu, colonelul Pătraşcu tot aşa e. Atent, poate şi un pic temător. Oricum, cuvintele lui n-au rămas chiar fără rezonanţă, fără efect. îmi dau seama că, dacă eu, aproape de fiecare dată cînd controlez instrucţia — mai ales după ce am introdus sistemul ăsta „la vîrf de ac“ —, găsesc destule nereguli, nici lui, colegului meu, nu-i pot scăpa. Om fi noi prieteni, dar meseria e meserie, răspunderile-s răspunderi. Da, are dreptate colonelul Pătraşcu, trebuie să fiu atent.

Cu cîţiva ani în urmă, pe cînd mă aflam într-o comisie de inspecţie într-o unitate de grăniceri, comandantul acesteia m-a invitat şă-l însoţesc, pe timpul nopţii, în controlul patrulelor şi posturilor grănicereşti. Probabil intenţiona să-mi facă mai apropiate unele momente deosebite ale misiunii grănicerilor.

Am pornit-o pe jos prin raionul de pază al unuia dintre pichete. Pentrtf a avea efect maxim, aceste controale nu se anunţă, fac parte,- cum se spune, din ordinea meseriei. Primele două posturi au acţionat foarte bine. Perfect mascaţi, ostaşii au sesizat din timp apropierea noastră şi au procedat în mod ingenios, inteligent. Simţeam bucuria comandantului şi, parcă, îmi dădeam seama că, în spusele iui, se află şi un soi de mindrie. „Uite ce facem noi, grănicerii, aici la hotar, sîntem întocmai cum se scrie despre noi, e grozavă meseria asta !" Al treilea ostaş a acţionat însă cu întîrziere, iar al patrulea abia a reuşit să rezolve cele cîteva situaţii create. Comandantul abia-şi stăpînea tremurul vocii. Trecuse deja noaptea. Lumina difuză a zorilor

începuse să se cearnă peste coroanele copacilor. E ’a o primăvară timpurie cu vegetaţie explozivă. Cînd am ajuns la pichet se luminase de-a binelea. Cutele de pe fruntea comandantului unităţii se accentuaseră, iar în ochi i se citeau tristeţea, îngrijorarea. Aş fi vrut să-i spun ceva, dar nu ştiam ce şi cum. Atunci, poate, pentru întîia oară, am simţit cît de greu e să fii comandant de unitate. Răspunderile celorlalţi, ale subordonaţilor, dar, mai ales, greşelile lor îşi au ecou în tine, te dor şi te macină, îţi uzează încet-încet treptele pe care ţi-ai clădit încrederea, bucuria, mîndria. începi să ai îndoieli, să cobori şi să urci prea des în imperiul nepotrivirilor. Eşti mai tot timpul învins, mereu se petrece cîte ceva care îţi întunecă fruntea, mereu îţi tresare inima — „oare s-a întîmplat la noi ?!” —, mereu trebuie să-ţi pui întrebări la care nu găseşti totdeauna cele mai potrivite răspunsuri. Bucuriile îţi sînt scurte, chiar şi atunci cîncl totul merge foarte bine, tot se mai iveşte cîte ceva, tot mai ţîşneşte din vreun ungher cîte un neştiut semn de întrebare. Trebuie să înveţi să le trăieşti pe toate — şi pe unele şi pe celelalte —, şi miezul, ca şi extremele, şi timpii în care nu se întîmplă nimic, ca şi restul. Tu, comandant, porţi în tine cite ceva, din fiecare, eşti ca un pupitru în care se adună toate firele, din care pleacă toate impulsurile. Dar cît de uşor poţi luneca de aici în iluzia pedepsitului, frustratului, a celui care are tot greul pe umerii săi, sau, dimpotrivă, în cea a fac-totum-ului !...

Aşa că, pentru orice eventualitate, am ridicat receptorul, am format numărul centralei şi i-am cerut ostaşului de serviciu legătura cu tabăra. „Atenţie, Huţule — i-am spus comandantului de batalion care se află acolo, tot el, căpitanul Huţu, de la o vreme se adună cam multe pe capul lui —, sosesc împreună cu un ziarist. Să fie ordine perfectă, iar instrucţia să se desfăşoare ştii tu cum.

Aveţi un exerciţiu tactic, mi se pare, plutonul în ambuscadă ?" „Da, tovarăşe maior, nici o grijă, totul e pus la punct, la meserie. “

Vasăzică şi căpitanul Huţu mi-a sesizat îndoiala, sentimentul de îngrijorare, de teamă. Pînă acum, în afară de noaptea în care am cutreierat oraşul alb în căutarea acelui soldat n-am mai încercat această stare, acest sentiment. Şi mai înainte, de acolo, de la Marele Stat-Maior. totdeauna priveam lucrurile cu detaşare, cu obiectivitate. Dar, pe atunci, le vedeam din exterior, de la înălţimea treptei celui aflat în control şi nu cu ochii celui implicat. Deşi implicat eram şi eu. E drept încercam să mă pun în locul celor pe care îi controlam, dar treaba asta nu e chiar aşa simplă, îmi dau seama abia acum, nu poţi să fii ceea ce nu eşti, chiar dacă îţi închipui de o mie de ori contrarul. Funcţia creează comportamentul, îmi spunea cineva, iar cine îşi luxează o dată piciorul se uită mai bine pe unde calcă, evită locul cu pricina.

...Şi noi călcăm cu atenţie. Drumul — pe o astfel de zăpadă, numai drum n-o fi ăsta ! — se caţără pe o muche de stîncă, pe alocuri alb ca albul imaculat al zăpezii, se odihneşte într-o şa, coboară vertiginos într-o căldare. înaintăm cu prudenţă, alături, pîndindu-ne parcă unul pe celălalt, ca doi adversari, ca doi alergători de cursă lungă. Ne aşteaptă vreo douăzeci de kilometri de drum greu, de urcuş, dar eu, de-acum, cunosc locurile,, am mai făcut o dată experienţa asta. Apoi, pe acelaşi drum a urcat şi batalionul. Cu armament, muniţie, hrană pe o săptămînă şi tot ce e necesar în astfel de împrejurări. între timp, a nins mult, nici nu se mai cunosc urmele. Doar zăpada, întărită, ne arată cam pe unde au trecut paşii ostaşilor.

Cine ştie la ce s-o fi gîndind acum, în timpul mersului, vechiul meu prieten ! E atîta vreme de cînd fiecare dintre noi îşi are drumul lui, viaţa lui, treburile lui ! Oare mai sîntem noi prieteni cu

adevărat, sau ne servim doar de cuvîntul ăsta pentru a ne întoarce din cînd în cînd cu gîndul la anii noştri de locotenenţi, cînd eram toţi o apă şi un pămînt ? De-atunci au trecut cîţiva ani buni, jar noi ne-am schimbat, viaţa ne-a aşezat pe trepte diferite. Vreo doi sînt deja locotenenţi-colonei, unul a rămas căpitan, unul s-a îmbolnăvit, altul... Asta-i, ce să-i faci ! Viaţa, timpul, împrejurările...

— Gip, ia uită-te, mă, şi tu în direcţia aceea, pe Custură, parcă se zăreşte ceva !

De ani şi ani nu m-a mai chemat nimeni pe numele ăsta de odinioară, din şcoală. Acum m-am deprins să mi se spună „tovarăşe maior" sau, cîteodată, în cadrul vreunei şedinţe, la eşaloanele superioare, „maiorul Andreescu". Soţia îmi zice Grigore şi mă răsfaţă Grig, fiu-meu, mai pe scurt, îmi spune taică-tău, iar Cornel a rămas la acel „bătrîne" tandru şi fără probleme. Ceilalţi.. Pe unde or fi OP re în acest moment ceilalţi doi fraţi ai mei ? Or fi ajuns ■a casele lor ? Ce case ?! Dar ea ? Numai la asta nu m-aş fi gîndit... Marga... Soţia fratelui meu...

Scările chitite gospodăreşte, treaptă cu treaptă, în tine, se desfăşoară cîteodată spectaculos, ca evantaiele unor cozi de păun. Mai trebuie doar să smulgi Q pană din ele şi să ţi-o pui la pălărie. Dar cum să apari astăzi cu aşa ceva pe Strada Mare sau în holul unui cinematograf ?! Cine mai poartă azi pălărie cu pene de păun ?! Ştiu eu ?! „Poate că unii mai poartă — aud spiriduşul acela bătînd un fel de apropo —, mai ales dacă sînt frumos şi intens colorate..." înghit în sec, noroc că vocile astea nu se prea aud, nu prea sînt luate în seamă.

Privirile mi se îndreaptă spre muchea stîncoasă în formă de custură. Da, parcă se zăresc nişte puncte care se mişcă. Ne vom convinge imediat, în fond şi drumul nos- iru tot pe acolo trece. Spun asta colegului meu, apoi ne continuăm tăcuţi drumul.

Credeam că o să pălăvrăgim, că n-o să avem timp să ne spunem tot, au trecut atîţia ani...

— Este o akie, Gip !

Da, este o akie. Ei, şi ? Gîndul mi se opreşte la jumătate. Simt un nod în gît. Inima îmi zvîcneşte cu putere. Ce s-o fi întîmplat ? îmi dau imediat seama că sînt ai noştri. Colegul meu se bucură de imagine, probabil că o să-1
cadă bine în reportajul ăla al lui,, dar eu nu pot să-mi stăpînesc tremurai cînd mă gîndesc la ce ar putea ea să reprezinte. t •

Ne iuţim pasul. Urcuşul e greu, dar şi impulsul pe care ni l-a dat apariţia akiei este destul de mare. Imediat ce scapă din muchea custurii, drumul coboară în serpentine strînse, strangulat de brazi încărcaţi de zăpadă.

Akia.

îl recunosc imediat pe locotenentul Brumaru. Iarăşi Brumaru ! Cu el sînt cinci militari în termen, toţi schiori de elită. Probabil echipa salvamont alcătuită pe timpul instrucţiei în tabăra de munte. Se opresc. în akie se află un soldat înfăşurat în foi de cort şi în pături, parcă lipit de fundul ei. Geme uşor. Respir, în sfîrşit, un pic mai liniştit. Ostaşul trăieşte. Dar. ceaţa îngrijorării îşi face iarăşi apariţia acolo, în adîncuri. Ce s-o fi întîmplat ? Brumaru încearcă să-mi prezinte raportul.

— Lasă, Brumarule, formula şi zi-i repede ce s-a întîmplat ?

O clipă îi întîlnesc ochii, mi se par inexpresivi şi reci, apoi îmi aduc iarăşi aminte de scena din gară. El şi Marga... Ce se va întîmpla oare peste o lună, peste două sau peste un an ? Ce o fi, ce o fi fost, între acest flăcău, aproape un copilandru, şi femeia aceea, care, la lumina becului de la capătul vagonului, în noaptea întîlnirilor, mi s-a părut unsă cu toate alifiile lumii ? Bietul Cornel ! El va fi probabil cel mai greu afectat în toată povestea

asta...

— Soldatul Orion, tovarăşe maior, de la a treia, a făcut brusc temperatură. Treizeci şi nouă cu opt, treizeci şi nouă cu nouă. Asta-i tot. îl ducem repede la spital.

Ce simplu i se pare lui Brumaru ! Auzi ? Asta-i tot! Cum de o fi uitat puştiul ăsta că, acum doi ani, un ostaş şi-a pierdut viaţa exact în aceleaşi condiţii ?! El şi-a pierdut viaţa, iar unitatea titlul de frunte...

Evit să-l privesc din nou. Va trebui să fac totuşi ceva. Nu pot să mă prefac la infinit că n-am văzut, că nu ştiu^ că nu mă interesează ee a fost între el şi Marga...

Colegul meu îşi scoate încet carnetul. Notează ceva, parcă pe furiş, se apropie de cel din akie, îi pune uşor mîna pe frunte, îi spune aproape şoptit cîteva cuvinte. E sensibil, apropiat de oameni, colegul ăsta al meu. Rămîn la părerea mea. Era mult mai bine pentru el şi pentru toată lumea dacă, după absolvirea Academiei, ar fi revenit la trupe. Dar... treaba lui. I-am spus-o odată şi nu i-a plăcut. S-a uitat la mine cu ochi surprinşi, apoi mi-a aruncat, acolo, două vorbe, că şi asta-i o muncă, şi încă una afurisită. O fi, nu zic, dar nu te ţine legat de călcîiul soldatului...

Ne continuăm drumul după ce salvamontiştii taberei se pun din nou în mişcare. Schiază formidabil băieţii ăştia. Ii explic ziaristului cît de periculoasă poate fi febra asta, sus, pe munte. Inutil. Ştie.

— Acum doi ani...

Şi p-asta o ştie.

— Ştiu, ştiu, mă întrerupe el, gîndindu-se probabil în cu totul altă parte, sau vrînd poate să mă cruţe.

N-ar avea de ce, pe atunci nu eu eram comandantul.

— Un necaz ca ăsta, continuă el, îţi încreţeşte fruntea păntru multă vreme. în afară de faptul că s-a dus un om, se năruie şi munca celorlalţi, se creează un fel de opoziţie între cel care nu mai este şi cei care, din cauza aceasta, au pierdut ceva ce era al lor, ceva cucerit de ei...

Munte dur ! Munte nemilos ! Poate că tocmai de asta te. şi căutăm, te şi înfruntăm, te şi sfărîmăm pe dedesubt, aşa cum nici apele nu pot s-o facă ! „Veziţi de treabă — îl aud gemînd acolo, în adîncurile şi în înălţimile lui, el care a adunat tot ce are mai substanţial planeta : apa şi piatra, piatra şi apa —, e doar o iluzie. Nimeni n-are nici o putere asupra mea !“ Şi aud iarăşi, în necuvinte, iolario-ul stîn- eilor-turiste, plecate în excursie pe un munte în iernat, ca nişte fire subţiri de praf pe creştetul unui elefant.

Urcăm încet, metodic. Piciorul se afundă adînc în zăpadă, pînă aproape de genunchi. Colegul meu nu vrea să-mi cedeze locul de deschizător de pîrtie. Face pe grozavul. Lasă-l, se avîntă, vrea şi el, ca mulţi alţii, să se îmbete cu iluzia asta. în fond, îl înţeleg. îi înţeleg şi-i respect această veşnică sete de mişcare, de aventură — poate că şi scrisul este tot o aventură pentru el —, de om căruia nu-i plac treptele, ci saltul. A fost unul dintre cei mai buni comandanţi de plutoane din această unitate. Plutonul lui alerga pe stadion, contracronometru, zece mii de metri. Şi asta numai după cîteva luni de instrucţie. Ca să nu mai vorbesc de celelalte. Noi nu ne-am măsurat însă niciodată la alergări. Nu ştiu din ce cauză. Ori ne-am temut mereu unul de altul, ori ne-am respectat prea mult fiecare.

Genunchii încep să simtă efortul. Cine a spus că muntele se urcă doar cu inima ? Pulsul bate accelerat în tîmple, ca un copil închis în casă de nişte părinţi care nu vor să-l ia cu ei la plimbare.

— Hei, Geo, mai poţi ? îi strig de la un pas dinapoia lui.

— Stai acolo. în banca ta, îmi răspunde peste

umăr, acum eu sînt cap de coardă. Apropo, acolo, în tabără, aveţi şi voi o frînghie-două de alpinism, să ne căţărăm şi noi pe vreun bolovan ? Te ştiu amator. De cînd cu coborîrea aia a ta în rapel pentru a-ţi salva subordonatul. Cum îl chema ? Parcă Iordache sau..., nu, nu Iordache, Iordăchescu, aşa-i ?

— Ai memorie bună. Eu, să-ţi spun drept, aproape că-l şi uitasem, dar... Chiar în seara aceea, după ce am plecat de la tine şi am luat trenul, am dat peste el acolo. M-am dus să beau o cafea. Era însoţitor la vagonul de dormit. M-a recunoscut imediat. După ce a trecut în rezervă, paradoxal, a îndrăgit sportul ăsta, a devenit alpinist. Muntele l-a trecut însă şi pe el repede pe linia moartă. Şi-a rupt piciorul...

îmi întrerup fraza aici, inspir adînc aerul rece, puternic coniferat, dar nu pot să-mi savurez în întregime senzaţia. Cele petrecute acolo, în casa noastră, în casa fratelui meu, îmi apasă greu inima. Margareta Ianculescu... Uimirea ei de o clipă, apoi dezinvoltura ei, tăcerea mea, ascunzişul meu, tutuiala generală, integrarea ei perfectă, parcă de cînd lumea în mediul nostru familial... N-o deranjează care cîtuşi de puţin faptul că e mai în vîrstă cu vreun deîeniu decît el ?! în sfîrşit... Nu, nici cu el, cu prietenul meu, n-am să pot discuta problema asta, n-am ce face, sînt unele lucruri pe care eşti nevoit să le laşi aşa cum sînt ; te împovărezi cu ele, le suporţi, dar n-ai cum să le schimbi cursul, devenirea.

— Cînd ne întoarcem, îi spun, trebuie să treci neapărat pe la mine, nevastă-mea ne ucide pe amîndoi dacă află că ai fost în oraş şi n-ai dat un semn. Trebuia s-o aduci şi pe nevastă-ta, schimbau şi ele acolo cîteva vorbe, ca vechi prietene şi colege, în timp ce noi dădeam raita asta prin tabără.

— Uite că nu m-am gîndit, am plecat în grabă.

Nici ăsta nu ştie să mintă. Mă rog, îl priveşte.-

Urcăm.

Oare o fi ajuns Brumaru ? O fi venit la timp salvarea la punctul de întîlnire ?

Colegul îmi simte parcă gîndurile şi măreşte ritmul. Bravo, Geo, eşti un campion, parcă n-au trecut deloc anii peste tine ! Abia aştept să ajungem. Trebuie să iau legătura cu spitalul, să chem, dacă e nevoie, un elicopter să-l transporte pe ostaş la Bucureşti. „Să fii atent — m-a prevenit generalul la plecarea din secţia aceea din Marele Stat-Major —, la unii comandanţi de regimente există tendinţa de a se transforma în nişte soacre cicălitoare. Stau toată ziua lîngă telefon şi dau indicaţii. Să te ferească sfîntul să primeşti o misiune de la un astfel de comandant!" Ei, asta-i acum ! Sper să nu fi ajuns chiar în stadiul ăsta !

Şi iată, tabăra.

Căpitanul Huţu ne iese în întîmpinare. Totul e în *regulă.* Akia a ajuns jos, ostaşul se află acum la spital, în afara oricărui pericol.

— Dacă am fi întîrziat însă o oră...

Nu-şi termină fraza. Trece la altceva. Colegul meu ţine morţiş să se ducă la instrucţie. Chiar înainte de a lua o gustare. Eu ţin morţiş să stau lîngă telefon, să iau legătura cu spitalul, cu marea unitate. Doar sînt comandant 1

— Tu, colega, îmi zice el, rămîi aici, ai treaba asta de rezolvat, în sfîrşit, ai tu mai multe, eu o să merg împreună cu tovarăşul căpitan.

Nu aşteaptă răspunsul. Trece la altceva, în timp ce Huţu se duce repede să aducă schiurile. Eu fierb. După ce termină de notat ceva în carnetul său, se apropie de mine şi îmi pune mîna* pe umăr.

— Hai, mă, lasă, nu te mai frămînta, ai scăpat. Tot o să deveniţi voi „Unitate de frunte", iar tu o să

fii numit, la vremea potrivită, bineînţeles, comandant de mare unitate.

Ce-i asta ? O consolare pentru mine ? Sau pentru el?

17

Da, reportajul e splendid. Avea dreptate colegul ăsta al meu. Locul lui e, într-adevăr acolo, în redacţia aceea. Oricit de poet aş fi sau aş fi fost eu, nu cred că aş fi reuşit vreodată să scriu un reportaj atît de frumos despre nişte lucruri care, pînă a citi ce a scris el, mi se păreau banale, lipsite de orice poezie. Munţii care se cufundă în adîncul lor şi cresc, senini şi înseninaţi, în mersul soldaţil-or, permanenta şi insesizabila competiţie a ostaşului nu cu stînca aspră, ci cu sine. Muntele este un cîmp de luptă în care „inamicul" nu e numai dincolo de linia frontului, în tranşee de stînci sau de zăpadă, ci şi în propria ta persoană. A fi un învingător înseamnă a te învinge, a deveni, a te cunoaşte. De aceea urcă alpiniştii Everestul. Tabăra de munte este mai mult decît o tabără de instrucţie. Este o aventură, o întoarcere la începuturile pe care le găseşti mereu schimbate şi trebuie să te schimbi şi tu odată cu ele. Asta înseamnă să urci în munţii din care ai coborît sau, şi mai frumos, să cobori în munţii din care ai urcat.

— Geo ăsta al nostru e un sentimental ! remarcă zîm- bind Camelia cînd îi dau să citească reportajul.

— I-auzi !

— Ca şi tine, de altfel.

— Ei, nu mai spune ! încerc eu să glumesc, în timp ce îmi ciulesc urechile adîncurilor să sesizez nuanţa. Eu, un sentimental ?! Nu mi se pare.

— Altfel de ce ai fi venit iarăşi aici ?! De ce ai fi

ţinut cu tot dinadinsul să vii ?

— Camelia, nu interpreta ! Ştii foarte bine de la logică, funcţiile de adevăr sînt (adevăruri adevărate nu doar interpretări.

— Aiurea ! Sînt simboluri ale aşa-zisului adevăr adevărat. Dar şi mai adevărat este adevărul care n-are expresie, care n-are formulă, pe care îl simţi şi care te roade, adevărul tău. De aceea ai venit aici. Omul se întoarce în fel şi chip la începuturi. Tu te-ai întors aşa, eu doar cu gîndul. Unii te-au acuzat că vrei să parvii, că vrei să urci, să devii mare. Eu te cunosc mai bine. Eşti un sentimental. Nu vrei nimic din toate astea — sau, în orice caz, nu vrei nimic mai mult decît ar vrea fiecare —■, eşti doar un poet neîmplinit care are nevoie de o muză.

— De o muză ? Ce naiba, Camelia, nu mai sîntem adolescenţi ! E vremea copilului nostru să viseze !

— Tu visezi mai mult şi mai multe ca el. Intr-o lume mai întinsă, care are şi trecut, pe cînd el... La fel şi Geo ăsta. Nu-i place pe deplin acolo unde e, îl roade şi pe el, ca şi pe tine, nostalgia. Dar asta-i viaţa, aşa sîntem făcuţi.

N-am auzit-o niciodată pe Camelia vorbindu-mi astfel. Se pare că şi ea îşi are nostalgiile ei. A trăi frumos, în doi, înseamnă a şi renunţa, tot frumos, la nişte lucruri ale tale, sau a le ţine într-un sertar cu amintiri uitate. Gîndurile şi sentimentele a doi oameni nu pot să fie totdeauna identice. Ba nu sînt aproape deloc şi, atunci, vrînd-nevrînd, trebuie să renunţi, să cauţi elementele comune, să ajungi la consens — nu-mi place termenul ăsta diplomatic, dar fără el nu se poate —, să găseşti expresia cea mai potrivită, formula cea mai convenabilă..

— Grig, ce te tot frămîntă ?

Tresar. Oare la ce s-o referi ? în momentul cînd îmi pune această întrebare, ea trebuie să intuiască deja despre ce e vorba, o ştiu eu, nu-i scapă nici cel mai mic gest al meu, nici cel mai mic gînd. De cîte ori nu m-a adus femeia asta, soţia mea, cu

picioarele pe pămînt !

— Nu mă frămîntă nimic, Camelia. Sau, mă rog, nimic în mod special, dacă poate să existe şi aşa ceva. Munca asta pe care o fac îţi aduce multe şi de toate, nu poţi să nu te frămînţi, chiar dacă ai fi flegmaticul flegmaticilor.

— Nu la asta mă refer, ştii tu bine. E altceva, mai adînc, mai subtil. în sfîrşit, timpul le va rezolva. Ai văzut, doar. Cîndva îi duceai grija lui Cornel, te întrebai pe unde o fi umblînd, ce o fi făcînd, cum s-o fi descurcînd. Te-am surprins noaptea, între somn şi nesomn, pronunţîndu-i, semiconştient numele. Aveai lacrimi în ochi. Te-am înţeles şi, îţi mărturisesc, în clipele acelea te-am iubit, poate, cel mai mult. Era o sensibilitate de care puţini oameni sînt capabili, era tot ce poate spune cineva fără să ştie. Era adevărul pur, necenzurat de formule şi de conştiinţă. Cornel e, acum, cel mai fericit om din lume, dar tu iar ai găsit acolo, în adîncuri, ceva care să te frămînte, să te doară, într-o vreme, am crezut că funcţia asta de comandant a început să te abrutizeze, să-ţi tocească sensibilitatea, bunătatea ta inconştientă şi tandră. Te-am urmărit cum răspun- deai la telefon cînd ţi se aduceau la cunoştinţă veşti neplăcute, cum îi repezeai pe, unii dintre oamenii cu care lucrezi direct, mai ales pe Filip, care, cred eu, e un om mai dificil, mai greu de înţeles, mai încurcat pe dinăuntru. în acele clipe îmi părea rău, îmi venea să plîng, se pierdea ceva frumos din tine, deveneai... — hai să ţi-o spun — o maşină de dat ordine. Dar, într-o zi, chiar după întîlnirea voastră, a celor patru fraţi, am redescoperit iarăşi secretul acela al tău, mai bine- zis, am înţeles că mai ai încă puterea să păstrezi un secret, să te doară ce ştii şi să nu spui ce te doare... Am intuit bine, nu ?

Nu ştiu ce să-i răspund. Sînt tentat, pentru o clipă, să-i spun totul, să mi-o fac părtaşă, să discut cu ea, dar... Nu, încă nu e timpul. S-ar ivi prea

multe semne de întrebare, prea multe complicaţii inutile. Las mai bine timpului sarcina asta a descurcării iţelor...

— Marga e o fată bună, deşi e mult mai în vîrstă decît Cornel. E adevărat, nu prea ştii de unde vine, ce simte, dar are în ea o forţă pentru care orice femeie ar invidia-o. Noi am devenit prietene. Apropo, astăzi vor veni pe la noi, du-te şi tu pînă jos şi cumpără ceva de băut

Gata, a schimbat vorba. Bine a făcut! Oare femeile au, intr-adevăr, atît de dezvoltat simţul ăsta, al ;şaselea simţ al lor, intuiţia ?

Zorile încă nu şi-au făcut apariţia deplin şi definitiv în momentul cînd intru pe poarta unităţii. Gornistul sună „Atenţiune !“, comandantul gărzii îmi prezintă onorul. înainte de a merge pe platou, la adunarea de dimineaţă, îmi fac obişnuitul rond prin curte însoţit de ofiţerul de serviciu. Da, sistemul ăsta de control „la vîrf de ac“ a dat rezultate incredibile. în cîteva săptămîni, totul s-a schimbat. Trebuie să cauţi o săptămână ca să găseşti ceva demn de criticat. „Nu te amăgi, mă previn, nici nu ştii de unde poate sări iepurele !“ ; „Aşa-i, recunosc, dar nu pot să nu mă bucur de rezultatul unui prim efort organizatoric mai serios." Au remarcat-o, de altfel, şi cei de la marea unitate.

Aşadar, reportajul acesta despre instrucţia la munte cade într-un moment cum nu se poate mai potrivit Se ştie, cuvintele frumoase îmbărhătează, mobilizează îţi mulţumesc prietene, mi-ai făcut un serviciu 1 Udrescu a avut grijă să facă din acest reportaj mai mult decît s-a gîndit autorul însuşi.

Maistrul Ghiţă şi plutonierul Treancu iar au avut un cuvînt de spus.' Cel de-al doilea poligon de cameră este gata. Maiorul Iatan jubilează. Toate tragerile cu armamentul de infanterie au fost îndeplinite cu calificativul general „Foarte bine". La patru din acestea, nici im soldat n-a obţinut mai jos

de „Bine".. E o chestie 1

— Poligoanele astea de cameră sînt formidabile. Cine trage aici „Bine" ia cu siguranţă „Foarte bine" în poli- gonui real. Tovarăşe maior, îmi spune, privindu-mă în ochi, deschis, mulţumit, aţi avut o. idee formidabilă f Ca şi cea referitoare la punctul mobil de. comandă !

E clar. Oamenii au început să creadă în mine-. Trebuie să fiu şi mai atent, să nu-i dezamăgesc, să nu fac greşeli. De fapt, nu mă simt deloc în nesiguranţă. Dacă ai o bază temeinică, un început bun, dacă anii de comandant de pluton şi de companie ţi-au fost ani plini, fructuoşi, ani de învăţătură, de acumulări, dacă ai iubit, vremea aceea şi i-ai dat tot sufletul,, fără să alergi după, cai verzi, fără să te gîndeşti numai la bastonul de care vorbea Napoleon, nu poţi greşi prea mult, nu te poţi abate prea mult de la drumul cel bun. Iar dacă, totuşi ai făcut-o> revii repede, pentru că te trage ceva din tine, ceva care e mai puternic decît impulsul momentului, chiar dacă nu-l poate stăpîni şi preceda întotdeauna.

Mîine voi conduce o aplicaţie cu unul dintre batalioane. Maiorul Crosnatu, comandantul, este un ofiţer cu. multă experienţă Şi, în acelaşi timp, un om cu suflet ales, o bogăţie, cum îi zic subordonaţii săi. A trecut pe la multe unităţi,, a învăţat o mulţime de lucruri E abia maior, pentru că a devenit ofiţer tîrziu, pe la treizeci şi cinci de ani. Pînă atunci a fost subofiţer. Intr-una din zile, mi-a. povestit cum s-a mutat cu unitatea dintr-un capăt, de ţară în altul. Era atunci, în primii ani de după război, un fel de instabilitate din punctul ăsta de vedere, un fel de căutare a unei cît. mai bune amplasări a unităţilor în teritoriu sau... cine ştie ! Unitatea s-a îmbarcat pe tren, eşalonat, iar ei, ofiţerii şi subofiţerii, şi-au luat familiile. Se. mulţumeau pe atunci cu o. singură încăpere, fie chiar şi într-o mansardă. Veneau seara,

obosiţi de efort, schimbau cîteva cuvinte cu soţiile, le mîngîiau tandru pe frunţile tinere, îngrijorate, apoi adormeau liniştiţi, mulţumiţi.

Echipa de arbitri este, cred eu, pe soluţie. Nu vom interveni eu nimic, vom lăsa lucrurile să se desfăşoare exact ca în luptă. Am stabilit ea să. nu se permită nici, un pas, nici o mişcare, decît numai dacă, într-o situaţie reală, aceasta ar fi posibilă. Chiar dacă batalionul va sta trei zile şi trei nopţi pe poziţie,'în zăpadă, nu va putea trece la ofensivă, dacă nu vor fi create toate condiţiile, dacă nu vor fi luate toate măsurile care depind de acest eşalon. în acelaşi timp, va trebui să experimentăm eficacitatea unor aparate de vedere pe timp de noapte, precum şi a unui echipament cu proprietăţi izoterme.

îi chem pe şefii de birouri şi pe cei de compartimente, precum şi pe ofiţerul de serviciu. Ca în fiecare dimineaţă, facem o scurtă trecere în revistă a modului cum s-a desfăşurat programul pe ultimele douăzeci şi patru de ore. Garda, subunităţile, personalul de serviciu, atelierele) ordinea şi disciplina, asigurarea materială etc...

Sinopticuri, cifre, calificative, statistici. Nici o abatere disciplinară, s-a rezolvat cutare şi cutare problemă, au mai rămas de soluţionat următoarele...

Toată şedinţa asta durează o singură jumătate de oră. în alte zile, ea se reduce la zece-cincisprezece minute.

Nu e nici o plăcere să stai o noapte întreagă în ger. Iar dacă ai fost totuşi nevoit să stai în tranşee şi să-ţi dezmorţeşti picioarele mişcînd neîncetat din degete, în scurt timp devii un sloi viu, dar greoi şi inactiv. Aşa că... După ce se termină şedinţa asta de analiză a activităţii pe douăzeci şi patru de ore, reiau încă o dată, episod cu episod, aplicaţia pe care urmează să o desfăşurăm. Prosper Merimee observa, într-o carte (Cronica domniei lui Carol al

IX-lea), descriind un episod al luptei de după noaptea Sfîntului Bartolomeu, că apărătorii oraşului-cetate La Rochelle, odihniţi peste noapte în încăperi încălzite, întreprindeau, în apropierea zorilor, raiduri pline de succes în tabăra asediatorilor, care îngheţau în tranşeile din jur. Chiar şi în situaţie de inferioritate numerică aceste raiduri reuşeau. Deci...

Mă întrerup. Cineva bate uşor în uşă. Căpitanul Udrescu.

— Tovarăşe maior, e gata. Oamenii sînt adunaţi, **e** timpul să mergem.

Sînt emoţionat, e pentru întîia oară cînd particip Ia **o** astfel de activitate. Repet cuvîntul pe care mi l-am pregătit cu multă grijă.

Căpitanul Filip îmi prezintă raportul. Cadrele sînt adunate în vederea...

Nu-l mai aud. Crîmpeie de demult, parcă dintr-o altă viaţă mi se perindă prin faţa ochilor... Şi el, nea Petrică, sau , oficial, maiorul Parfenie Petre, stă nemişcat, în prima bancă, precum un elev ascultător care-şi aşteaptă diploma de absolvire... Tocmai el, cel de la care am învăţat aproape tot ce ştiu în materie de metodică.

Mi-am scris cuvîntul pe o bucată de hîrtie, dar, cum să-l citesc în faţa acestor oameni care se uită atît de familiar la mine şi la nea Petrică ?

Mă ridic în picioare şi încep simplu, firesc. îl prezint pe nea Petrică aşa cum îl ştiu toţi, dar şi cum îl ştiu numai eu, din timpurile acelea... E ca un examen pe care-l dau în faţa unuia dintre cei mai buni profesori ai mei.

Nu se aud decît cuvintele mele. Emoţionante, vibrante, ca ale unui poem. De fapt, e şi acesta un poem, un poem dedicat unui om care, peste cîteva minute, îşi va lua la revedere de la noi şi nu va mai fi obligat să revină mîine, la şapte şi un sfert, în uniformă. Nea Petrică iese la pensie, i-a venit şi lui timpul. Clipele acestea emoţionează, readuc

nostalgii şi doruri, ne amintesc că sîntem o familie şi că tot aşa trebuie să rămînem. Nea Petrică va pleca, dar va rămîne totuşi între noi, îl vom căuta ori de cîte ori vom avea nevoie de el. De sfatul lui, de cuvîntul lui, de experienţa lui.

Pentru 'cîteva clipe, mă gîndesc la tata, la nea Ionică, la colonelul Alexandrescu... Timpul ! Toţi ajungem acolo !

Trebuie să pun mult suflet în ce spun, asta place, emoţionează, impresionează. Reamintesc episoade semnificative din viaţa acestui ofiţer priceput, harnic, dar oprit şi el, ca mulţi alţii, pe una din treptele devenirii, pe una din treptele ierarhiei. Natural, nu toţi vom ajunge generali.

Ia cuvîntul apoi căpitanul Udrescu. Ce frumos, ce curat, ce convingător ştie să prezinte Udrescu munca unui om, a unui comunist ! Iau cuvînitul colegii de birou, cei care-l cunosc de ani şi ani.

El, aproape că nu ştie ce să spună. E emoţionat, are lacrimi în ochi.

îi înmînez cadourile făcute de colectivul nostru. Un aparat de radio, o trusă de stat-major, ca să nu ne uite, un baston, tradiţionalul baston, o mulinetă, un set de ace de pescuit, şampanie, flori. Plus cadourile tradiţionale care stârnesc rîsete, glume. Nea Petrică a ştiut să glumească, să descreţească frunţile. După-amiază ne vom întîlni numai noi, bărbaţii, la casa armatei pentru a sărbători evenimentul. De ce numai noi ? Nu ştiu, aşa e tradiţia în unitate, iar tradiţia se respectă.-

Episodul acesta creează un fel de stare de relaxare în unitate, nimeni n-are chef de treabă, toată lumea îşi ia rămas bun de la nea Petrică. Chiar şi veşnic-încruntatul sau prea-flegmaticul Filip îi zîmbeşte plin de respect, de dragoste, acestui om inimos..

Asta e. Vine o vreme cînd trebuie să-ţi iei rămas bun, cînd, vrînd-nevrînd, treci pe linia moartă, laşi locul celor care au dreptul şi obligaţia să continue ce ai început, ce ai continuat şi tu...

Dau cîteva telefoane la o întreprindere agricolă care ne asigură, cum se spune, asistenţă de specialitate în pregătirea şi întreţinerea culturilor de seră, chem apoi colectivul de arbitri pentru a face ultimele precizări privind aplicaţia de mîine. Iau legătura cu primarii .localităţilor pe raza cărora se va desfăşura această aplicaţie pentru **a** scoate, la rîndu-le, subunităţile de gărzi patriotice care vor participa în diferite etape. E o aplicaţie complexă, care se va desfăşura pe vreo treizeci de kilometri şi va cuprinde, practic, aproape toate formele de luptă în care batalionul poate fi angrenat. Şi apărare şi ofensivă,, şi luptă de întâlnire şi retragere şi acţiunea ca detaşament înaintat etc. Să vedem, dacă ne aprobă marea unitate, vom mai rămîne două zile şi vom 'executa şi un raid. De fapft, **va participa** aproape întreaga unitate, întrunit e vorba ide o aplicaţie cu temă complexă, cu acţiune dublă. Sînt tare **curios cum** vom ieşi. îAcă din etapa exerciţiile? tactice cu grupa, cu piesa, cu: echipajul, urmăresc nişte obiective practic-apli- cative, nişte scopuri clare de: integrare'a tuturor acţiunilor, **a.** tuturor activităţilor în exigenţele luptei moderne,. în cerinţele doctrinei noastre militare. Adică : verosimilitate, continuitate, persistenţă şi ingeniozitate. Interesează spaţiul în care se mişcă gîndul tactic, soluţia, propusă, iniţiativa, procedeul de acţiune ales. însfîrşit, ar fi multe lucruri de pus la punct aici, dar, sper eu, aplicaţia va fi deosebit de densă, de instructivă.

Mă îndrept uşor spre casă. Sîmt un fel de eliberare, dar şi de regret, de nostalgie. Nea Petrică a ieşit la pensie, n-o să-l mai întîlnesc pe sală, n-o să-i mai zîmbesc, **n-o** să-l mai invit din cînd în cînd la o cafea... „De ce nu ? Doar nu s-a dus la capătul lumii !• Va rămîne în oraş !“ ; „Sigur, va rămîne, dar, de acum va fi altceva..." ; „Altceva, ce ? ! Doar i-ai spus că totdeauna va fi la el acasă în unitate.

Oricînd i se va deschide poarta, oricînd va fi bine primit în locul în care şi-a consumat cei mai frumoşi ani din viaţă, în care, de fapt, a trăit o viaţă. Fără să ceară nimic, fără să fi primit vreodată, măcar o mustrare." Paşii îmi sînt. totuşi uşori. A fost primul meu examen de acest fel. M-am descurcat. Realmente oamenii au fost emoţionaţi, nu se mai termina ceremonia, fiecare avea să-i spună ceva lui nea Petrică. Şi nu numai lui. Avea dreptate Udrescu. A fost o probă de coeziune, de maturitate colectivă. „începem să fim ceea *ee* trebuie să fim, tovarăşe maior, nu găsiţi ?“ ; „Da, am observat şi eu, colectivul a devenit ceva mai mult deeît o sumă de cadre care vin la adunare pentru că aşa e ordin."

Nici nu observ cînd am ajuns în centrul oraşului. Dar, La această ară. Strada Mare nu este aglomerată Paşii mă ascultă,, e ca şi cum aş schia., iar procedeele de întoarcere pe care le ştiu eu ar fi cele mai potrivite pe pîr.tia aceea.

Dar....

Aproape fără să vreau, îmi încetinesc mersul. Şi-l încetineşte şi ea. Vrea; s-oaj ung se vede de Ia o poştă. Şi eu mă tem,, m-am temut mereu de momentul ăsta. Dar, mă rog, fie ce o fi. Tot trebuia să se întîmple odată şi odată. Atunci, la nuntă, cînd am dansat amîndoi, am evitat orice discuţie, orice explicaţie. într-un fel, am obligaţia să-l cruţ pe fratele ăsta al meu, să-l apăr împotriva altor lovituri pe care nu le merită.

— Bună, Marga ! Gata, ai încheiat pentru azi ?

— Bună, Grig ! Pot să-ţi spun aşa, nu ? Am încheiat şi mă grăbesc spre casă. Cornel ăsta e un tip formidabil. N-are o clipă astîmpăr.

— Aşa e el, dinamic. Seamănă cu tata. Totul e în ordine ?

— în ordine perfectă, Grig. Vă aşteptăm mîine.

— S-a făcut. Acum te las. După-masă avem o sindrofie între noi, bărbaţii, la casa armatei.

18

— Lasă, mă, Andrei, nu mai fi îngîndurat, aşa a fost 6ă fie. Viaţa îşi are nenorocirile ei, n-o să faci tu ordine în asta. N-o să facă nimeni, fii sigur, viaţa îşi are singură grijă de treburile ei. Asta e. Dar unii sînt, într-adevăr, sublimi în nenorocire, ca şi în fericire, aşa cum a fost, cum spui tu că a fost, caporalul acela.

— Mi-aş fi dat o mînă, tovarăşe maior. O mînă mi-aş fi dat pentru şansa lui, pentru picătura lui de soare pe pă- mînt. Dar ce spun eu, ăstea-s vorbe prea mari, sînt metafore. Eu am văzut un om zbătîndu-se între viaţă şi moarte, luptîndu-se şi cu una, şi cu alta. Cum să vă spun...

Căpitanul Andrei Nicolescu e un munte de om. Are o palmă mare şi fierbinte ca o pîine abia'scoasă din cuptor. Dar cum pîinea nu e făcută în loc de secure, nici palma lui nu e făcută pentru a lovi. Pare blîndă ca un urs de catifea, ca o pernă de mătase. Aşa cum îi este de altfel întreaga înfăţişare. Buzele i se mişcă uşor, tandru, se lipesc parcă de cuvinte, se amestecă cu ele, fierb înăuntrul lor, iar ochii i se înnegurează sau i se limpezesc ca gîndu- rile. Ca simţămintele. E un om care n-areascunzişuri, care ţi se dezvăluie dintr-o dată, de la prima vedere, de la primul cuvînt, dezarmant şi necomplicat, c-un inocent surîs de copil care nu se ştie şi nu se vrea în nici un fel alintat.

— Spune-mi cum crezi, cum îţi vine mai la îndemînă, ce vrei să-mi spui. Oricum, nu e vina ta. Poate nu e vina nimănui.

— Putea să nu se întîmple, tovarăşe maior. Sînt sigur. Putea să nu se întîmple. Unele lucruri nu sînt însă în ordine. Şi nu plătesc totdeauna cei vinovaţi, cei care ar trebui să plătească. Cad adesea oameni nevinovaţi, şarpele nenorocirii muşcă de unde poate

cînd e întărîtat...

îl privesc cu atenţie. Nu l-am văzut niciodată aşa. E revoltat, e pornit împotriva celor care crede că poartă vina acestei nenorociri, celor care-şi mai fac încă veacul pe şantiere nu cu gîndul la treabă, ci cu ochii la ceas şi la casierie. Aşa e, din păcate. Unii se duc pe şantiere pentru bani şi nu mai văd nimic altceva.

— Aş fi vrut ca, la întoarcere, să vă aduc numai veşti bune, tovarăşe maior. Le-aţi fi meritat, toţi le-am fi meritat, oamenii au muncit extraordinar, au depăşit zilnic planul cu 20-30 de procente, ba chiar şi cu 50 în unele zile. Şi n-am văzut la unul vreun semn de nervozitate, vreo tendinţă de chiul, de aranjare. Se sculau schimburile în miez de noapte şi, în cea mai desăvîrşită ordine, porneau spre galeriile de aducţiune, spre captări, spre staţia de sortare. De parcă erau schimburi de santinelă, nu alta. Mă şi gîndeam cum de pot fi aşa de disciplinaţi, mai disciplinaţi chiar decît în cazarmă, mai conştiincioşi, mai harnici. Au făcut minuni băieţii ăştia, pe cuvîntul meu, au impresionat tot şantierul. Unii munceau ca nişte apucaţi, aproape fără pauză, te întrebai de unde au atîta putere, de unde au atîta avînt. După ei se luau şi alţii, ba chiar şi muncitorii civili care, ştiţi, au ritmul lor pe astfel de şantiere. Unul dintre ei. vine într-o dimineaţă la mine şi mă întreabă ce am de gînd, ce vreau să fac din şantierul ăsta. I-am răspuns că n-am de gînd nimic în mod special, că îmi fac datoria şi că tot aşa ar trebui să şi-o facă şi el. „Acolo, la unitate, tot aşa vă speteaţi ?“, întreabă. „Tot, îi răspund, dar, vezi dumneata, ăsta-i ritm militar, adică ritm tînăr, nu de boşorogi, şi nu ne spetim, facem pur şi simplu treabă, aşa cum trebuie fâeută ea şi cum ar trebui s-o faci şi dumneata." „Aşa o fi, tovarăşe căpitan, dar şantierul ăsta e al nostru, al celor din zonă şi, dacă se termină prea repede, trebuie să ne găsim altceva

de lucru sau să ne întoarcem la C.A.P.". „Şi ce ai vrea, mata, mi-am ieşit eu din pepeni, şantierul ăsta să. lîncezească aici pînă veţi ieşi dumneavoastră, cei din zonă, la pensie ?“ Ca să vedeţi mentalitate; în loc să pună osul la treabă, să se bucure de mîna de ajutor pe care le-o dădeam, ei — nu toţi, fireşte, doar vreo doi-trei dintre ei ! —, ne reproşau că muncim prea repede, că se termină prea iute construcţia ! Insul ăla nu se gîndea că, între două cicluri de instrucţie, între două aplicaţii sau trageri de luptă, ostaşii făceau un efort în plus pe şantier, că le veneam în ajutor şi nu altfel. Dar, ce să-i, faci, cum spuneaţi, sînt oameni şi oameni. Nu-mi dau seama cum or fi nimerit unii dintre ei pe şantier, ce o fi în capul lor ! Ei, bine, pe fondul ăsta s-a produs accidentul. împrejurările le-aţi aflat. V-am explicat la telefon, v-am şi scris. Dacă era strivit unul din ăştia de care vă vorbeam, zău că nu-mi părea rău, era ca o plată, ca o răsplată, dar uite că n-a fost aşa. Plătesc cîteodată cei ce nu rămîn datori, cei mai buni dintre cei mai buni. Caporalul ăsta, îl ştiţi, era cel mai bun gradat din companie. Cel mai inteligent, cel mai harnic, cel mai săritor. Cred că n-am să-l uit niciodată...

...Da, ştiu, am citit scrisoarea aceea de cîteva ori. Am întors-o pe toate părţile, m-a durut şi pe mine, ca şi pe el, care a scris-o. I-am simţit tremurul, tremurai mîinii lui cu palma mare cît o pîine caldă, abia scoasă din cuptor. Al mîinii care nu ştie decît să mîngîie, să aline. Parcă văd amurgul acela care cobora dinspre piscuri roşu-violet şi străveziu, uşor ca o plasă de mascare. Muntele ciopîrţit, cariera de piatră, staţia de sortare. Vor fi fost în peisajul acela şi magnific şi tragic — tragicul, dar şi sublimul mutării unui munte ! — gînduri de nostalgie, întoarceri în timp, crîmpeie de amintiri. în scrîşniturile lopeţilor, în acidul lactic din muşchii umflaţi de efort, în privirile obosite ale

soldaţilor şi muncitorilor. Vor fi fost atâtea şi atî- tea gînduri şi simţiri cîte sînt într-un om şi într-o lume, într-o pajişte cu mastodonţi de oţel şi de piatră şi într-un pisc mutat peste noapte la poalele lui. Vor fi fost multe. Un amurg este totdeauna şi o întoarcere, o asemuire, o mîngîiere. Cum de i-o fi venit şefului de şantier. ideea aceea, nu-mi dau seama. Probabil era şi el presat de cine ştie ce plan nerealizat. O fi primit ciment şi trebuia să-i dea zor, să recupereze rămînerile în urmă. Sau să ia avans pentru a preîntîmpina cine ştie ce situaţii viitoare. S-a în- tîmplat de cîteva ori să rămînă fără ciment şi să sufle în degete, să aştepte. Or, în vârful muntelui aşteptarea e teribil de grea, te ucide. Muntele nu e făcut să aştepţi pe el, ci să-l treci sau să te iei la trîntă cu povîrnişurile lui. Cum- necum, cert e că a chemat un maistru la el şi i-a dat ordin să repare banda transportoare sort mărgăritar — ce nume frumos pentru un utilaj ! — şi să-i dea zor cu lucrul. Maistrul cică a obiectat că ar fi terminat programul şi el nu e plătit pentru ore suplimentare, că n-o să-i facă nimeni statuie, că, în definitiv, mai e şi mîine o zi, că nu se dă- rîmă nici muntele şijiici şantierul nu se mută din loc dacă nu repară el atunci şi acolo banda aia nenorocită, coşcovită de ploi şi de nevopsea. „Musai, mă, musai ! — îi replicase inginerul. Ce, faci ce vrei tu ? Trebuie să intre în funcţiune, n-are ce lucra schimbul care vine !“ „Atunci s-o repare ei !“ „Ba o repari tu, că e banda ta, tu răspunzi de ea, clar ?“ Clar, neclar, maistrul se apucase de treabă. Cu ochii la ceas şi cu gîndul cine ştie unde. A chemat cîţiva oameni, a dat dispoziţiunile necesare, apoi, cînd totul a fost gata, s-au apucat s-o urce înapoi pe stative. N-aveau însă nici cablu, stas şi nici macaragiul nu era acolo. Asta **umbla toată ziua zăbăuc prin şantier. După una Frusina, cu care-şi făcea praf leafa, în. timp ce nevastă-sa... „Tu nu ştii, mă, să umbli cu drăcia asta ? îl întrebase maistrul pe** şoferul maşinii pe

care se afla macaraua. Cum să nu ştii, ştii, licheaua dracului, că toată ziua n-ai altceva de făcut decît să te perfecţionezi ! Auzi, mă, *să te perfecţionezi.* Să înveţi a doua specialitate, ca la armată, să nu dea inamicul peste tine şi tu să ai uri tun cu care să nu ştii ce să faci. Hai, treci repede în cabină şi suspendă porcăria asta, că acum vine şeful.“ Şoferul n-avusese timp să mai răspundă. Pornise motorul, se urcase în cabina macaralei şi începuse şă mişte încolo şi încoace manetele. Nu era el chiar aşa, cleios, dar nici maestru nu era. La un moment dat, banda se agăţase de ceva, iar muncitorii şi ostaşii aflaţi prin împrejurimi săriseră să dea o mînă de ajutor. Cureaua de ventilator cu care, în grabă, suspendaseră banda transportoare cedase şi...

— V-am produs un eveniment neobişnuit, tovarăşe maior. S-a dus „Foarte bine“ la inspecţia care bate la uşă.

îl privesc atent şi parcă nu-l mai recunosc. Sau poate că mi-a ghicit ascunzişurile, temerea neexprimată, reproşul. Nu, nu un reproş adresat lui, deşi nici el nu poate fi absolvit cu totul şi cu totul de acest accident, ci faptului îh sine, întîmplării. Intîmplării, pentru că, datorită ei, ni se vor încreţi frunţile, ni se vor strînge inimile. Ce vină au oamenii ăştia — ceilalţi comandanţi de subunităţi, cei din statul-major, din comitetul de partid de la noi — că din- tr-o macara s-a desprins un obiect ele o tonă şi jumătate care a rupt coloana vertebrală a unui caporal ? ! Aparent, nici una. Şi chiar nici una nu au. Ei nu erau acolo — poate, mulţi nici nu-l cunoşteau pe caporal ; nici eu nu-mi aduc bine aminte de el —, nu conduceau ei acea activitate... Şi totuşi, în adîncuri, persistă acel fior, acea umbră care întunecă fruntea... Omul ăsta, tînărul ăsta, a umblat pe aceleaşi alei ca şi noi, a mers cu noi la aplicaţii, la trageri, a fost, cu alte cuvinte, de-al nostru. Şi, de-acum, nu va mai putea umbla

niciodată, va fi un infirm, un...

Acolo, la dispensarul acela din vîrf de munte, se prezentase toată compania să dea sînge, să-l salveze. Şi nu numai ostaşii companiei, ci şi muncitorii din şantier care se aflau prin apropiere. Căpitanul nu se dezlipise o clipă de lingă el, încercase să-i aline cit de cit durerile. îi ştersese sîngele de pe faţă cu palma lui mare şi caldă. îi aşezase o şuviţă de păr pe frunte, îl mîngîiase tandru, ca pe un copil. „Mă, Vasilică, ce ţi s-a întîmplat ţie, mă, băiatule ?“ „Nu-mi simt picioarele, tovarăşe căpitan şi mă arde grozav în spate. “

— Mă uitam la el cum îşi muşcă buzele de durere, cum îi ies ochii din orbite, cum se ţine cu mîinile încleştate, disperate, de baierele tărgii... Tovarăşe maior, ştiţi, omul ăsta are o forţă extraordinară în el, era ca un gigant, ca un munte. Sau cel puţin aşa l-am văzut eu în clipa aceea cînd, deşi îi tamponam faţa cu batista, n-am încetat o clipă să-i văd şi să-i admir zbaterea, lupta.

— La ce bun, Andrei, ce s-a ales din omul ăsta extraordinar, cum îi spui tu ? Ce va fi el mîine ? Un infirm. Un om în cărucior. Falnicul munte va fi doar un muşuroi de cîrtiţă în sufletul lui, un coşmar. Gata, s-a tras perdeaua între el şi lume. Oricît de puternic ai fi, oricît de multă iubire ai fi acumulat de-a lungul anilor, nu poţi să nu ţii seama de realitatea asta crudă, nemiloasă. Asta e, Andrei. Să nu uităm să scriem în jurnalul unităţii despre el. într-un fel, tot în luptă se cheamă că a căzut. Ce zic cei de la spital ?

— Nici o şansă.

—■ Peste cîtva timp vom uita. Ne vor fura treburile de fiecare zi. Vom uita, aşa cum am mai uitat şi altădată inundaţiile, cutremurul...

Tresare, mă priveşte uimit, apoi îşi revine, zîmbeşte, dă să spună ceva, renunţă, se ridică şi îşi cere permisiunea să plece. Trebuie să se

pregătească pentru a se întoarce acolo, pe şantier.

— La revedere, Andrei ! îi spun, strîngîndu-i mîna. Şi ai grijă în continuare. Acum du-te acasă şi rămîi două- trei zile cu familia.

Iese. Cu acelaşi zîmbet de uimire, de fugă parcă undeva, sus, pe un vîrf de munte sau într-un adine. Cine ştie ce coardă sensibilă or fi atins acolo, în el, cuvintele mele !

119

Trebuie să-mi fac timp să stăm de vorbă. De vreo două zile căpitanul Filip, Filip Fănică — F.F., eăpitanul F.F. îi zic, în lipsă, mai în glumă, mai în serios cîţiva — m-a „ameninţat-' că are să-mi spună vreo două vorbe. Intre patru ochi. Trebuie neapărat să-mi găsesc un timp. Nu ştiu de ce,, dar parcă nu-mi place să rămîn singur cu el, să discutăm aşa, în doi. Căpitanul e un. tip de om pe care nu pot să-l privesc în ochi. Cuvintele noastre nu se potrivesc, n-avem aceleaşi reprezentări despre problemele unităţii, n-avem aceleaşi impresii despre oameni, despre muncă. Mereu mi se pare că unul trage într-o parte şi celălalt în alta. Nu chiar opusă, dar, în sfîrşit, în alta.

— Tovarăşe căpitan Filip, îl opresc eu nefamiliar pe coridor. Parcă ziceai că vrei să stăm de vorba. Poftim. Şi aşa n-am prea avut noi timp să schimbăm două cuvinte ca lumea. Mereu ocupaţi, mereu plecaţi...

— A, da, uitasem ! Sigur că da, aş avea eîteva cuvinte să vă spun, pardon, să vă raportez, n-o să vă supăraţi pe mine, nu ?

— Să lăsăm etichetele, doar muncim împreună. Ar fi bine ca...

— Vă mulţumesc pentru intenţie, dar, ştiţi, pentru mine regulamentul, politeţea...

— Uite care e chestiunea, tovarăşu’ Filip, eu sînt mai în vîrstă ca dumneata cu vreo şapte-opt ani, dacă nu mă înşel, dar asta nu înseamnă un capăt de

lume. Aşa că te-aş invita să priveşti lucrurile mai direct, mai. Ia obiect. La- să-mă pe mine să-mi dau seama în ce măsură eşti sau nu politicos. De altfel nu de complimente reciproce avem noi nevoie, ci de înţelegere, de unire a forţelor, înţelegi...

îmi zîmbeşte superior, îşi potriveşte cu încetineală voită ochelarii fumurii, cu ramă de aur, îşi scoate o ţigară, o brichetă cu gaz, ultimul strigăt, îmi cere din ochi permisiunea să fumeze, apoi face semn plantonului să ne aducă două cafele. Ceremonialul o dată terminat, îşi pune un genunchi peste celălalt şi mă priveşte cu luare-aminte un mi-, nut, poate două, apoi începe :

— Tovarăşu'... maior, ce voiam eu să vă spun, pardon, să vă raportez, dumneavoastră veniţi de acolo, de sus. Deci de sus în jos. Vedeţi, de acolo, de la Marele Stat-Major, Lucrurile astea mici, nimicurile, nu aveaţi cum să le per- cepeţi, să le înţelegeţi. Ele au rămas totdeauna pe seama noastră, a muritorilor. îi spuneam treaba asta şi lui un- chi-meu, generalul, adevărata bază se constituie din aceste chestiuni mărunte, aşa cum se constituie stînca de corali din fragmente de materie vie. Şi el, ca şi dumneavoastră, e în principiu de acord, dar, vedeţi, dumneavoastră alcă- tuiţi o generaţie, noi, alta. Vream să vă spun, iar am greşit, să *vă raportez* aşa, deschis, că prea aţi luat-o uşor, prea vă purtaţi cu mănuşi. De pildă, chiar şi cu căpitanul ăsta, Nicolescu. Eu îl ştiu bine, mi-a fost coleg în şcoala militară, are multe goluri pe care încearcă să le acopere prin firea lui fals-poetică. Goluri în comportare, goluri în pregătire. Altfel, reuşea la Academie, n-ar fi rămas şi acum comandant de companie...

— Tovarăşe căpitan, ştii cîţi ani am fost eu comandant de pluton ? Nu ştii, îţi spun eu : zece !

— în sfîrşit, se mai întîmplă, atunci erau alte vremuri. Astăzi... în orice caz, v-aş sfătui, pardon, v-aş raporta să fiţi mai ferm, altfel vă iau ăştia peste picior şi se duce lotul de rîpă.

— Astea sînt vorbele pe care voiai să mi le spui ?

— Am considerat că este de datoria mea. Dumneavoastră sînteţi comandantul. Generaţia care deţine funcţii de conducere. Noi, cei tineri, venim.

— Mulţumesc, tovarăşe căpitan, o să mă gîndesc. Acum am să-ţi spun şi eu vreo cîteva cuvinte. îmi dai voie ? *

— Dumneavoastră sînteţi comandantul !

— Este ora zece. La 08.00 trebuiau să fie gata nişte documente de stat-major de care dumneata răspunzi nemijlocit. Sînt gata ?

— Dacă mă luaţi aşa...

— Sînt sau nu sînt ?

■— Păi... credeţi că totul se face aşa, cît ai bate din palme ? Acolo, la *Mesteme,* aveaţi oameni, oameni inteligenţa cu mînă, cu cap. Aici, la noi, facem ce putem...

— Unul din documentele acestea trebuia să-l faci dumneata personal, tovarăşe căpitan. În calitate de şef de stat-major.

— Ştiţi...

— Nu ne-am înţeles aşa ? N-ai spus dumneata în şedinţa comitetului de partid ca fiecare să-şi facă lucrările, să folosim raţional timpul de lucru, să nu mai aruncăm sarcinile pe umerii altuia ?

— Da, dar vedeţi, un şef de stat-major are multe de făcut !

— Ce ai făcut dumneata săptămîna asta ? Antrenamentul de stat-major l-ai amînat, planul de control nu e gata, în foaia de stare a gărzii n-ai semnat în nici o zi... Nici documentul ăsta nu e gata. Ştii cum ţi se spune în unitate ?

— Tovarăşe maior !

— Nu, n-o lua aşa. Eu vorbesc serios. Ştii cum îţi spun unii ? Bineînţeles cînd nu eşti de faţă. îţi zic „căpitanul F.F.“ Fireşte, asta nu vrea să însemne doar Filip Fănică, ci şi altceva, ştii dumneata ce. Ceva în legătură cu frecvenţa. Că nu te găseşte nimeni toată ziua. Nici în birou, nici la cîmpul de

instrucţie, nici în poligon... Numai dumneata ştii pe unde umbli. Uite că ţi-am spus şi eu ce trebuia să-ţi spun. înainte de a vedea paiul din ochiul altuia...

— Nu în aceiaşi termeni vorbiţi cu Nicolescu, deşi nu eu, ci el a adus un eveniment deosebit unităţii ! Trebuia pedepsit, pus în bapca lui. De atunci, din 15 mai şi-a luat lumea în cap. Se crede un erou.

...Se răsuceşte biroul, gîndul îmi fuge năuc peste pajişti, peste piscuri, peste ani...

...15 mai... Zi cu ploaie măruntă şi puhoaie cît fluviul. Mă cuprind parcă şi acum fiorii aceia înţepoşaţi ai sinistrului exod al apelor şi norilor. Sosisem la unitate de două zile . La aceeaşi unitate la care sînt acum comandant. Venisem în legătură cu baza materială. Lucram pe atunci la Comandamentul infanteriei şi tancurilor şi se începuse o acţiune de perfecţionare a poligoanelor şi bazei materiale în ansamblu. Nici n-veam treizeci şi patru de ani, abia absolvisem Academia Militară...

Mare lucru nu reuşisem să fac. Ploua întruna, iar terenul din afara unităţii, unde urma să amplasăm poligonul automatizat de instrucţie a tragerii, era tot o apă. În seara zilei de 13 mai 1970 mă aflam în unitate. Controlasem programul de seară şi discutam cu ofiţerul de serviciu ce-ar mai trebui făcut pentru remedierea lipsurilor constatate. Apoi mă retrăsesem la camera de oaspeţi — pe atunci nu era cămin de garnizoană — şi mă apucasem să rezolv cîteva probleme de logică matematică, o veche pasiune a mea. Vrusesem să-mi aleg, cu ani în urmă, pentru lucrarea de diplomă o temă referitoare la functorul existenţial în logica matematică sau cam aşa ceva, dar, pînă la urmă rămăsesem la problema metodei la Bacon şi Descartes. Ce vremuri ! Cum mai învăţam ! Cît de frumoase mi se păreau dimineţile care urmau după

nopţile albe ! Dar trecuse şi asta, venise şi rîndul examenului de admitere în Academia Militară şi...

Noaptea coborîse mohorîtă şi rece. Dincolo de geam, ploaia cădea subţire şi uniformă, semănînd cu zgomotul pe care-l fac viermii de mătase cocoţaţi pe frunzele de dud. Zîmbisem cine ştie cărei amintiri despre ploaie sau despre izvoarele firului de borangic — noi, acasă, creşteam în fiecare an viermi de mătase —, apoi, într-un tîrziu, adormisem. Adormisem cu gîndul la borangic şi la zgomotul pe care-l fac viermii de mătase cînd ronţăie frunze de dud, dar şi cu un fel de strîngere de inimă, cu senzaţia de umed pe care ţi-o dă o manta de soldat îmbibată de apă sau cle- făitul bocancilor în noroiul argilos al cîmpului desfundat de ploi.

Nu-mi amintesc dacă mă trezise ţipătul strident al soneriei de alarmă, sunetul trompetei sau amîndouă deopotrivă. Ştiu doar că-l găsisem pe comandant în biroul său chibzuind, împreună cu .sta tul-major, un plan. „Trimitem un batalion la' platforma industrială, o companie la pod şi în satele... şi..., o companie la gară, o altă «ompaiaie la crescătoria de vite, o altă companie în satul../' Apoi, fulgerător, transportoarele ţîşnisEră pe poartă, năpustindu-se în noapte. La lumina farurilor, stropii împroşcaţi păreau mărgele dintr-un colier de aur, iar ploaia — o pulbere de stele căzătoare. Detaşamentele şi echipele de salvare-eva- cuare acţionaseră din zorii acelei zile şi pînă-n noapte într-o ordine desăvârşită. Nu e prea mult spus. Ostaşii, îm împrejurări grele, îşi simt aproape umărul, se încrînce- neazǎ în efort, nu dau un pas înapoi. Ziua aceea a reprezentat pentru mine o scufundare în adîncurile nevăzute ale unei realităţi care mi se dezvăluia abia .atunci, în conul de lumină pe care-l aruncă situaţiile-limită.

înţelesesem atunci ceva din psihologia luptei, a luptei celei adevărate, pe viaţa şi pe moarte. Gîndul

îmi fugise spre povestirile tatei despre luptele de la Comeşti, de pe dealul Sîngeorgiului, de la Apahida şi Cărei. Văzusem apoi puhoaiele mistuind podul, frîngînd calea ferată, strîngînd de-a valma în dale mari, asfaltul şoselei, năruind case, livezi, cîmpuri întinse. Oamenii aveau feţele cenuşii, ca norii de deasupra lor, iai' în ochi li se citea fie disperarea, fie forţa lăuntrică a comunităţii, a solidarităţii.

Alergasem repede să-l văd pe tata — casa noastră se afla doar la douăzeci de minute de mers de cazarmă —, dar nu era nici un pericol acolo. Apele nu aveau cum să ajungă pînă la casa noastră, zona aceea se află îin apropierea colinei. Tata stătea în pridvor şi privea printre ramurile nucului, undeva, în depărtare. „N-ai venit acasă", constatase el pe tonul cel mai firesc din lume. „N-am venit, tată. Am avut nişte treburi şi am rămas acolo." „Lfrîtă vreme ! De cînd sînt, n-am pomenit aşa ceva *!". „Tată, eu mă întorc la unitate. Trebuie." .„Ştiu că trebuie, băiete, şi eu am făcut armata. Armata şi războiul. Du-te." Mă întorsesem repede la unitate, dar gîndurile-mi rămăseseră tot acolo, pe pridvorul casei, la privirile tatei care aşteptau parcă pe cineva,, care căutau ceva dincolo de crengile nu-cului şi' de zare, dincolo de toate cîte sînt.

în noaptea următoare fusesem cu un detaşament la fabrica de' cherestea, iar în zori încercasem să aţipesc cîteva momente în cabina maşinii, în timp ce ne îndreptam spre satul din apropiere; Mă trezisem brusc zguduit de frîna violentă;. Şoferul stopase la timp. Se vede însă că trecuse prin emoţii mari. Faţa îi era lac de sudoare. Apa rupsese în întregime şoseaua pe o porţiune de cîteva sute de metri. O maşină o luase totuşi înainte împroşcind puternic apa. O priveam cu ochii dilataţi de încordare. Puhoiul creştea din ce în ce. îl' vedeam cum se lăţea, cum se năpustea peste şosea ca o uriaşă cohortă de păsări migratoare. Camionul care intrase deja în torent se lupta din răsputeri sâ

ajungă pe fragmentul[1] de şosea de dincolo. Nu trebuia pierdut nici un moment. în cătunul de Ungă şosea apa ajunsese pînă aproape de streşinele caselor. în aerul umed, sub norii joşi, lipiţi parcă de soi, ţipetele celor aflaţi pe acoperişurile caselor sau, în încăperi, în spaţiul de treizeci-patruzeci de centimetri de aer care mai rămăsese pînă la tavan, răsunau continuu, ca nişte veritabile sirene de alarmă.

în sfîrşit, maşina reuşise să atingă uscatul. Soldaţii debarcaseră înainte ca şoferul să pună frîna. Se poticniseră însă imediat de şuvoiul îmbulbucat, cenuşiu-gălbui, ca o leşie în clocot. Eram la cîteva sute de metri de ei, dincoace de ruptură. Le citeam deznădejdea întipărită pe feţe, neputinţa. Puhoiul se rostogolea înspăimântător; purtînd pe coama valurilor buşteni, cadavre de vite, resturi de case. Dincolo, în micul cătun, speranţele înflorite pentru o clipă la vederea soldaţilor, se spulberau încet, încet. Cine avea curajul să se arunce în torentul acela, să se lupte cu apa dezlănţuită ? La o sută de metri doar de locul în care se oprise maşina, prima casă se prăbuşea în volburi ea o cămilă; obosită în valurile deşertului.

Atunci, unul dintre ostaşi, un elev-caporal, unul din cei aflaţi în stagiu Ia unitate, îşi legase o frînghie de mijloc şi se aruncase în volburi. Apa era rece ca gheaţa. îl izbeau crengile, buturugile, ierburile şi celelalte obiecte aduse din amonte. Pe mine mă izbise însă gestul celuilalt elev-caporal, care se afla acolo, la doi paşi de torent. Gestul pe care-l face un om cînd cineva i-o ia înainte, cînd i se spulberă de sub nas ceva. De fapt, abia acum îmi dau seama că mă contrariase gestul acela. Atunci poate nici nu-l înţelesesem prea bine. îl receptasem şi atît. Urmaseră apoi cinci ore de luptă dramatică cu puhoaiele pentru salvarea celor unsprezece sinistraţi. Elevul-caporal legase frînghia de un copac, sau de stîlpul unei porţi, nu mai ţin minte

precis, apoi îi transportase pe toţi unsprezece sinistraţi în şosea. Înotînd, ţinîndu-se de frînghie. Cei salvaţi erau bătrîni, femei, copii. Dar şi el, elevul-caporal, de-abia se mai putea ţine pe picioare. O fată se apropiase de el, îi dăduse o cană de ceai cald şi o înghiţitură de palincă. Era o fată înaltă, blondă, fragilă, nepotrivită parcă pentru ce se petrecuse acolo. Şi imaginea aceasta mi se întipărise în memorie. O fată frumoasă, proaspătă ca o floare care-şi deschide petalele dimineaţa, lîngă un tînăr robust, cu palma cît o pîine mare, caldă, abia scoasă din cuptor.

A doua zi primisem ordin să mă duc într-o altă garnizoană. Undeva în nord, unde Someşul îşi ieşise din matcă. Plecasem cu un elicopter...

— Fănică, ai învăţat să înoţi ?

Căpitanul se uită la mine surprins, uimit chiar.

— Tovarăşe maior, eu...

— Tot îţi mai persistă în memorie întîmplarea aia din dimineaţa zilei de 15 mai ? Dacă ai fi ştiut să înoţi te-ai fi aruncat dumneata în valuri. Este ?

— Tovarăşe maior !...

— Atunci te-ai pus pe învăţătură şi ai terminat printre primii şcoala. După doi ani erai comandant de companie, după alţi trei dădeai examen de admitere la Academia Militară... Au urmat cîteva unităţi din Bucureşti. Aveai perspective mari, te aşteptau funcţii importante, dar...

— Tovarăşe maior !...

— ...dar te-a ros mereu pe dinăuntru garnizoana asta. Mereu te-ai gîndit la clipa aceea. Ai vrut să-ţi probezi că eşti un ofiţer de clasă înaltă, că alţii cu greu pot să ajungă pe platforma pe care te situezi dumneata...

— Tovarăşe maior, vă rog !

— Scuză-mă, trebuia să-ţi spună cineva odată şi odată toate astea. Nu-mi face nici o plăcere că sînt

eu acela. De fapt, şi mie mi s-au spus cîndva. Pînă şi chestia asta cu platforma... La urma-urmei, o ştii şi dumneata foarte bine, nimic nu e nou sub soare. Nu trebuie să te superi pe mine. Fiecare le avem pe ale noastre. Impresiile noastre, părerile noastre, complexele noastre. Ale noastre şi ale altora. Nu e vina nimănui. Nici-a dumitale că n-ai ştiut, atunci şi acolo, să înoţi, nici a lui. Nicolescu că s-a aruncat în valuri...

— Filozofaţi prea mult, tovarăşe maior. în realitate, lucrurile sînt mult mai simple.

— Simple ?

— Chiar foarte simple. E adevărat, recunosc, am venit aici pentru că am simţit nevoia să vin, pentru că mă apăsa ceva, pentru că aveam ceva de plătit. Sau de recuperat. Aici aţi nimerit-o. Dar atît şi nimic mai mult.

— Ai învăţat să înoţi ?

Zîmbeşte încurcat. îmi dau seama că sînt cam lipsit de tact. Am luat-o aşa, una şi bună, cu înotatul. Poate că nu ăsta este esenţialul, poate că s-a întîmplat altceva.

— Am fost campion naţional de juniori, tovarăşe maior. Dar e mult de-atunci... Parcă am şi uitat cum arată un bazin, cum se face o întoarcere, cum se cîştigă cîţiva metri în plus cînd împingi puternic cu picioarele în peretele lingă care te-ai întors... Eu aş mai vrea o cafea. îmi daţi voie să sun la popotă ?...

— Lasă, îţi fac eu una cum n-ai mai băut. Am aici tot ce trebuie : cafea, zahăr, spirtieră, căni. De altfel şi eu mai vreau una. Haidem la mine, în birou.

— Vă mulţumesc !

Dimineaţa de primăvară urcă, timpurie, în mugurii castanilor de dincolo de geam. Soarele a întîrziat destul acolo, sub columna dealurilor de la răsărit şi acum se grăbeşte spre piscurile înalte ale plopilor de la intrarea în cazarmă. în curte se aud comenzile răstite ale gradaţilor şi cele plate,

uniforme, ale soldaţilor „Soldat, la stîn-ga“, „Soldat la dreap-ta“. De undeva, dintr-un punct al cazărmii, răzbate pînă aici un sunet de oboi. în fiecare dimineaţă, aproape la aceeaşi oră acest sunet de oboi mîngîie delicat, ca o mînă de fată, cazarma. întredeschid fereastra şi rămîn o vreme cu urechea într-acolo. în orchestră parcă nu se aude atît de frumos oboiul, parcă se pierde între celelalte instrumente.

— Vino, Fănică, îi şoptesc. Ssst !

Rămînem amîndoi acolo, lîngă fereastră. Nu ştiu cum se cheamă melodia asta şi nici subofiţerul care cîntă atît de frumos. Trebuie să aibă un suflet delicat, nu oricine* poate să stea în compania unui instrument atît de frumos. Am vrut să-l chem de cîteva ori la mine şi să-l rog să-mi cinte din oboiul lui, dar am renunţat imediat la gînd. Prea ar fi fost nu ştiu cum gestul. Numai lăutarii erau cîndva chemaţi să cînte la ureche. Asta e o muzică pe care trebuie s-o asculţi pe furiş, s-o pîndeşti şi să-ţi faci din ea un prieten al sufletului. într-o zi am încercat s-o înregistrez pe casetă. N-am reuşit mare lucru. Nu e vorba numai de ca litatea înregistrării, ci şi de altceva. Era ca şi cum aş fi ascultat cîntecul unei privighetori închise într-o colivie. -Am renunţat şi am continuat să ascult în fiecare zi, la aceeaşi oră, sunetul oboiului.

— Şi atunci ? !

— De ce n-am sărit în apă atunci, vreţi să mă întrebaţi, nu ? Şi eu m-am întrebat în toţi aceşti ani. Nu ştiu, am ezitat, mi-a fost frică de apă cred... O frică de moment sau... Pe Nicolescu... eu l-am învăţat să înoate. .Recunosc, m-am consumat mult în aceşti ani. Poate... m-am şi schimbat. Adesea, cînd intri în adâncurile lăsate -de roţile tractoarelor nu mai poţi vira, trebuie să mergi pe şleaurile lor tot înainte...

Apoi, dintr-o dată, schimbă vorba :

— Vă place oboiul, aşa-i ?

Mă întorc spre el. Recunosc, înclinînd uşor capul şi zîmbind.

— Şi mie, mărturiseşte el. în fiecare dimineaţă îl ascult. Ies în curte, mă duc Ia. seră şi mă aşez acolo pe o bancă. Nu mă vede nimeni, nu mă ştie nimeni. Cîntă al dracului de bine „blondul" ăsta 1

— Trebuie să aibă un suflet sensibil...

— O să vă convingeţi dumneavoastră în curînd cît de .sensibil" este !

Accentuează maliţios cuvîntul „sensibil".

La zgomotele cazărmii se adaugă şi paşii cadenţaţi ai soldaţilor.

Este ora cînd se schimbă posturile.

— Ce ar fi să pietruim aleea pe care vine schimbul de mantinelă ? ! îmi exprim cu voce tare un gînd. Vigilenţa ostaşului în post depinde şi de amănuntul ăsta. Una e să ai bocancii curaţi, ţinuta ordonată, să calci pe un loc uscat şi alta să clefăi în noroi, să-ţi fie scîrbă de modul cum arăţi, să te gîndeşti cum o să-ţi cureţi bocancii cînd te întorci în corpul de gardă. Ne-ar trebui vreo două canioane de piatră.

— De ce camioane ? Putem împărţi perimetrul obiectivului pe batalioane. Apoi organizăm un fel de întrecere. Cine termină mai repede şi mai bine. Condiţii : piatra se transportă cu braţele — alţii au făcut piramide monumentale în felul acesta —, număr egal de oameni şi de ore/om.

Are dreptate. *En toute chose il faut considerer la fin.*

— Vă mulţumesc pentru cafea. A fost excelentă.

Se îndreaptă spre uşă. Nu ştiu de'ce, dar parcă nu mi se mai pare atft de distant, atît de... Atît de... Cum ? ! înfumurat, îngîmfat, încrezut, limitat ? ! în fond, s-ar putea să fie băiat bun Filip ăsta. De multe ori, ceea ce vezi, ceea ce pricepi nu este decît

partea de la suprafaţă. Adîncu- rile ţi se dezvăluie mai greu. Mai tîrziu. Sau nu ţi se dezvăluie niciodată.

Iese, apoi revine.

— Tovarăşe maior, ştiţi, documentul ăla... Nu l-am făcut..., l-am tot amînat... De fapt... nu prea ştiu cum se face. E pentru întîia oară...

— Nu-i nimic, îi răspund. O să-l facem împreună. Şi la mine e tot... pentru prima dată...

După-amiaza ne găseşte pe amîndoi lucrînd. În încăperea spaţioasă în care se află biroul şefului de stat-major, mă simt ca într-o sală de curs de la Academie. Timpul se scurge repede, dar şi noi lucrăm cu spor. E drept, conversaţia nu prea se leagă. Zidul care ne separă încă n-a fost dărîmat.

20

— Iar ai întîrziat. Ce s-a întîmplat ?

— Camelia, te rog, nu-mi mai pune această întrebare ! Nu s-a întîmplat nimic, ce să se întîmple, dar sînt comandant *Şt* am nişte obligaţii, fii înţelegătoare !

— De la o vreme te stăpîneşti cam greu, dragă, fii atent cum stai cil nervii ! Toate femeile din lume îşi întreabă bărbaţii de ce nu vin la timp acasă.

— Bine, iartă-mă. Am lucrat cu Filip ceva.

— Ei, o veste bună !

— Bună ? ! De ce ?

— Parcă nu vă înţelegeaţi prea bine ?

— Am spus eu asta ?

— Nu, n-ai spus-o, mi s-o fi părut. Schimbă~te repede, ne aştepată Marga, sîntem invitaţi. Sau ai uitat ?

— Invitaţi sîntem în fiecare zi.

— Schimbă-te repede, nu-ţi dau nimic de mîncare. Masa se serveşte acolo.

— Şi Ovidiu ?

— A luat-o înainte.

— Camelia, eu... N-aş prea veni. Avem nişte treburi de pus la punct, ştii tu, plecăm din garnizoană pentru o vreme şi...

— Ei, lasă, nu-ţi mai căuta scuze. Mergem pînă acolo, stai şi tu o oră-două şi, dacă n-ai încotro, dacă se dărîmă pămîntul fără tine, dacă ia foc cazarma, n-ai decît să te întorci, n-o să te reţină nimeni... Numai că fiu-tău nu prea merge strălucitor la şcoală. Va trebui să-l ţii şi tu din scurt, să te mai ocupi din cînd în cînd de el.

— Tu eşti profesoara.

— Iar tu eşti tatăl.

Ieşim.

Oraşul îşi trăieşte frumos şi curat primăvara. Nu e vorbă, am dat şi noi o mînă de ajutor. Chiar şi cei cu şantierele de construcţii de locuinţe sînt parcă mai atenţi, rfu-şi mai aruncă schelele, macaralele şi cofrajele pe unde vrei şi pe unde nu vrei, fac şi ei cîte ceva pentru curăţenia oraşului. Strada noastră, mai bine-zis strada copilăriei noastre, arată şi ea ca într-o zi de sărbătoare. Şi casa. Cornel a avut grijă să o gătească aşa cum se găteşte o mireasă.

Marga ne primeşte dezinvolt, ne sărută pe rînd, pe fiecare, pe amîndoi obrajii.

— O, sînteţi mereu proaspăt, tovarăşe maior, parcă aveţi cu dumneavoastră un flacon de parfum de sălcii în luna lui mărţişor ! Aşa-i, Grig, este că ştiu să te apreciez ?

— Ştii, sigur că ştii, valorile totdeauna atrag privirile cunoscătoare.

— Oo ! Nu s-ar spune că n-ai spirit de observaţie !

— Deformaţie profesională, stimabilă cumnăţică !

Ţepii mei n-o ating. Nu poţi să înţepi un fluid şi

nici argintul viu. Nu-mi place asociaţia asta, perechea asta Marga-Cornel, presimt un amestec de apă şi bolovani, de apă tulbure şi de bolovani limpezi. Dar nu te poţi lua după gîndurile astea şi nici după altele. Viaţa îşi are adesea un curs greu de identificat, şi cu atît mai greu de prevăzut.

Marga ne serveşte d masă extraordinară. Apoi, în timp ce ea şi Camelia spală vasele şi ştiu eu ce mai fac ele pe acolo, prin bucătărie, eu încerc să aflu, fără cuvinte şi fără întrebări, dacă frate-meu se mai află sau nu sub efectul acestui: narcotic : Marga. Nu reuşesc, porţile sînt încă închise ermetic, Cornel pare acelaşi băiat pus pe fapte mari. îmi povesteşte cum a reuşit să-şi ia o* „categorie**, să facă o piesă din. lemn de mare dificultate, cum l-a făcut mat pe maistru cu chestia asta şi cum s-a decis să-şi facă liceul la seral — să şi-I termine — şi apoi să devină inginer în ale lemnăriei.

— Am gînduri mari, bătrîne, şi nu renunţ la ele chiar de ar fi să-mi pierd un sfert din zilele cele mai frumoase şi cele mai productive.

— Asta-i bine. Numai să ai puterea să-ţi păstrezi gîndurile pînă la împlinirea lor. Oamenii uită adesea ce s-au hotărît să ţină minte pentru toată viaţa şi îşi încarcă memoria cu tot felul de nimicuri. Eu cunosc unul care s-a apucat să înveţe pe de rost toate seriile armelor din companie. „La ce-ţi folosesc l-am întrebat. „Aşa, ca să mă distrez, mi-a răspuns. Zic, dimineaţa : arma cu seria cutare la control ! Soldatul care are această armă se uită uimit la mine, apoi verifică dacă într-adevăr aia e[1] seria şi-mi prezintă arma. Sau, la bilanţ, le zic : armele cu seriile — şi spun, pe de rost, vreo zece serii — n-au fost curate. Posesorii lor — program suplimentar de curăţire a armamentului, duminică, între orele 14.00 şi 19.00.“ Să auzi şi să nu-ţi vină să crezi. „Foarte bine — am continuat eu —, dar, spre

exemplu, ordonatele traiectoriilor la diferite distanţe şi cu diferite înălţătoare la pistolul-mitralieră le ştii pe de rost ?“ ; „Aş, nici vorbă ! îmi răspunde nonşalant. Dacă am nevoie de ele, le caut în tabelă. De ce să-mi încarc memoria cu aşa ceva ? !“ ; „Ziceai că vei amenaja un poligon de... balistică. Cum stai cu el ?“ ; „Aoleu, am şi uitat de treaba asta!" Tot cam aşa stau lucrurile şi cu celelalte treburi de zi cu zi; Sau, şi mai rău, sistemul-ăsta de selecţie se infiltrează şi în problemele de viaţă. Oamer nii trec prea uşor de la o iluzie la alta, de la un hobby la altul.

— în principiu ai dreptate. Ce să-i faci, aşa-s toate. Nu ţi le alegi singur ; le găseşti de-a gata alese. Sau, cum spuneai tu, şi mai rău, te aleg ele, lucrurile, pe tine.

— Mai terminaţi odată cu discuţia aia păsărească, intervine Ovidiu, şi hai să facem un remy !

Ridic receptorul şi formez numărul ofiţerului de serviciu. întreb cum merge cu îmbarcarea. Totul e bine, arbitrul pare mulţumit, nu are pînă acum observaţii esenţiale. Ascult acest raport scurt al ofiţerului de serviciu, apoi îmi cer scuze de la ai mei şi o pornesc spre poartă.

— Stai aşa, Grig, strigă după mine Marga, te duc cu maşina. în două minute sînt gata.

— Nu e nevoie, îi spun, altfel aş fi chemat maşina de serviciu.

— Nu-mi poţi răpi această plăcere, îmi reproşează ea. Sau... dacă te jenezi să te urci într-o maşină condusă de o femeie, n-ai decît să treci tu la volan, nu mă supăr.

Maşina se află sub nuc. O *Dacie* albă sidefată, cu tapiţerie de piele. Mă aşez ascultător în dreapta şi aştept. Marga se grăbeşte, iese pe poartă în viteză, fără să se asigure, apoi o porneşte de-a dreptul spre unitate. Conduce uşor, elegant, aşa cum conduc de obicei femeile.

— Cînd te întorci ?
— Nu ştiu precis, poate peste cîteva săptămîni, ii răspund.
— O, aşa tîrziu ?
— Tîrziu ? !
— Aş fi vrut să-ţi vorbesc de nişte proiecte ale lui Cornel şi ale mele.
— E absolut necesar ?
— Nu e ?
— Eu ştiu ? Am întrebat numai. Dacă voi consideraţi că e necesar, n-am nimic împotrivă.
— Acum, că te întorci aşa tîrziu...
— Nu poţi să-mi vorbeşti acum ?
— Nu. Nu e mediul potrivit şi nici n-aş şti de unde s-o încep. Vezi tu... Noi doi...
— Desigur, desigur... După furtună, frunzele se întorc iarăşi pe pămînt...
— Nu e ce crezi tu... Frunzele se întorc pe pămînt şi cînd nu e furtună. Frunzele moarte, bineînţeles...
...Nişte frunze de sălcii... Sus pe colină... într-o toamnă cu zborul hergheliilor mele...
— Cînd am ieşit pe poartă, ai observat cred, am uitat să mă asigur. Se putea întîmpla un accident...
— Se putea.
— Cornel conduce mai prudent, deşi mai totdeauna depăşeşte viteza legală.
— Are carnet ?
— Oho, şi încă de profesionist ! Nu ştiai ?
— Nu l-am întrebat.
[1] — Curioşi sînteţi voi Andreeştii ăştia. Nu cereţi nimic
unul de la celălalt, de parcă n-aţi fi fraţi. .
— Ianculeştii sînt altfel ?
— Nici nu ştiu dacă mai există. Nu i-am văzut de atîta vreme...
— în ce constau problemele astea, ale tale şi ale lui Cornel ?
— în viaţă. în reuşita sau nereuşita noastră. în proiectele noastre."Dar uite că am ajuns. Atunci, pe

luna viitoare !

— îţi mulţumesc că m-ai adus cu maşina ! Iţi rămîn, bineînţeles, dator.

— Vezi să nu uiţi ! Drum bun !

îi mai privesc o dată, în fugă, profilul delicat. Silueta parcă de adolescentă. Genunchii i se mişcă brusc, tălpile foarfecă ambreiajul şi acceleraţia şi maşina ţîşneşte din loc, scrîşnind.

îl ajung din urmă pe Brumaru chiar în coridorul de la punctul de control. Se opreşte, ia poziţia de drepţi, salută.

— Noroc, Brumarule, cum merge ?

Ii întind mîna. A lui mi se pare rece, lipicioasă.

— Am îmbarcat transportoarele, tovarăşe maior. Mai avem corturile şi celelalte materiale.

— Nu la asta mă referеam, ci aşa, în general, cum îţi merge.

— Vă mulţumesc, bine. Aştept să fiu chemat la lot.

— Ce lot ?

— De alpinism, tovarăşe maior. Vă mulţumesc ! Echipa noastră se pare că e cea mai bună dintre toate.

— Meritul e al tău, Brumarule, tu ai antrenat-o. Vino să dăm un telefon, poate nu mai mergeţi la aplicaţie...

— Ştiţi, n-aş vrea... Totuşi, aplicaţia... Dacă se poate...

— Ce vrei, în fond ?

— Să particip la aplicaţie, tovarăşe maior. Lotul poate să mai aştepte. Nu fac pe grozavul, dar îmi plac teribil aplicaţiile astea. Şi astă-iarnă, pe munte, aţi văzut... S-a şi scris despre noi. Păstrez reportajul acela în caietul de programe, pe pagina întîi.

— Bine. Atunci daţi-i bătaie cu îmbarcarea că ne apucă vara !

Salută şi ţîşneşte de lîngă mine ca o dropie în

plină cîmpie. îi aud alergarea robustă, dar elastică, suplă ca a unei căprioare. Ce asociaţie bizară !

Căpitanului Nicolescu i s-a aprobat dosarul. E la examen la Academie. Oare o reuşi ? Ce ar fi să dău un telefon, să vorbesc cu un coleg de acolo, să mai facă o aplicaţie, două cu el. N-a prea avut timp de pregătire, aproape toată iarna a fost acolo, pe munte, la sistemul hidroenergetic. Cei care au lucrat cu el spun că învăţa toată noaptea, dar cine ştie... Una e să te chinuieşti singur acolo, în vîrf de munte, şi alta să faci cîteva aplicaţii serioase, sub îndrumare.

Filip.

— Să trăiţi, tovarăşe maior, aţi venit prea devreme, trebuia să vă odihniţi aici treburile merg perfect, avem nota zece cu felicitări, tovarăşul colonel poate să v-o confirme.

■— Dragă Andreescule, căpitanul ăsta simpatic are dreptate. Unitatea e intr-adevăr pusă la punct Pînă acum aveţi „Foarte bine“ pe linie. Cele trei fişe de arbitraj pe care le-am trimis la arbitrul principal conţin numai aprecieri. N-am constatat nici măcar o singură lipsă. Şi, îţi spun, nu v-am menajat ; şi n-o să vă menajez nici în continuare. Ai emoţii ?

— Cam am.

— Ei, acum eu am să dau o raită pînă la popotă — mi s-a făcut foame —, iar dumneavoastră, toţi cei din conducere, cînd mergeţi sus, veţi găsi un plic. E la ofiţerul de serviciu. îl deschideţi la ora la care scrie pe el şi procedaţi în consecinţă. Vă doresc succes !

— Poftă bună, tovarăşe colonel !

— N-aveţi grijă, tovarăşe maior, mă încurajează Filip, rezolvăm noi. De altfel, cam ştiu eu despre ce-i vorba. Trebuie să-l chemăm şi pe chimist. Apropo, am primit un telefon de la Nicolescu. A fost cazat bine. Are emoţii. Cam devreme — i-am spus —, examenul începe abia peste două săptămîni. M-am gîndit să-l rog pe un coleg de al meu să-l ajute la

nişte aplicaţii. Un antrenament-două nu-i strică. Deşi, vă raportez, Nicolescu e foarte bine pregătit. A făcut în unitate 24 de aplicaţii de batalion. Ne-a consumat aproape toate hărţile la scară mare. E perseverent. Cred că o să intre cu zece !

Cît de mult s-a schimbat Filip ! Sau... Poate că nu s-a schimbat, poate că abia acum este el cel adevărat.

Trenul goneşte prin noapte ca un lung filon de scîntei. Totul este pus la punct în cele mai neînsemnate detalii, dar parcă poţi să ştii de unde sare iepurele... Un coleg îmi povestea o chestie interesantă în legătură cu un tren care transporta nişte muniţii. Fireşte, garnitura era însoţită de o gardă, iar şeful eşalonului de transport luase toate măsurile pentru a nu se întîmpla nimic. Dar, în plină cîmpie, o santinelă observase că de undeva, de la mijlocul trenului iese fum. Alarmase imediat- garda, oprise garnitura şi trecuse la acţiune. Ce se întîmplase ? Nimic extraordinar. Se blocase pur şi simplu frîna pe una din roţi. E drept, podeaua vagonului avea acolo şi o porţiune parascîn- tei, dar şuvoiul de steluţe incandescente nu voia în nici un chip să se izbească de tabla aceea prinsă în cuie de podeaua vagonului. Şi atunci scîndura luase foc... Lesne de înţeles ce ar fi urmat. Noroc că ostaşul a observat şi a acţionat la timp.

Oricît de bine ar fi organizat transportul pe calea ferată, nu pot să nu-mi fac griji. Chem ofiţerul de serviciu, îi cer să-mi raporteze situaţia. Totul e în regulă. La ultima oprire, personalul numit să controleze garnitura n-a constatat nimic deosebit.

Ştiu asta, doar mi s-a mai raportat o dată.

Marmitele au fost umplute cu apă, ostaşilor li s-a servit cîte un ceai cald. Acum se odihnesc. Personalul de serviciu e la posturi.

Mi s-a rezervat un compartiment întreg. Mă rog,

punctul de comandă. îi chem în acest compartiment pe Filip, pe Udrescu şi pe locţiitorul tehnic. Merg din vagon în vagon.

— Ce-ţi fac oamenii, Panaite ? îl întreb, familiar, pe şeful cercetării.

— I-am instalat în posturi de observare, tovarăşe maior. Le pregătesc o surpriză.

— Adică ?

— Am organizat cu cei de la eşalonul superior o acţiune de diversiune. Sînt curios să văd dacă reuşesc s-o descopere.

— Eşti sigur că va fi numai atît ?

— Nu înţeleg...

— Oare cei de la eşaloanele superioare ne lasă numai cu... cît am organizat noi ?

— Nici vorbă. Data trecută am fost atacaţi de vreo şapte ori ! De aceea mi-am întins şi eu antenele. Cred că nimic nu le poate scăpa băieţilor. Ne antrenăm de vreo trei săptămîni.

— De ce stai aici ? Ar trebui Să te odihneşti.

— De odihnă îmi arde mie acum, tovarăşe maior ?

Cîţiva joacă şeptic. Vreo doi sforăie. în ultimul compartiment din acest vagon se află personalul popotei. E linişte. Cele două femei dorm. Pe coridor se răspîndeşte o plăcută aromă de flori de april. Sîntem chiar în aprilie.

Mă întorc. Udrescu, Filip, locţiitorul tehnic şi cel pentru servicii se află în control. Eu voi face treaba asta după miezul nopţii. Nu e chiar atît de simplu transportul p.[5] calea ferată. Acolo, în Academie, la aplicaţie, o rezolvam repede. Calculam numărul de vagoane, alcătuirea eşaloanelor, îmbarcarea şi debarcarea etc. Calculele ne ieşeau, harta arăta frumos, iar cel de la catedra de transporturi ne dădea o notă bună adăugind de fiecare dată că, acolo, la trupe, treaba asta e mult mai complicată, să fim atenţi şi, în momente grele, să ne gîndim la

sfaturile lui. Iată că, acum, abia acum, mă gîndesc cu adevărat la spusele acestui ofiţer care a făcut războiul. Ieşiri de-astea o să tot facem, trebuie să fiu mai puţin afectat, să nu mă mai gîndesc chiar aşa, la fiecare şurub, la fiecare ancoră.

încerc să citesc ceva. Nu reuşesc. Gîndurile mi se în- vîrtesc în jurul trenului, aleargă împreună cu el, verifică încă o dată şi încă o dată fiecare ancoră, fiecare siguranţă de la oblon. Eşti comandant, răspunzi de toate.

Cineva bate uşor în uşa compartimentului. Mă uit în- tr-acolo. Intră. Un pic sfioasă, un pic încurcată :

— Tovarăşe comandant, iertaţi-mă, ştiu că nu dormiţi, m-am gîndit să vă aduc o cafea.

Desface termosul, pune ca.na — o cană de porţelan, cu farfurioară — pe măsuţă. Ies aburi.

— N-ar fi mai bine s-o păstrăm pentru raionul în care ne vom dispune ? întreb aşa, ca să zic şi eu ceva.

— Avem destulă, tovarăşe maior.

— Mulţumesc, Tincuţo ! Cum e la voi, acolo, aveţi loc suficient ?

— Sîntem doar noi, două.

— Nu vă vine greu, aşa... între bărbaţi ?

■— Ba aş spune că ne simţim chiar foarte bine. Toţi sînt atenţi, politicoşi. La aplicaţia trecută, astă- iarnă, ştiţi, era un frig, mamă-mamă. Tovarăşul maior Parfenie nu trecuse încă la pensie, mi-a dat o şubă, altfel cred că aş fi îngheţat... Sîntem învăţate. Eu lucrez de trei ani aici, dar tanti Ana a împlinit deja douăzeci.

— Oho ! Şi cînd i-a împlinit ?

— Ieri.

— Deci ieri a împlinit douăzeci de ani de cînd lucrează în această unitate ?

— Da. Şi numai la popotă.

— Frumos. Trebuie s-o sărbătorim.

— Eu i-am făcut cadou un parfum bun şi nişte ciorapi.

— Foarte frumos din partea ta. Lucraţi doar împreună.

Tincuţa iese şi eu uit s-o întreb ce e între ea şi ser- gentul-major Hirondelu. Poate că nici n-aş întreba-o aşa uşor, dar mi se pare că băiatul ăsta e cam nestatornic şi s-ar putea să iasă încurcături. Mă rog, voi mai vedea, trebuie să stau de vorbă şi cu Udrescu. Mie mi-au ajuns la ureche vorbele astea printr-un mecanism pe care îl dez- avuez şi-l combat, dar şi combaterea asta trebuie făcută cu o anumită prudenţă, cu un anumit tact. Sînt încă unii care, fie că vor să se pună bine cu şefii, fie că aşa le e firea, îţi spun, fără să-i întrebi, tot felul de chestii. Ţi le spun direct sau pe ocolite, lăsîndu-te mai mult să deduci. Ce atitudine să adopţi faţă de ei ?

Iată-l şi pe Udrescu. îl iau în primire de la uşă, cum de nu ştie că mama Ana a împlinit două decenii de cînd lucrează la popotă. Secretarul comitetului de partid se uită la mine zîmbind şi nu-l surprinde deloc tirada mea.

— Dar cine v-a spus că secretarul comitetului de partid nu ştie măcar atîta lucru ?

— Ei, bănuiam şi eu..., încerc s-o repar.

— Am luat toate măsurile... O să vedeţi mîine dimineaţă. Aici chiar, în vagonul cadrelor, va avea loc ceremonia.

— Poftim ?

— Ei, nu chiar ceremonie. O să-i dăm un cadou, o să-i spunem nişte cuvinte frumoase. Merită. Nimeni nu găteşte ca ea în tot oraşul'.

— Mai; pune-mă din cînd în cînd şi pe mine la curent cu toate astea.

— Aveţi şi aşa destule pe cap.

Timpul se scurge încet, gîndurile persistă şi ele prea mult într-un singur punct, e o anume tensiune a aşteptă- rii în tot şi în toate. Discuţia cu Udrescu

parcă m-a mai sustras totuşi de la această chinuitoare şi obsesivă insis- tenţă asupra posibilelor accidente de transport. Căpitanul Udrescu are un fel al lui de a fi, de a se face ascultat şi agreat. Mi-a spus cîteva bancuri de ultimă oră culese de prin vagoanele tip B, apoi m-a liniştit, alungîndu-mi pur şi simplu, măcar pentru o vreme, teama că s-ar putea produce cine ştie ce accident. Au fost luate toate măsurile, ştiu şi eu foarte bine acest lucru, doar personal am controlat eşalon cu eşalon, vagon cu vagon, platformă cu platformă, dar... Totdeauna există, rămîne şi un dor, un semn de îndoială.

Comandantul batalionului de tancuri, specialistul nostru numărul unu în probleme de îmbarcări-debarcări tehnică grea, mă asigură încă o dată că totu-i în ordine, că echipele au făcut o treabă bună, chiar foarte bună. A şi întocmit un tabel cu cei pe care îi propune să fie citaţi prin ordin de zi şi evidenţiaţi, mîine în zori, la staţia de radioamplificare.

Apoi vine Filip.

— Am controlat tot, nu mi-a scăpat nici un vîrf de ac. Nimic deosebit. Tovarăşe maior, pot spune că sîntem în măsură să îndeplinim orice misiune. M-am convins. Avem băieţi unul şi unul. Sistemul ăsta de control „la vîrf de ac“ a dat roade. Erau cîţiva care... dar ce să vă mai spun ! Ei, acum şi ăştia fac lucrări de calitate, nu omit nici un amănunt. Nu ştiu, dar cînd îi vezi aşa pe toţi punînd umărul, descurcîndu-se, parcă şi tu ai mai mult chef de treabă, zău aşa ! Apropo, l-am găsit pe Hirondelu într-c

postură -care... Nu e chiar aşa de lichea, băiatul ăsta are ceva stofă în el. Tocmai oprisem dincolo de pădure, la semnaL Cobor împreună cu echipa să facem o verificare sumară a garniturii. Ceva îmi atrage atenţia pe o platformă. Mă urc repede şi, pe cine credeţi că zăresc ? Pe Hirondelu. „Ce faci, mă, aici ? îl întreb. Nu ştii că n-ai voie să te urci pe platformă ?“ ; „Doar o secundă, tovarăşe căpitan, acum m-am urcat, am ceva de pus la punct la cabestan. Trebuie să curăţ dispozitivul ăsta. M-am gîndit că, pînă cînd se deschide semnalul, reuşesc să rezolv problema. “ „Dispari imediat, Hirondelule, şi, dacă te mai prind că te urci pe platformă fără să raportezi, să ştii că o încurci." Desigur, eu mi-am făcut datoria, dar gestul lui merită apreciat, omul simte răspunderea, se ocupă de transportor, l-am remarcat şi la aplicaţia trecută. I-a prins deci bine muştruluiala aia...

— Da, aşa se pare.

— Se cam învîrteşte pe lîngă fetişcana asta de la popotă, poate-i căsătorim, tovarăşe maior, n-ar fi rău nici pentru unul, nici pentru altul.

— Asta e treaba lor.

— Dar şi a noastră, doar n-o să-i lăsăm aşa...

E rîndul meu să mă duc în control. O iau din vagon în vagon. Sergenţii de serviciu pe subunităţi, plantoanele sînt la posturi. Unii ostaşi se uită pe geam, prin întuneric. Cine ştie pe unde le-o umbla gîndul. Călătoria îţi întoarce totdeauna gîndul prin locurile pe unde ai mai fost. Cei mai mulţi dintre cei care nu dorm sînt mecanici-conductori.

A început să plouă. Ploaie de primăvară, cu descărcări electrice şi vijelii spontane. într-un colţ, la ultimul vagon de clasa a doua, îl găsesc pe Hirondelu.

— Ce e cu dumneata, de ce nu te odihneşti ?

— Aştept staţia următoare, am ceva de pus la punct la transportor. Am cerut voie comandantului de batalion.

— E neapărată nevoie ?

— Neapărată.

— Bine. Dar fii atent cum umbli, să nu cumva să rămîi pe platformă în timp ce se pune trenul în mişcare.

— Nici o grijă, tovarăşe maior. Ştiu ce am de făcut.

— Şi ploaia asta...

— Ce-o să ne mai plouă acolo ! Ştiţi, prin locurile -acelea, în special primăvara, la fiecare a treia zi, plouă.

— De unde ştii ?

— Sînt din zonă.

Un fulger. încă unul. Apoi un tunet năprasnic cutremură trenul. Hirondelu îşi lipeşte privirile de geam. în secunda următoare îl aud strigînd : „Transportorul meu Apoi o ia la fugă peste tampoane fără să mai ţină cont de nimic. Doi ostaşi îl urmeazşi aproape în acelaşi timp.

— Imediat toa' maior, venim şi noi, imediat !

Dincolo de pod, trenul se opreşte uşor, aproape fără să frîneze. Echipa de intervenţie aleargă rapid pe urmele celor trei. Nu s-a întîmplat nimic grav. în urma trăsnetului. o jumătate de copac s-a prăbuşit peste transportorul lui Hirondelu. E drept, parîma cu care era ancorat de un colţ al vagonului s-a rupt şi, dacă subofiţerul şi cei doi ostaşi nu ajungeau acolo, cine ştie ce s-ar fi putut în- tîmpla !

în trei minute totul e rezolvat. Trenul prinde iarăşi viteză. Ostaşii, uzi pînă la piele, se întorc în compartimente. E clar. De acum nu mai poate nimeni să închidă un ochi.

Bravo, Hirondelule ! Riscantă acţiune, dar ea a salvat un transportor. Se putea prăvăli în rîul pe care tocmai îl traversaserăm, se putea prăbuşi peste sistemul de cuplare a vagoanelor...

în timp ce toată lumea e îngrijorată şi îşi întăreşte vigilenţa, curios, eu mă simt liniştit şi reuşesc să aţipesc vreo două ore.

Visez că trenul este bombardat şi că nu reuşim să deschidem la timp focul împotriva avioanelor

inamice. Apoi, dintr-o dată, ca la o singură comandă, mitralierele de pe transportoare şi de pe tancuri încep să ţăcăne.

Deschid ochii.

La staţia de radioamplificare tocmai a început să fie transmisă emisiunea de dimineaţă.

în timp ce amenajăm tabăra, primesc tema tactică. Subunităţile trebuie să intre în dispozitiv, în cursul nopţii, în situaţia iniţială. Un batalion se regrupează în raionul cutare, altul acţionează încă pentru nimicirea desantului în cooperare cu o companie de securitate şi una de gărzi patriotice, altul... Apoi artileria, mijloacele antitanc, celelalte subunităţi...

Arbitrii urmăresc fiecare mişcare, îşi notează în carnete, completează fişe. Echipa de... *bună servire* are grijă să nu le lipsească nimic. Nu pentru a stimula bunăvoinţa arbitrilor am format noi această echipă. Am încredere în subordonaţii mei. Toate aplicaţiile desfăşurate pînă acum cu subunităţile mi-au dovedit că avem oameni capabili, buni cunoscători ai cîmpului tactic.

Alcătuiesc repede un colectiv de control, discut cu direcţionalii pentru batalioane. Zorii ne găsesc în dispozitivul ordonat îrf cadrul situaţiei iniţiale. Arbitrii verifică încă o dată grupă cu grupă, piesă cu piesă, tanc cu tanc. Noi am făcut însă acest lucru înaintea lor.

Pînă la prînz, nici o mişcare. Apoi, fireşte, urmează noua misiune. O dispoziţiune de luptă, apoi încă una. Se cere elaborarea hotărîrii concomitent cu conducerea acţiunilor de luptă în curs de desfăşurare. Cunosc sistemul. Iau toate'măsurile. Doar şi eu, cînd făceam parte din vreo echipă de control, le urmăream cu cea mai mare atenţie. Sînt curios dacă o să treacă pe la mine vreunul dintre colegii şi prietenii mei de odinioară de acolo, din secţia în care am lucrat.

Vorbeşti de ei şi unul dintre ei se află deja la uşă. Tocmai colegul meu de birou cu care am împărţit atîtea şi atîtea clipe frumoase ! Ne îmbrăţişăm.

— Ce faci, mă, Grigoraş, parcă nici n-au trecut lunile astea peste tine ! Nici nu m-am împăcat cu gîndul că nu mai eşti acolo, cu noi. De cîteva ori am şi întrebat : ,Ţ)a’ Grigore nu mai,vine ? Cee cu el ?“ Ceilalţi au rîsde mine şi mi-au adus aminte că, de fapt, tu ai plecat,.iar cînd.o.să te întorci, va trebui să fac anticameră. Ai băieţi buni, eşti norocos, dacă va fi tot aşa, cu siguranţă că o să ajungi general. Am verificat tot dispozitivul. O să se bucure şeful cînd i-oi raporta. Ai grijă, cred că vine să te vadă. Ţi-a simţit lipsa, ţi-a dus dorul. într-o zi mi-a spus că, într-un fel, îi pare rău că ţi-a dat drumul, dar, într-altul se bucură.

Cuvintele lui au asupra mea efectul unei cafele bune după o noapte de nesomn... îl ascult cu nesaţ, în timp ce-i analizez fiecare trăsătură a chipului. Nici măcar chestia asta cu ajunsul general nu mă deranjează. Întrucît el nu mi-o spune maliţios, ci colegial, divers, între altele.

— Ce mai e pe acolo, mă, Ioane ? îl întreb fără să-mi pot ascunde tremurul vocii.

Nu te desparţi uşor de un loc de muncă, de un spaţiu în care ai trăit şi în care te-ai împlinit. îţi rămîne impregnat în fiecare celulă de gînd, în fiecare amintire, în fiecare gest. u

— Mai nimic. Grigorescu a fost promovat, bătrînul Alexe, mentorul nostru, a ieşit la pensie, am terminat studiul acela la care am lucrat cîndva amîndoi...

— Asta-i o realizare, te felicit.

— Ai şi tu partea ta acolo, ştii bine, ţi se află şi numele pe copertă. -

Stăm de vorbă vreo zece minute, bem o cafea, apoi cere documentele de conducere să verifice dacă acestea concordă cu cele elaborate de

eşaloanele superioare şi tot ce se mai verifică în astfel de împrejurări. Nu e nevoie să se chinuiască el să extragă datele care îl interesează. I le-am pregătit eu din timp.

— Zîmbeşte.

— Bravo, Grig ! îţi mulţumesc ! Mi-ai uşurat munca. De altfel mă bucur pentru tine. Totul e în perfectă ordine. Ai stofă. Nu-ţi fac un compliment, dar trebuie să ţi-o spun. Şidaeă n-aveai ţi-o spuneam, fii sigur ! Dar tu ai şi, încă o dată îţi repet, mă bucur pentru tine. Şi oamenii ţin la tine, ai reuşit să faci un colectiv ca lumea... E, ce să-ţi mai spun !. Dar să ajungi tu general şi mai vedem[1] noi.

— Ioane, mă, tu nu te simţi bine ?

— Ba eu mă simt excelent, n-am fost niciodată în formă ca acum. Şi dacă n-ar trebui să-i dau şefului raportul cu ce am făcut, zău că aş rămîne să contemplăm amîndoi stelele. Acum te las. Ştii tu, sîntem în echipă, mă aşteaptă ceilalţi cu microbuzul pe undeva, prin zonă.

După-amiaza este rezervată activităţilor de pregătire a luptei. Unitatea noastră va fi în eşalonul întîi, pe direcţia principală de interzis. încerc să devansez cumva situaţia. Ar fi bine ca o parte din forţe să realizeze dispozitivul de apărare încă înainte de căderea întunericului. Ar fi o chestie. Pe timpul nopţii, avînd deja o parte din sistemul de foc realizat, am reuşi să prevenim raidurile, incursiunile şi alte acţiuni ale părţii adverse. Şi dincolo, la „inamic”, se află tot ai noştri. E vorba de o aplicaţie cu acţiune dublă. De fapt, ziua raportării hotărîrii va fi mîine.

— Ai grijă, mă previne colonelul Munteanu, sosit cu maşina. Se prea poate ca o grupă de ofiţeri în frunte cu conducătorul aplicaţiei să fie mîine aici, în punctul de observare şi să asiste la raportarea hotărîrii şi la organizarea cooperării.

— Sînt gata ! răspund.

— Nu eşti. Şi ştii foarte bine de ce. Vei avea o asistenţă numeroasă, elevată. Conducătorul aplicaţiei, reprezentanţi ai organelor locale, plus cei de la eşaloanele superioare. Trebuie să faci cort, să aduci scaune, binocluri, să presari pe jos nişte cetină...

— Nu ştiam că vom avea atîţia oaspeţi...

— Macheta reliefului ai pregătit-o ?

— Nu. Ce nevoie am de ea ?

i—Păi vezi ?

— Tovarăşe colonel, m-am gîndit că într-o situaţie reală, la nici doi kilometri de limita dinainte a apărării, nu e posibil să se facă nici macheta terenului — nici nu e necesar, ai doar terenul în faţă ! —, nici cort !

— Măi, Andreescule, tu faci teoria chibritului cu mine ? Ce, crezi că eu sînt căzut din Lună ? Dar ăsta-i ordinul, omule, ce vrei, aşa trebuie ! Asistenţa n-o să meargă acolo, în tranşee, să vadă dacă soldatul Stan Pă- puşe e sau nu bine mascat sau dacă îşi cunoaşte misiunea. Asistenţa vede în primul rînd locul în care se află şi co are în faţă. Doar n-ai vrea acum ca toţi cei care vor ii prezenţi să ştie cum se numesc ţurţudanele pe care ţi-ai pus tu dispozitivul. N-or să le ştie, fii sigur. Şi atunci, cînd tu vorbeşti, iar operatorul arată pe macheta terenului şi în teren despre ce-i vorba, toată lumea înţelege. Simplu, nU ? Toată treaba asta e pentru asistenţă, nu penrru cei care luptă. Clar ?

— Clar.

— Atunci, mîine dimineaţă să fie gata.

— Am înţeles !

Mai poţi spune ceva ? Are dreptate ! De-adevă-ratelea.

Avem de altfel un maestru în ale machetelor terenului — plutonierul Trancu —, în doi timpi şi trei mişcări o să facem cea mai frumoasă ladă de relief în aer liber din cîte s-au văzut vreodată ! Desenatorii pot şi ei să dea o mînă de ajutor, decupînd din hîrtie roşie, albastră, neagră şi

violetă frînturi de tranşee, puncte de comandă, piese de artilerie, săgeţi făcute cu astral. Doar de aceea i-am adus. Apoi, cu migală şi pricepere de stat-majorişti, maiorul Iatan şi subordonaţii săi vor realiza, pînă în zori, pe neobişnuita machetă a terenului, tot dispozitivul.

— Tovarăşe maior, trebuie să facem o chestie nemaipomenită, intervine Iatan. Lăsaţi pe mine !

— De tine am nevoie la elaborarea hotărîrii. Sînt apoi atîtea documente de făcut pînă mîine ! Să-l lăsăm pe ge- nist, de acord ? Şi aşa tot trebuie să facă ei lucrările ge- nistice de la punctul de observare.

— Aveţi dreptate.

— Dă ordin să vină la mine. Şi el, şi chimistul, şi ar- tileristul,. şi comandanţii de batalioane. Hai să facem un plan. Deci avem nevoie de o plasă de mascare, de vreo zece scaune şi de mese, de şase-şapte binocluri, de o lu- netă-foarfecă, de cetină...

— Să vină şi el şi locţiitorul pentru servicii !

încet, încet, întunericul începe să crească din văi. Ostaşii, în cea mai mare parte, sînt pe poziţii. Au început deja să sape. Arbitrii ne hărţuiesc, în scurt timp va începe să o facă şi „adversarul". Ce ar fi să încercăm să-l devansăm ?

Raportez arbitrului că avem pregătită o incursiune.

— Stai aşa, stimabile, eu nu zic că n-aveţi, dar fa- ceţi-mi repede o hartă separată cu această acţiune, s-o trimitem la aprobat la conducerea aplicaţiei.

— Am şi făcut-o.

— Păi vezi ? Adu-o-ncoa’ ! Repede maşina şi hai cu mine !

— Tovarăşe colonel, dar eu... N-ar trebui să raportez mai întîi la marea unitate ?

— Hai cu mine şi lasă chestiile astea. Cei de la marea unitate vor fi informaţi. Atît. Le ajunge.

. Aplicaţia se desfăşoară după toate regulile. încă n-am încetat să mă frămînt pentru fiecare acţiune, pentru fiecare nouă încercare. Dacă se prăvăleşte vreun transportor ? Dacă dă un tanc peste vreun gură-cască ? Dacă-şi luxează vreun soldat glezna ? întrebările se succed cu repeziciune. Udrescu mă linişteşte, îmi spune că s-a stat de vorbă cu toţi oamenii, că fiecare este la postul său, că... Aşa e, şi eu ştiu foarte bine toate astea, dar cînd eşti comandant şi răspunzi de tot ce mişcă în unitate... Acum înţeleg parcă şi mai bine de ce conducerea aplicaţiei mi-a aprobat planul incursiunii cu mii de precauţii şi de condiţionări. Să nu faci asta, să supraveghezi astalaltă, arbitrii să nu dea voie ostaşilor să se iala harţă cu „adversarul“, mai ştii, poate unii cred că se află cu adevărat în luptă I

Viaţa unui om atîrnă de un fir slab. O mică neatenţie şi, gata, el se poate prăvăli într-o prăpastie, poate fi înghiţit de un val sau strivit de şenila tancului. Nu te joci cu viaţa oamenilor ! Mai bine iese aplicaţia prost decît să te înregistrezi cu un om mort sau rănit.

Plouă. Avea dreptate Hirondelu — ce nume, *Hiron- delu ? ! —,* aici cînd plouă, plouă, nu se joacă. Şi încă din trei în trei zile ! Oamenii sînt uzi pînă la piele, ziua e friguroasă, iar înserarea mohorîtă, ca un plumb oxidat. Noaptea e şi mai şi, se aud picăturile pe pînza de cort. Noroc că, după toate acestea, răsună şi o bubuitură undeva, în zare. Nu, n-a început pregătirea de foc pentru o nouă ofensivă. E doar tunetul. Asta înseamnă că ploaia se grăbeşte, că mîine, probabil, vom avea un cer senin. Mă bucur ca un copil. în fond, de ce nu m-aş bucura ? Ce, comandantul nu e şi el om ? Nu are emoţii, stări de spirit, bucurii ? Unii aşa cred, te pun în forma de ceară a impasibilităţii, te fac om-sfinx, om-fenomen. Dar uite că eu sînt om-om şi mă bucur de fulgerul pe care-l zăresc cinci sute de miimi dreapta, distanţă şase kilometri, unghi

vertical 370 de miimi.

Cineva bate într-unul din stîlpii cortului. E locotenentul Brumaru.

— Ia loc, Brumarule. Ţi-a venit aprobarea, adică chemarea la lot.

— îmi permiteţi, lotul poate să mai aştepte două-trei zile. E o aplicaţie pe cinste. Am făcut două incursiuni de toată frumuseţea, i-am lăsat pe ăia de dincolo *bouche- bee.* Tocmai acum să plec ? !

— Treaba ta. Eu pot să intervin, dacă ţii neapărat să rămîi.

— Neapărat, tovarăşe maior, vă rog. Şi vă mulţumesc că aţi avut încredere în mine şi mi-aţi dat echipa.

— Ei, lasă. Căpitanul Udrescu a insistat. Oricum, ai făcut treabă bună, sper că o să fiţi la înălţime şi acolo.

— Nici o grijă, tovarăşe maior, la înălţime sîntem oricum. Alpinismul nu se poate face decît la... înălţimi.

— Eu îţi vorbeam de înălţime, Brumarule, nu de înălţimi.

— Am înţeles exact, tovarăşe maior. Nu vă pot promite că vom cîştiga cupa, dar cîteva locuri întîi tot o să obţinem noi, de-ar fi să străbatem traseele cu unghiile.

— Nu mă îndoiesc. Am încredere în tine. Eşti un băiat bun, ambiţios şi prieeput. Nu trebuie să-mi mulţumeşti, ţi-ai cîştigat prin muncă această apreciere. Hai să bem **o** cafea şi fii atent, am să-ţi încredinţez o misiune importantă. O vei îndeplini împreună cu căpitanul Deleanu.

— M-am prins. îi luăm cu totul.

Se ridică în picioare, dă să plece. Apoi se opreşte, se întoarce fără să mă privească, ezită cîteva momente, apoi îmi spune cu voce scăzută :

— Tovarăşe maior, ştiţi, cum să vă spun... Cornel..., în sfîrşit, cred că s-a grăbit, n-a procedat

bine, femeia aceea nu-i de el...

— îl cunoşti pe Cornel ?

— Sîntem prieteni.

Iese. Nu ştiu încă ce să-i răspund. El mi-a formulat de fapt gîndul, temerea, îndoiala. Dar ce pot face ?

Ploaia s-a mai rărit. Printre nori se zăresc cîteva steluţe. Peste o oră, două, nu va mai cădea nici o picătură. Aerul e proaspăt, dar eu respir greu, parcă mă sufoc.

Ziua mă găseşte aşa, cu ochii deschişi, cu somnul neînceput, cu gândurile trecute prin furcile caudine ale durerilor şi regretelor. Dar ce pot face ? Nu te poţi amesteca în viaţa unui om, chiar dacă ţi-e frate.

Mă aplec asupra hărţii, caut o soluţie pentru acţiunea următoare. Cu greu reuşesc să mă concentrez cîteva clipe, între timp sosesc căpitanul Deleanu şi locotenentul Brumaru.

— Să-l treceţi la cercetare, tovarăşe maior, îmi spune Deleanu, e un tip extraordinar Brumaru ăsta, m-a dat gata. Datorită unei scheme ingenioase şi unei deghizări perfecte, am reuşit să aflăm tot. Uitaţi, ăm înregistrat toată hotărîrea pe o casetă. Apoi, într-un moment de neatenţie, am fotografiat harta. Ured că vom găsi aici tot ce' vă interesează. Filmul va fi gata în cîteva minute.

— Bravo, băieţi 1 Vă mulţumesc, aţi făcut o treabă cum nu mă aşteptam. Ne va fi de mare folos.

Intr-adevăr. Acum vom organiza acţiunile principale exact în punctele în care „adversarul" nostru e mai slab.

Gîndul acesta ,mă linişteşte o clipă.

Se apropie un ofiţer care a fost cu maşina pînă în comună să discute ceva cu cei de la centrala telefonică. Oare ce s-o fi întîmplat ?

— Tovarăşe maior, aveţi o telegramă.

O telegramă ? ! Tresar. în asemenea situaţii... înseamnă că s-a petrecut ceva grav. Iau formularul şi trec repede peste conţinut.

„Vîndut casa. Plecat pe litoral pentru sezonul cald. La întoarcere vom construi un palat. Corner'.

Asta era ! Deci totul s-a sfîrşit. Sau abia a-nceput...

21

Colonelul Matei, secretarul consiliului politic al marii unităţi, mă priveşte peste ochelari. Are o figură veselă, pare pus pe glume.

— Te-ai liniştit, tovarăşe locotenent-colonel ?

— Acum, da, tovarăşe colonel.

— Atunci ascultă-mă eu atenţie. Ce discutăm rămîne între noi, bineînţeles. Ce părere ai de maiorul Filîp Fă- nică ? Te rog să nu te sfieşti, să-mi vorbeşti cu toată răspunderea, cu toată sinceritatea.

— E un ofiţer foarte bun, tovarăşe colonel.

— Dar la început ? Era îngîmfat, • înfumurat, orgolios... Aşa mi se pare. Sau mă înşel ?

— A fost o chestie... Nu ştiţi ? Uneori, cînd pe un om îl roade ceva, cînd are o remuşcare, o poliţă de achitat sieşi, nu prea poţi să-ţi dai seama cînd e el şi cînd e celălalt din el. Filip a depăşit însă momentul. Dacă e vorba să-l promovaţi, n-am nimic împotrivă, ba chiar vi-l recomand cu toată căldura.

— E vorba să fie propus pentru a fi numit comandant la o unitate. Nu e sigur, se înţelege, ştii doar cum se procedează, se alcătuieşte o listă de candidaţi. Ei, bine, pe această listă figurează şi el.

— Dacă e nevoie, tovarăşe colonel, pot să vă dau şi scris. Scris, cu ştampila unităţii şi cu semnătura mea — locotenent-colonel Andreescu

Grigore — în clar şi indescifrabil. Garantez pentru Filip. Deşi, să fiu sincer, îmi pare rău să-l pierd. Pe Udrescu l-aţi luat, pe Huţu l-aţi luat, acum...

— Oamenii cresc.

— Aşa e, cresc. Dar tocmai atunci cînd se formează, cînd îşi cunosc foarte bine atribuţiile, cînd capătă experienţă, cînd se angajează cu tot elanul la treabă, sînt promovaţi sau mutaţi. Asta e. Iar unitatea, într-un fel, pierde.

— Nu pierde nimic. Dimpotrivă, cîştigă.

— Tovarăşe colonel...,

— Exact, aşa cum auzi : cîştigă. Adică vrei să spui că, fără înnoiri, fără transfer de experienţă, fără promovări, ar fi mai bine ? Că, fără schimbări, fără promovări, unitatea ar avea mai multe şanse de prosperare, nu ?

— E nevoie şi de stabilitate, de echilibru. Altfel...

— Sigur că e nevoie de echilibru, dar de un echilibru dinamic, de un echilibru al înnoirilor. Uite, căpitanul Cîr- neanu, cel care a preluat funcţia lui Udrescu — maiorului Udrescu, vreau să spun —, a obţinut rezultate foarte bune la Academie. Media 9,82. înseamnă că e un ofiţer capabil. De altfel, a intrat cu uşurinţă în probleme. I-am văzut astăzi documentele şi am discutat cu el. De parcă ar fi secretar al comitetului de partid de cînd lumea.

— Intr-adevăr.

— Atunci ? De ce ai nevoie de vechiul echilibru 2

— Pentru că şi eu fae parte din eL Pentru că..., am fost ca o familie..., de fapt, am devenit ca o familie, deşi nu ne-a prea fosit uşor...

— Şi familiile se înnoiesc. Copiii îşi fac la rîndul lor familii şi aşa mai departe. S-ar putea ca, într-o zi, şi lo- cotenent-colonelul Andreescu Grigore să primească ,altă funcţie, alte însărcinări. Sau vrei să spui că nu te interesează acest aspect, că nu te-ai

gîndit la el ?

— M-am gîndit, tovarăşe colonel, sigur că m-am gîndit.

— Păi vezi ?

— Deja am împlinit doi ani de cînd sînt comandant de unitate. Dar parcă abia ieri am fost numit. îmi place munca asta şi mă străduiesc să fac treabă bună. Nu reuşesc întotdeauna — sînt multe probleme, le ştiţi doar —, dar nu dezarmez cînd iau şi reiau lucrul de la capăt.

— Da, dar nu uita că, de regulă, cei care se frămîntă, cei care se străduiesc şi nu amînă lucrul de azi pe mîine obosesc uneori repede, mult prea repede.

— Să înţeleg că e mai bine s-o laşi moale, să nu te pui niciodată împotriva curentului ?

— Nu. Nu asta vreau să spun. Dar oamenii sînt oameni. Uneori elanul, numai elanul nu e de-ajuns, chiar dacă este dublat de pricepere, de inteligenţă. Sînt şi factori de conjunctură, acţiuni ale întîmplării care lovesc necruţător. Adesea, un accident stupid poate dărîma un efort de o viaţă. Nu în sensul răspunderii faţă de eşaloanele superioare. Nu numai în acest sens. Dar, dacă eşti om şi iubeşti oamenii, dacă te doare durerea fiecăruia, te roade pe dinăuntru, încet dar sigur, propria ta bunătate, propria ta conştiinţă. Dragă Andreescule, eu am mai spus-o odată, funcţia de comandant este, astăzi — şi nu numai astăzi, aşa ă fast ea din toate timpurile —, o funcţie de uzură. Dar ia spune-mi mai bine ce mai e pe acasă, ce face ăla micu’. Precis a ajuns un vlăjgan...

— Vă mulţumesc, totul e în ordine. într-adevăr, Qvi- diu m-a depăşit în înălţime, cine ştie cu care strămoş de-al meu sau de-al maică-sii o fi semănînd !

— Nu l-ai tiimis la liceul militar ?

— Nu.

— De ce ? Tu n-ai trecut pe acolo ?

— Ba da, dar acum sînt alte vremuri...

— Vrei să spui că la liceele militare se merge numai în vremuri grele ?

— Nu, nici vorbă. A fost doar aşa, un cuvînt, acolo. Se pare că el nu are aptitudini pentru aşa ceva, e prea *băiatul lu' tăticu',* n-are disciplina în sînge şi, sînt sigur, ar suferi mult pînă să înţeleagă despre ce e vorba.

— Mai toţi comandanţii de unităţi de la noi cam în- tr-acolo şi-au dirijat odoarele.

— Acceptaţi şi o excepţie.

— Sînt ele mai multe.

— Tovarăşe colonel, am impresia că, încet, încet, începe să se închidă un fel de cerc în jurul anumitor profesii... Uite, de pildă, inginerii, fireşte, îşi dirijează copiii spre politehnici, medicii — spre medicină, noi — spre şcolile militare. Tendinţa vine dintr-o explicaţie foarte simplă, dintr-o raţiune foarte simplă, vreau să zic : dacă tatăl are experienţă în domeniul cutare, dacă el s-a realizat aici, de ce nu l-ar continua şi fiul ? La urma-urmei, orice părinte visează asta, nu ? Părinţii care sînt realizaţi, care îşi iubesc munca, fireşte.

— Şi de aceea te-ai gîndit să faci o excepţie ? Ca să nu fii la fel cu ceilalţi ?

— Nu. Cred pur şi simplu că Ovidiu are înclinaţii spre o altă meserie. Dar ce ar fi dacă aţi trece după-amiază pe la noi ? Camelia s-ar bucura tare mult, nu ne-am văzut de la revelion.

— Se acceptă. Tot am eu să-i spun cîteva vorbe feciorului ăstuia al tău. Dar hai mai întâi să terminăm treaba pe care am început-o. Eşti sigur că Filip are aptitudini de comandant ? Că n-o să se trezească iarăşi în el cine ştie ce orgoliu ?

— Garantez pentru el. Deşi omul ăsta, în primul an de activitate mi-a mîncat zilele. Credeam că n-o să reuşim să vorbim niciodată aceeaşi limbă.

— Pînă la urmă a mers bine. Toţi cei din conducere aţi fost avansaţi înainte de expirarea .stagiului minim în grad, cum se spune

acum. Altădată se zicea *la excepţional.*

— Aşa e. Pînă la urmă a fost bine. Foarte bine, chiar. Anul ăsta am luat şi prima noastră diplomă de „Unitate de frunte‘‘. Drept să vă spun, la asta m-am gîndit încă înainte de a veni aici.

— „Foarte bine“ la inspecţie, la trageri, la aplicaţiile cu trupe, la disciplină şi la cele cîte mai sînt. Deci aveţi, toţi, toate şansele să urcaţi în continuare treptele.

Şi Strada Mare s-a transformat. E bătută în plăci de marmură, luminată gălbui, ferită de circulaţia autovehiculelor. Perechile se plimbă ca odinioară, parcă în paşi de tango. Femeile au rochii aproape lungi, iar bărbaţii — pantalon drept şi haină evazată. Părăsesc Strada Mare şi mă îndrept spre casă. înainte de a o lua spre cartierul în care locuiesc, trec pe lîngă colină şi păşesc emoţionat pe strada noastră. Au dispărut aproape toate casele vechi. Şi „palatul" lui Paul arhitectul şi casa noastră. A mai rămas numai nucul. Pare stingher între mastodonţii de beton şi sticlă care îl depăşesc în înălţime, iar frunzele-i sînt parcă mai mici, mai puţin verzi. Cîţiva copii se joacă la umbra lui. Inima îmi zvîcneşte cu putere. Un nuc între blocuri. Nucul nostru. Nucul acesta, cîndva, în vremea copilăriei mele, domina cartierul. Mă urcam în vîrful lui şi priveam de acolo peste oraş. Mă simţeam la înălţimea colinei şi nu- măram, de acolo, din vîrf, casele, trecătorii, trăsurile. Oho, ce mult timp s-a scurs de atunci !

Numai tata nu-l iubea. Mi se părea — mi se pare şi acum — că-l bătea cu o furie de neexplicat, toamna, cînd îi culegea nucile. îl bătea cu o prăjină şi făcea toată curtea numai frunze verzi-arămii. Le strîngeam într-un colţ, le lăsam să se usuce şi apoi făceam focul. Un fum înecăcios plutea peste cartier. II simt şi acum în nări, dar nu ca fum, ci ca

parfum al copilăriei, al unei lumi care a rămas acolo, departe, pe treapta ei de timp şi de amintire. Numai eu, noi, toţi, am crescut. Şi ne-am schimbat.

Trec prin dreptul „palatului" care trebuia să fie al lui Cornel şi al ei. N-a fost însă nimic. O vilă cum nu s-a pomenit, de care n-au avut însă parte. Ea, femeia din tren, nu era făcută pentru nimeni. A plecat parcă în patru vîn- turi şi tot într-acolo a luat-o şi frate-meu, spulberîndu-şi toate iluziile. N-a fost nimic. Şi n-a rămas nimic. Nimic, în afară de o vilă şi o poveste care a ţinut o vară. Pe unde o fi Cornel acum ? Dar ea ? De ce n-o fi ţinut treapta aceea de statornicie, de gînd frumos, pe care călcase atît de curat acest Cornel ros pe dinăuntru de toate remuşcările lumii ?

Pentru prima oară, în aceşti doi ani de la moartea tatei, o iau încet spre cimitir. Mormintele umplu acest spaţiu de oraş cu o linişte sinistră, înfiorătoare. Merg încet pe o alee şi mi-e teamă că n-am să mai recunosc locul. Totuşi ajung. Peste mormanul de pămînt au crescut buruienile. Vopseaua s-a şters de pe crucea de lemn, abia de se mai zăreşte inscripţia. Ce a mai rămas din omul acesta puternic care a crescut patru copii ! Ţin în mînă, stîngaci şi parcă încurcat, un trandafir. Mă uit la el, vreau să-l arunc pe mormînt, ezit, mă aplec şi-l pun pe lemnul crucii. Bietul tata ! Şi dintr-o dată mi se face şi mai drag acest loc auster, acest spaţiu al tăcerii, acest oraş cu colina şi străzile lui răscolite rînd pe rînd de bombardamente, de inundaţii, de şantiere.'.. Aici îmi este începutul, aici îmi sînt rădăcinile. „Vorbe mari, prea mari pentru un crîmpei de gînd atît de mic !“ ; „Hai, scuteşte-mă cu cenzura asta într-o zi în care durerile dor la fel ca bucuriile !“ Aşa o fi !

Ies repede în stradă, iau un autobuz pînă la prima staţie, cobor, fac semn la un taxi şi mă opresc la unitate.

— Tovarăşe locotenent-colonel, aţi fost căutat

de cineva, acum vreun ceas, îmi spune subofiţerul de serviciu pe punctul de control. Nu s-ajegitimat, m-a întrebat numai dacă „tovarăşul maior Andreescu este în unitate". Nu ştia câ aţi fost avansat, eu i-am spus vă nu, iar el a zis **ca** o să revină mîine.

— Cum arăta ?

— Cam prăpădit şi parca şchiopăta de un picior.

— Unde e? ■ .. > ‘

— Nu ştiu, nu mi-a spus unde se duce şi nici eu nu l-am întrebat. Dar a zis că o să revină...

— Bine, îţi mulţumesc. Cum vine, mă anunţi, îl inviţi să ia loc şi să mă aştepte. Iar dacă sînt acasă, îmi dai telefon.

— E atît de important ? *ţ*

— Foarte important !

Asta trebuie să fie Iordăchescu ! Ridic receptorul şi formez numărul hotelului. întreb la recepţie. Nu, nu s-a înregistrat nimeni cu acest nume. Şi totuşi Iordăchescu trebuie să fie în oraş, cine ştie pe unde s-o fi oprit. Oricine a fost cîndva în acest oraş se va întoarce într-o formă sau alta. Fie şi numai pentru a respira aerul de pe colină şi a privi de acolo, de pe înălţime, hergheliile de cai gonind spre dealuri ca într-o şaţjă neîncheiată.

Iordăchescu. Un om cu povestea lui. Un univers într-un biet însoţitor de vagon de dormit. Iordăchescu, care, altădată...

Constat că mi-e dor de băiatul ăsta, că sînt cumva legat de el, că, în cei doi ani, l-am aşteptat, l-am căutat, am dorit să-l revăd. De ce ? Ce am eu de discutat cu el ? Hărţuit de întrebări, o iau încet prin oraş, în speranţa că-l voi întîlni întîmplător. Pînă la miezul nopţii a rămas ceva mai mult de o oră, iar paşii îmi răsună solitar pe caldarîmul străzii. Un vînt rece de toamnă îmi răcoreşte

fruntea. E un vînt pe care îl simt aproape, care mi-e drag. Pentru că îmi aduce în prim-plan imagini din anii mei de locotenent. Uneori, cînd ne întorceam în zori, de la vreo petrecere, simţeam vîntul ăsta strecurîndu-ni-se pe după guler şi amintindu-ne că, peste cîtev^ ore, urma să mergem cu plu- toanele la cîmpul de instrucţie. Ne fricţionam cu apă rece, alungam somnul şi oboseala şi apăream în faţa plutoanelor proaspeţi, energici, gata să înfruntăm vîntul rece de toamnă. Acelaşi ca acum. Acelaşi şi totuşi altul, pentru că alţii sîntem şi noi acum.

într-un loc de parcare văd un om trebăluind ceva în jurul unui camion. Nu ştiu de ce îmi încetinesc paşii şi îl privesc cu luare-aminte. Omul — probabil şoferul — repară ceva la motor, sau cine ştie. Se desprinde o clipă din treburile lui, face cîţiva paşi spre caroserie. Şchioapătă uşor. în acest moment îl recunosc pe Iordăchescu. Mă apropii. Sînt la doi paşi înapoia lui. Se opreşte din lucru. întoarce încet capuL

— Toa’lent ! Iertaţi-mă, tovarăşe... maior, pardon, tovarăşe locotenent-colonel !

Cum se mai duc anii !

— Iordăchescule, ce e cu tine ?

— V-am promis că vin să vă văd. Am venit.

îl îmbrăţişez.

— Dar ce e cu camionul ăsta ? Ai lăsat trenul ?

— O să vă povestesc eu mîine. Ce să-i Iaci, viaţa !

— Hai, închide cabina şi vino cu mine !

■— Dar...

— Ordin !

— Vin de departe, tocmai din Maramureş. Mai exact, din Oaş. Am fost pe acolo cu treburi. Am transportat nişte materiale. Şi m-am gîndit că acum a sosit momentul, îmi eraţi în drum. Dar... Vă rog, numai o clipă.

Deschide cabina, caută ceva acolo, sub scaun, apoi iese cu o sacoşă în mînă, încuie uşa şi îmi face semn că e gata. Mai încearcă să mă refuze de cîteva ori, dar îmi dau seama că refuzul e formal, omul se bucură că l-am invitat la mine.

Mergem tăcuţi pe străzile noi. Parfumul de flori de toamnă se amestecă cu miros de var şi de beton.

— Gata să nu mai recunosc locul !

— S-au schimbat multe. Cred că şi mie mi-ar fi greu să recunosc vechile străzi cu rigolele lor pietruite, inun- date de iarbă. Ce să-i faci, Iordăchescule, oraşele, ca şi oamenii, cresc, urcă treaptă cu treaptă, pînă nu le mai cuprinzi cu ochii.

Ajungem.

Sun.

— Tovarăşe locotenent-colonel, nu trebuia..., vă deranjez...

— Iordăchescule, să nu mai spui vorba asta ! Eşti ori- cînd bine-venit în casa mea.

Deschide soţia.

îi prezint musafirul nostru, dar îmi dau imediat seama că nu-i convine, că nu de musafiri are ea chef la miezul nopţii. N-o înţeleg şi, pentru o clipă, mă situez de cealaltă parte a zidului.

— Vă rog să mă scuzaţi cîteva minute — spune ea şi. fără să audă răspunsul meu amabil, dispare în camera cealaltă.

Se întoarce, într-adevăr, după cîteva minute şi îşi intră în atribuţiile de gazdă. Iordăchescu scoate un braţ de crizanteme şi i le înmînează cumva stîngaci, apoi ne spune că ne-a mai adus o geantă de alune de pădure şi nişte palincă de cea mai bună calitate. Nici el nu prea ştie ce e asta, dar i-au dat oamenii de acolo cîteva sticle.

După ce ne pune masa, Camelia se retrage cu un surîs binevoitor. Palinca nu este tocmai potrivită la miezul nopţii, aşa că am eu grijă să aduc nişte vin şi nişte nuci. Ca pe vremuri. Sînt

obiceiuri la care ţin, care fac parte din viaţa mea, a familiei din care vin. Ele îmi amintesc de tata, de casa noastră, de anii aceia grei, dar frumoşi.

— M-am săturat să umblu cu trenul, spune Iordăchescu, şi m-am făcut şofer. Se vede că aşa mi-a fost dat mie. Să schimb drumurile de fier cu cele de asfalt.

— Cum te simţi ? Iţi place treaba asta pe care o faci ?

— Cred că da.

— Familia ?

— M-am convins că, dintr-un anume punct de vedere, e mai bine să fii celibatar.

— Dar de ce ai dat aşa tîrziu un semn ? Parcă ne înţelesesem că o să treci să mă vezi, în sfîrşit, să vezi unitatea, oraşul.

— Ei, am trecut şi eu în răstimp prin multe. După cele ce am discutat în tren, la înapoiere, mi-am dat demisia şi am început s-o caut. Eram hotărît să iau viaţa de la capăt, să recuperez ce am pierdut. Mi-am reluat vechea meserie de şofer. Ce m-am gîndit eu ? Maşina-i maşină, drumurile-s drumuri ; or, ca s-o găsesc, trebuie să umblu, să-i caut urma, să văd ce s-a întîmplat cu eâ între timp. Treaba asta a durat vreun an. în cele din urmă, am dat de ea. Nu întîmplător, desigur. Am aflat că e vînzătoare la un shop, pe litoral. Nimic mai simplu, mi-am zis, îmi iau cîteva zile recuperări şi mă duc la mare. Şi aşa nu fusesem de multă vreme în părţile acelea.

— Te-ai dus ?

— M-am dus. Mi-am luat cea mai faină cameră, la cel mai grozav hotel. Cu vedere spre mare, cu aer condiţionat, ce mai, tot dichisul. în fiecare dimineaţă, înainte de răsăritul soarelui, deschideam fereastra şi priveam întinderea nesfîrşită a mării, zborul pescăruşilor, plaja măr^-ginită de valuri. A doua sau a treia zi, am îndrăznit să mă apropii de shopul acela şi, dm umbră, s-o privesc. Parcă s-ar fi luminat dintr-o dată ceva în

mine, parcă aş fi respirat pentru întîia oară după mulţi ani un parfum pe care îl uitasem sau crezusem că-l uitasem. Cum să v5 spun, m-am simţit acolo pe treapta cea mai de sus a fericirii, de unde poţi să vezi totul fără să fii văzut, fără să fii alungat, fără să ţi se ceară socoteală. Am crezut atunci că nimic nu e pierdut, că nimic nu se pierde niciodată, cum zice principiul ăla al conservării energiei, că vine o vreme cînd ţi se dă totul înapoi, cînd ţi se împlinesc şi ţie drepturile pe care le ai. Fie ce-o fi, mi-am zis, omul e dator să încerce. M-am dus la hotel, ferm hotărît să încerc a doua zi. A doua zi am găsit iarăşi un motiv s-o amîn pentru ziua următoare. între timp am început să mă privesc în oglindă, să mă compar cu cel care i-ar fi trebuit ei. Pentru că, am uitat să vă spun, ea nu s-a schimbat deloc în aceşti ani. La fel de suplă, de înaltă, do frumoasă. Mi-am dat seama că nu sînt pentru ea, că vremea mea a trecut, oă imi-.am legat speranţa de o treaptă pe care -eu nu pot .ajunge. M-am simţit umil, stingher, inutil, disperat. Apoi m-am uitat iarăşi ân oglindă şi-mi-am zîmbit. „Iluzia s-a terminat, bătrîne, hai acasă.“ Şi am plecat. Pescăruşii au rămas în lumea lor, peste valuri, camera mea de hotel a lost închiriată altuia, eaa continuat să stea acolo, între obiedtele acelea scumpe şi străine, făcute pentru alţii. Cei care se aseamănă se adună — mi-am spus încă o dată, .zîmbind nu ştiu cum şi de ce, apoi am pornit spre gară, fără regret şi fără greutate. Aşa că abia acum sînt cu adevărat liber şi eliberat. Mă rog, .gata, am încheiat un capitol care a durat, ce-i drept, cam mult. De-acum voi începe altă viaţă. O, dar am vorbit numai despre mine ! Dumneavoastră cum o duceţi, ce mai e nou ?

încerc să-i spun cîteva din noutăţile noastre, să-l pun în temă cu treptele pe care le-a parcurs unitatea între timp. Atît cît îl poate interesa pe el, bineînţeles. E greu de găsit puncte comune,

aproape nimic nu mai e cum a fost, totul s-a schimbat în timp şi-n spaţiu.

— Tovarăşe maior, pardon, tovarăşe locotenent-colo- nel, am lăsat vestea asta mai la urmă, pentru că ştiu că o să vă facă plăcere. Lucrez cu Cornel la aceeaşi întreprindere. Cred că ştiţi, şi el e şofer, şi încă unul dintre cei mai buni. 1^-a rugat să vă spun că totul e bine, să nu-i duceţi grija, că uvertura s-a terminat, acum începe recitalul. Nu mi-a spus ce recital, ce uvertură ; deşi sîntem prieteni, evită să-mi vorbească despre el, despre povestea lui. Pentru că şi el trebuie să aibă o poveste, nu ? Ca fiecare.

— Deci spui că e bine.

— Face o grămadă de curse, e mai tot timpul plecat. Băiat vesel, bine dispus, nu l-am văzut niciodată încruntat. Cîteodată cîntă la chitară. Atunci noi ne strîngem în jurul lui şi cîntăm cu el. Cîntece de-ale noastre, şofereşti.

— Mulţumesc ! Nici nu-ţi dai seama cît de mult mă bucură veştile astea. Dar hai să mai lăsăm ceva şi pentru mîine, de fapt, pentru astăzi — e ora trei —, şi să ne odihnim cît om putea.

în cîteva minute, Iordăchescu este adormit. îi. aud respiraţia uşoară, ca a unui copil şi îmi aduc: aminte de iarna aceea cînd fusese rănit. Dormea, tot aşa^. parcă pe furiş, atent să nu deranjeze pe cineva. Băieţii: ăştia timizi nu prea se descurcă, nu prea au noroc. NU toţi, bineînţeles, numai unii.

22

Urc încet, cu emoţie, scările. Sau ele coboară în mine. Imagini care-mi sînt apropiate vin din timp şi-mi răscolesc amintirile. Parcă a fost demult, într-o altă: viaţă... Urc. Pînă la etajul al doilea. Bat la uşă. în biroul acesta am lucrat cîndva. Aştept să mi

se răspundă. Apoi deschid uşor uşa.

— Grig !

— Ioane !

Ne îmbrăţişăm.

— Ce faci, mă, comandantule, te-ai gîndit şi tu să mai dai un semn, să ne mai vezi ? Eşti a-ntîia, măj

— Lasă tu chestia asta şi mai bine spune-mi cîte ceva despre tine.

— Astăzi am fost numit şeful secţiei. Fălicită-mă.

— Ei, asta-i într-adevăr o chestie. Vino să te sărut Meriţi, mă, erai, şi eşti şi acum, cel mai bun.

— Hai la bufet să fac cinste.

— Nu pot acum. După aceea.

— După aceea ? !

— Acum trebuie să merg la general. M-a chemat la raport.

— De ce ?

\ — Habar n-am. Mi s-a spus să mă prezint şi iată-mă.

— Atunci hai să mergem. Pune-ţi centura, ia—ţi un carnet în buzunar şi hai să-ţi ţin pumnii. (De să-i faci, a venit şi vremea noastră, vremea răspunderilor vreau să zic. înainte mi se părea nu ştiu cum să-mi imaginez că aş putea fi numit şef de secţie. Acum mi se pare firesc. E dreptul meu, deşi nu numai al meu. Sînt şi alţii poate mai buni ca mine. Sau ca tine. Dar asta e, trebuie să 'uărn taurul de coarne. Ţi-am spus eu că o sâ ajungi general 1

— Tu ai şi ajuns. în funcţie.

— Iar tu vei ajunge peste cîteva minute, fii sigur.

Ieşim. Pe coridor, zăresc cîţiva băieţi tineri, cîţiva căpitani.

— Ne-am întinerit şi noi, îmi explică prietenul meu şi îmi prezintă cîţiva dintre aceşti noi purtători şi aducători de tinereţe.

Coridorul mi se pare iarăşi luminos. Parcă n-am plecat niciodată de aici, parcă n-am coborît niciodată scările pentru a le urca peste ani. Un parfum delicat îmi aminteşte că, la a treia uşă pe dreapta, se află grupul desenatoarelor. Pe covorul bogat paşii mi se înfundă într-un mers uşor, elegant Cobor scările. Sau ele urcă în mine. Totuna. E o zi formidabilă. îmi vine să zbor. „Oare, chiar te bucuri cu adevărat ? Cum poţi trece atît de uşor de la o stare la alta, de la o condiţie la alta ?“ ; „Aşa, bine. Eu sînt militar şi militarii execută ordinul !“ ; ,,Ei, nu mai spune ! Crezi că numai tu eşti militar şi numai tu execuţi ordinele ?“ ; „N-am spus asta, iarăşi îmi cauţi nod în papură !“ ; „N-ai spus-o, dar de la ea ai pornit. Trebuia să răspunzi că eşti onorat, dar e nevoie să gîndeşti temeinic, că nu eşti sigur dacă şi acolo o să poţi face faţă, că ai nevoie de un timp pentru a-ţi gîndi şi a^ţj clarifica noua condiţie, că nu poţi porni aşa, pe nepregătite, la un astfel de drum.“ ; „Oare, chiar nu m-am gîndit deloc la o eventualitate de acest fel, la o promovare într-o astfel de funcţie ?“ ; „Te-ai gîndit, sigur că te-ai gîndit, dar gîndul e gînd, trebuie luat şi reluat de la capăt, totdeauna mai e un argument de adus, un fapt de analizat !“ ; „Eu sînt sigur că o să fie bine, nu mă mai bate la cap !" ; „Nu scapi de entuziasmul ăsta pripit. Recunoaşte măcar că ai totuşi o mică îndoială, că simţi nevoia să discuţi cu cineva apropiat, cu altcineva decît cu
Ion, fostul tău coleg de secţie, treaba asta !“ ; „Recunosc !“ ; „Perfect. Acum sîntem unul şi acelaşi !“. Struna asta a dedublării se opreşte din vibrat. E iarăşi linişte în jur. Ei, şi ce dacă voi pleca din oraşul meu ?

Simt o mare bucurie, dar şi o uşoară emoţie, poate chiar o îndoială. în asemenea momente ai nevoie de un prieten. De ce neapărat în asemenea momente ?

Urc. Iarăşi liftul e blocat. Şi el locuieşte tot la etajul zece. O să-i spun că e cam moale, ar trebui să se coboare şi el mai cu picioarele pe pămînt, la mine în unitate, nici subofiţerii nu locuiesc mai sus de etajul al patrulea.

Urc. Peste scările chitite în adîncu-mi se adună şi acestea. Colegul ăsta al meu mi-a povestit într-o zi că el nu urcă niciodată cu liftul. Ba, mai mult, se ia la întrecere cu cîte unul. Ala cu liftul şi el pe jos. „îl bat cu cel puţin o zecime de secundă, chiar dacă urcă pînă la zece !“ ; „Cum faci ?“, l-am întrebat. „Nu ştiu. Alerg pe scări. Sînt antre- nat“ ; „D-aia nu vrei să pleci tu de la etajul al zecelea ?“ ; „Cine ţi-a spus că nu vreau ?“ ; „Atunci de ce nu pleci ?“ „Pentru că nu e de-ajuns să vreau eu ; trebuie să bine- voiască şi alţii, adică cei în drept“.

Sun.

Deschide.

Parcă l-am văzut ieri. Trec pragul, îl string în braţe şi îl întreb familiar :

— Tot singur ?

— Tot.

— Ai tăi sînt în vacanţă, precis.

— Precis.

— Şi tu ?

— Eu nu sînt.

— Bine că te-am găsit. S-ar fi putut să fii şi tu în teren.

— Abia acum o oră m-am întors.

— Atunci ai treabă să-ţi scrii materialul.

— L-am scris.

— Cînd ?

— Pe teren.

— Eşti extraordinar !'

— Pe dracu’ ! Am început să obosesc.

— Mi-ai promis că o să-mi trimiţi şi mie o carte cu dedicaţie.

— Nu e nevoie. Ţi le dau acum pe toate. în

cadru festiv. Se află aici ce am adunat şi eu de pe drumurile astea de reporter.

— Mulţumesc ! E şi aîta o meserie. Deşi eu rămîn la părerea mea. Tu erai bun, mă rog, tot atît de bun, de foarte bun, vreau să spun, să iei comanda unui regiment. Şi apoi a unei divizii.

— Lasă, mă, cu asta te ocupi tu. Diviziunea muncii, ce să-i faci. Trebuie şi să scrie cineva despre voi, să vă facă monumente, să se ştie.

— Ce să se ştie ?

— Că armata e armată şi merge înainte, că are comandanţi şi ostaşi de elită, că bravura n-a dispărut, că sîntem gata să ne luăm la trîntă cu timpul, cu performanţele, să-l facem zob pe un potenţial inamic...

— Geo, tu... ?

— Nu, omule. Vorbesc serios ! Tu nu-ţi dai seama că noi scriem cronica armatei, că, peste ani, scrisul ăsta rămîne şi, cînd nici tu, nici eu nu vom mai fi, cei care ne vor urma vor găsi acolo ce a fost şi cum a fost astăzi ? Dar mai bine vino încoa', aici e biroul meu de zi că noaptea lucrez în bucătărie, să stăm mai pe îndelete de vorbă la o cafea. E cam grea funcţia asta care ţi s-a încredinţat, dar te descurci tu. Munteanu o să-ţi spună toate secretele. E uns cu toate alifiile tătucu' ăsta al nostru.

— Tot aşa îi zici ?

— Tot.

— Ştie că-i zici aşa, mi-a spus într-e zi că o să te pună să-i dai un miel.

— Ba să dea dumnealui că am făcut un interviu cu el de s-a dus vestea !

— Ala despre manevrele de învăluire şi întoarcere în cîmpie ***1***

— Îhî.

— Bun ! De-aia spun eu că e şi asta o meserie.'

— Şi încă una cu plan, cu norme, cu tot dichisul. Activitate, productivă, ce vrei 1

— Zău ?
— Păi tu ce credeai ?
— Ce credeam ? Că nu se poate face creaţie la normă !
— Ce vorbeşti ? Dar la ce ? Numai la liberă inspiraţie?
E linişte. Zgomotele oraşului nu ajung pînă aici. Nu urcă pînă aici.
— Tu ai umblat mult prin unităţi şi mari unităţi. Ai văzut fel de fel de oameni şi de stiluri. Ce m-ai sfătui să nu pierd din vedere în funcţia asta care mi s-a încredinţat ?
— Omul.
— Şi problemele de organizare, de conducere ?
— Crezi că o să le rezolvi fără oameni ?
— Nu, bineînţeles. Sînt convins. Aici totuşi cred că trebuie să existe mai puţină preocupare pentru problemele fiecăruia. Cum să-ţi spun, e o treaptă pe care fiecare **se** simte independent, relativ independent, aici nu e ca **la** unitate.
— Crezi ?
— Aproape.
— Şi eu sînt relativ independent, dar dacă nu se ocupă nimeni de mine, dacă nu-mi ia nimeni în seamă raportul pe care l-am întocmit acum trei ani, exact cînd ai plecat tu din Bucureşti, dacă nu-mi ascultă nimeni argumentele şi păsurile, n-am nici o şansă să mă mut de la etajul ăsta mai în apropierea pămîntului. Nu pentru mine, pentru ai mei ! Eu stau prea puţin acasă, ei însă... Ce să-ţi mai spun ! Aşa că şi la tine, acolo, în acel stat-major format în general din tineret, vor fi destule probleme de acest gen. Mai ales că nici oraşul nu e prea mare, abia acum se dezvoltă.
— Aşa e.
— Şi ziceai că n-or să fie probleme cu oamenii.
— Le rezolvăm noi pe toate. Ce naiba, acum avem experienţă , relaţii. Un telefon la tovarăşul prim şi se rezolvă.

— Cine o să fie în locul tău ?

— Nicolescu. Cred că-l ştii. Maiorul Nicolescu. 4 fost avansat în grad de curînd. E un ofiţer jos pălăria !

— Cel cu accidentul de la hidrocentrală ?

— El.

— Vezi că am scris ceva despre el în cartea asta. Cu nume schimbate şi cu stilizarea necesară. Faptele însă au rămas.

— El ştie ?

— Nu. Doar nu despre el am scris, ci despre o faptă asemănătoare cu cea săvîrşită de el.

— Cum le mai întorci I v

— Cum pot !

Prietenul meu formează un număr de telefon. Aşteaptă cîteva secunde, apoi răspunde zîmbind.

— Tot eu sînt, Camelia, săru' mîna. Uite ţi-l dau pe iubitul tău soţ. O să fie încîntat să te audă de departe, între timp eu îi pregătesc a doua cafea. Şi la noapte ţi-l ţin de vorbă că nu ne-am prea văzut de vreo doi ani. Nevastă- mea e pe la tine ? Bine, o sun eu mai tîrziu. Da, acum m-am întors de pe drum. Nu sînt obosit, am dormit în tren.

Iar minte. Ce o fi făcut omul ăsta în tren ? Ori şi-a scris materialul, ori a dormit ?

Camelia are să-mi spună o mulţime de lucruri şi să-mi pună o mie de întrebări. Cînd ne mutăm, unde ne mutăm, de ce ne mutăm ? păcat, abia ne obişnuiserăm cu locul începutului nostru.

Ei, şi ? Tot învăţul are şi dezvăţ !

Ieşim pe balcon. De aici, de la etajul al zecelea, oraşul e tot ca acum trei ani. Nu s-a schimbat aproape nimic. Parcă luminile sînt mai puţine şi mai reţinutb. Oamenii fac economii, energia nu se găseşte pe drum, e nevoie s-o scoţi din mină sau să sfredeleşti munţii ca să aduci un ulcior de apă în paletele vreunei hidrocentrale. Tramvaiele nu mai sînt chiar aşa zgomotoase, maşinile nu mai sforăie în amurg, plopii de pe alei au mai crescut şi ei cu o treaptă.

— Uite, îl vezi pe ăla de la intrare, pe cel mai

înalt ?
— 11 văd.
— L-am numit plop-şef şi îi pun în fiecare săptămînă, la rădăcină, două căni de apă în plus.
— De ce ?
— Pentru că e şef.
— Şi ce face el în calitatea asta ?
— Treaba lui, nu mă interesează. Principalul e că e şef şi că e mai înalt decît ceilalţi.
— Cum de ai ajuns la ierarhia asta ?
— Cum se ajunge de obicei. Am instituit un regulament al plopilor de la Scara B. îl respectă plopii, fireşte. Eu controlez, eu sînt eşalonul superior.
— La ce-ţi foloseşte ierarhia asta şi regulamentul ăsta ?
— îl iau ca model cînd nu mai înţeleg ce se întîmplă, cînd îmi pun prea multe întrebări şi găsesc prea puţine răspunsuri.
— Adică ?
— Ei, adică ! Adică ce ? Şi în lumea lor se luptă pentru o rază de lumină, pentru o frunză în plus, pentru o cană cu apă la rădăcină, pentru un vînticel mai blînduţ.
— Chestia asta e simbolică, moralizatoare ? Nu-i pricep poanta !
— Ce poantă ?
— Transferul în lumea oamenilor.
— Asta ne-ar mai lipsi ! Ce să caute plopii în lumea oamenilor ?
— Ştiu eu ? !
— Şi cînd îţi iei rolul în primire ?
— Păi... După ce îl predau pe al meu. în orice caz, te asigur că am să fiu ceva mai mult decît un plop-şef.
— Plopul meu **preferat e** ăla, prichindelul.
— De ce ?
— Păi vezi, n-ai de unde să ştii ! El este ultimul care-şi pierde frunzele şi primul care şi le cîştîgă. Vine din urmă. Am încredere în el. în cîţiva ani va

fi, fără îndoială, plop-şef.

— Nu-l ajuţi ?

— Cine-i ajută pe cei pricăjiţi ? Ei înşişi, în primul rînd.

— De aici, de la tine, se văd atîtea lumini. Parcă ai fi într-un avion care se apropie de o pistă de aterizare.

— Îmbătrînim, Gib.

— Ai spus un adevăr. Dar cui foloseşte ?

— Celor care vin.

Rememorez drumul meu de pînă acum. Poate că la fel face şi prietenul meu. în liniştea care se aşterne nu se aud decît zumzetele oraşului. Un oraş mare respiră greu şi prelung. Trebuie să fii deasupra lui pentru a-i percepe răsuflarea, pentru a-i simţi pulsul...

23

...Poligonul. Unităţile se află aici de cîteva zile. Taberele sînt organizate după ultimul cuvînt în materie. Ieri am iniţiat un concurs. Cu juriu, cu note, cu premii. A cîştigat Nicolescu, unitatea lui Nicolescu. M-am bucurat. Doar de acolo vin. Cred că nu şi-a închipuit nimeni că l-aş fi avantajat pe Nicolescu ! De altfel, eu nici n-am fost în juriu. Dar dacă ?... Dacă ce ? Dacă ceilalţi au încercat să-mi facă pe plac ? De la un timp, am instituit şi în statul-major al marii unităţi un sistem de control „la vîrf de ac“, care nu prea convine. Unii încearcă să-mi intre în voie. Poate că şi acum...

Aplicaţiile tactice cu trageri de luptă vor începe în cîteva minute.

— Cîmpul este liber, se poate trage 1

Observatorul. Dar şeful pazei ? Unde o fi ? De ce n-a prezentat pînă acum raportul conducătorului tragerii ?

— Şeful pazei la mine ! — aud vocea puternică

şi autoritară a celui învestit cu dreptul şi răspunderea de a conduce tragerea. Cel chemat se prezintă.

— Cum ţi-ai pregătit subordonaţii, tovarăşe căpitan ? Ce înseamnă asta ?

Conducătorul tragerii este nervos. Pune întrebări şi nu lasă timp pentru a i se răspunde. Ascult cu lua- re-aminte. Poate că, într-un fel sau altul, ar trebui să intervin. Ceva mă reţine totuşi. Parcă am mai auzit undeva aceste cuvinte... Parcă nu sînt în totalitate ale celui care le pronunţă...

ft

Redactor : ELENA MARINESCU
Tehnoredactor : GH. CUCOŞ

Bun de tipar : 24.01.1985. Apărut 1985.
Coli de tipar 16 B19184.